July-1969
6242
20/1/93
No.
Dt.
Bhubaneswar

ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ

ନବକଳେବର ବିଶେଷାଙ୍କ

୧୯୬୯

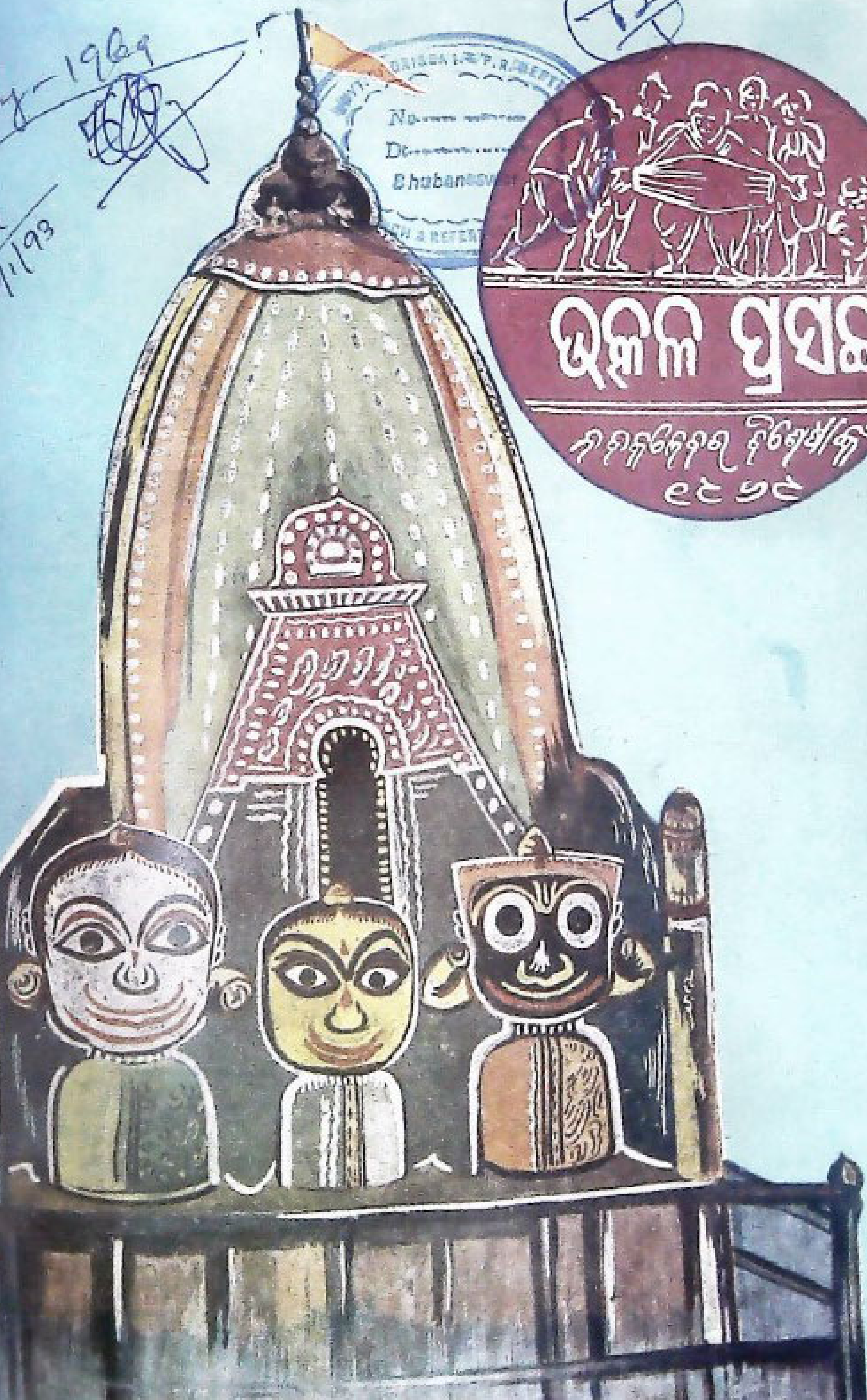

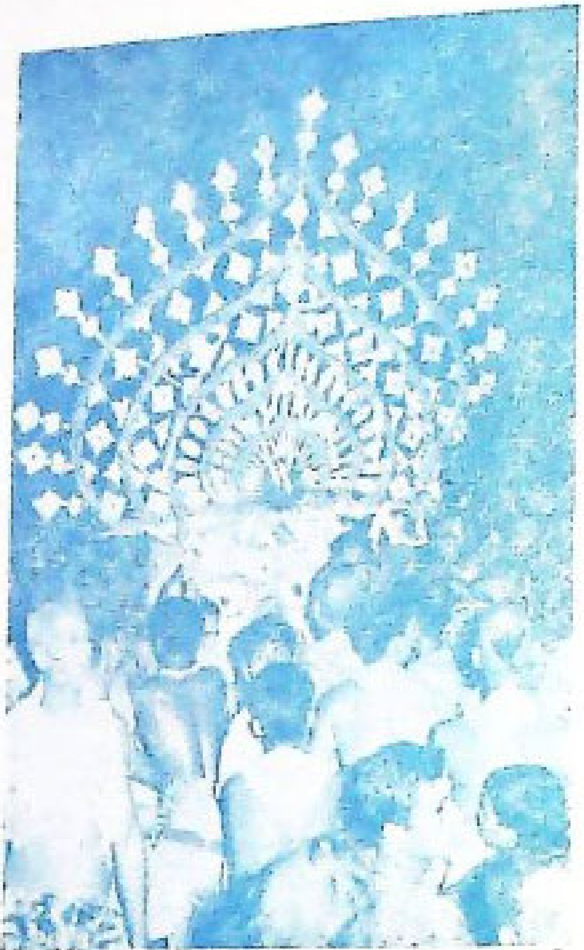

ସପ୍ତର୍ଣ୍ଣି ବଳେ

ବାରିପଦାରେ ରଥଯାତ୍ରା

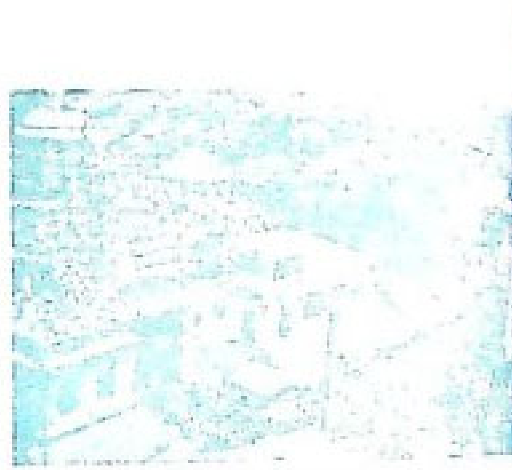

ପୁରୀ ରଥଯାତ୍ରାର ଏକ ଦୃଶ୍ୟ

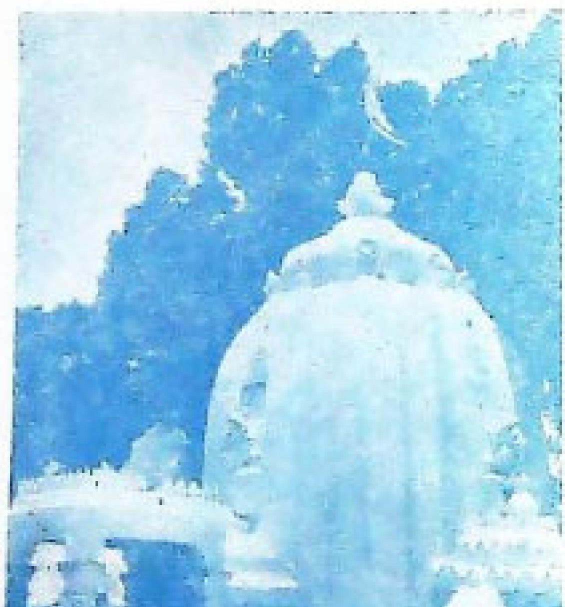

ଶ୍ରୀ ଲୋକନାଥ ମନ୍ଦିର, ପୁରୀ

ମହୋଦଧିର ବେଳାଭୂମି

ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ

ନବକଳେବର ବିଶେଷାଙ୍କ

୨୫ଶ ଭାଗ	ଜୁଲାଇ ୧୯୬୯ / ଆଷାଢ଼ ୧୮୯୧	୧୨ଶ ସଂଖ୍ୟା

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଜ୍ଞପ୍ତି, ସରକାରୀ ଘୋଷଣା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରକାରୀ ତଥ୍ୟର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣୀ 'ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ'ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଅନେକ ବିଷୟ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆକାରରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ । ସେଭଳି ବିଷୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅନୁମୋଦିତ ମୂଳ ପାଠ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ବିଭାଗ ତରଫରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ମତାମତ ଓ ଚିନ୍ତାଧାରା ସବୁ ସ୍ଥଳରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ହେବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରକାଶନ ପ୍ରତି ମାସ ୧୫ ତାରିଖ

ସମ୍ପାଦକ—ହେରମ୍ବ ନାରାୟଣ ଦାସମହାପାତ୍ର, ଆଇ.ଏ.ଏସ୍.,
ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଲୋକସମ୍ପର୍କ ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟନ,
ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ।

ସହକାରୀ ସମ୍ପାଦକ—ବିଶ୍ୱଜିତ୍ ଦାସ

ମୂଲ୍ୟ—ପ୍ରତି ସଂଖ୍ୟା ୨୦ ପଇସା

ପ୍ରକାଶକ—ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା

ଟେଲିଗ୍ରାମ—ପବ୍ଲିସିଟି

ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକର କ୍ରମିକ ଧାରା

	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ନବକଳେବର ...	୧
୨ । ଓଡ଼ିଶା ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ...	୩
୩ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ, ଉତ୍କଳର ରାଜନୈତିକ ଧର୍ମସଂସ୍ଥା ।	୯
୪ । ୧୯୬୯ ମସିହାର ନବକଳେବର ...	୧୭
୫ । ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନର ପ୍ରତୀକ—ଜଗନ୍ନାଥ ।	୨୫
୬ । ନବକଳେବରରେ ଶବର ଆଦର୍ଶ ...	୩୨
୭ । ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ...	୩୯
୮ । ଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ, ପୁରୀ ...	୪୩
୯ । ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ।	୫୧
୧୦ । ଜାମ୍ବୁସ୍ଥ ମନ୍ଦିର ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ...	୫୭
୧୧ । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ, ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଓ ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତିର ରକ୍ଷା ।	୬୩
୧୨ । ଜୀବ ସେବାହିଁ ପରମ ଧର୍ମ ...	୭୪
୧୩ । ଆମ ରାଜ୍ୟ ...	୭୭

ଏ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲେଖିଛନ୍ତି :

ଶ୍ରୀ ହରିହର ପଟ୍ଟେଲ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଶିଳ୍ପ, ବାଣିଜ୍ୟ ଓ ଲୋକସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରୀ ।

ଡକ୍ଟର ମାୟାଧର ମାନସିଂହ, ସୁପରିଚିତ ସାହିତ୍ୟିକ ।

ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରାଜଗୁରୁ, ପ୍ରାଚୀନ ଲେଖ ବିଶାରଦ, ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ।

ଶ୍ରୀ ନୀଳମଣି ସେନାପତି, ଭାରତୀୟ ସିଭିଲ୍ ସର୍ଭିସ୍‌ର ଅବସରପ୍ରାପ୍ତ ସଭ୍ୟ ।

ଅଧ୍ୟାପକ ଗୌରୀକୁମାର ବ୍ରହ୍ମା, ରାଜ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ଗାଇଡ୍ ।

ଶ୍ରୀ ସଦାଶିବ ରଥ ଶର୍ମା, ସୁପରିଚିତ ଗବେଷକ ।

ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ଦାଶ, ବିଶିଷ୍ଟ ଗବେଷକ ଓ ନୃତତ୍ତ୍ୱବିତ୍ ।

ଶ୍ରୀ ଦେବେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସମହାପାତ୍ର, ରାଜ୍ୟପର୍ଯ୍ୟଟନ ବିଭାଗର ସହକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ।

ଡକ୍ଟର କିଶୋରୀ ମୋହନ ପାତ୍ର, ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଇତିହାସ ବିଭାଗର ଅଧ୍ୟାପକ ।

ଶ୍ରୀ ଏସ୍. ଏମ୍. ଗନି, ଭୁବନେଶ୍ୱର ରାଜ୍ୟ ଅତିଥି ଭବନ ପରିଚାଳକ ।

ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗର ଆଡ଼ିସନାଲ ପ୍ରୋଡକ୍‌ସନ ଅଫିସର ।

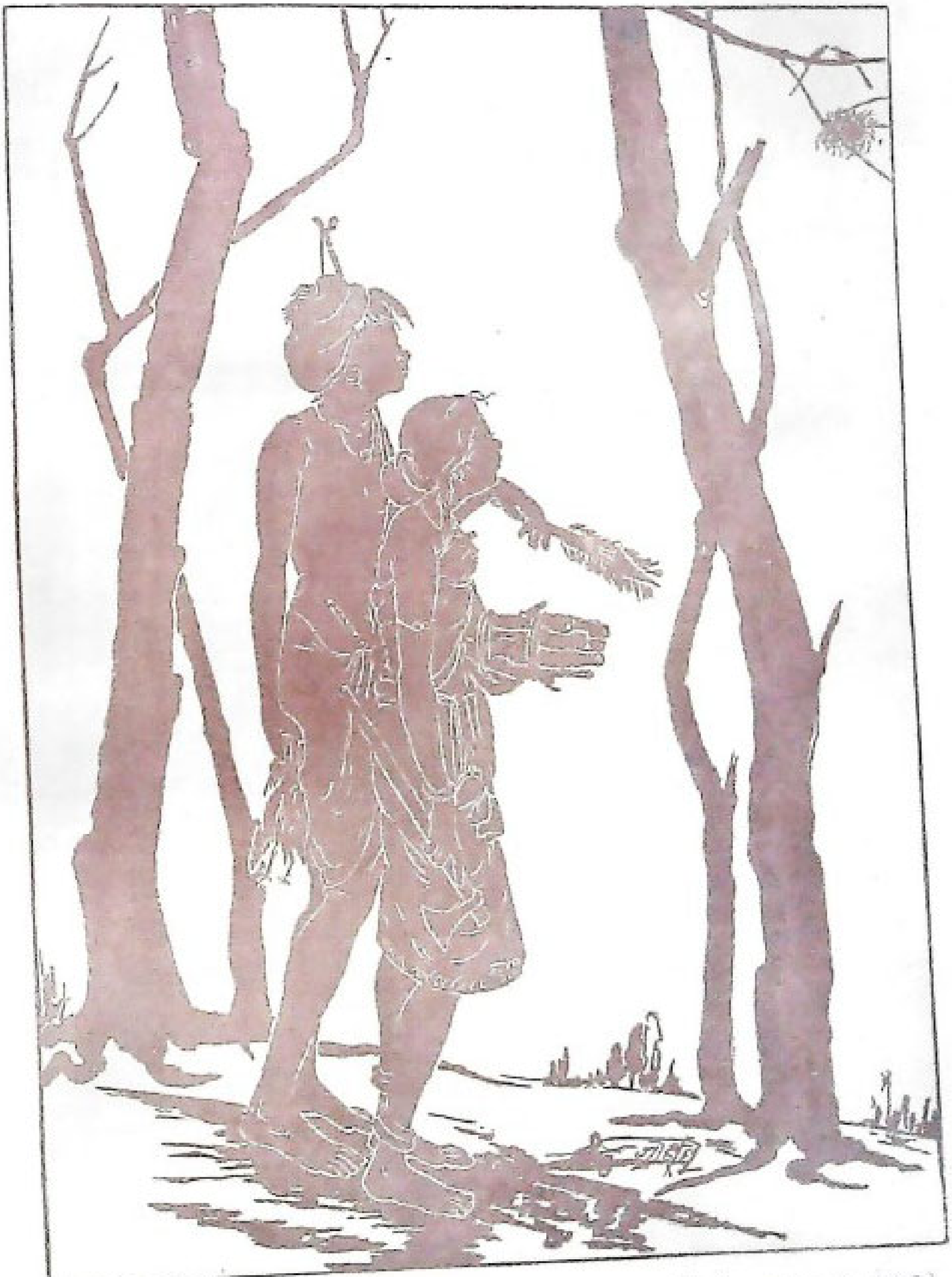

ଅହେତୁକ ଉଦ୍‌ବେଗ (ଶିଳ୍ପୀ—ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱାଇଁ)

(ଛୁସ୍ୱାଛବି)

କୁଟା ଗେଲିବାରେ ବସା ଶତ୍ରିକୁ ଦେବେ ଉରସା
ହଂସା ଉଡ଼ିଯାଏ ଦେଖି ଏ ଛିଡ଼ି ବସି ତରଷା ।

ଦାରୁବ୍ରହ୍ମଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଭକ୍ତି ଅର୍ଘ୍ୟ

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରତି

ଦେବ ଦେବ ଜଗନ୍ନାଥ ସଂସାରାର୍ଣ୍ଣବ ତାରକ ।
ଭକ୍ତାନୁଗ୍ରାହକ ସଦା ରକ୍ଷମାଂ ଶାଦସ୍ତୋର୍ଜିତମ୍ ॥
ଜୟକୃଷ୍ଣ ଜଗନ୍ନାଥ ଜୟ ସର୍ବାଘନାଶନ ।
ଜୟାଶେଷ ଜଗଦ୍‌ବନ୍ଦ୍ୟ ପାଦାମ୍ଭୋଜ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ॥
ଜୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ କୋଟୀଶ ଦେବ ନିଃଶ୍ୱାସ ଧାରକ ।
ଅଶେଷ ଜଗଦାଧାର ପରମାତ୍ମନ୍ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ।

× × ×

କୃତସ୍ତେ ଚରଣାମ୍ଭୋଜ ଚତୁର୍ବର୍ଗୈକ ସାଧନମ୍ ।
ଦର୍ଶନାତ୍ ସର୍ବଲୋକାନାଂ ସର୍ବ ବାଞ୍ଛା ଫଳପ୍ରଦମ୍ ॥

ଶ୍ରୀ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତି

ଜୟ ରାମ ସଦାରାମ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ବିଗ୍ରହ ।
ଅବିଦ୍ୟା ପଙ୍କ ରହିତ ନିର୍ମଳାକୃତୟେ ନମଃ ॥
ଜୟାଖିଳ ଜଗଦ୍‌ଭାର ଧାରଣ ଶ୍ରମ ବର୍ଜିତ ।
ତାପସ୍ୟ ବିକର୍ଷାୟ ହଳଂ କଳୟସେ ସଦା ॥

× × ×

ମାମୁଦ୍ଧରାସ୍ମାଦ୍ ଦୁଷ୍ପାରାତ୍ ଭବାମ୍ଭୋଧେ ରପାରତଃ ।
ପରାପରାଣାଂ ପରମ ପରମେଶ ନମୋଽସ୍ତୁତେ ॥

ଶ୍ରୀ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ପ୍ରତି

ଜୟ ଦେବି ମହାଦେବି ପ୍ରସୀଦ ଭବତାରିଣୀ ।
ସ୍ୱଶାମାର୍ତ୍ତି ହରତା ଜୟ ସନ୍ତୁଷ୍ଟି କାରିଣୀ ॥

× × ×

ସୃଷ୍ଟି ସ୍ଥିତି ବିନାଶାଦି କର୍ମଣାଂ ପରମାତ୍ମନଃ ।
ଭ୍ରମେକାଶକ୍ତିରତୁଳା ତ୍ୱାଂ ବିନା ସୋଽପିନେଶ୍ୱରଃ ॥
ତ୍ୱାଂ ସର୍ବଲୋକ ଜନନୀଂ ବିଷ୍ଣୁମାଦ୍ୟାଂ ତପସ୍ୱିନୀଂ ।
ସୁଭଦ୍ରାଂ ଭଦ୍ରରୂପାଣାଂ ମୂଳଭୂତାଂ ନମାମ୍ୟହଂ ॥

ଶ୍ରୀ ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ପ୍ରତି

ସୁଦର୍ଶନ ମହାଜ୍ୱାଳ କୋଟି ସୂର୍ଯ୍ୟ ସମପ୍ରଭ ।
ଅଜ୍ଞାନ ତିମିରାନ୍ଧାନାଂ ବୈକୁଣ୍ଠାଧ୍ୱ ପ୍ରଦର୍ଶକ ॥
ନମସ୍ତେ ନିତ୍ୟ ବଳସଦ୍ ବୈଷ୍ଣବାସ୍ତ୍ର ନିକେତନ ।
ଅବାର୍ଯ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟଂ ସଦ୍ଭୃତଂ ବିଶ୍ୱୋତ୍ତର ପ୍ରଣମାମ୍ୟହଂ ॥

ରିହର ପଟେଲ

ନବକଳେବର

ନବ କଳେବରର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ନୂତନ ଶରୀର ଧାରଣ। ଶରୀର ମର, କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମା ଅମର। ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରେ ପଡେ ଆତ୍ମା ଶରୀରଟିକୁ ଛାଡି ଆଉ ଏକ ଶରୀର ସନ୍ଧାନରେ ବୁଲିଯାଏ। ତେଣୁ ମୃତ୍ୟୁକୁ କେବଳ ଘଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବୋଲି ଧରି ନିଆଯାଇଛି। ଆତ୍ମା ପୁଣି ନୂଆ ଘଟରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ, ଯାହାକୁ ଆମେ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ବୋଲି କହୁ। ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ପରମାତ୍ମା ଏବଂ ଆତ୍ମା ପରମାତ୍ମାର ଅଂଶ ମାତ୍ର। ଆତ୍ମା-ପରମାତ୍ମାର ସମ୍ବନ୍ଧ ନିରୂପିତ କରିବା ଏଣୁ ଭଗବାନ କେତେ କେତେ ରୂପ ନିଅନ୍ତି। ଜଗତକୁ ଆସିଲେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଥିବ ଶରୀରର ପରିସ୍ଥିତିକୁ ନେବାକୁ ପଡେ। ନବ କଳେବର ଉତ୍ସବ ତାହାରି ସ୍ମାରକ।

କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅନୁସାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପୋଡ଼ା ନାଭି ଦାରୁ ରୂପରେ ସମୁଦ୍ରରେ ଭାସି ଆସିଥିବା ଏବଂ ତାକୁ ନାଭି ରୂପେ ରଖି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁ-ବିଗ୍ରହ ତିଆରି କରାଯାଇଥିଲା। କଥିତ ଅଛି, ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ ପାଇଁ ପୁରୀ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁସାରେ ଶିବ ଓ ଶକ୍ତିଙ୍କର ପ୍ରତୀକ ସ୍ୱରୂପ ବଳଭଦ୍ର ଏବଂ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ମଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ସହିତ ସ୍ଥାପିତ ହେଲା। ଆଉରି ମଧ୍ୟ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅଛି ଯେ ଯେଉଁ ବର୍ଷ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁ-ବିଗ୍ରହ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା, ସେ ବର୍ଷ ଦୁଇଟି ଆଷାଢ଼ ମାସ ଥିଲା। ତା'ପରେ ଯେଉଁ ଯେଉଁ ବର୍ଷ ଦୁଇଟି ଆଷାଢ଼ ମାସ ପଡ଼େ, ସେ ବର୍ଷ ନବକଳେବର ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହେଉଛି। ଏହି ଉପଲକ୍ଷେ ଯେଉଁ ଦଇତାପତି ମାନେ

ପୁରାତନ କଳେବରର ବର୍ଜନ କରି ନବକଳେବରର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରନ୍ତି, ସେମାନେ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁ ସବୁ ରୀତି ବିଧି ଆଦି ହୁଏ, ସେସବୁ ପାଳନ କରନ୍ତି ।

ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରା ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ପ୍ରତିପଦାରେ ନବ ଯୌବନ ରୂପ ଧାରଣ କରନ୍ତି । ଦ୍ୱିତୀୟା ଦିନ ରଥରେ ପତିତପାବନ ରୂପରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ଦିଅନ୍ତି । ଏସବୁ ପଛରେ ଯାହା କିଛି କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଥାଉ ନା କାହିଁକି, ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଦିଗ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦେବା ଆମମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବିଧେୟ । ଜଗନ୍ନାଥ ବଳଭଦ୍ର-ସୁଭଦ୍ରା ବିଗ୍ରହମାନଙ୍କ ପରିକଳ୍ପନା ପଛରେ ନାନା ପ୍ରକାର ତାତ୍ତ୍ୱିକ ତତ୍ତ୍ୱଧାରା ନିହିତ ଥିବାର କୁହା-ଯାଉଛି । ସେସବୁର ପୁଙ୍ଖାନୁପୁଙ୍ଖ ଆଲୋଚନା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ସଂକ୍ଷେପରେ ଏତିକି କହିବାକୁ ଚାହେଁ ଯେ ନବକଳେବର ନୂଆ ପ୍ରେରଣା, ନୂଆ ଚେତନା ଏବଂ ନୂତନ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷାର ଉପଲକ୍ଷ ।

ଆଷାଢ଼ ପାର୍ଥିବତାର ପ୍ରତୀକ । ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର କାମନା, ବାସନା ଏବଂ କର୍ମର ଅବତାରଣା ବା ସ୍ଥୂଳତଃ କହିବାକୁ ଗଲେ, ଶରୀର-ଧର୍ମର ପ୍ରାରମ୍ଭ ଏହି ମାସରେ । କୃଷକ ପାଇଁ ବର୍ଷାର ଆଗମ ହେତୁ ଏ ମାସଟି ଯେପରି ଉଦ୍ରେକଶୀଳ, ପ୍ରେମିକ-ଭାବୁକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ କାଳିଦାସଙ୍କ ଭାଷାରେ "ଆଷାଢ଼ସ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଦିବସେ.. " ଏକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଙ୍ଗିତ । ରୂକ୍ଷ ଧରଣୀ ପାର୍ଥିବ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ-ମଣ୍ଡିତ ... ଧାରଣ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ ଏହି ମାସରେ ...

ଭାରତୀୟ ଦର୍ଶନ, ଭାରତୀୟ ... ଅବହେଳା କରିନାହିଁ । ହୁଏତ ... ତପଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟା କରି ଶରୀରକୁ ହେୟ ଜ୍ଞାନ କରିଥିବେ ... ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥା... ମୋଟାମୋଟି ଭାବରେ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃ... 'ଶରୀରମାଦ୍ୟଂ ଖଳୁ ଧର୍ମ ସାଧନଂ', ଏବଂ ... ଅର୍ଥ, କାମ ଓ ମୋକ୍ଷପ୍ରାପ୍ତି ସକାଶେ । ... ଭାରତୀୟ ଜୀବନର ଏହି ଦିଗ ଦେଖିଛି । ନବକଳେ... ମଧ୍ୟ ଏହି ସନ୍ଦେଶର ସୂଚକ ।

ଘଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ, କିନ୍ତୁ ଅମର ... ନାଭିପିଣ୍ଡ ଆଦ୍ୟରୁ ସେହିପରି ... ଆସିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘଟାନ୍ତର ପରିବର୍ତ୍ତନ ... ନୂତନ ପଦକ୍ଷେପ ବୋଲି ଧରିନେବା ... । ନବକଳେବର ଆମମାନଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତନ ... ଉନ୍ନତତର ଜୀବନ ସୃଷ୍ଟି ନିମନ୍ତେ ପଦେ ... ଆଗେଇ ଯିବାର ପ୍ରେରଣା, ଶକ୍ତି ଓ ... ସମାଜ ମଧ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପଥରେ ଆଗେଇ ଚାଲୁ ।

ଜଗନ୍ନାଥ-ବଳଭଦ୍ର-ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ନିକଟରେ ... ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଓଡ଼ିଶା ଓ ଜଗନ୍ନାଥ

ମାୟାଧର ମାନସିଂହ

ଯେ ଦେବତା ସମସ୍ତ ଜଗତର ନାଥ ଏବଂ ଯେ ଓଡ଼ିଶା ଭୂମିକୁ ନିଜର ବାସସ୍ଥାନ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ତାକୁ ଅନୁଗୃହୀତ କରିଛନ୍ତି, ସେ ଯେ ଓଡ଼ିଶାର ...ନ୍ତି, ଏକଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଶାର ମହାମହିମ ଗଜପତିମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସୁଦୂର ପ୍ରସାରି ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରୁ ମିଳିଥିବା ଦାନ (ଟ୍ରଷ୍ଟ) ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲେ ଓ ତହିଁର ଉଚିତ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣପାଇଁ ସେମାନେ ନିଜକୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସେବକ ବୋଲି ମନେ କରିବା ନିହାତି ...ବଚକ । ସେମାନେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଜୟଲାଭ କରି ଫେରିବା ପରେ ସଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିବା ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ଧନ-ରତ୍ନ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁହିଁ ସମର୍ପଣ କରୁଥିଲେ । କାରଣ ସେମାନେ ମନେ କରୁଥିଲେ ଯେ ସେସବୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ । ଏ ଦେଶରେ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଗଣିତ ଜଇଦ ସାମନ୍ତବର୍ଗ କେନ୍ଦ୍ର ଶାସନ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ବା ବିଦ୍ରୋହ କରୁନଥିଲେ ବା ସେ ପ୍ରକାର ଚିନ୍ତାକୁ ମନରେ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟ ଦେଉନଥିଲେ । କାରଣ ସେମାନଙ୍କର ଭୟ ଥିଲା ଯେ ସେପରି କଲେ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ ଜଗତର 'ନାଥ' ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି କଠୋର ଦୈବଦଣ୍ଡର ବିଧାନ କରିବେ । ଜଗନ୍ନାଥ ହିଁ ଥିଲେ ଏ ଜାତିର ରାଜନୈତିକ ଶକ୍ତିର ମେରୁଦଣ୍ଡ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜଗତର ପ୍ରଭୁ ଏହିଭଳି ସେବକର ପୃଥିବୀର ଅଧିପତିଙ୍କ (ଗଜପତି) ଯେ କେବଳ

ନେଇ ନନ୍ଦନ ଶାସନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ତାହା ନୁହେଁ, ଓଡ଼ିଶା ଚାରି ପଡ଼ୋଶୀ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବାରମ୍ବାର ଯେଉଁ ଅଭିଯାନ କରୁଥିଲା ସେଥିରୁ ମଧ୍ୟ ସେ (ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ) ଦୂରେଇ ରହିପାରୁ ନଥିଲେ ଓ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ ବଂଶଚୋଡ଼ୀ ଯାବତ୍ ସେମାନଙ୍କର ଜାତିର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ଉପରେ ଗୌରବମୟ ବିଜୟ ହାସଲ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜା ଓ ସେନାପତିମାନେ ନିଜର ବାହୁବଳ, ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର, ସାହସ ବା ସମର ସମ୍ବନ୍ଧିତ କୌଶଳଯୋଗୁଁ ବିଜୟ ହାସଲ ସମ୍ଭବ ହେଲା ବୋଲି ଭାବୁ ନଥିଲେ। ସେମାନେ କହୁଥିଲେ ଯେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପଦ୍ମ-ପାଦରୁ ପ୍ରବାହିତ କରୁଣା-ବାରି ଯୋଗୁଁ ଏହା କେବଳ ସମ୍ଭବ ହେଲା। ଓଡ଼ିଶାର ରାଜା ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କ ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ଆଗରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ତାଙ୍କର ଅଗ୍ରଜ ବଳଭଦ୍ର କଳା ଓ ଧଳା ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି କାଞ୍ଚିର ଉଦ୍ଧତ ରାଜାଙ୍କ ଔଦ୍ଧତ୍ୟର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା ମାନସରେ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ବୋଲି ଯେଉଁ ଜନଶ୍ରୁତି ଲୋକ ସଙ୍ଗୀତରେ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି ଓ ଯେଉଁ କାହାଣୀକୁ ଚିତ୍ରକଳା ଓ ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ଅମର କରାଯାଇଛି, ତାହା ଓଡ଼ିଶାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନୋଭାବର ଏକ ପ୍ରତୀକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ମାତ୍ର। ଓଡ଼ିଶାର ଜନ-

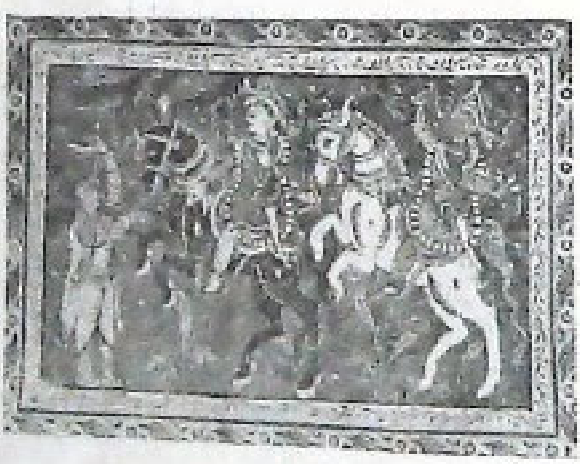

କାଞ୍ଚି ଅଭିଯାନ

ସାଧାରଣଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଯେ ଜଗନ୍ନାଥ [illegible] ସେମାନଙ୍କର ଜାତୀୟ ତଥା ସଂସ୍କୃତିରେ [illegible] ସକ୍ରିୟ ଭାବେ ସଂପୃକ୍ତ ଏବଂ ସେ [illegible] ବ୍ୟକ୍ତି ହିସାବରେ ସେମାନଙ୍କର ଯାହା କିଛି [illegible] ଘଟୁଥିଲା ସେସବୁ କେବଳ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ [illegible] ଯୋଗୁଁ ହିଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥିଲା।

କରୁଣାର ପ୍ରଭୁ ଓ ଗଣଦେବତା

ଅହିଂସିକା ଦର୍ଶନର ଯେଉଁ [illegible] ମନୋବୃତ୍ତି ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭଗବତ ଗୀତାରେ [illegible] ନାଦରେ ଉଦ୍‌ଘୋଷିତ ହୋଇଛି [illegible] ପୁରୁଣା ଇତିହାସର ନିଦର୍ଶନ [illegible] ନୃଶଂସର ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ସଭ୍ୟତାରେ [illegible] ଆଧୁନିକ ସମାଜରେ ମଧ୍ୟ ଏହା [illegible] ବିଶ୍ୱବିଖ୍ୟାତ ରଥଯାତ୍ରା ସମୟରେ [illegible] ହେଉଛି। ଜଗନ୍ନାଥ ରଥରେ [illegible] ଅନୁକମ୍ପା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାକୁ [illegible] ମଧ୍ୟ ଗଜପତି ବୋଲି ଥିବା [illegible] ସୁନା ଖଡ଼ିକା ଧରି ସେତେବେଳ [illegible]

ପୁରୀ ମହାରାଜା ଛେରାପହଁରା [illegible]

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ଯାତ୍ରା ଜଣାଏ ମହାଯାନ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ସୁଅବସରରେ ସଙ୍ଘ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥିବା ପତିତ ଉଦ୍ଧାର ରୂପକ ବୋଧିସତ୍ତ୍ୱ, ଆଦର୍ଶଙ୍କ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇ-ଥାଏ । ଏହି ଆଦର୍ଶକୁ ମୁଖ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ରଥ ଯାତ୍ରାରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ପୁରୀ ଧାମର ବଡ଼ ଦାଣ୍ଡରେ ଝୁଲି ଝୁଲି ଯିଏ ଯାନ୍ତି ଓ ଆସନ୍ତି ସେ ସର୍ବଶକ୍ତିମାନ 'ଜଗତର ନାଥ' ଜଗନ୍ନାଥ ନୁହନ୍ତି; ସେ ହେଉଛନ୍ତି ପତିତ ଜନର ପରିତ୍ରାତା ପରମ କାରୁଣିକ ପତିତପାବନ । କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ଆସିଥିବା ଓଡ଼ିଶାର ରାଜବଂଶମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଯେଉଁ ରାଜକୀୟ ଜାକଜମକରେ ମନ୍ଦିରର ଗର୍ଭଗୃହ ଭିତରେ ରଖିଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ବାହାରକୁ ଆସିବା ଦ୍ୱାରା ଜଙ୍ଗଲରେ ଥିବା ସମୟରେ ସେ ଯେପରି ଭାବରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସୁଥିଲେ, ସେ ପୁନର୍ବାର ସେହି ଅବସ୍ଥାକୁ ଫେରି ଯାଇଥାନ୍ତି । ସୁତରାଂ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ସାଧାରଣ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ଯେଉଁମାନେ କି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ନିଜ ହୃଦୟର ଭକ୍ତି ଓ ପ୍ରେମ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛି ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଶୀର୍ବାଦ ବର୍ଷଣ କରିବା ଅଭିପ୍ରାୟରେ ହିଁ ଜଗନ୍ନାଥ ସାଧାରଣ ଲୋକ ଯାତାୟାତ କରୁଥିବା ଧୂଳିପୂର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତା ଉପରେ ଏହି ରଥଯାତ୍ରାରେ କଷ୍ଟ ସ୍ୱୀକାର କରିଥାନ୍ତି । ଏହି ଯାତ୍ରା ତାଙ୍କ କରୁଣାର ଏକ ପ୍ରତୀକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ମାତ୍ର ।

ଜାତୀୟ ସଂହତିର ପ୍ରତୀକ

ଜଗନ୍ନାଥ ଗଣଦେବତା । ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଜଗତର ଜାତି ଭେଦ ଭାବ ଆପେ ଆପେ ଉଭେଇ ଯାଏ । ସେ ଦରିଦ୍ର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ ରୋଷେଇ ଘରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ମୂଲ୍ୟରେ ସୁଷମ ଓ ସୁସ୍ୱାଦୁ ଖାଦ୍ୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଇଛନ୍ତି । ସେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ଜୀବନ୍ତ ଧର୍ମ ରୂପେ ଦେଖା ଦେଇଥିବା ଜାତୀୟ ସଂହତିର ଏକ ଦୃଶ୍ୟମାନ ପ୍ରତୀକ । ଶବରମାନେ ଯେଉଁ ପଥରଟି ପାଉଥିଲେ, ତାହା ସମୁଦ୍ରକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦିଆଯାଇଥିବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କର ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ ଥିଲା ଯାହାକି ଅଗ୍ନିରେ ଦଗ୍ଧ ନ ହେବାରୁ ସମୁଦ୍ରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହା ଭାସି ଆସି ପୁରୀ ଭୂମିରେ ଲାଗିଥିଲା ଓ କାଳକ୍ରମେ ପ୍ରସ୍ତର ଖଣ୍ଡରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ମହାସାଗରର ଏକ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଭାରତୀୟ ଉପ-ମହା-ଦେଶକୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ସୂତ୍ରରେ ଗ୍ରନ୍ଥି ରଖିବା ପାଇଁ ଯେ ଏକ ଉଦ୍ୟମ ମାତ୍ର ତାହା ଏହି କୌତୁହଳ ଉଦ୍ଦୀପକ ପୌରାଣିକ ଗଳ୍ପରେ ଅତ୍ୟ-ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଦେଖିପାରୁ । ଜଗନ୍ନାଥ କେବଳ କୃଷ୍ଣ ବା ରାମ ନୁହନ୍ତି, ସେ ମଧ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ନବମ ଅବତାର, ବୁଦ୍ଧ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ପୂଜା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଗୌର ବର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ସହିତ କୃଷ୍ଣବର୍ଣ୍ଣର ଆଦିମ ଅଧିବାସୀଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଅଶୋକଙ୍କର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଜଉଗଡ଼ ଶିଳା-ଲେଖରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଥିବା 'ସବେ ମୁନିସେ ପଜା ମମା' ଅର୍ଥାତ୍ ସବୁ ଲୋକ ମୋର ପ୍ରିୟ ସନ୍ତାନ—ଏ ଉକ୍ତି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ରୂପାୟିତ ହୋଇଥାଏ । [illegible] କଣ୍ଠରେ ଆଜି ଜାତୀୟ ସଂହତି ବିଷୟ [illegible] କଲିକତାଠାରୁ ବିଶେଷଭାବେ [illegible] ସତ, କିନ୍ତୁ ଏହା ଶହ ଶହ ବର୍ଷ [illegible] ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିକଟରେ [illegible] ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ ହୋଇସାରିଛି ।

ଓଡ଼ିଶାର ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି

ଉପରୋକ୍ତ ଉଚ୍ଚ ଭାବଧାରାମାନ ଜଗନ୍ନାଥ[illegible] ନୈସର୍ଗିକ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ରୂପରେ [illegible]

ନରେନ୍ଦ୍ର ପୁଷ୍କରିଣୀର ଏକ ଦୃଶ୍ୟ

ରଘୁନନ୍ଦନ ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର, ପୁରୀ

ଆସି କାଶୀଶ୍ୱର ବାସ କଲେ ଏଥି ଜାଣି,
ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ସମସ୍ତଙ୍କ ଏ ମସ୍ତକମଣି ।
ଶ୍ରୀମହାପ୍ରସାଦ ଗଦଗଦ ଘଣ୍ଟଘୋଷ,
ଭକ୍ଷଣେ, ଶ୍ରବଣେ ସେ କଲ୍ମଷ-ବଂଶ ନାଶ ।
ଉନ୍ନତ ପ୍ରାସାଦ ଶୀର୍ଷପତାକା ଉଡ଼ାଇ,
ଏ ପ୍ରଦେଶ ସମବର୍ତ୍ତୀ ପଣେ ନାହିଁ ନାହିଁ ।
ସେ ଦୁର୍ଗ-ପକ୍ଷୀ ତୀର୍ଥରାଜ, ଗର୍ଜନରେ,
କହେ, ଅବଗାହେ ପାପବ୍ୟୂହ ଦହନରେ ।
ଦଣ୍ଡ ସବୁ ବାଡ଼ବରେ ଦେବ ଏ ପକାଇ,
ଏ ଦରଶନରୁ ଦୂରୁ ଦୁରିତ ପଳାଇ ।
ସେ ଜମ୍ବୁକଣ୍ଠକ ନାମ ରାଜା ଜଗନ୍ନାଥ,
ଭକ୍ତବର୍ଗେ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ।
ପାତେ କହେ ସାର୍ବଭୌମ ବୋଲିତା କ ଯଶ,
କୃଷ୍ଣାସନଙ୍କର ଶିର ଲଟିବାକୁ ଆଶ ହେ
ଯାହା କଟାକ୍ଷ-କୁଠାର ପତନ ମାତରେ,
ଅନେକ ଦୁଃଖ-ଅନୋକହଙ୍କୁ ଛେଦ ପାରେ;
ଭରସା କର ଆପଣ୍ଣ ଦୂରଦେଶୁଁ ପ୍ରାଣୀ,
ଆରତ ଭଞ୍ଜନ ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମ ଶୁଣି ।
କରଯୋଡ଼ି ଶ୍ରୀମୁଖରେ ଜଣାଇ ପକ୍ଷୀଧବ,
ଆର୍ତ୍ତଜନ ଗୁହାରିକ ସାବଧାନ ହେବ ।
ସ୍ନାନ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଏ ବେନି ସ୍ୱୟଂ ଲୀଳା ଯାତ,
ପତିତ ପାବନ ଅର୍ଥେ ପ୍ରାସାଦୁଁ ବାହାର ।
ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଏ ବର୍ତ୍ତିନାକାରକ ମୁଁ ସେ ହେଲି,
ପୁଲକିତ ଶରୀରେ ନୟନେ ଲୁହ ଜଳି,
ଅରି-ଦଳ-ଦର ଶଙ୍ଖେ, ଅରି-ଧର-କର;
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଧର ନାନାବିଧ ଅବତାର !
ଭବ ବରଣ୍ୟ ପୂଜିତ, ହେ ଭକ୍ତ-ବରଣ୍ୟ,
ଶୁଚି କବଳକ ସଦାନନ୍ଦ ସଦା ଶୁଚି ହେ
ଜବ ଉପଲବ୍ଧ ତବ କୃପାରେ ହୋଇଛି,
ଏବେ ମନୋରଥ ସାର୍ଥେ କି ସଂଶୟ ଅଛି ?

ଶାର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଜଳସେଚନ ଓ ବିଦ୍ୟୁତ ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ ପାର୍ଶ୍ୱରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ) ୧୯୬୯ ଜୁନ୍ ୮ ତାରିଖରେ ଜୋଡ଼ାଠାରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ ର ନୂତନ ୧୩୨ କେ. ଭି. ଗ୍ରୀଡ଼ ସବଷ୍ଟେସନ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରୁଛନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶାର କୃଷି, ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ଓ ଶ୍ରମ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାଜବଲ୍ଲଭ ମିଶ୍ର ବେଲପୁର ବ୍ଲକର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଠାରେ ଏକ ପଲ୍ଲୀଶ୍ରୋତା ମଣ୍ଡଳୀ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରି ମଣ୍ଡଳୀର ସଭ୍ୟ ତଥା ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏହି ଅବସରରେ ଓଡ଼ିଶା ବେତାର ଫାର୍ମ ଆଡ଼ଭାଇଜର ଶ୍ରୀ ହେରମ୍ବ ନାରାୟଣ ଦାସ ମହାପାତ୍ର ମଧ୍ୟ (ବାମପାର୍ଶ୍ୱ ପ୍ରଥମ) ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

ଅଛି ଯେ, କେଶରୀ ବଂଶରେ ଯଯାତିକେଶରୀ ନାମକ ଜଣେ ରାଜା ଏ ମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାଣକର୍ତ୍ତା । ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସରେ ଯଯାତି-ମହାଶିବଗୁପ୍ତ ନାମକ ଦୁଇଜଣ ରାଜାଙ୍କର ନାମ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ସେମାନେ ଥିଲେ ସୋମବଂଶୀୟ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳର ରାଜା । ସେମାନଙ୍କ ରାଜଧାନୀ ସୁବର୍ଣ୍ଣପୁର ବା ଆଧୁନିକ 'ସୋନପୁର'ଠାରେ ପ୍ରଥମେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଯଯାତି ୨ୟଙ୍କ ରାଜଧାନୀ 'ଯଯାତିନଗର' ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭକଲା । ସେହି ରାଜଧାନୀ ମହାନଦୀ କୂଳରେ ଥିଲା ବୋଲି ତାଙ୍କ ତାମ୍ର ଶାସନରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି । ଏଣୁ ଏହାକୁ ଆଧୁନିକ ଯାଜପୁର, (ଯାହାକି ବୈତରଣୀ କୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ), ସହିତ ସମାନ କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଅବଶ୍ୟ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅନୁଯାୟୀ, ରାଜା ଯଯାତି ଯାଜପୁରଠାରେ ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ଅନୁଷ୍ଠାନ କରି ଗୋଟିଏ ଯୂପସ୍ତମ୍ଭ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ କାନ୍ୟକୁବ୍ଜରୁ ଦଶ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିବାରଙ୍କୁ ଆଣି ସେଠାରେ ଗ୍ରାମ ଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହି କିମ୍ବଦନ୍ତୀକୁ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରିବା ପାଇଁ ଐତିହାସିକ ଉପାଦାନ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ହସ୍ତଗତ ହୋଇନାହିଁ । ମହାରାଜ ଯଯାତି ଦ୍ୱିତୀୟ ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍କଳର ସମ୍ମିଶ୍ରଣ କରି ରାଜତ୍ୱ କରିଥିବା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉପରୋକ୍ତ କିମ୍ବଦନ୍ତୀଗୁଡ଼ିକ ମିଶାଇ ଯଦି ଆମ୍ଭେ ସ୍ଥିର କରୁଁ ଯେ, ମାଦଳାପାଞ୍ଜି ବର୍ଣ୍ଣିତ ଯଯାତିକେଶରୀ ଅର୍ଥାତ୍ ମହାଶିବଗୁପ୍ତ ଯଯାତି ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ପ୍ରଥମ ନିର୍ମାତା, ତା'ହେଲେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାଯିବ ଯେ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୦ମ ବା ୧୧ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରସ୍ଥ ଲିଙ୍ଗରାଜମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣର ଅଳ୍ପକାଳ ପରେ ହିଁ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ମନ୍ଦିର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସମ୍ଭବତଃ କୌଣସି ଐତିହାସିକ କାରଣରୁ ସୋମବଂଶୀ ରାଜାମାନଙ୍କର ରାଜତ୍ୱକାଳରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନ ହୋଇ ତାହା ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉପେକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଯେଉଁ ସମୟରେ ସୋମବଂଶୀ … ଉତ୍କଳ ଅଧିକାର କରି ପୂର୍ବରେ ଗଙ୍ଗା ବା … ଦକ୍ଷିଣରେ ଋଷିକୁଲ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ସମୁଦାୟ … ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର … ସେତେବେଳେ ଦକ୍ଷିଣ-ଓଡ଼ିଶା (କଳିଙ୍ଗ) ଗଙ୍ଗ… ରାଜାମାନଙ୍କ ଅଧୀନସ୍ଥ ଥିଲା । ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୧ଶ … ଶେଷ ଭାଗରେ ସେହି ବଂଶରେ ବଜ୍ରହସ୍ତ … ଜଣେ ରାଜା ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ … ସୁଦୂର ଦକ୍ଷିଣରୁ ଚୋଳମାନେ ଏବଂ … ପାଳବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ ଏ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ … କରିବାକୁ ବାରମ୍ବାର ଯୁଦ୍ଧ କରୁଥିଲେ । …

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର

ରାଜେନ୍ଦ୍ର ଚୋଳଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କଳିଙ୍ଗର … ରାଜା ରାଜରାଜଙ୍କ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ ଅନୁଷ୍ଠିତ … ସେଥିରେ ରାଜରାଜ ବିଜୟ ଲାଭକରି ଚୋଳ …

ଭାରତର ଖାଦ୍ୟ ଓ କୃଷି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗଜ୍ଜୀବନ ରାମ ୧୯୬୯ ଜୁନ ୨୭ ତାରିଖରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଶୁଭଦନସ୍ତ ଗସ୍ତରେ ଆସିଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶାର କୃଷି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାଜବଲ୍ଲଭ ମିଶ୍ର ଓ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀ ବିକାଶ ଉପମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅନନ୍ତ ନାରାୟଣ ସିଂହ ଦେଓ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ତଥା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଉଚ୍ଚ କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନଘାଟୀରେ ତାଙ୍କୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା କରିଥିଲେ ।

ଭାରତର ଖାଦ୍ୟ ଓ କୃଷି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗଜ୍ଜୀବନ ରାମ ୧୯୬୯ ଜୁନ ୨୭ ତାରିଖରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରେ କୃଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଭିପ୍ରେତ [illegible] ଓଡ଼ିଶା ଆଲୋଚନାଚକ୍ର ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଥିଲେ ।

ଚିତ୍ରରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ଆଲୋଚନା ଚକ୍ରରେ ଭାଷଣ ଦେଉଛନ୍ତି । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ସିଂହ ଦେଓ ଏହି ଉତ୍ସବକୁ ଗୌରବାନ୍ୱିତ କରିଥିଲେ ।

ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ସଂଚୟ କରନ୍ତୁ

ପୋଷ୍ଟଅଫିସ ସେଭିଂସ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ୍‌ରେ ଆଜି ଫିକ୍‌ସଡ ଡିପୋଜିଟ୍ ଏକାଉଣ୍ଟ ଖୋଲନ୍ତୁ।

*ଏହି ଏକାଉଣ୍ଟରେ ଟ ୫୦.୦୦ କରି ଜମା ଦିଆଯାଇ ପାରିବ

*ଜଣକିଆ ଏକାଉଣ୍ଟରେ ଟ ୨୫,୦୦୦ ଓ ଯୁଗ୍ମ ଏକାଉଣ୍ଟରେ ଟ ୫୦,୦୦୦ ଜମା ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ।

*ପ୍ରତି ଟ ୫୦.୦୦ଜମା ଉପରେ ୫ ବର୍ଷ ପରେ ଟ ୭୨.୫୦ ଫେରସ୍ତ ମିଳିବ ।

ଜମା ଟଙ୍କାରୁ ମିଳୁଥିବା ଲାଭ ଉପରେ ଆୟକର ପଡ଼େ ନାହିଁ ।

ବିଶେଷବିବରଣୀ ପାଇଁ ନିକଟତମ ଡାକଘରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରନ୍ତୁ ।

ଲୋକ ସଂପର୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ
ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଦେଖାଯାଇଛି ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉନ୍ନତ ଦେଶରେ ୫ ଜଣ ବୃତ୍ତିଧାରୀ ଯୁବକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ନିଶ୍ଚୟ ଇଞ୍ଜିନିୟର।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଦେଶରେ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ବାଣିଜ୍ୟ କାରିଗର ଧନ୍ଦାରେ ଯେଉଁ ତାଲିମ ଦିଆଯାଉଅଛି, ତାହା ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ। ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ତାଲିମ ଦିଆଯାଉଅଛି ସେମାନଙ୍କର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାରିଗରୀ ଧନ୍ଦା ବିଷୟରେ କିଛି ମୌଳିକ ଜ୍ଞାନ ବା ଅଭିଜ୍ଞତା ନାହିଁ। ତେଣୁ ସେମାନେ ଅଳ୍ପ କେତେ ଦିନରେ ତାଲିମ ପାଇ ଯେ ଦକ୍ଷ କାରିଗର ହୋଇପାରିବେ ଏପରି ଆଶା କରିବା ବୃଥା। ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦେଲେ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇପାରିବ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରିସିଆନ୍ ହେବାପାଇଁ ମାଟ୍ରିକ୍ୟୁଲେସନ୍ ପରେ ଦୁଇବର୍ଷ ଟ୍ରେନିଂର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଛି। କିନ୍ତୁ ମାଟ୍ରିକ ପଢ଼ିଲାବେଳେ ଯେଉଁ ଯୁବକ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟରେ ସାମାନ୍ୟ ମୌଳିକ ଜ୍ଞାନ ହାସଲ କରି ପାରିନାହିଁ ସେ ଏହି ଦୁଇ ବର୍ଷର ତାଲିମରେ କିପରି ସେ ବିଷୟରେ ଜଣେ ଅଭିଜ୍ଞ କାରିଗର ହୋଇ ପାରିବ ?

ବର୍ତ୍ତମାନର ସମାଜ ଉପଯୋଗୀ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରକାରର ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍କୁଲର ଆବଶ୍ୟକତା ଯଥେଷ୍ଟ ରହିଛି, ଯେଉଁଠି କଳା, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବୈଷୟିକ ଶିକ୍ଷା ଏକାଠି ଦିଆଯାଇ ପାରିବ। ସୁଖର ବିଷୟ, ଆର୍ଥିକ ଅନାଟନ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବହୁ ଅସୁବିଧା ସତ୍ତ୍ୱେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଏହି ପ୍ରକାର ଶିକ୍ଷାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରି ଗଞ୍ଜାମ ଜିଲ୍ଲାର ଅସ୍କା ଓ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ଚୌଦ୍ୱାରଠାରେ ଦୁଇଟି ଟେକ୍‌ନିକାଲ ସ୍କୁଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି। ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟ ଦୁଇଟିରେ ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ ସହିତ ଧନ୍ଦା ଶିକ୍ଷା, ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଶିକ୍ଷା ଓ ଉନ୍ନତ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ। ଏହି ସ୍କୁଲଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଲା, (୧) ଶିକ୍ଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଛାତ୍ରର ମସ୍ତିଷ୍କ ଓ ହସ୍ତ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା, (୨) କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ଅଭ୍ୟାସ ବଳରେ ଶାରୀରିକ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବା, (୩) କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସମୟରେ ଦେଖା ଦେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତାକରି ଏହାର ସମାଧାନ କରିବା, (୪) ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା, ଯଥା—ଇଂଜିନିୟରିଂ ବିଜ୍ଞାନ, ଚିକିତ୍ସା ଓ କୃଷି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଶିକ୍ଷାପାଇଁ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ଦେବା, ଓ (୫) ସର୍ବୋପରି ଜୀବନଧାରା ନିର୍ବାହ କରିବା ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ଧନ୍ଦାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେବା।

ଏହି ଯୋଜନାକୁ ପ୍ରକୃତ ରୂପରେଖ ଦେବାପାଇଁ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଦୁଇଟିରେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଯନ୍ତ୍ରପାତିମାନ ବିଜ୍ଞାନାଗାର ଓ କାରଖାନା ରହିଛି। ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଛାତ୍ରମାନେ ଏକାଦଶ ଓ ଦ୍ୱାଦଶ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ସମ୍ପର୍କରେ ମୌଳିକ ଜ୍ଞାନ ହାସଲ କରିଥାଆନ୍ତି। କାରଖାନାରେ ସେମାନେ କେତେକ ନିତ୍ୟବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଜିନିଷ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାଆନ୍ତି। ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀର ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାପାଇଁ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ବିଜ୍ଞାନ ମ୍ୟୁଜିଅମ ଓ କୃଷି ଫାର୍ମ ଆଦି ରହିଅଛି। ପ୍ରକୃତପକ୍ଷେ ଏହି ବିଜ୍ଞାନ ମ୍ୟୁଜିଅମ୍ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଅବିରତ ଉଦ୍ୟମର ଏକ ସାର୍ଥକ ଅବଦାନ। ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ସାମୟିକ ଶିକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଆଦି ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଏ। ଆଉମଧ୍ୟ ନିୟମିତ କ୍ରୀଡ଼ା ଶିକ୍ଷା, ଛାତ୍ରାବାସର ପରିଷ୍କାର ଓ ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ଏବଂ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ସ୍ଥାନକୁ ଭ୍ରମଣ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରକୃତ ମୂଲ୍ୟାଙ୍କନରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ।

ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଏହିପରି ବହୁବିଧ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ଥିବାଯୋଗୁଁ ସାଧାରଣ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସମୟ ସେଥିପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ। ଏଣୁ ପ୍ରାତଃକାଳୀନ ବ୍ୟାୟାମ ପରେ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ଘ ୮ ଟାଠାରୁ ଦିବା ଘ ୧୨ ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍କୁଲ। ପରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ

ତାହେଲେ ଜଣାଯିବ ଯେ, ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ ଭିନ୍ନ ରାଜନୈତିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ରହିଥିଲା । ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କୁ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରତିପତ୍ତି ବିସ୍ତାର କରିବା କ୍ଷମତାଦେଇ ମହାରାଜା ଅନଙ୍ଗଭୀମ ସେମାନଙ୍କୁ "ମହାପାତ୍ର" ବା ମନ୍ତ୍ରୀ ଉପାଧିରେ ଭୂଷିତ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁଯାୟୀ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ସେବକ ବା ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି ସଂସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ଉତ୍କଳବାସୀ ଏବଂ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମହିମା ଘୋଷଣା କରୁଥିଲେ । ଏହିପରି ଭକ୍ତିମୂଳକ ପ୍ରଚାର ସଙ୍ଗେ ଉତ୍କଳବାସୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଗଭୀର ଭକ୍ତି ଓ ସମ୍ମାନ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟି କରିଗଲା । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ରାଜନୈତିକ ଓ ସାମାଜିକ ତଥ୍ୟ ଆଣିଦେବା କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହି ପଣ୍ଡା ଅଧୀନସ୍ଥ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହେଲା । ବିଦେଶରୁ ସମାଗତ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଏ ଦେଶରେ ବିପୁଳ ଧନସମ୍ପଦ ବିତରଣ କରିଯାଉ-ଥିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ମହାପ୍ରସାଦ ଓ କୈବଲ୍ୟ ବିକ୍ରିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସାଧାରଣ ବେତ, ସୂତାର ମାଳା, ଦର୍ପଣ ଓ ପୁଷ୍ପମାଳା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନାମରେ ନାମିତ କରି ବ୍ୟବସାୟ ସୂତ୍ରରେ ଯେଉଁ ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ସଂଗୃହୀତ ହେଉଥିଲା, ତାହାମଧ୍ୟ ସେହି ପଣ୍ଡା ଓ ସେବକମାନଙ୍କ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅଦ୍ଭୁତ ଧର୍ମସଂସ୍ଥା ଭାରତର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମାହାତ୍ମ୍ୟ ପ୍ରଚାର କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବହୁଗ୍ରନ୍ଥ ଏ ଦେଶରେ ପ୍ରଣୀତ ହୋଇ ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସମୃଦ୍ଧ କରି ପାରିଛି । ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଜଣେ ସମ୍ରାଟ ରୂପେ ଏ ଦେଶବାସୀ ଯେଉଁ ସମ୍ମାନ ଦେଇଥିଲେ ସେଥିର ସାର୍ଥକତା ରାଜନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କେତେଦୂର ସାଧିତ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ଗୋଟିଏ ପ୍ରଧାନ ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ବିଷୟ । କାଞ୍ଚୀରାଜାଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ସେନାପତି... ଏ ଦେଶର ରାଜା ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରନ୍ତି, ... ସର୍ବତ୍ର ପ୍ରଚାର କରିଦିଆଗଲା ଯେ ସ୍ୱୟଂ ... ଯୋଦ୍ଧୃ ବେଶରେ କଳା ଓ ଧଳା ଘୋଡ଼ାରେ ... ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସହ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ପୁରୋଭାଗରେ ... କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ସମ୍ବାଦ ପାଇ କାଞ୍ଚୀରାଜା ଏବଂ ... ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତଙ୍କ ମନରେ କେତେଦୂର ଭୀତି ... ହୋଇଥିବ, ତାହା କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ... ସାଧାରଣତଃ ଧର୍ମ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଦୈବଶକ୍ତିର ... ପ୍ରତି ଯେଉଁ ସମୟରେ ଲୋକଙ୍କ ଗଭୀର ... ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଏପରି ... ବିସ୍ମୟ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ସମ୍ଭବ । ପ୍ରାଚୀନ ... ମାନଙ୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଥିଲା ଯେ, ... ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କ ବାସ ପକ୍ଷେ ଅପବିତ୍ର; ସେଠାକୁ ... କରିବା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀୟ ହିନ୍ଦୁ ଜାତି ... ନିଷିଦ୍ଧ । ତେଣୁ ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏ ... ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀୟ ପଣ୍ଡିତ ଓ ଜ୍ଞାନୀ ଲୋକେ ... ଉଠି ଆସିବାକୁ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁଥିଲେ । ... ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୦ମ ଶତାବ୍ଦୀ ପରେ ... ଆଗମନ ଏବଂ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ... ବାଧ୍ୟହୋଇ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ... ନିଜନିଜ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ଉଠାଇ ... କଲେ । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ... ମନ୍ଦିର ନିର୍ମିତ ହେବାରୁ ଉତ୍କଳ ... ଧାମରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଏଣୁ ... ଏଥିର ପ୍ରଶଂସା ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ... ମିଳେ । ସେଥିରେ ଲେଖା ଗଲା—

"ପୁରୁଷାଖ୍ୟ ସମଂ କ୍ଷେତ୍ରଂ ନାସ୍ତି ...

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ତ୍ରୟୋଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ... ଭାରତରେ ନୀଳାଚଳଧାମର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ... ପ୍ରଚାରିତ ହୋଇଥିଲା ଯେ, ତତ୍କାଳୀନ ...

ବ୍ୟାଙ୍କର ନିଜର ସମ୍ବଳ ନ ଥିବା ସେ ବ୍ୟାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ସମବାୟ ଭୂ-ବନ୍ଧକ ବ୍ୟାଙ୍କରୁ ଟଙ୍କା ପାଇବା ପରେ ଋଣ ବଣ୍ଟନ କରିପାରିବେ । କୌଣସି ସମୟରେ ଆଦାୟ ହୋଇଥିବା କିସ୍ତି ଟଙ୍କାରୁ ଋଣ ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଋଣ ଗ୍ରହଣ ସମ୍ପର୍କୀୟ ବିଶଦ ବିବରଣୀ ନିମନ୍ତେ ନିକଟତମ ଭୂ-ବନ୍ଧକ ବ୍ୟାଙ୍କ କିମ୍ବା ବ୍ରହ୍ମପୁରଠାରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସମବାୟ ଭୂ-ବନ୍ଧକ ବ୍ୟାଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଉଛି ।

ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ କରି ଗଢ଼ିବା ଦିଗରେ ଟେକନିକାଲ୍ ସ୍କୁଲର ଭୂମିକା

ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ ଆମ ଦେଶରେ ପ୍ରଚଳିତ ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତିରେ କିପରି ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ହେବ ସେ ସଂପର୍କରେ ସୁପାରିଶ କରିବାକୁ ତିନିଜଣ ପ୍ରବୀଣ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ଡକ୍ଟର ସର୍ବପଲ୍ଲୀ ରାଧାକ୍ରିଷ୍ଣନ୍, ଡକ୍ଟର ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସ୍ୱାମୀ ମୁଦାଲିଅର୍ ଓ ଡକ୍ଟର ଏସ୍. କୋଠାରୀଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ତିନୋଟି କମିଶନ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି କମିଶନମାନେ ମୁକ୍ତକଣ୍ଠରେ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଆଜିର ଶିକ୍ଷାପଦ୍ଧତି ତ୍ରୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହା ପୁସ୍ତକଗତ, ଉତ୍ପାଦନକ୍ଷମ ନୁହେଁ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ଜୀବନ ଉପରେ ବଳିଷ୍ଠ ରେଖାପାତ ସୃଷ୍ଟି କରେ ନାହିଁ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଆଜିର ବିଜ୍ଞାନ ଉପାଧିଧାରୀ ଯୁବକ ନିଜ ଘରର ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକ୍ ସୁଇଚ୍‌ଟିଏ ମଧ୍ୟ ମରାମତି କରିବାକୁ ଅକ୍ଷମ ।

ସର୍ବୋପରି ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଦୁର୍ବଳ ଭିତ୍ତି ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଭାରତ ଭଳି ଗରିବ ଦେଶରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଭିଭାବକ ନିଜ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଦେବାପାଇଁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅକ୍ଷମ । ମୁଷ୍ଟିମେୟ ସ୍ୱଚ୍ଛଳୀ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାପାଇଁ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେମାନେ ଯେପରି ଉପଯୁକ୍ତ ହେବାର କଥା ହୋଇପାରୁନାହାନ୍ତି । କାରଣ ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ବୃତ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାରେ ସୁବିଧା ଓ ସୁଯୋଗ ନାହିଁ ।

ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍ତରରେ ବହୁମୁଖୀ ଶିକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ଯଥେଷ୍ଟ ରହିଛି । କାରଣ ଛାତ୍ର ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷାପରେ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହୋଇ କିଛି ନା କିଛି କର୍ମରେ ନିଯୁକ୍ତ ରହିବା ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ତାହାହେଲେ ସେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦିତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଶକ୍ତି ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଲାଭ କରି ପାରିବ । ଏଥିନିମନ୍ତେ କୋଠାରୀ କମିଶନ ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍ତରରେ କଳା, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଟେକ୍‌ନିକାଲ (ବୈଷୟିକ) ଶିକ୍ଷାଦାନ ନିମନ୍ତେ ସୁପାରିଶ କରିଛନ୍ତି । ଏପରି ଶିକ୍ଷା ଫଳରେ ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାର ସୋପାନ ହୋଇ ନ ରହି ଶିକ୍ଷାର ଏକ ପ୍ରକାର ଶେଷସ୍ତର ହୋଇ ରହିବ । ଉକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଲାଭକରି ଛାତ୍ର ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷା ନ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ବାଞ୍ଛିତ ଧନ୍ଦାରେ ପ୍ରବେଶ କରି ପାରିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର ସମାଜ ଶିଳ୍ପ ଅଭିମୁଖୀ । ଶିଳ୍ପର ଉନ୍ନତିପାଇଁ ଇଞ୍ଜିନିୟର ଓ ଅଭିଜ୍ଞ କାରିଗରମାନଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତା ଯଥେଷ୍ଟ ରହିଛି । ଶିଳ୍ପର ପ୍ରକୃତ ବିକାଶ ହୋଇପାରିଲେ ବହୁଳ କର୍ମସଂସ୍ଥାନ ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ମିଳିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ

For Advance News and Progressive Views

Read

Orissa's Most Popular and Unique Daily

ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର

The Prajatantra

Famous for Various features
Latest in look and outlook
(A publication of the Prajatantra Prachar Samity)

Best Medium for your Advertisements

Founder and Chairman—DR. HAREKRUSHNA MAHTAB
Editor—SHRI SRIHARSHA MISRA

Special Features:—Literary section (Sunday) Children section (Monday), Farmers Forum (Tuesday), Drama, Dance and Cinema (Friday). Besides this, Women section, Psychology section, etc

Also Advertise in

Orissa's Most Popular and Oldest Cultural Monthly Magazine

J H A N K A R

Edited by—DR. HAREKRUSHNA MAHTAB

A Publication of the Prajatantra Prachar Samity
Represents all that is best in Orissa's Art and Literature

For Particulars Please Contact :

Head Office—Prajatantra Buildings, Cuttack-2

PHONE—1160, 199, 887—GRAM—PRAJATANTRA, CUTTACK

...୨୫ ଟଙ୍କାଠାରୁ ଅର୍ଥ ମଞ୍ଜୁର କରାଯାଇଥିଲା । ...ଶଯ୍ୟା ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା-...ଛଡ଼ା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖର୍ଚ୍ଚାଯୁକ୍ତ ଶଯ୍ୟା ପାଇଁ ...ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ ବୋଲି ...ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି—

(କ) ଛାତ ନ ଥିବା ଇସ୍ପାତ ଚୌକି ୧

(ଖ) କାଠ ଟେବୁଲ୍ (୨ ଫୁଟ × ୧½ ଫୁଟ ଆକାର, ସାଧାରଣ ଉଚ୍ଚତାଠାରୁ ଟିକିଏ ବେଶି)...୧

(ଗ) ଷ୍ଟୁରେଲ ... ୧

(ଘ) ଷ୍ଟୁରେଲ ଷ୍ଟାଣ୍ଡ ... ୧

(ଙ) ଗିଲାସ ... ୧

(ଚ) ଅଧିକା ବିଛଣା ଚଦର ... ୧

(ଛ) ଅଧିକା ତକିଆ ଖୋଳ ... ୧

(ଜ) ବ୍ରାକେଟ୍ ... ୧

...ସ୍ଥିର ହୋଇଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରୀକ୍ଷା-...ଶାଖା (କ୍ଲିନିକାଲ୍ ୟୁନିଟ୍) ଅଧୀନରେ ଥିବା ...ଚ୍ଚାଯୁକ୍ତ ଶଯ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଯେଉଁଠି ସମ୍ଭବ ହେବ ...ଗୋଟିଏ ୱାର୍ଡରେ ରଖାଯିବ ଏବଂ ଏହି ଭିତ୍ତିରେ ...ଗୋଟିଏ ସମୁଦାୟ ୱାର୍ଡକୁ (ହଲ) ଖର୍ଚ୍ଚାଯୁକ୍ତ ୱାର୍ଡ (ପେଇଙ୍ଗ୍ ୱାର୍ଡ) ରୂପେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇ ପାରିବ । ଯେଉଁ ସ୍ଥଳରେ ଗୋଟିଏ ହଲକୁ ଖର୍ଚ୍ଚା ଦେଉଥିବା ରୋଗୀମାନଙ୍କ ଜନ୍ୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର କରିବା ସମ୍ଭବ ନ ହେବ, ସେ ସ୍ଥଳରେ ସେହି ହଲରେ ପ୍ରତି ପରୀକ୍ଷା-ନିରୀକ୍ଷା ଶାଖା ଅଧୀନରେ ଥିବା ଖର୍ଚ୍ଚାଯୁକ୍ତ ଶଯ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଏପରି ପୃଥକ କରି ରଖାଯିବ ଯେପରିକି ହଲ୍‌ର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚାଯୁକ୍ତ ଶଯ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ରହି ପାରିବ । ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା କରୁଥିବା କର୍ମଚାରୀ ଓ ଅନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଯେପରି ରୋଗୀମାନଙ୍କର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଉତ୍ତମ ଯତ୍ନ ନେଇପାରିବେ, ତାହାର ଉପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ମେଡ଼ିକାଲ୍ କଲେଜ ହାସପାତାଳର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ଓ ଏହି ସବୁ ଖର୍ଚ୍ଚାଯୁକ୍ତ ଶଯ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି । ଆବଶ୍ୟକସ୍ଥଳେ ଅତିରିକ୍ତ ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷାକାରୀ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କର୍ମଚାରୀ ମଞ୍ଜୁର କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସରକାର ଧ୍ୟାନ ଦେଉଛନ୍ତି । ଖର୍ଚ୍ଚାଯୁକ୍ତ ଶଯ୍ୟା ଦଖଲ କରୁଥିବା ରୋଗୀମାନଙ୍କର ଆତ୍ମୀୟ ଓ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ସଂପୃକ୍ତ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କଠାରୁ ପୂର୍ବରୁ ଅନୁମତି ନେଇ ପରିଦର୍ଶନ ସମୟ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମୟରେ ରୋଗୀମାନଙ୍କୁ ସାକ୍ଷାତ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଉଅଛି ।

ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି କିପରି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି ତାହା ଥରକୁ ଥର ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବାପାଇଁ ସରକାର ଜନୈକ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି ।

କୃଷି ଉନ୍ନତି ନିମିତ୍ତ ଦୀର୍ଘମିଆଦୀ ଋଣ ଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା

କୃଷିର ଉନ୍ନତି ତଥା କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ରହ୍ମପୁରଠାରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସମବାୟ ଭୂ-ବନ୍ଧକ ବ୍ୟାଙ୍କ ଜରିଆରେ କୃଷୀମାନଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘମିଆଦି ଋଣ ଦେବାପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି । ୧—ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ଗଭୀର ନଳକୂଅ ବସାଇବା ଓ କୂଅ ଖୋଳିବା; ୨—ଜଳସେଚନପାଇଁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଓ ଡିଜେଲ ଚାଳିତ ପମ୍ପ, ତୈଳ ଇଞ୍ଜିନ, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଚାଳିତ ମୋଟର କିଣି

୧୯୬୯ ମସିହାର.. ଆଗାମୀ ନବକଳେବରର ଉତ୍ସବ ୧୨ ରୁ ୧୮ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇପାରେ ।

ଅନେକଙ୍କର ଧାରଣା ଯେ ଚଳିତ ବର୍ଷ ଯେଉଁ ନିମ ଗଛ କଟା ହେଲା ତାହା ଆଗାମୀ ନବକଳେବର ନିମନ୍ତେ ସଂରକ୍ଷିତ ହେବ ଏବଂ ୧୯୫୦ ମସିହା ନବକଳେବର ସମୟରେ କଟା ହୋଇଥିବା ନିମ କାଠ ଚଳିତ ବର୍ଷର ଉତ୍ସବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଏହିଭଳି ଧାରଣା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲ । ଚଳିତ ବର୍ଷ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୯୬୯ ମସିହା ମଇମାସ ୧୭ ତାରିଖରେ ଯେଉଁ ନିମ ଗଛ କଟାହେଲା, ସେହି ଦାରୁରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଘଟ ନିର୍ମିତ ହେବ ଏବଂ ୧୯୬୯ ଜୁଲାଇ ୧୫ ତାରିଖରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ନେତ୍ରୋତ୍ସବ ଦିନ ଜନସାଧାରଣ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଏହି ନବକଳେବର ଦର୍ଶନର ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିପାରିବେ ।

ଦାରୁ ଅଥବା ବୃକ୍ଷ ଅନ୍ୱେଷଣରେ ସେବାୟତମାନେ ବାହାରିବା ଦିନଠାରୁହିଁ ନବକଳେବର ଉତ୍ସବର ଆରମ୍ଭ । ଏହିବର୍ଷ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୨୮ ତାରିଖ, ଚୈତ୍ରମାସ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଦଶମୀ ଦିନ ଏହି ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଏହାକୁ ବନଯାତ୍ରା ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଏହି ଦଳରେ ୨୮ ଜଣ ଦଇତା, ଜଣେ ପତି ମହାପାତ୍ର, ୪ ଜଣ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁରୋହିତ, ୪ଜଣ ବିଶ୍ୱକର୍ମା (ବଢ଼େଇ), ୫ ଜଣ ମନ୍ଦିର ପୋଲିସ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର (ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ସଂକେତ) ଧାରଣକରି ଜଣେ ଲେଙ୍କା, ଜଣେ କାହାଳିଆ ଓ ଜଣେ ଦେଉଳ କରଣ ସର୍ବମୋଟ ୪୫ ଜଣ ଯାତ୍ରାକରିଥିଲେ । ଯିବାବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ପ୍ରତି ଦାରୁ ନିକଟରେ ପୂଜାପାଠ କରିବାପାଇଁ ବହୁ ସାମଗ୍ରୀ ନେଇଯିବାକୁ ପଡିଥିଲା । ଏହି ସମସ୍ତ ସାମଗ୍ରୀ ନିମନ୍ତେ ଦୁଇଟି ଶଗଡ଼ ଦରକାର ପଡିଥିଲା । ଏମାନେ ପ୍ରଥମ ରାତ୍ରି ପୁରୀଠାରେ ଯାପନ କରି କାକଟପୁର ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଠାରେ ଦେଉଳିଆ ମଠରେ ରହିଥିଲେ ।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁ ପାଇଁ ମନୋନୀତ ବୃ

ଦାରୁ କଟାଯିବା ପୂର୍ବରୁ ... ହୋମ କରୁଛନ୍ତି

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଚିନି କୋଟା ବଢ଼ିଲା

ଭୁବନେଶ୍ୱର ସବ୍‌ଡିଭିଜନାଲ ଅଫିସର, ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିଜ୍ଞପିତ ଅଂଚଳର ସମସ୍ତ ଖାଉଟି-ମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇଛନ୍ତି ଯେ ତା ୧।୭।୧୯୬୯ ରିଖ ଠାରୁ ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଫ୍ୟାମିଲି କାର୍ଡର ମାସିକ ଚିନି କୋଟା ଅନ୍ୟାଦେଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିମ୍ନଲିଖିତମତେ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଗଲା :—

		କିଲୋଗ୍ରାମ
'କ' ଶ୍ରେଣୀ କାର୍ଡ଼	...	୧୨
'ଖ' ଶ୍ରେଣୀ କାର୍ଡ଼	...	୧୦
'ଗ' ଶ୍ରେଣୀ କାର୍ଡ଼	...	୮
'ଘ' ଶ୍ରେଣୀ କାର୍ଡ଼	...	୬
'ଙ' ଶ୍ରେଣୀ କାର୍ଡ଼	...	୪

ସମ୍ପୃକ୍ତ କଣ୍ଟ୍ରୋଲ ଦୋକାନୀମାନେ ଏହିସବୁ ଫ୍ୟାମିଲି କାର୍ଡ଼ରେ ଉପରୋକ୍ତ ମାସିକ କୋଟାରୁ ଭିତ୍ତିକରି ଯେତେବେଳେ ଯେଉଁ ହାରରେ ଚିନି ବଣ୍ଟନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ ସେହି ଅନୁସାରେ ଚିନି ବଣ୍ଟନ କରିବେ ।

ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରାଯିବ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାର "ପାକିସ୍ଥାନ ଦଲିଲ କ୍ରମିକ ନଂ ୧" ଓ "ଭାରତବର୍ଷର ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ ସାବଧାନ" ଶୀର୍ଷକ ଏହି ଦୁଇଗୋଟି ପ୍ରଚାର ପୁସ୍ତିକା ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଉକ୍ତ ପ୍ରଚାର ପୁସ୍ତିକା ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ନକଲ, ପୁନର୍ମୁଦ୍ରଣ, ଅନୁବାଦ ବା ଉଦ୍ଧୃତାଂଶ ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାଗଜପତ୍ର ଯେକୌଣସି ସ୍ଥାନରେ ମିଳିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାଜ୍ୟାପ୍ତ କରାଯିବ ।

ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ନିବାରଣ ସବ୍-କମିଟିର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ବୃଦ୍ଧି

ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଓଡ଼ିଶାରୁ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ଦୂରୀକରଣ ତଥା ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଶିକ୍ଷା ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତି ସମ୍ପର୍କରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ସୁପାରିଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ସବ୍-କମିଟି ଗଠନ କରିଥିଲେ ତାହାର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଚଳିତବର୍ଷ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଆଦିବାସୀ ଓ ଗ୍ରାମ ମଙ୍ଗଳ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ବିଜ୍ଞପ୍ତିରୁ ଜଣାଯାଇଛି ଯେ ଉକ୍ତ କମିଟି ୧୯୬୯ ମଇ ମାସ ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କର ରିପୋର୍ଟ ଦାଖଲ କରିବାର କଥା ଥିଲା । କିନ୍ତୁ କେତେକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ କାରଣ ଯୋଗୁଁ କମିଟି ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକୀୟ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସବୁ ଜିଲ୍ଲା ଗସ୍ତ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି ।

ଚଳିତବର୍ଷ ଜାନୁଆରୀ ମାସରେ ଉକ୍ତ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଏବଂ ସବୁ ଡାଳଗୁଡ଼ିକ ଗଛରେ ଲାଗିଥିବ ଭୂମିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରୁନଥିବ)।

୭। ଗଛମୂଳରେ ଗୋଟିଏ ଉଇହୁଙ୍କା ଥିବ।

୮। ଗଛରେ ପକ୍ଷୀବସା କରି ନଥିବ।

୯। ଗଛମୂଳରେ ନାଗ ସାପ ଥିବ।

୧୦। ଗଛରେ କୌଣସି ଲତା କିମ୍ବା ମଲଙ୍ଗ ନଥିବ। ଚମ୍ପାଝରଠାରେ ମିଳିଥିବା ଗଛର ଉପରି ଶାଖା ପାଖରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ତେନ୍ତୁଳିଗଛର ଶାଖାପତ୍ର ଛିନ୍ନ ହୋଇ ଥିଲା। ଦାରୁକୁ ବୋହି ନେବା ନିମନ୍ତେ ତେନ୍ତୁଳି ଗଛଟିକୁ ମଧ୍ୟ କଟାଯାଇ ସେହି କାଠରେ ଗୋଟିଏ ଶଗଡ଼ ତିଆରି କରାଯାଇଛି।

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଗଛକୁ ବାଛିବା ପୂର୍ବରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଙ୍କେତ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟୂନ ୫ଟି ସଙ୍କେତ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ଚମ୍ପାଝରଠାରେ ମିଳିଥିବା ଗଛର ନିମ୍ନଲିଖିତ ସଙ୍କେତ ବା ଲକ୍ଷଣ ରହିଥିଲା :—

୧। ଉକ୍ତ ଗଛଟି ଶ୍ମଶାନ ନିକଟରେ ରହିଥିଲା।

୨। ଏହି ଗଛରେ ଦୁଇଟି ପବିତ୍ର ଚିହ୍ନ—ଶଙ୍ଖ ଓ ଚକ୍ର ରହିଥିଲା। ଚିହ୍ନ ଦୁଇଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲା।

୩। ଏହି ଗଛର ତିନୋଟି ଶାଖା ଥିଲା।

୪। ଏହି ବୃକ୍ଷମୂଳରେ ଗୋଟିଏ ଉଇହୁଙ୍କା ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା।

୫। ଗଛରେ କୌଣସି ପକ୍ଷୀ ବସା ବାନ୍ଧିନଥିଲେ।

୬। ଉକ୍ତ ଗଛମୂଳରେ ଥିବା ଉଇହୁଙ୍କାରୁ ତିନିଗୋଟି ନାଗସାପ ବାହାରି ଥିବାର ଦେଖାଯାଇଛି।

ଦାରୁ କଟାଯାଉଛି

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବେ ନିର୍ମିତ ଶଗଡ଼ରେ ଦାରୁ ...

ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ, ...

ଆମ କଥା

ଷଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀପାଇଁ ଜାତୀୟକରଣ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ

ଚଳିତ ପାଠ୍ୟ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଷଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀ ନିମନ୍ତେ ୧୧ଟି ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ଜାତୀୟକରଣ କରାଯିବା ନିମନ୍ତେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି ।

ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁସବୁ ବିଷୟରେ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ଜାତୀୟକରଣ କରାଯାଉଛି ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା—ଇଂରାଜୀ ରିଡ଼ର, ଓଡ଼ିଆ ରିଡ଼ର (ନନ୍‌ଡିଟେଲ୍‌ଡ ସମେତ), ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟାକରଣ ଓ ରଚନା, ସଂସ୍କୃତ, ଗଣିତ, ଜ୍ୟାମିତି, ସାଧାରଣ ବିଜ୍ଞାନ, ଇତିହାସ (ନାଗରିକ ବିଜ୍ଞାନ ସହ), ଭୂଗୋଳ ଓ କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ ।

ଚଳିତ ପାଠ୍ୟ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଷଷ୍ଠ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ ଉପରୋକ୍ତ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ଜାତୀୟକରଣ ନ କରିବାପାଇଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଛି । ଆଉମଧ୍ୟ ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀର କୌଣସି ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକକୁ ଚଳିତବର୍ଷ ଜାତୀୟକରଣ ନ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି । ଏଣୁ ଜାତୀୟକରଣ ହୋଇ ନ ଥିବା ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ମୁଦ୍ରଣ କରି ପାଠ୍ୟ ବର୍ଷ ଆରମ୍ଭ ପୂର୍ବରୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ବଜାରକୁ ଛାଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରକାଶକମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀପାଇଁ ଯେଉଁ ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ବୋର୍ଡ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ସେଗୁଡ଼ିକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସଂଖ୍ୟାରେ ମୁଦ୍ରଣ କରାଇ ବିକ୍ରୟ ପାଇଁ ପଠାଇବା ନିମନ୍ତେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି ।

କାଟିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । କିନ୍ତୁ କିଛି ସମୟ ପରେ ସେମାନେ କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ପଡିବାରୁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଲୋଡ଼ିଲେ । ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ପ୍ରଥମେ ଆଗଭର ହେଉ ନ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରେ ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ଆଗେଇ ଆସି ଦାରୁ କାଟିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

୧୯୫୭ ମସିହାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ନବକଳେବର ଉତ୍ସବ ବେଳେ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା କାକଟପୁର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜମ୍ବଲପୁରଠାରେ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କ ଦାରୁ ମିଳିଥିଲା । ଏହି ଦାରୁର ମାଲିକ ଥିଲେ ଜଣେ ମୁସଲମାନ । ସେ ଦାରୁଟି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରି-ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସହଧର୍ମିଣୀ ସ୍ୱଇଚ୍ଛାରେ ଦାରୁକୁ ସେ ଦାନ କରିଥିଲେ, କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଦାରୁ କାଟିବା ନିମନ୍ତେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଦାରୁ କାଟିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କୁ ଦାରୁକଟା ଶେଷ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚର୍ଚ୍ଚାବର୍ଚ୍ଚା କରିଥିଲେ ।

ଚମ୍ପାଝରଠାରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ତେନ୍ତୁଳି ଗଛ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁକୁ ବୋହି ନେବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଶଗଡ଼ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥିଲା ତାହାର ଚକ ଉକ୍ତ ତେନ୍ତୁଳିଗଛ କାଠରେ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା ।

ଏକ ନିଭୃତ ସ୍ଥାନରେ ଉକ୍ତ ଦାରୁରେ ଚାରି ଠାକୁରଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ତିଆରି ହୋଇଛି । ଜୁନ୍ ୧୩ ତାରିଖରେ ପୁରୁଣା ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ ବ୍ରହ୍ମକୁ ନୂତନ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଶରୀରରେ ସ୍ଥାପନ କରାଯିବା ପରେ ପୁରୁଣା ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ା ମଧ୍ୟରେ କୋଇଲି-ବୈକୁଣ୍ଠ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ସମାଧିସ୍ଥ କରାଗଲା । ଏହି ଉତ୍ସବ ପାଳନ ନିମନ୍ତେ ୧୯୬୯ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୮ ତାରିଖରେ ଚାରିଜଣ

ଲୋକ ବଛା ହୋଇଥିଲେ । ଏମାନେ ସମସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି ଦଇତା । ୮୦ ବର୍ଷ ବୟସ୍କ ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଶରୀରରେ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସମାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ଥାପନ କରେ ସେ ଶୀଘ୍ର ପ୍ରାଣ ତ୍ୟାଗ କରେ ପରମ୍ପରା ରହି ଆସିଛି । ଏକ ଅନ୍ଧାର ନିଭୃତ କୋଠରୀରେ ପୁରୁଣା ଠାକୁରମାନଙ୍କ ବ୍ରହ୍ମକୁ ବାହାର କରି ନୂତନ ଠାକୁରଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଏ । ଯେଉଁ ଦଇତା ଏହି କରନ୍ତି ତାଙ୍କର ଆଖିକୁ କନାରେ ବନ୍ଧା ଯାଏ ଏବଂ ତାଙ୍କର ଉଭୟ ହାତରେ ମଧ୍ୟ କନା ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଫଳରେ ସେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଶରୀରରୁ କିଭଳି ବସ୍ତୁ (ବ୍ରହ୍ମ) ସ୍ଥାନାନ୍ତର ତାହା ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ କି ଛୁଇଁ ମଧ୍ୟ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ୨୮ଟି ଦଇତା ପରିବାର, ନିଜ ପରିବାରର ବୟୋଜ୍ୟେଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପରାମର୍ଶକରି ଉପରୋକ୍ତ ୪ ଜଣ ଦଇତାଙ୍କୁ ବାଛିଥିଲେ

ଏହି ଚାରିଜଣ ଦଇତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ଥାପନ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଥିବା ବେଳେ ଜଣେ ପଣ୍ଡା ମହା ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅର୍ଚ୍ଚନା କରନ୍ତି । ପଣ୍ଡା-ମହାପାତ୍ର ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ । ଯାତ୍ରା (ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ସ୍ନାନଯାତ୍ରା ଅନୁ ହୁଏ । ଚଳିତ ବର୍ଷ ମଇ ମାସ ୩୧ ତାରିଖ ଏହା ପାଳିତ ହୋଇଥିଲା) ପରଠାରୁ ନେତ୍ରୋତ୍ସବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ (ରଥଯାତ୍ରାର ପୂର୍ବଦିନ ଅର୍ଥାତ୍ ଜୁଲାଇ ତାରିଖ) ସମସ୍ତ ଉତ୍ସବ ଗୋପନରେ ପାଳିତ ହୁଏ ଏହି ସମୟକୁ ଅଣସର କୁହାଯାଏ ।

ଏହାପରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ... ଆବୃତ କରାଯାଏ । ବହୁ ପରିମ ... ଆବୃତ କରାଗଲା ପରେ ଜଣେ ଚିତ୍ରକର ଠାକୁର ମାନଙ୍କୁ ଚିତ୍ର କରିଥାନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କଥାରେ ...

ଜୀବ ସେବାହିଁ ପରମଧର୍ମ

ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ଡାକ୍ତର ଅଭିନ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ର ରାଓ

ପରସ୍ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାହିଁ ସେବା । ମାନବ ସମାଜର ସବୁ ଶ୍ରେଣୀରେ ସେବା ମନୋବୃତ୍ତି ଓ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ଭାବ ଥାଏ । ତାହାକୁହିଁ ଆନ୍ତରିକତା ସହ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ମନୁଷ୍ୟର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଯାହାର ଯେତିକି ଶକ୍ତି ଅଛି ତାହା ଅନ୍ୟର ଉପକାର୍‌ରେ ଲଗାଇବା ଉଚିତ । ଅନ୍ୟର ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ସମୟରେ ନିଜର କିଛି ଶାରୀରିକ ବା ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାକୁ ଅସମର୍ଥ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେବଳ ଆନ୍ତରିକତା ପ୍ରକାଶ କରି "ଆହା" ଶବ୍ଦ କହି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ, କେହି ଜଣେ ସାମର୍ଥ୍ୟ-ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଅଚାନକ ଅଜଣା ଆସି ସେ ଦୁଃସ୍ଥ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକଟିକୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ଜାତି, ଧର୍ମ, ସ୍ୱଦେଶୀ ବିଦେଶୀ, ଧନୀ ଦରିଦ୍ର, ଶିକ୍ଷିତ ଅଶିକ୍ଷିତ, ଶତ୍ରୁ ମିତ୍ର ଭେଦଭାବ ତ୍ୟାଗ କରି ଆନ୍ତରିକତା ସହ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ନିଷ୍କାମ ସେବା କରିବା ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ସେବା ।

ଆମ ଭାରତର ଲୋକେ ସେବା ଓ ଧର୍ମପରାୟଣ କିନ୍ତୁ କାଳକ୍ରମେ ସେହି ମନୋଭାବ ହ୍ରାସ ପାଉଥିବା ତାହା ସଜାଗ ବା ସଚେତନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଜିକାଲି ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତ, ଚେଷ୍ଟା ସବୁ ପ୍ରକାର ଫନ୍ଦି ଫିକର କରିବାକୁ ହେଉଛି, ଅନ୍ୟର ଭଲ ଦେଖିଲେ ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ ହେବାକୁ ପଡୁଛି, ଅସତ୍ୟର ସ୍ରୋତ ଅଧିକ ଉତ୍ତେଜନା ବଢୁଛି, ଏଣୁ ଅନ୍ୟକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ତଥା ସେବା ମନୋବୃତ୍ତି କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଯାଉଛି ।

ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଯଦି ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଅନୁସାରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ସମସ୍ତଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ

ଗଡ଼େ, ସେତେବେଳେ ସାମଗ୍ରିକ ଭାବେ ପଞ୍ଚମ ଦଉଡ଼ି ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

ରଥଗୁଡ଼ିକ ଦେଢ଼ ମାଇଲରୁ ସାମାନ୍ୟ ଅଧିକ ବାଟ ଗଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ସିଂହଦ୍ୱାର ଓ ଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିରର (ଯେଉଁଠାକୁ କି ୮ ଦିନ ପାଇଁ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ନିଆଯାଏ) ପ୍ରକୃତ ଦୂରତ୍ୱ ୮,୩୨୭ ଫୁଟ ଅଟେ ।

ସ୍ନାନଯାତ୍ରା (ପୂର୍ଣ୍ଣିମା) ଠାରୁ ରଥମାନେ ପୁଣି ମନ୍ଦିରକୁ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଏ ବର୍ଷ ମଇ ୩୧ ତାରିଖ ଠାରୁ ଜୁଲାଇ ୨୮ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଇତାମାନଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ରହିବେ। ଦଇତାମାନେ ଜଣେ ଶବର ରାଜକୁମାରଙ୍କ ବଂଶଧର ବୋଲି କଥିତ ଏବଂ ସେ ଉଦ୍ୟାପତି ନାମକ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯୁବକଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ

ବହୁ ଦିନର ଜଟିଳ ପୁରାତନ ରୋଗଗ୍ରସ୍ତ ହତାଶ ରୋଗୀ ୩୮ ବର୍ଷର ଅଭିଜ୍ଞତା ସମ୍ପନ୍ନ
ସୁଶିକ୍ଷିତ ହୋମିଓପ୍ୟାଥିକ

ଡାକ୍ତର ଅଭିନ୍ନ ଚନ୍ଦ୍ର ରାଓ, ଏମ୍. ଡି. ଏମ୍. ଏସ୍ ଙ୍କ ସହ
ପରାମର୍ଶ କରିପାରିବେ ।

ଶିଶୁ, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରାତନ ରୋଗ ଚିକିତ୍ସାରେ ପାରଦର୍ଶୀ
“ରାଷ୍ଟ୍ରପତିଙ୍କର ଅବୈତନିକ ହୋମିଓପ୍ୟାଥିକ ଚିକିତ୍ସକ
ହୋମିଓପ୍ୟାଥିକ ଗବେଷଣା ସବ୍-କମିଟିର ସଭ୍ୟ,
ଚିକିତ୍ସା-ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଜନସେବକ
ପଦ୍ମଶ୍ରୀ ସମ୍ମାନରେ ଭୂଷିତ”

ପରାମର୍ଶ ଓ ଚିକିତ୍ସା କେନ୍ଦ୍ରକୁ ପୂର୍ବରୁ ପତ୍ର ଲେଖନ୍ତୁ

ଡାଃ ରାଓ

ରେଡ଼କ୍ରସ “କରୁଣା” ବିଲଡିଙ୍ଗ ଉପର କୋଠା
(ମେଡିକାଲ୍ କଲେଜ ହସପିଟାଲ୍ ସାମନା), କଟକ-୧

ସପ୍ତମୀ ତିଥିରେ ମାଘ ରଥୋତ୍ସବ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ରଥାଙ୍ଗ ସପ୍ତମୀ ରଥୋତ୍ସବ ବୋଲି ବିଦିତ ହୋଇଥାଏ । ଅର୍କକ୍ଷେତ୍ର କୋଣାର୍କର ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ନିକଟରେ ଏହି ଯାଗ ସମାହୃତ ହୁଏ । ରଥାକୃତିରେ ନିର୍ମିତ ଚକ୍ରବିଶିଷ୍ଟ କୋଣାର୍କ ମନ୍ଦିର ଏହାର ପରିସୂଚକ ।

ରଥଯାତ୍ରା ଯେ କେବଳ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ହୁଏ ତାହା ନୁହେଁ । ଯାଜପୁରଠାରେ ବିରଜାଙ୍କର ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରେ ଶିବଙ୍କର ମଧ୍ୟ ରଥଯାତ୍ରା ପାଳନ କରାଯାଏ ।

ସ୍କନ୍ଦପୁରାଣରେ ରଥଯାତ୍ରା ମହୋତ୍ସବର ବିଧି-ବିଧାନାଦି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି । ବୈଶାଖ ଶୁକ୍ଳ ତୃତୀୟା (ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା) ଦିନ ରଥ ନିର୍ମାଣର ଶୁଭ ଦିଆଯାଏ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥର ଚକ ସଂଖ୍ୟା ଷୋହଳ । ଲୌହ ଖଚିତ ଏହି ଚକଗୁଡ଼ିକ ସୁଦୃଢ଼ । ରଥର ଅରକାଠଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଷୋହଳ । ରଥର ମଧ୍ୟ ଭାଗରେ ଗୋଟିଏ ଦେଉଳ ନିର୍ମିତ ହୁଏ । ଏହା ଚାରୋଟି ତୋରଣ ଓ ଚାରିଗୋଟି ଦ୍ୱାର ବିଶିଷ୍ଟ । ରଥର ଉଚ୍ଚତା ୨୨ ହାତ ଏବଂ ଏଥିରେ ବିଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ପତାକା ଉଡ଼ାଇ ଏହାର ଶୋଭା ବର୍ଦ୍ଧନ କରାଯାଏ । ନାଲି ଚନ୍ଦନ କାଠରେ ରଥର ଗରୁଡ଼ ଧ୍ୱଜ ନିର୍ମିତ । ଏହି ଗରୁଡ଼ର ଦେହ ସ୍ଥୂଳ, ନାକ ଲମ୍ବା ଏବଂ କର୍ଣ୍ଣ କୁଣ୍ଡଳ ମଣ୍ଡିତ । ଗରୁଡ଼ ଥଣ୍ଟରେ ଗୋଟିଏ ସର୍ପ ଧାରଣ କରି ଉଡ଼ିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର

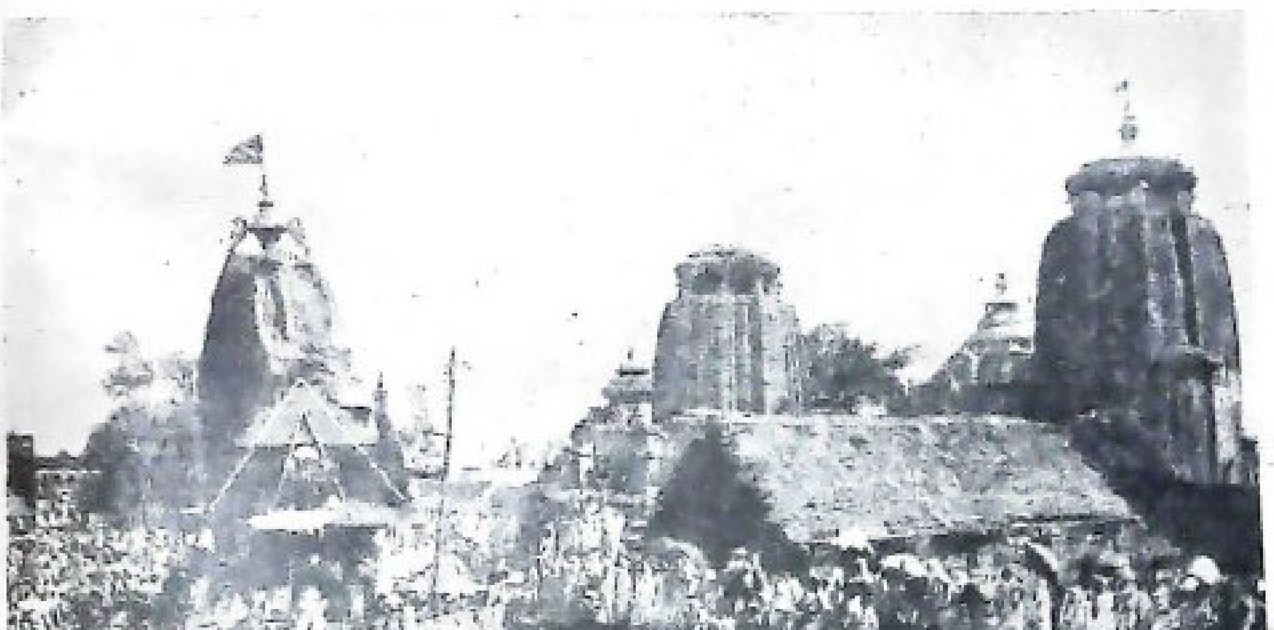

ଭୁବନେଶ୍ୱରର ରୁକ୍ମୀ ରଥ

ଜାରଣ ନଗର ପ୍ରାନ୍ତରେ ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇଅଛି ।

ବଡ଼ କ୍ଷୋଭର ବିଷୟ ଏହି ଯେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରାଚୀନତା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କଲାବେଳେ ଜଗନ୍ନାଥ ପୀଠ ବା ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର ସହିତ ବର୍ତ୍ତମାନର ମନ୍ଦିରଟିକୁ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଭାବରେ ଯୋଡ଼ି ଦିଆଯାଇଥାଏ । ସୁଦୂର ଅତୀତ କାଳରୁ ଏହି ପୀଠର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିଦ୍ୟମାନ । କିନ୍ତୁ ଇତିହାସରୁ ଜଣାଯାଏ ଏହି ପୀଠରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି । କଥିତ ଅଛି ଯେ ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ୧,୦୦୦ ହାତ ଉଚ୍ଚତା ବିଶିଷ୍ଟ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରାଇଥିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରେ ମୂର୍ତ୍ତିତ୍ରୟ ସ୍ଥାପନ ସହିତ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ନାମ ଘନିଷ୍ଠ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ । ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ 'ଏକଶତ' ଓ 'ଏକ ସହସ୍ର' ଏହି ଶବ୍ଦ ଦୁଇଟି ଏକ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟା ବୁଝାଇବା ଭଳି ଜଣାଗଲେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ଅର୍ଥରେ ହିଁ ସେ ଦୁଇଟି ବ୍ୟବହୃତ । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ, 'ପଦ୍ମ'ର ପର୍ଯ୍ୟାୟବାଚକ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଉଲ୍ଲେଖ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଅମର କୋଷ ଲେଖିଛନ୍ତି:—

'ସହସ୍ର ପତ୍ରଂ କମଳଂ
ଶତ ପତ୍ରଂ କୁଶେ ଶୟମ୍'

ପଦ୍ମକୁ 'ସହସ୍ର ପତ୍ର' କୁହାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ 'ଶତ ପତ୍ର' ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମ ନାମରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ପଦ୍ମର ଏକ ହଜାର ପାଖୁଡ଼ା ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ନାମରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ପଦ୍ମର ଏକଶତ ପାଖୁଡ଼ା ରହିଛି । ତେଣୁ ଶତ ଓ ସହସ୍ର ଶବ୍ଦ ବହୁତ୍ୱ-ବାଚକ ସିନା, ଆକ୍ଷରିକ ଅର୍ଥର ଦ୍ୟୋତକ ନୁହନ୍ତି । ଏହିଭଳି ଭାବରେ ଏକଥା କୁହାଯାଇ ପାରେ ଯେ, ପୁରାଣ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଯେଉଁ ମନ୍ଦିରଟି ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ, ତାହାର ଉଚ୍ଚତା ଠିକ୍ ୧,୦୦୦ ହାତ ଧରାଯାଇ ପାରିଥାଏ । ମାତ୍ର ଏକ ପକ୍ଷରେ ଦେବତାଙ୍କର ମହନୀୟତା ଓ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ରାଜାଙ୍କର ଗୌରବ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ମନ୍ଦିରଟି ଭାବରେ ଉଚ୍ଚ ଥିବା ଯୁକ୍ତି ମନେ ହୁଏ । ଭୌଗୋଳିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲେ ଓଡ଼ିଶା ପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ଦକ୍ଷିଣ ବା ଉତ୍ତର ଭାରତର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ନୁହେଁ । ଏହାର ଅବସ୍ଥିତି ଯୋଗୁଁ ଏହି ରାଜ୍ୟର ଅଧିବାସୀମାନେ ଦକ୍ଷିଣ ଓ ଉତ୍ତର ଭାରତର ସାଂସ୍କୃତିକ ସ୍ରୋତ ଓ ଯୁଗାନ୍ତରରେ ଘନିଷ୍ଠ ସଂପର୍କରେ ଆସିଥିଲେ । ସାଧବ ନାମରେ ପରିଚିତ ଓଡ଼ିଶାର ବଣିକମାନେ ଯେତେବେଳେ ସୁଦୂର ପ୍ରାଚ୍ୟ ସହିତ ସମୁଦ୍ର ପଥରେ ବାଣିଜ୍ୟ କାରବାର କରୁଥିଲେ, ସେହି ସମୟରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାୟ ୨,୦୦୦ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ କଳିଙ୍ଗ ସାମୁଦ୍ରିକ ଯଥେଷ୍ଟ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲା । ଏହି ଭାବରେ କଳିଙ୍ଗ ବା ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏକ ଉଦାର ଓ ସମନ୍ୱୟମୂଳକ ଧାର୍ମିକ ସଂସ୍କୃତି ଉଦ୍ଭବ ସମ୍ଭବପର ହୋଇପାରିଥିଲା ।

ଭାରତରେ ଅନେକ ଧର୍ମ ରହିଛି । ଶାସ୍ତ୍ରବିଧିରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ତଥା ନାନା ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ବିବିଧ ଧର୍ମ, ଦର୍ଶନ ମାନ ମଧ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଅଛି । ଭାରତର ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ପ୍ରଖ୍ୟାତ ମନ୍ଦିର ଓ ମଠରେ ପୂଜା କରାଯାଇଥିବା ବିଗ୍ରହମାନେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଧାର୍ମିକ ସଂପ୍ରଦାୟ ସହିତ ଏପରି ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ସଂପୃକ୍ତ ଯେ, ଅନ୍ୟ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନେ ସେଠାକୁ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଆସିବା ପାଇଁ ସ୍ୱତଃ ଆଗ୍ରହୀ ନଥାନ୍ତି । ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରେ ଆଲଭାର ଓ ନାୟନାର ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ମତ ସଂଘର୍ଷ ଲାଗିରହିଥିଲା । ଶୈବ ଓ ବୈଷ୍ଣବମାନେ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଏତେ ବୈରଭାବ ପୋଷଣ କରୁଥିଲେ

ରଥଯାତ୍ରା ଉତ୍ପତ୍ତିର ସମସ୍ତ ବିଷୟରେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମତଦ୍ୱୈଧ ଅଛି ।

ଓଡ଼ିଶାର ବଜ୍ରଯାନ ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଭୂତିଙ୍କ ରଚିତ 'ଜ୍ଞାନସିଦ୍ଧି' ପୁସ୍ତକରେ ପ୍ରଥମେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବିଷୟରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ୭୧୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଏହି ପୁସ୍ତକ ଲେଖା ଯାଇଥିବାର ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ବୁଦ୍ଧ ଅବତାର ରୂପେ କଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି ।

ପ୍ରଣିପତ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଂ ସର୍ବଜିନ ବରା[illegible]ତଂ,
ସର୍ବବୁଦ୍ଧମୟଂ ସିଦ୍ଧି ବ୍ୟାପିନଂ ଗଗନୋପମଂ ।

ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କର ରଥୋତ୍ସବ ତୁଳନା କରି କେହି କେହି ସପ୍ତମ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ରଥଯାତ୍ରାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଛି ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶା ମ୍ୟୁଜିୟମରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଭାସ୍କର୍ଯ୍ୟରୁ ରଥଯାତ୍ରା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ କିଛି ସୂଚନା ମିଳେ । ଖଣ୍ଡିଏ ପ୍ରସ୍ତର ଦେହରେ ଦୁଇଟି ଚକଥିବା ଗୋଟିଏ ରଥରେ ତିନୋଟି ମୂର୍ତ୍ତି ଖୋଳାଯାଇଛି । ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ସପ୍ତମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏହା ଖୋଦିତ ହୋଇଛି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମର ବୁଦ୍ଧ, ସଂଘ ଓ ଧର୍ମକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ସମ୍ଭବତଃ ନିର୍ମିତ । ତେଣୁ ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ଯେ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ଏ ମୂର୍ତ୍ତି ତିନୋଟି ଖୋଳାଯାଇଥିଲା ।

ପୁନଶ୍ଚ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ନବମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ମୁରାରି ମିଶ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ 'ଅନର୍ଘ ରାଘବ' ନାଟକରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉଲ୍ଲିଖ ଅଛି । ଏହି ନାଟକଟି ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଯାତ୍ରା ଉପଲକ୍ଷେ ଅଭିନୀତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଘଟଣାରୁ ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ଯେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଅଷ୍ଟମ ଶତାବ୍ଦୀଠାରୁ ରଥଯାତ୍ରାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଛି ।

ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗଙ୍କ ସମୟରୁ ପୁରୀଠାରେ ରଥଯାତ୍ରା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଆସୁଥିବାର ମଧ୍ୟ ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗଦେବ ଗଙ୍ଗବଂଶର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜା ଥିଲେ । ପୂର୍ବ ଗୋଦାବରୀ ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥିତ ରଙ୍ଗଗଣ୍ଡଚୋଡ଼ବାଡ଼ୀ ନାମକ ଗ୍ରାମର ଏକ ସୁନ୍ଦରୀ କନ୍ୟା ନେଇ ଆସି ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗଦେବ କଳିଙ୍ଗରେ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ଗଣ୍ଡଚୋଡ଼ ନାମ୍ନୀ ସେହି ରାଜକନ୍ୟା ପାଟରାଣୀ ରୂପେ ରାଜପ୍ରାସାଦ ଅଳଂକୃତ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ନାମରେ ପୁରୀର ଗଣ୍ଡିଚାଘର ଯେ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା ସେ ବିଷୟକ ପ୍ରମାଣ ମାଦଳାପାଞ୍ଜିରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତେଣୁ ସେହି ସମୟରୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ରଥଯାତ୍ରା ପ୍ରଚଳିତ ହୋଇଥିବାର ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଚଳିତ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅନୁଯାୟୀ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଦେବୀ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କରି ନାମାନୁସାରେ ଓ ତାଙ୍କର ଯାତ୍ରା ଅଭିନୟରେ ସଙ୍କଳ୍ପିତ ରଥଯାତ୍ରା ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋଇ ଆସୁଛି ।

ରଥଯାତ୍ରା ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେତୋଟି ମତ

ରଥଯାତ୍ରାକୁ ବ୍ରଜବାସୀ କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତମାନେ ମଥୁରାଯାତ୍ରା ଓ ଗାବୁଡ଼ି ଯାତ୍ରା ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଏଥିରେ ଐତିହାସିକ ସତ୍ୟତା କ୍ଷୀଣପ୍ରାୟ ଅଟେ ।

ରଥଯାତ୍ରାକୁ ମହାବେଦୀ ଯାତ୍ରା ମଧ୍ୟ କେହି କେହି କହିଥାଆନ୍ତି । ଗୁଣ୍ଡିଚା ମଣ୍ଡପଠାରେ ଦାରୁରୁ ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ପୁରାଣମାନଙ୍କରୁ ସୂଚନା ମିଳେ । ଯେଉଁ ମଣ୍ଡପ ବା ବେଦୀ ଉପରେ ଏହି ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା ତାହା ମହାବେଦୀ ବୋଲି ବିଦିତ । ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଏହି ସ୍ଥାନରେ ସହସ୍ର ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ ସମ୍ପାଦନ କରିଥିବାରୁ ଯଜ୍ଞବେଦୀ ମହାବେଦୀ ନାମରେ କଥିତ ହୋଇଥିବା କଥା ଶୁଣାଯାଏ । ତେଣୁ ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଜନ୍ମସ୍ଥାନ ପରିକ୍ରମାକୁ ରଥଯାତ୍ରା ନାମରେ ପରିଚୟ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଛି ।

ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଓ ଜୈନଧର୍ମ ତାହାର ଦୁଇଟି ଶାଖା ଧର୍ମ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ପରିସର ବାହାରେ ରହିଥିଲେ । ଏହାର ଏକ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଉଛି, ବୌଦ୍ଧ ଓ ଜୈନଧର୍ମ ବେଦର ମହତ୍ତ୍ୱ ସ୍ୱୀକାର କରି ନ ଥିଲେ । ଆକାଶରେ ଯେତେ ସଂଖ୍ୟାରେ ତାରକା ରହିଛନ୍ତି, ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟରେ ହୁଏତ ସେତିକ ସଂଖ୍ୟକ ଦେବଦେବୀ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛନ୍ତି । ମଣିଷ ସମାଜରେ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମାନସିକ ଶକ୍ତି, ମନୋବୃତ୍ତି, ଆଗ୍ରହ ଓ ବୋଧଶକ୍ତି ଇତ୍ୟାଦିର ତାରତମ୍ୟ ଓ ବହୁତ୍ୱ ରହିଥିବ ଏବଂ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଛନ୍ନତାପାଇଁ ଦେବଦେବୀଙ୍କ ଉପାସନାରେ ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଉଥିବ, ତେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟର ବହୁ ଦେବଦେବୀ ସୃଷ୍ଟିକୁ ଅନାବଶ୍ୟକ ବା ଅସଂଗତ କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଦେବଦେବୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ଦେବଦେବୀ 'ପଞ୍ଚ-ଦେବତା' ସମ୍ବୋଧିତ ଉଚ୍ଚ ଆସନ ପାଇଥାଅନ୍ତି । ସେମାନେ ହେଲେ ଶିବ, ବିଷ୍ଣୁ, ଦୁର୍ଗା, ଗଣେଶ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟ । ଭାରତର ବହୁ ଲୋକ ଏହି ପାଞ୍ଚୋଟି ଦେବତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିକୁ ପୂଜା କରନ୍ତି ଓ ଏହାଦ୍ୱାରା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ-ରୂପେ ପରିଚିତ ହୁଅନ୍ତି । ତେଣୁ, ଜଣେ ନୈଷ୍ଠିକ ବୈଷ୍ଣବ ଶିବଙ୍କର ଉପାସନା କରିବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହେବାର ଦେଖାଯାଏ । ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ଶୈବ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର କୌଣସି ରୂପ (ଯଥା ନାରାୟଣ, କୃଷ୍ଣ, ବାଲଗୋପାଳ, ମାଧବ) ଉପାସନା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟତ୍ର ମଧ୍ୟ ଏଭଳି ଅନେକ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବାଛବିଚାର ନ ରଖି, ଉଦାର ମନୋବୃତ୍ତିରେ ପଞ୍ଚଦେବତାଙ୍କର ପୂଜା କରିଥାଅନ୍ତି । ସେମାନେ 'ସ୍ମାର୍ତ୍ତ' ନାମରେ ପରିଚିତ । ଓଡ଼ିଶାରେ ବହୁ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ମାର୍ତ୍ତମାନଙ୍କର ଆଧିପତ୍ୟ ରହିଥିଲା ଓ ସେମାନେ ଦେଶର ଶାସକ-ମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିଥିଲେ ।

ଭାରତର ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାରକ ଶ୍ରୀ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ [illegible] ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ନବମ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ପାଦରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଶୈବଧର୍ମ ସହିତ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନାମ ସାଧାରଣତଃ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ସ୍ତୋତ୍ର-ଗୁଡ଼ିକରୁ ଜଣାଯାଏ, ସେ ସମୟରେ ଭାରତରେ ଯେଉଁସବୁ ଦେବଦେବୀଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ବୋଲି ବିବେ[illegible] କରାଯାଉଥିଲା, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ସ୍ତୁ[illegible] କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଶଙ୍କରଙ୍କୁ 'ଶୈବ' କୁହା-ଯାଇ ନ ପାରେ । ସୋମ ବଂଶୀୟ ରାଜା ଯଯାତିଙ୍କ ଆଗମନ ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜାମାନେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ [illegible] ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ, ଜୈନଧର୍ମ, ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟ-ଧର୍ମ, ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମ ଓ ଶୈବଧର୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ନିଶ୍ଚିତଭାବେ ଜଣାଯାଏ । ଯଯାତି [illegible] ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ବୃହଦାକାର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ, ତାହା ଦ୍ୱାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ପୁନର୍ନିର୍ମି[illegible] ହୋଇଥିଲା । ରାଜାମାନଙ୍କର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା [illegible] କୌଣସି ଧର୍ମକୁ ନ ଛାଡ଼ି ସବୁ ଧର୍ମକୁ ସାର [illegible] କରିବାକୁ ଲାଳାୟିତ ଥିବା ଓଡ଼ିଶାର [illegible] ସାଧାରଣଙ୍କର ସକ୍ରିୟ ସହଯୋଗିତା [illegible] ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକଙ୍କ ଧର୍ମ ଏକ ସମନ୍ୱିତ ରୂପ ଧାର[illegible] କରିଥିଲା ଓ ପରିଶେଷରେ ତାହା ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମ[illegible] ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି କାରଣରୁ ଜଗନ୍ନାଥ[illegible] ଉତ୍ପତ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଚାରିଗୋଟି ଭିନ୍ନ ମତ [illegible] ଦେଖାଯାଏ । ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଧର୍ମ, ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ, ଜୈନଧର୍ମ [illegible] ଶବର ସଂସ୍କୃତି, ଏହି ଚାରିଗୋଟି ମଧ୍ୟରୁ ଏକ [illegible] ଏକାଧିକ ଧର୍ମ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପୂଜା ପଦ୍ଧତି, [illegible] ନାମକରଣ ଓ ବିଗ୍ରହର ଆକାର ଇତ୍ୟାଦିକୁ [illegible] କରି ଏହି ମତବାଦଗୁଡ଼ିକର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । [illegible] କଥା ଏହି ଯେ, ଓଡ଼ିଶା ଓ ଓଡ଼ିଶାର ଅଧି[illegible] ମାନଙ୍କର ଜାତୀୟ ଦେବତା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ [illegible] ଉପରୋକ୍ତ ଚାରିପ୍ରକାର ଭାରତୀୟ [illegible]

ମେଘନାଦ ପାଚେରୀ କୁହାଯାଏ । ଏହି ପାଚେରୀର ପୂର୍ବ, ପଶ୍ଚିମ, ଉତ୍ତର ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରେ ସିଂହଦ୍ୱାର, ହାତୀଦ୍ୱାର ଓ ଘୋଡ଼ାଦ୍ୱାର ଓ ଖଞ୍ଜାଦ୍ୱାର ନାମରେ ଚାରିଗୋଟି ଦ୍ୱାର ଅଛି । ଏହି ମେଘନାଦ ପାଚେରୀ ପରେ କୂର୍ମ ପାଚେରୀ ଅଛି । ଯାହାର ଚାରି ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ଚାରିଗୋଟି ଦ୍ୱାର ଅଛି । ଏକ ପରେ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ନ୍ୟାସରେ ଓ ଗୋଟିକରୁ ଅନ୍ୟଟିକୁ ଯିବା ଦ୍ୱାର ବିଶିଷ୍ଟ ଚତୁର୍ମହଲ ସମ୍ବଳିତ ନିର୍ମାଣ ଶୈଳୀ ଏହି ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରକଟିତ । ପ୍ରଥମ ମନ୍ଦିରଟି ଭୋଗମଣ୍ଡପ ନାମରେ ବିଦିତ । ଭୋଗମଣ୍ଡପକୁ ଲାଗି ନାଟମନ୍ଦିର, ନାଟମନ୍ଦିରକୁ ଲାଗି ଜଗମୋହନ ବା ମୁଖଶାଳା ଏବଂ ମୁଖଶାଳାକୁ ଲାଗି ବିମାନ ବା ମୂଳ ମନ୍ଦିର ।

ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମୟରେ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଆକ୍ରମଣର ଚିହ୍ନ ଏହି ମନ୍ଦିର ଉପରେ ପଡ଼ିଛି । ବଙ୍ଗଳାର ହୁସେନସାହ ଓ କଳାପାହାଡ଼ ଆକ୍ରମଣକାରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ୟତମ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର, ପୁରୀ

ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କ ରାଜତ୍ୱକାଳରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଉତ୍ତମରୂପେ ହୋଇଥିଲା । ୧୭୫୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ମରହଟ୍ଟା ଶାସକମାନେ ମନ୍ଦିରର ଉନ୍ନତି ଓ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣପାଇଁ ବାର୍ଷିକରୂପେ ଟ ୨୭,୦୦୦/ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ କୋଣାର୍କଠାରୁ ଅରୁଣ ସ୍ତମ୍ଭକୁ ପୁରୀ ସିଂହଦ୍ୱାରଠାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା

ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଏହିପରି ବହୁ ପ୍ରାକୃତିକ ଓ ଅପ୍ରାକୃତିକ ବାଧା ବିଘ୍ନ ଅତିକ୍ରମ କରି ଓଡ଼ିଆଜାତିର ପ୍ରତୀକ ମହାମହିମ ପ୍ରଭୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ତାଙ୍କର ସୂକ୍ଷ୍ମକଳାଖଚିତ ବଡ଼ ଦେଉଳ ଅଦ୍ୟାବଧି ଜାତିଧର୍ମ-ନିର୍ବିଶେଷରେ ଅଗଣିତ ନରନାରୀଙ୍କର ଆଦରଣୀୟ ପୀଠରୂପେ ଭାରତ ତଥା ଭାରତ ବାହାରେ ସୁବିଦିତ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ମହୋତ୍ସବକୁ ରଥଯାତ୍ରା କୁହାଯାଏ । ଏହା ଏକ ନବଦିନ ଯାତ୍ରା ଅଟେ । ବଡ଼ ଦେଉଳରୁ ବଳଭଦ୍ର, ସୁଭଦ୍ରା, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ତିନି ରଥରେ ବସାଇ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଘରକୁ ନିଆଯାଏ ଏବଂ ଏକ ସପ୍ତାହ ପରେ ସେହି ରଥରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଅଣାଯାଏ । ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱିତୀୟା ଦିନ ଏହି ରଥଯାତ୍ରା ହୋଇଥାଏ ।

କୃଷ୍ଣ ଅବତାରରୂପୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଭଗିନୀ ବା ପତ୍ନୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ପାରନ୍ତି । ଏହି କାରଣରୁ ଅନେକ ଲୋକ ମନେ କରନ୍ତି ଯେ ଭାରତର ତିନୋଟି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଧର୍ମ-ଧାରା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରେ ଏକତ୍ର ଅନୁପ୍ରବେଶ କରିଛି ବା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରେ ସମନ୍ୱିତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଜଗନ୍ନାଥ, ସୁଭଦ୍ରା ଓ ବଳଭଦ୍ର ଯଥାକ୍ରମେ ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମ, ଶାକ୍ତ ଧର୍ମ ଓ ଶୈବଧର୍ମର ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଜଗନ୍ନାଥପୀଠରେ କେବଳ ଓଡ଼ିଶା ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ହିନ୍ଦୁ ଜଗତର ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ତଥା ଧର୍ମ ବିଶ୍ୱାସ ଏହିପରି ସମନ୍ୱିତ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ ଲାଭ କରିଛି ଯେ ତହିଁରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସତ୍ତା ହରାଇ ଦେଇଛି; କିନ୍ତୁ ସେହି ସମନ୍ୱୟ ମଧ୍ୟରେ ବି ତତ୍ତ୍ୱବିତ୍‌ମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସତ୍ତା ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଦେଖିପାରୁଛନ୍ତି ।

ଭାରତୀୟ ଧର୍ମ ଧାରାମାନଙ୍କର ତୁଳନାତ୍ମକ ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏ କଥା ଜାଣି ଆନନ୍ଦିତ ହେବେ ଯେ ଓଡ଼ିଶାର କଟକ ଜିଲ୍ଲାରେ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିରରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଶିଳାଖଣ୍ଡକୁ ପଞ୍ଚଦେବତା-ରୂପେ ପୂଜା କରାଯାଏ । ଏହି ମନ୍ଦିରଟି 'ମହାବିନାୟକ' ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏହି ମନ୍ଦିରଟି ଏକ ପାହାଡ଼ର ପାଦଦେଶରେ, କଲିକତା-ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ରେଳପଥର ଧାନମଣ୍ଡଳ ଷ୍ଟେସନ ନିକଟରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହି ମନ୍ଦିରରେ ସ୍ଥାପିତ ବା ସ୍ଥିତ ଏକ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ପ୍ରସ୍ତର ଖଣ୍ଡର ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶକୁ ଶିବ, ଦୁର୍ଗା, ବିଷ୍ଣୁ, ଗଣେଶ ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟରୂପେ ଚିହ୍ନିତ କରାଯାଇ ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର ବର୍ଷ ତଳୁ ପୂଜା କରାଯାଉଛି । ଫୁଲବାଣୀ ଜିଲ୍ଲା ଗଡ଼ବାଡ଼ିଠାରେ ବିଷ୍ଣୁ ଓ ଶିବଙ୍କର ଯେଉଁ ଯମଜ ମନ୍ଦିର ରହିଛି, ସେଥିରେ ଭାରତୀୟ ଧର୍ମ ଜୀବନରେ ବହୁଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରି-ଆସିଥିବା ଦୁଇଟି ଦେବତା ଶିବ ଓ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କୁ ସମାନ ଆସନ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଛି । ତହିଁରୁ ଉତ୍କଳର ପ୍ରଶଂସନୀୟ ଧାର୍ମିକ ଉଦାରତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିପାଦିତ ହେଉଅଛି । ମୂର୍ତ୍ତି-ଉପାସନା ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ ଆଦର୍ଶବାଦର ଯେପରି ମଧ୍ୟ ମିଳନ ଘଟିଛି, ଓ ସେମାନେ ସେଠାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସତ୍ତା ଓ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହରାଇ ଏକ ସମନ୍ୱିତ ନୂତନ ରୂପ ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇଛନ୍ତି ସେଥିରୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପବିତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଭୂମିର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର ମାନସିକ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟର ସୂଚନା ମିଳେ ।

ଆଧୁନିକ ଦୁନିଆର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶ ଓ ସମାଜ ରାଜନୈତିକ ଘାତପ୍ରତିଘାତ, ସାମାଜିକ [illegible] ଓ ଏକଛତ୍ର ମନୋବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଛିନ୍ନଭିନ୍ନ ହୋଇ ପଡ଼ୁଥିବା ବେଳେ ବିଶ୍ୱରେ ଶାନ୍ତି, ମୈତ୍ରୀ ଓ ସମ୍ପ୍ରୀତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ 'ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ' ରୂପକ ଉଚ୍ଚ ଆଦର୍ଶବାଦ ଅବଲମ୍ବନୀୟ ବିବେଚିତ ହେଉଅଛି । ଇତିହାସର ପ୍ରାକ୍-କାଳରୁ ଭାରତୀୟ ଜୀବନ, ଭାରତୀୟ ଦର୍ଶନ, ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି-ରଚନାରେ ଧର୍ମର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଆସିଛି । ଭଗବଦ୍ ସତ୍ତାକୁ ଭିତ୍ତି କରି କବି, ଚିନ୍ତକ, ଧର୍ମ-ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଓ ଐଶୀଶକ୍ତି ସଂପନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ [illegible] ଆଦର୍ଶ, ମତବାଦ ଓ ଜୀବନ-ଦର୍ଶନରୂପୀ ମନୋଜ୍ଞ ସୌଧମାନ ନିର୍ମାଣ କରିଯାଇଛନ୍ତି ।

ଏହିଭଳି ଭାବରେ ଭଗବାନ୍ [illegible] ମନ୍ଦିର ଜରିଆରେ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ମନରେ [illegible] ଉଦ୍ରେକ କରି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ [illegible] ସ୍ନେହଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଉତ୍ତମ ସମ୍ପର୍କ [illegible] ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିବା [illegible] ଅନ୍ତତଃ ଦୁଇ ସହସ୍ର ବର୍ଷ [illegible] ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନର [illegible] ଠିଆହୋଇଛି । ଏକ ଦିଗରେ ଏହା [illegible] ଭଗବତ୍ ଆଶୀର୍ବାଦ ଓ ମାନବ [illegible] ଉନ୍ନତି ତଥା ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ [illegible]

...ଲେ । ନୀଳମାଧବଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ସମ୍ବାଦରେ ...ଦ୍ୟୁମ୍ନ ଅଧୀର ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅନୁକମ୍ପା ...ଇବା ପାଇଁ ସେ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ତପସ୍ୟା ...ଲେ । ଦିନକର ତାଙ୍କୁ ଶୂନ୍ୟବାଣୀ ହେଲା— ...ମାଧବ ତାଙ୍କୁ ଦେଖାଦେବେ; କିନ୍ତୁ ବିଗ୍ରହ ରୂପେ ... । ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ କାଷ୍ଠପିଣ୍ଡ (ଦାରୁ) ରୂପରେ ...ରେ ଭାସମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ଦେଖିବାକୁ ...ବେ ।

...ଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସହସ୍ର ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞ କରିବା ...ଆୟୋଜନ କଲେ । ଏହି ଯଜ୍ଞ ଶେଷ ହେବା ... ସେବକମାନେ ସମୁଦ୍ରର ଅପର ଭାଗରେ ...ନ ଦାରୁର ସନ୍ଧାନ ପାଇ ରାଜାଙ୍କୁ ...ଇଲେ । ସମୁଦ୍ରର ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଏହି ଦାରୁ ...ଥିବାର ଜଣାଯାଇଥିଲା ତାହା ପବିତ୍ର ...ର୍ଥ ନାମରେ ପରିଚିତ । ରାଜା ପରମ ଆନନ୍ଦରେ ସମାରୋହର ସହିତ ଏହି ଦାରୁକୁ ବିଗ୍ରହ ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ ଦେଶର ସମସ୍ତ ବଢ଼େଇଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କଲେ । କେହି କିନ୍ତୁ ଏହି ଦାରୁକର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ରୂପଦେବା ପାଇଁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । କାରଣ କାଠ ଗଣ୍ଡିରେ ନିହାଣର ଆଘାତ ବାଜିବା ମାତ୍ରେ ନିହାଣଗୁଡ଼ିକ ଭାଙ୍ଗି ଯାଉଥିଲା । ରାଜା ଦୁଃଖରେ ମ୍ରିୟମାଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ବଶୀଭୂତ ହୋଇ ପ୍ରଭୁ ନିଜେ ଛଦ୍ମବେଶରେ ଅନନ୍ତ ମହାରଣା ନାମରେ ଏକୋଇଶି ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ବିଗ୍ରହ ନିର୍ମାଣ କରିବାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ ।

ମହାରଣାଙ୍କୁ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ବନ୍ଦ ରଖାଗଲା କିଛିଦିନ ଯିବାପରେ ମହାରଣାଙ୍କର ନିହାଣ ଶବ୍ଦ ଆଉ ଶୁଣାଗଲା ନାହିଁ । କାଳେ ମହାରଣାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଥିବ—ଏହି ସନ୍ଦେହରେ ଅଧୀର ହୋଇ ରାଣୀ ମନ୍ଦିରଦ୍ୱାର ଉନ୍ମୋଚନ କଲେ । ସେ ଦେଖିଲେ

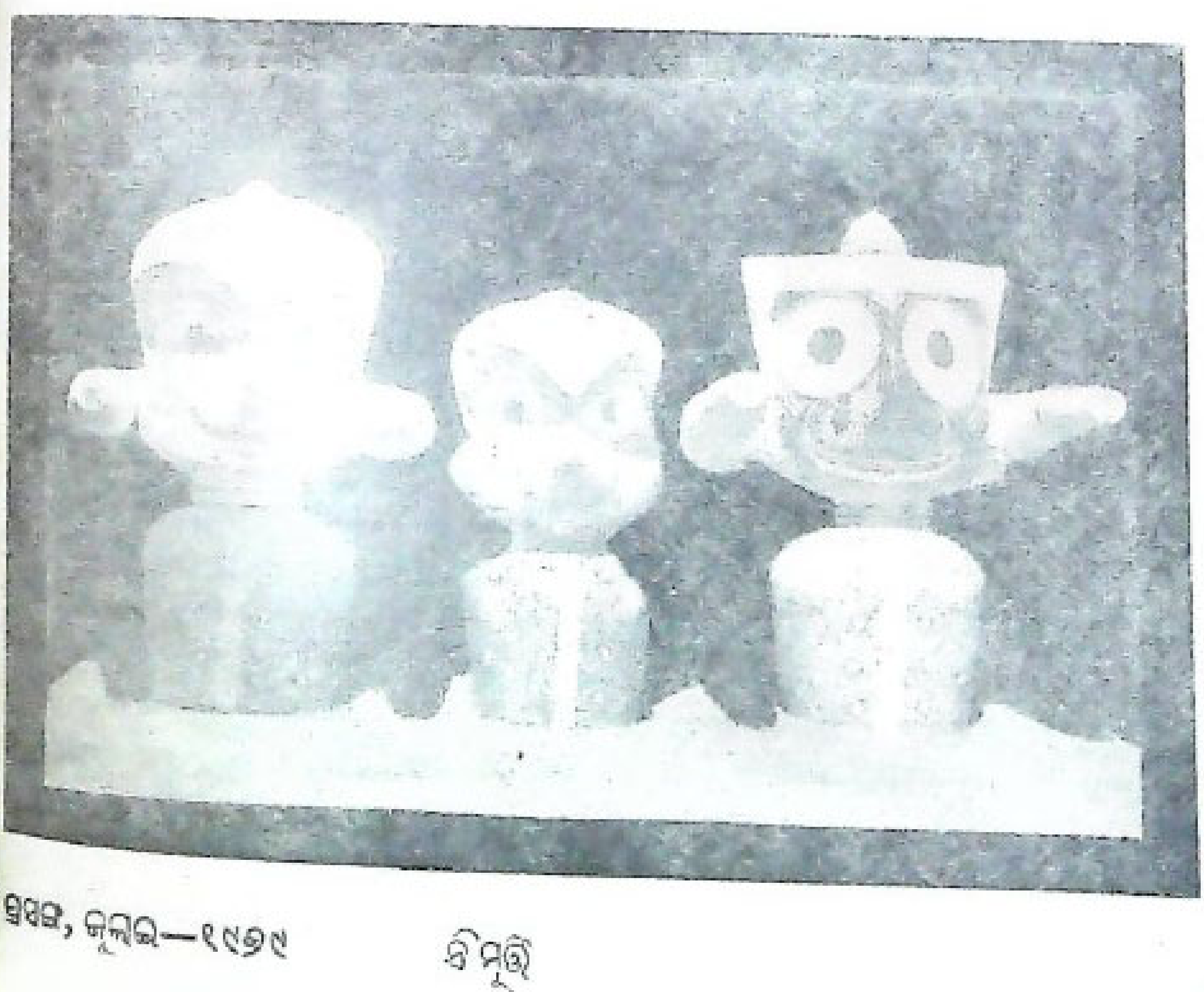

ତ୍ରିମୂର୍ତ୍ତି

କାହାଣୀ ନୁହେଁ

୧୮୫୬ ମସିହାଠାରୁ ହାଇସ୍କୁଲ ଭାବରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ୧୮୭୮ ମସିହାରେ କଲେଜରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ୧୯୧୩ ମସିହାରେ ସ୍ୱନାମଧନ୍ୟ ରାଜା ହରିହର ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ଦେଓଙ୍କ ପ୍ରଦତ୍ତ ଟ୍ରଷ୍ଟ ସମ୍ପତ୍ତି ଅଧୀନରେ ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ "ଖଲ୍ଲିକୋଟ କଲେଜ" ନାମକରଣ ଧାରଣ କରେ । ସ୍ମରଣ ଥାଇପାରେ ସେ ସ୍ୱର୍ଗତ ହରିହର ମର୍ଦ୍ଦରାଜ ଦେଓ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା । ଓଡ଼ିଆ ମିଶ୍ରଣ ଆନ୍ଦୋଳନର ପୁରୋଧା-ଭାବରେ ତାଙ୍କର ଦାନ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଇଂରାଜୀ, ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର, ବାଣିଜ୍ୟ, ରସାୟନ, ଗଣିତ, ଆଇନ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ବିଭାଗ, ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ତାଲିମ ବିଭାଗ, ସର୍ବଶ୍ରେଣୀ ସ୍ନାତକ ସ୍ତରରେ ଅନର୍ସ ବିଭାଗ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ଗବେଷଣା ବିଭାଗମାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗରେ ଆସବାବପତ୍ର ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ପାଠାଗାରର ସୁବିଧା ଦେବାର ବ୍ୟ-ପାଇଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଛାତ୍ର ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଏକ ହଜାର ଛଅ ଶହ ଏବଂ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଶହେ କୋଡ଼ିଏରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏକମାତ୍ର ଏହି କଲେଜର କ୍ରୀଡ଼ା ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଷ୍ଟାଡିୟମ୍ ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇ କ୍ରୀଡ଼ାବିଭାଗକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯାଇଅଛି ।

ହିଞ୍ଜିଳିକାଟୁ ଏବଂ ଖଲ୍ଲିକୋଟରେ ଦୁଇଟି ସ୍ନାତକଶ୍ରେଣୀ ଶାଖା କଲେଜ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଛି । ଏହି ଫଣ୍ଡରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ୩୭ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର କଲେଜଗୃହ ନିର୍ମାଣ, ଦୁଇଟି ଆଧୁନିକ ଧରଣରେ ଛାତ୍ରାବାସ ନିର୍ମାଣ, ହିଞ୍ଜିଳି ଏବଂ ଖଲ୍ଲିକୋଟ ଟାଉନ୍‌ରେ ଆଧୁନିକ ଧରଣର କଲେଜଗୃହ ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି । ଏହି ଫଣ୍ଡରୁ ଓଡ଼ିଶାର ପଚାଶରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ବେସରକାରୀ କଲେଜକୁ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇବାରୁ ଅନେକ ସେ-ପାଇଅଛି । ବ୍ରହ୍ମପୁର ଓ ସମ୍ବଲପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ୧୯୫୯ ସାଲରୁ "ଖଲ୍ଲିକୋଟ କଲେଜ ବୃତ୍ତି ଫଣ୍ଡ ଲଟେରୀ" ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବା ଦିନଠାରୁ କଲେଜର ଉନ୍ନତି ଏବଂ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ସ୍ତରରେ ଏହାର ଅବଦାନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଛି । ଲଟେରୀରୁ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ତିନିଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଦୀର୍ଘ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲକ୍ଷାଧିକ ଟଙ୍କା ପୁରସ୍କାର ସ୍ୱରୂପ ପାଇଛନ୍ତି ।

ନିବେଦନ—ଟଙ୍କାଟିଏ ମୂଲ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡିଏ ଟିକଟ ନେଇ ଆପଣ ଲକ୍ଷାଧିକ ଟଙ୍କାର ପ୍ରଥମ ପୁରସ୍କାର ପାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଶାରେ କଲେଜସ୍ତରୀୟ ଶିକ୍ଷାର ଅଗ୍ରଗତିକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତୁ ।

ଖଲ୍ଲିକୋଟ କଲେଜ ପରିଚାଳନା ସମିତି
ବ୍ରହ୍ମପୁର

ସେଠାକୁ ଯାଇ ନୀଳମାଧବଙ୍କୁ ପୂଜା କରନ୍ତି ଏବଂ ମୟମସ୍ତ ନୀଳମାଧବ ଶବର ରାଜାଙ୍କ ପୂଜା, ସେବା ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି । ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନକରି ବିଶ୍ୱାବସୁ ଫେରନ୍ତି ।

ନିଜର ଅଭିଳାଷ ସିଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ବିଦ୍ୟାପତି ନୀଳମାଧବଙ୍କ ଦର୍ଶନ କରିବାର ଇଚ୍ଛା ଲଳିତା ଆଗରେ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ନିଜ ରାଜ୍ୟକୁ ଶୀଘ୍ର ଫେରିଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ଜଣାଇ ତାଂ ପୂର୍ବରୁ କିପରି ଦର୍ଶନ ହୋଇ ପାରିବ ସେଥିପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ପାଇଁ ଲଳିତାଙ୍କୁ କହିଲେ । ବହୁ ଦ୍ୱିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେହେଁ ବିଶେଷରେ ଲଳିତାର ଅନୁରୋଧ ଏଡ଼ିନ ପାରି ବିଶ୍ୱାବସୁ ସମ୍ମତ ହେଲେ ; କିନ୍ତୁ ସର୍ତ୍ତ ରହିଲା— ଘରଠାରୁ ନୀଳକନ୍ଦର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ଧ ସୂତ୍ରେ ପରିଧାନ-ପୂର୍ବକ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତ ପଥ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ହେବ । ଅଗତ୍ୟାରେ ନୀଳମାଧବଙ୍କର ଠାବ କରିବା ପାଇଁ ବିଦ୍ୟାପତି ଗୋଟିଏ ଚତୁର ଉପାୟ ଚିନ୍ତାକଲେ । ନୟନ ସଙ୍କୀର୍ଣ୍ଣ ଚକ୍ଷୁରେ ପଟିଳ ପରିଧାନ କରି ଯିବାବେଳେ ଖଣ୍ଡିଏ ଛିନ୍ନ ବସ୍ତ୍ରର କିଛି ସୋରିଷ ବାନ୍ଧି, ତାକୁ ବାଟରେ ବୁଣି ବୁଣି ଗଲେ । ଏସବୁ ବିଶ୍ୱାବସୁଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତସାରରେ କରାଗଲା ।

ଚକ୍ଷୁ ବନ୍ଧନ ଖୋଲି ବିଦ୍ୟାପତି ନୀଳମାଧବଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କଲେ । ଅତ୍ୟାବସରରେ ସେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ କଳ୍ପଦ୍ରୁମ ଉପରୁ ଗୋଟିଏ କୁଆ ଭୂ-ପତିତ ହେଲା ଏବଂ ଦିବ୍ୟଦେହରେ ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ କଲା । ବିଦ୍ୟାପତି ନିଜର ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ କରିବାର ବଳବତ୍ ଇଚ୍ଛା ଚରିତାର୍ଥ କରିବା ନିମନ୍ତେ ବଟ ବୃକ୍ଷ ଆରୋହଣ କରିବାବେଳେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରୁ ନିବୃତ୍ତ ହେବା ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଶୂନ୍ୟବାଣୀ ହେଲା "ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ! ପ୍ରଥମେ ରାଜାଙ୍କୁ ଶୁଭ ସମ୍ବାଦ ଦିଅ ଯେ ତୁମେ ଜଗତ୍‌କର୍ତ୍ତାଙ୍କର ସନ୍ଧାନ ପାଇଛ" ।

କିଛି ସମୟପରେ ବିଶ୍ୱାବସୁ ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା କରିବା ପାଇଁ ନୈବେଦ୍ୟ ବାଢ଼ିବା ବେଳେ ଶୂନ୍ୟବାଣୀ ଶ୍ରବଣ କଲେ, "ହେ ଭକ୍ତ ! ଜଙ୍ଗଲ ଜାତ ଆହାର ଭକ୍ଷଣ କରିବାରେ ମୁଁ କ୍ଳାନ୍ତ । ଏଣିକି ପକ୍ୱାହାର ଓ ସୁମିଷ୍ଟ ଭୋଜନ କରିବା ମୋ ଅଭିଳାଷ । ତେଣୁ ଆଉ ଏଠାରେ ନୀଳମାଧବ ରୂପରେ ମୋର ଦେଖା ମିଳିବ ନାହିଁ, ମୁଁ ଜଗନ୍ନାଥ ନାମରେ ଅଭିଷିକ୍ତ ହୋଇ ପୂଜା ପାଇବି" ।

ବିଶ୍ୱାବସୁଙ୍କର ହତାଶାର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ଏ ସମସ୍ତର ମୂଳକାରଣ ବିଦ୍ୟାପତି ବୋଲି ସେ ମନେ କଲେ । କ୍ରୋଧଜର୍ଜରିତ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ଭର୍ତ୍ସନା କଲେ ଏବଂ କାଳେ ସେ ଦେବତାଙ୍କୁ ଅପହରଣ କରି ନେବେ, ଏହି ସନ୍ଦେହରେ ତାଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କଲେ ; କିନ୍ତୁ ଲଳିତାର ଅଶ୍ରୁ ଓ ନିବେଦନରେ ବିଗଳିତ ହୋଇ ପରିଶେଷରେ ବିଶ୍ୱାବସୁ ବିଦ୍ୟାପତିଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କଲେ ।

ଏହିପରି ଅନେକ ବାଧାବିଘ୍ନ ଅତିକ୍ରମ କରି ନୀଳମାଧବଙ୍କର ସନ୍ଧାନ ପାଇ ଆତ୍ମୀୟ ଓ ପ୍ରତିବେଶୀ ବର୍ଗଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ବିଦ୍ୟାପତି ସ୍ୱ ରାଜ୍ୟକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲେ । ସମସ୍ତ ବିଷୟ ସେ ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ଦରବାରରେ ପ୍ରକଟିତ କଲେ । ରାଜାଙ୍କର ଆନନ୍ଦର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ନୀଳମାଧବଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବା ପାଇଁ ବିରାଟ ଆୟୋଜନ କରାଗଲା । ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ରାଜା ଶୂନ୍ୟବାଣୀ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ, "ହେ ଗର୍ବୀ ରାଜା ତୁମେ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କର; କିନ୍ତୁ ମୋତେ ତୁମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବ ନାହିଁ" ।

ସେତେବେଳକୁ ନୀଳମାଧବ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ନୀଳମାଧବଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ସମ୍ପର୍କରେ ଜନଶ୍ରୁତି ଓ ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣର ମତ ଏକ ଅଟେ । ନୀଳମାଧବ ମୂର୍ତ୍ତି ବାଲି ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇ ଅଦୃଶ୍ୟ

ସେମାନେ ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣରେ ଲେପ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ କର୍ମରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସହ ଯୋଗ ଦେଇଥାନ୍ତି । ସ୍ୱତଃ ଶୁଦ୍ଧ ସୁଆରମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ପ୍ରତ ଚର ଯାହାରେ ଫଳନୈବେଦ୍ୟ ସେବାର କଥି ଥିଲେ ତାହା ଅନୁଷ୍ଠିଆ କରନ୍ତି ବା ଅର୍ପଣ ଉପଯୋଗୀ କରନ୍ତି । ଏ ଦୁଇଗୋଟି ସେବା ଶାବର ସେବା ଅଟେ । ସେହିଁ ଶାବର ଉପାସକ (ଜାନ୍ନ) ମାନେ ମାସ୍ୱେଧ, ଖିଲମଣ୍ଡା, ଘଣ୍ଟେଇପାଠୀ, ଦାଇଜୁଡ଼ା, ମେଣ୍ଟଆସୁର୍ଣ୍ଣା ପ୍ରଭୃତି ଶାବର ଦେବତା-ମାନଙ୍କର ବରିଷ୍ଠ ସେବାର ଅଧିକାଂଶ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟହେଲା ଉକ୍ତ ଉପାସକଙ୍କୁ ଫଳସ୍ପର୍ଶ କରାଇଦେବା ଓ ଚୂର୍ଣ୍ଣ, ତେଲ, ହଳଦୀ ମିଶାଇ ଲେପନକରି 'ଉଣ୍ଡୁ' ବା ଶୁଭ କାମନା କରିବା । ସେହି ଜାନ୍ନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନେକେ ନାନା ଶାବର ତନ୍ତ୍ରର ଅଧିକାଂଶ ଅଟନ୍ତି । ସେହି ଶାବରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବାଣପୁର ମାଳାଦ୍ରି ପ୍ରସାଦ ବଡ଼ଜାଇ ମନ୍ଦିରର ଅଦୁନ ଜାନ ସଙ୍ଗେ ସାକ୍ଷାତରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନକରିଥିଲି, "ଏଭଳି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତନ୍ତ୍ରପୀଠରେ ରାମଚରି ଶାବର ବ୍ୟକ୍ତି ପୂଜକ କିପରି ହେଲେ ଓ ସବର୍ଣ୍ଣମାନେ ଏଠାରେ କିପରି ଜାତିଭେଦକୁ ଲଘୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିଲେ ?"

ସେ କହିଲେ ଓ ଗୋଟିଏ ପୋଥି ଦେଖାଇଲେ । ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦର୍ପଣି ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ଖଣ୍ଡିଏ ପତ୍ର ଅଟେ । ସେଥିରେ ଯାହା ଲେଖାଅଛି ବୋଲି ସେ କହିଲେ ତାହା ଜଣାଅଧିକେ ଠିକ୍ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଉଦ୍ଧୃତି ସଙ୍ଗେ ସମାନ:—

ମନ୍ତ୍ରୀ ସ୍ୱସ୍ତିଲୀ ନକ୍ଷିତି ନୁହିଁ ଦେ କୀ
ମନ୍ତ୍ରନ୍ ନୁହୁନ୍ଦୁକିଳୀ ଟିତ୍ର କଦାପାର୍ଣ୍ଣରେ

ପୋଥି ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠା ଲେଖାଡ଼୍ ଉଦ୍ଧରିଲୁ

ମିଦିନ ଉଦ୍ଧୃତିରିଲ ହାଁ । ହାଁକ ତା ପାଣିରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ବରିଜ ବୁଡ଼ିଥିଲା । ବରିଜବୁଡ଼ ଜାନଙ୍କୁ ଝାଇ ପୋକଲ୍ ମନ୍ଦିରୁ (ମଣ୍ଡପ) ଦେଲ ବ୍ର ... ଜାନକୁ ଘଙ୍ଗରକୁ ସାନ୍ତାଲକୁ କପୁରୁ ... ପୋକସ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ କଲ ଅଡ଼ି ଦେ ... ଭୁବୁଡ଼ିବାରେ ଗଢ଼ ଏକୋଲାଇ କୁ ମହାପ୍ର ବଡ଼ି ... କଲ ନନଦଶିଆକୁ ଠୁଲକର ଦେଲରେ ଶବର ... ଜାନ ଭ୍ରୁ ବଡ଼ଗ ତୋର ଘରେ ଜିମିକୁ ଦେଲ ... ମହାପ୍ରଭୁକୁ ଝକାଇକୁ ଫଳମୂଳ ଦେଲୁ ପ୍ରହିତ ... ମହାପ୍ର ମରିବ ଭେଙ୍ଗଦେଲୁ ଫିଙ୍ଗା ଦେଲୁ ... ଦେଲୁ ନନଦଶିଆରେ ମୁଦଲିଆ ଠାରିବ ... ନେଇକୁ ବସାଇକରି ଦାଣ୍ଡି ଅବେଇ ... ପୁଲକୁ ଏତ୍ତୁକୁ ମହ୍ର ଜାନକୁ ଜନମ ... ମହାପ୍ରଭୁକୁ ଜନମ କଲ ବାହାମନ ଜାନକୁ ... ଅପନାଇଲ ଜାନ ବାହାମନ ହେଲ ଠିକୁ ... ବେଭ୍ରାଲୁ ଏ ଝିଙ୍କୁବଜାନ ଯୋ ... ଶୁକୁଜାନ ଯୋ ଉଙ୍ଗବଜାନ ଯୋ ... ଲପିଜାନ ଯୋ ପାଣ୍ଡବଜାନ ଯୋ ... ଯୋ ଦେବଜାନ ଯୋ ଅଜନାଜାନଙ୍କୁ" ।

ସେ କହିଲ, ଆମ ଜାନମାନଙ୍କର ... ଯେ ସଂହାର ଯେତେବେଳେ ପାଇଁରେ ... ସେତେବେଳେ ମହାପ୍ରଭୁ ଓ ଶକ୍ତି ... ଥିଲେ । ବଡ଼ଜାଇ ଦେବୀ ଜାନମାନଙ୍କର ସେ ... ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ପୁଅ ଜନ୍ମ ... ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି, ଶବର, ସବର, ... ଖାରୁ ଓ ଜାନ । ଏମାନେ ଜଙ୍ଗଲ ... ଓ ଅଗ୍ନିରେ ବାରବର୍ଷ ତପ କଲେ, ... ମନାଇଲେ, ମହାପ୍ର ବା ପ୍ରଭୁ ନନଦଶିଆରେ ... ଗଛରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହେଲେ । ତାପରେ ... ମାନେ ନାନା ଭାବରେ ତାଙ୍କର ସେବା ... ସେମାନେ ମଳେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ... ତାଙ୍କୁ ବନଜଙ୍ଗଲା ଦେଲେ, ... ନନଦଶିଆରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ପୂଜା ...

ବ୍ରଜକିଶୋର ପଟ୍ଟନାୟକ

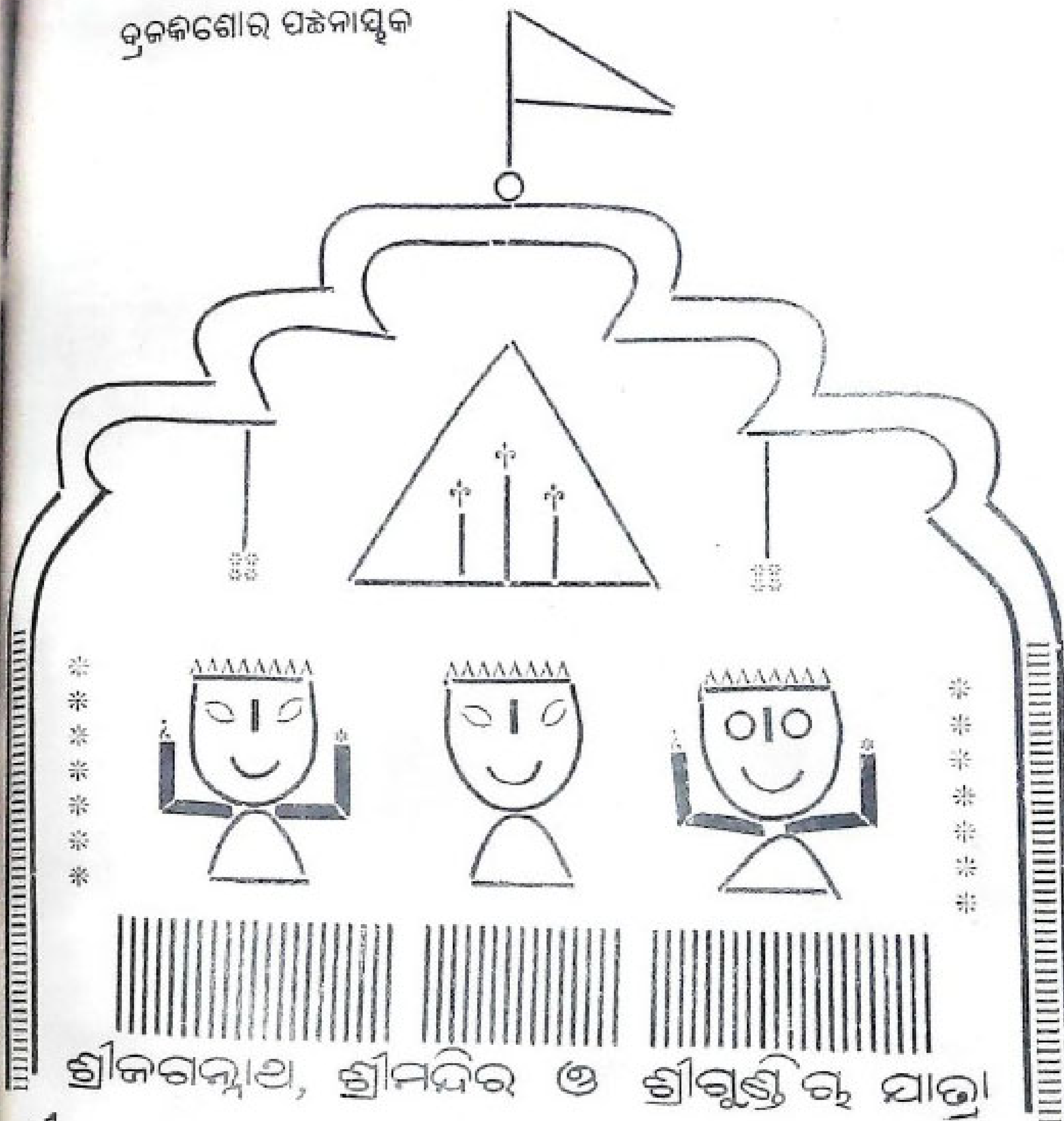

ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ, ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଓ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା

ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ, ଶ୍ରୀ ମନ୍ଦିର ଓ ଶ୍ରୀ ଗୁଣ୍ଡିଚା ଯାତ୍ରା ବିଷୟରେ ଅସଂଖ୍ୟ କୌତୁହଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଲୋକକଥା ଶୁଣାଯାଏ । ଲୋକବଚନର ଗୋଟିଏରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଜଗତର ନାଥଙ୍କ କାଷ୍ଠପିଣ୍ଡ ନିର୍ମିତ ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଅବୟବର ଦର୍ଶନ ମୂର୍ତ୍ତିରେ କାର୍ତ୍ତିକ ଅଗଣିତ ଜନତାଙ୍କର ଅଗାଧ ବିଶ୍ୱାସ, ସୁବିଶାଳ ଓ ଭକ୍ତିମୟ ଚଳନ୍ତିର ବିଶିଷ୍ଟ ଶ୍ରୀ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତି ଉତ୍କଳ ଜନ-ସମୁଦ୍ରର କାର୍ତ୍ତିକ ଅବିରାମ ଗତି, ଭାରତରେ ଅନ୍ୟତ୍ର ରଥ ଯାତ୍ରା ପାଳିତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରର ଶ୍ରୀ ଗୁଣ୍ଡିଚାକୁ କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ଜନ୍ମା ଭାରତୀୟ ନୁହଁନ୍ତି ଅଗଣିତ ବିଦେଶୀମାନଙ୍କର କାର୍ତ୍ତିକ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ସମାଗମ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ରଥାରୂଢ଼

ପବିତ୍ରତମ ସ୍ପର୍ଶ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସମଗ୍ର ଶରୀରରେ ବନ୍ଧୁ-ବସ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ାଇ ରଖି ଅଦ୍ଭୁତ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିବା, ଝୁଣା ତେଲ, ମୌଳିକ ପଞ୍ଚଡ଼ୋରି, ନାନାବିଧ ଲେପ ଦାଗ ଦେଇ ଶରୀରକୁ ପୁଷ୍ଟ କରିବା ପ୍ରଭୃତି ବସ୍ତୁ ଆଚରଣ ଶୁଦ୍ଧ ଶାବର ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରତୀକ ଅଟେ । ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଉପାସନାରେ ମନ୍ତ୍ର ବ୍ୟବହାର ନ ଥିବାରୁ ଏହା ଶାବର ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରତୀକ ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାପଡ଼େ ।

ପୁରୀର ଶବର ସେବକ, ଦଇତାପତି ସେବାୟତ-ମାନଙ୍କର ଆଚରଣ ଠିକ୍ ଏହି ଭାବରେ ପରିଚାଳିତ । ସେମାନେ ପ୍ରାଚୀନ ଶାବରାଞ୍ଚଳ ପ୍ରାଚୀଦେଶକୁ ପ୍ରଥମେ ଯାଇ ସେଠାରେ ପ୍ରାଚୀନ ଶାବରଦେବୀ କାକଟେଇଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ନମବଣିଆ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ମହାଦାରୁ ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି । ସେହି ଦାରୁ ତାଙ୍କର ସର୍ବସ୍ୱ ଓ ଉକ୍ତ ଦାରୁର ସର୍ବସ୍ୱ ଏମାନେ । ତାହାଙ୍କୁ ଘେରାଇ ସେମାନେ ଶବରପଲ୍ଲୀ ନିର୍ମାଣ କରନ୍ତି । ମହାଦାରୁ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଶଗଡ଼ରେ ରଖି ଉପରେ ବସି ଚଢ଼ି ଶାବର ସ୍ୱରରେ ପୂଜାକରି ଆଣି ନିଜର ଆରାଧ୍ୟ ନୀଳମାଧବଙ୍କୁ ଗଢ଼ନ୍ତି । ପୁରୁଣା ବିଗ୍ରହଙ୍କୁ ନେଇ ନିଜର ଆତ୍ମୀୟ ପରି ସମାଧି ଦିଅନ୍ତି । ନାଲି କନାର ଶେଯଟିଏ ପାରି ଶୁଆଇ ଦେଇ ଶିଶୁଳି ଲତା ତଳେ କାନ୍ଦନ୍ତି; ଘରେ ମାଇପି ପିଲେ ରୋଦନ କରନ୍ତି । ପାଣିକୁଣ୍ଡ ଠାରୁ ସମସ୍ତ ଦୂବଳକୃତ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏହା ସହଜ ନୁହେଁ । ଯେଉଁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ବେଦଠାରୁ ପୁରାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସର୍ବବାଦୀ-ସମ୍ମତଭାବେ ପବିତ୍ରତମ ପ୍ରତିମାବାଦର ନିର୍ଗୁଣ ସଗୁଣାତ୍ମକର ପ୍ରତୀକ; ତାଙ୍କୁ ବାପ ବଡ଼ବାପ ମନେକରି ହାଣ୍ଡି ପିଟିବାରେ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ କେତେ ଦୃଢ଼, ସେଭଳି ଧାରଣା କେବଳ ଓଡ଼ିଶା ପରି ବିଚିତ୍ର ଦେଶରେ ସମ୍ଭବ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଉପାସନାରେ ସବୁଭାବ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରହିଛି ।

ଭଗବଦ୍ ଗୀତାରେ ଉପାସ୍ୟ ଉପାସନା ଭେଦର ଅତି ଗହନ ତତ୍ତ୍ୱ ଗୋଟିଏ ଶ୍ଳୋକରେ ଲିପିବଦ୍ଧ ଅଛି ।

ଗତିର୍ଭର୍ତ୍ତା ପ୍ରଭୁ ସାକ୍ଷୀ ନିବାସୀ ଶରଣ ସୁହୃତ୍ ।
ପ୍ରଭବ, ପ୍ରଳୟ, ସ୍ଥାନ ନିଧାନ ବୀଜ ମବ୍ୟୟମ୍ ।

ଏଥିରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବହିରଙ୍ଗ ତତ୍ତ୍ୱ ନିହିତ ଅଛି । ମାତ୍ର ଏ ସମସ୍ତ ଅଜ୍ଞାତ, କିନ୍ତୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଭାବ ଗୁଡ଼ିକ ସେବାରେ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ । ଅର୍ଥାତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁପ୍ତ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁଣି ଯାହା ବାହାରକୁ ଅତି ନଗଣ୍ୟ ଗୂଢ଼ାତିଗୂଢ଼ ଅଟେ ।

ଗତି—ସେବାୟତ ମାନେ ସେବା ବେଳେ ଜଗନ୍ନାଥ
ସେବାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି
କରନ୍ତିନାହିଁ ; ଏହା ସେମାନଙ୍କର
ଗତିଥିଲା ।

ଭର୍ତ୍ତା—ସେବକମାନେ ନିଜକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ
କଟିଉତ୍ତରୀ, ସଖୀଗଣ୍ଠି ଫାଟିଆ,
ଗଳକଣ୍ଠି ଭଳି ଚୋମୁଣ୍ଡା ଏହାର
ଥିଲା ।

ପ୍ରଭୁ—ସେବା ବେଳେ ଦାସୋଽହଂ ଦାସ ଦାସୋଽ
ଏହି ଶପଥ ସର୍ବଦା ମାନନ୍ତି । ତ୍ୱମେବ
କେବଳମ୍—ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଧାନ
ବାକ୍ୟ ଅଟେ ।

ସାକ୍ଷୀ—ସମସ୍ତ ଦଲିଲ, ଲେଖା, ପତ୍ର,
ନିଶାବରେ ବଡ଼ଠାକୁରଙ୍କ ସାକ୍ଷୀକୁ
ବୋଲି ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ମାନନ୍ତି । ଶିଳାଲେଖ
ମଧ୍ୟ ଏହି ସାକ୍ଷ୍ୟଲିପିବଦ୍ଧ ଅଛି ।

ନିବାସୀ—ଦାନକୁ ମାତ୍ର ଘର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ
ନିବାସରେ ସର୍ବତୋଭାବେ
ଚଳନ୍ତି । ଶୀତ ଦୁଃଖ ଶଯ୍ୟାଦି
ବ୍ରହ୍ମସ୍ଥର ସୁଖକୁ ଜଳାଞ୍ଜଳି ଦିଅନ୍ତି ।

ଶରଣ—ଶରଣାଗତ ଭାବ ସର୍ବସମୟରେ
ଅଟେ ।

ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରେ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଅପୂର୍ବ ସମନ୍ୱୟ ଘଟିଛି । ଅହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ମନ୍ଦିରର ଦ୍ୱାର ଯେତେବେଳେ ରୁଦ୍ଧ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିରର ଦ୍ୱାର ସର୍ବଦା ଉନ୍ମୁକ୍ତ । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତାରୂପେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି । ସେ କେବଳ ଓଡ଼ିଶାର ଯିଏ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଆରାଧନା କରେ, ଜଗନ୍ନାଥ ତାହାର ମଙ୍ଗଳବିଧାନ କରନ୍ତି, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଏହି ବଦ୍ଧମୂଳ ଧାରଣା । ତେଣୁ ଜଗନ୍ନାଥ କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀ କିମ୍ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଠାକୁର ନୁହନ୍ତି, ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ସମଗ୍ର ଜାତିର ଠାକୁର ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଏକ ଜାତୀୟ ମନ୍ଦିର ।

(୫୫ ପୃଷ୍ଠାର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ)

ଦେୟ ଥିଲା (ଟ ୧୭,୦୦୦ ଙ୍କା) ସଦରର ହଜାର ଟଙ୍କା । ମାତ୍ର କିଛି କାଳ ପରେ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ଷୋଳ ଜମିର ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ୱ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କଲେ ଏବଂ ଏଥି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବାର୍ଷିକ ଦେୟର ପରିମାଣ ୩୯,୧୭୮ ଟଙ୍କା ୧୨ ଅଣାକୁ କମି ଆସିଲା ।

ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଏବଂ ସାଧାରଣ ଶାନ୍ତି ସରକାର ବହୁ ପରିମାଣରେ ଅର୍ଥ ଦାନ କରୁଥିବାରୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାରକମାନେ ପ୍ରବଳ ବିକ୍ଷୁବ୍ଧ ହୋଇ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଘଟଣାର ପୂଙ୍ଖାନୁପୂଙ୍ଖ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରେ କଟକ କମିଶନର ଏ. ଜେ. ଏମ୍. ମିଲସ୍ ସରକାର ମନ୍ଦିରର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ ପାଇଁ 'ନ୍ୟାୟ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ'ରେ ପ୍ରତି-ଶ୍ରୁତିବଦ୍ଧ ହେତୁ ଦେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଥିଲେ । ମାତ୍ର ରେଭିନ୍ୟୁ ବୋର୍ଡ଼ ଶାସ୍ତ୍ରୀକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଚ୍ଛେଦ ପରେ ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଦିଆଯାଉଥିବା ଅର୍ଥ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଯିବା ଉଚିତ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ସମସ୍ୟାର କୌଣସି ସମାଧାନ ହୋଇ-ପାରିଲା ନାହିଁ । ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା ନିମିତ୍ତ ଅର୍ଥଦାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଚ୍ଛେଦ ପାଇଁ କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେ ନାହିଁ । ଅବଶେଷରେ ୧୮୫୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଗଭର୍ଣ୍ଣର-ଜେନେରାଲଙ୍କ ଶାସନ ପରିଷଦରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରାଗଲା ଯେ ମନ୍ଦିରକୁ ବାର୍ଷିକ ସାହାଯ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାରେ ସମାନ ରାଜସ୍ୱ ମିଳୁଥିବା କେତେକ ଜମି ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜା ତଥା ମନ୍ଦିର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକଙ୍କୁ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ହେବା ଉଚିତ । ଶେଷରେ ୧୮୬୩ ମସିହାରେ ମନ୍ଦିରର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସରକାରୀ ସାହାଯ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପୂରାପୂରି ବନ୍ଦ ହେଲା ।

"କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ଦେଶର ଉନ୍ନତିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ"

* ଏହି କର୍ପୋରେସନ୍ ଡିଜେଲ ଚାଳିତ ୨୦ ଅଶ୍ୱ ଶକ୍ତି ଚେକୋସ୍ଲୋଭାକିଆ "ଜେଟର", ରୁଷିଆର (U. S. S. R.) ୧୪ ଅଶ୍ୱ ଶକ୍ତି 'ଡି : ଟି : ୧୪ ବି' ଓ ବାଇଲେରସ ୫୦ ଅଶ୍ୱ ଶକ୍ତିବିଶିଷ୍ଟ ଟ୍ରାକ୍ଟର ଏବଂ ଏହାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପକରଣ ଯୋଗାଇ ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଏକମାତ୍ର ପରିବେଷକ ।

* ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ଓ ଭଲ ଜିନିଷ ଉଚିତ ମୂଲ୍ୟରେ ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ କାରଖାନା—ଲଘୁ ଯାନ୍ତ୍ରିକ କାରଖାନା—ଟାଇଲ୍ କାରଖାନା—ଆଲୁମିନିୟମ ବାସନ—ବାଲ୍ଟି କାରଖାନା—କରତକଳ—ଧାନକଳ—ଚିନିକଳ—ତେଲକଳମାନ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଅଛି ।

* ଶିଳ୍ପ କାରଖାନାମାନଙ୍କରେ ବ୍ୟବହୃତ ଲୁହା ଓ ଇସ୍ପାତର ଚଦର, ପ୍ଲେଟ୍, ଛଡ଼ ଏବଂ ତମ୍ବା, ଦସ୍ତା, ଟିଣ ପ୍ରଭୃତି ଉଚିତ ମୂଲ୍ୟରେ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଏ ।

* ଏହି କର୍ପୋରେସନର ବ୍ରହ୍ମପୁରରେ ଥିବା "ଜେନେରାଲ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ଏଣ୍ଡ ସାଇଣ୍ଟିଫିକ୍ ୱାର୍କସ୍"ରେ ସର୍ଭେ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ସାମୁଦ୍ରିକ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଏବଂ ସ୍କୁଲ୍ କଲେଜର ବିଜ୍ଞାନାଗାରମାନଙ୍କରେ ଦରକାରୀ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ତିଆରି ହୁଏ ।

ଓଡ଼ିଶା ଆଗ୍ରୋ ଏଣ୍ଡ ସ୍ମଲ୍ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଜ୍ କର୍ପୋରେସନ ଲି:

କିଲ୍ଲା ମଇଦାନ, ପୋ : ବ : ନଂ ୮୬, କଟକ-୧

ଶାଖା ଅଫିସସମୂହ :—

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ସମ୍ବଲପୁର, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ସୁନାବେଡ଼ା

ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାରେ କରାଯାଇ ଏକ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଗଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁରୀର ଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିର ଯେଉଁଠି ରହିଛି, ସେହି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଥମେ ଏହି ପବିତ୍ର ଦାରୁ ରହିଥିବାର ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ ।

ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଏହାପରେ ଉକ୍ତ କାଠଗଣ୍ଡିରୁ ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ କରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମହାରଣା (ବଢେଇ) ମାନଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କଲେ । କିନ୍ତୁ ମହାରଣା-ମାନଙ୍କ ହାତହତିଆର ଏହି କାଠର ସ୍ପର୍ଶ ମାତ୍ରେ ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡ ହୋଇଗଲା । ପରିଶେଷରେ ଅନନ୍ତ ମହାରଣା ନାମକ ଏକ ବୃଦ୍ଧ ବଢେଇ (ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ବିଷ୍ଣୁ ବୃଦ୍ଧ ମହାରଣାର ଛଦ୍ମ ବେଶ ଧାରଣ କରି ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଆସିଥିଲେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ) ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସ୍ୱୀକୃତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ସର୍ତ୍ତ ରଖାଗଲା ଯେ ମହାରଣା ଗୋଟିଏ ଆବଦ୍ଧ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ କରିବେ ଏବଂ ୨୧ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ କେହି ଦର୍ଶନ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହି ସର୍ତ୍ତରେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସମ୍ମତ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ କିଛିଦିନ ପରେ ମହାରଣା ରହିଥିବା ଅବଦ୍ଧ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରୁ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ଶୁଣା ନ ଯିବାରୁ ରାଣୀ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଶେଷରେ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ଉପେକ୍ଷା କରି ପ୍ରକୋଷ୍ଠ ଖୋଲାଦେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେଠାରେ ମହାରଣାଙ୍କର କୌଣସି ଚିହ୍ନବର୍ଣ୍ଣ ନାହିଁ, କେବଳ ରହିଥିଲେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ଅଗ୍ରଜ ବଳଭଦ୍ର ଓ ଭଗ୍ନୀ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତି । ଏହି ତିନି ଠାକୁରଙ୍କୁ ସୁନ୍ଦର ଓ ସୁସଜ୍ଜିତ ରଥରେ ମନ୍ଦିରକୁ ନେଇ ମହାସମାରୋହରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଗଲା ।

ବୌଦ୍ଧ ପୋଥିପତ୍ରର ବର୍ଣ୍ଣନା ସହିତ ଏହି ତିନି ଠାକୁରଙ୍କ ବିଶେଷ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଥିବାର ଦେଖା-ଯାଏ । ବୈଦିକ ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଉପାସନାର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି । ଏଥିରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୁଏ ଯେ, ବିଗତ ଦୁଇହଜାର ବର୍ଷବ୍ୟାପୀ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ-ଭାବେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉପାସନା ହୋଇ ଆସୁଛି । କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ, ବୌଦ୍ଧ, ଜୈନ, ଶାକ୍ତ, ବୈଷ୍ଣବ ତଥା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଧର୍ମର ଅପୂର୍ବ ସମନ୍ୱୟ ଘଟିଛି ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରେ । ପୁରୀ ମନ୍ଦିର ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମ ତଥା ଭକ୍ତିଯୋଗର ମୂଳପୀଠ ରୂପେ ବିବେଚିତ ହୋଇଥାଏ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ସମସ୍ତ ରୀତିନୀତି ଓ ମନ୍ତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ ଯେ, ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀ ଅଥବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟକୁ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ । ଏହି କାରଣରୁ ହିଁ ଜଗନ୍ନାଥ ଯୁଗ ଯୁଗବ୍ୟାପୀ ସମଗ୍ର ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଆରାଧ୍ୟ ଦେବତା ରୂପେ ପୂଜା ପାଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ ଶଙ୍କରା-ଚାର୍ଯ୍ୟ ନବମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ପୁରୀ ଭ୍ରମଣରେ ଆସି ଏହାକୁ ନିଜର ପୀଠସ୍ଥଳୀ ରୂପେ ବାଛିଥିଲେ । ଦ୍ୱାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଶ୍ରୀ ରାମାନୁଜ ଜଗନ୍ନାଥ ଉପାସନାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ନିଜର ଧର୍ମମତ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ କରିଥିଲେ । ମାଧବାଚାର୍ଯ୍ୟ ଓ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ମଧ୍ୟ ପୁରୀରେ ନିଜ ନିଜର ଧର୍ମମତ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଦୀର୍ଘକାଳ ଯାଏଁ ପୁରୀରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ । ଶିଖଧର୍ମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଗୁରୁନାନକ ପୁରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦର୍ଶନରେ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ଶିଖ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଉପାସନା କରିଥାନ୍ତି । ସନ୍ଥ କବୀରଙ୍କ ଅନୁଗାମୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥ ଉପା-ସନାରେ ପରମ ତୃପ୍ତି ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି ।

ଶବରମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନୁହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉପାସକ ବୋଲି ଦାବୀକରି ଆସୁଛନ୍ତି । ମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରଚଳିତ ନୀତି ତଥା ଠାକୁର-ମାନଙ୍କ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଏମାନଙ୍କର ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । ବିଶେଷ କରି ସ୍ନାନପୂର୍ଣ୍ଣିମା, ରଥଯାତ୍ରା ଏବଂ ନବକଳେବର ଉତ୍ସବ ସମୟରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ସେବା ଓ ପୂଜାର ଦାୟିତ୍ୱ ଏହି ଶବରମାନଙ୍କ

ପ୍ରମାଣକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି କୌଣସି ବାଦାନୁବାଦ ଉଠାଇବା ଅନୁଚିତ । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଜନ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡ ଲୁଗାରେ ଆବୃତ ନ କରି ସେମାନଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ନିଷେଧ ବୋଲି ଏହି ପୁରାଣରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ରହିଛି । ଏପରି ନକଲେ ଜନସାଧାରଣ ଉତ୍ପୀଡ଼ିତ ହୋଇପଡ଼ିବେ ଏବଂ ସେମାନେ ପାପଗ୍ରସ୍ତ ହେବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ ବିଭିନ୍ନ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗ, ଦୁର୍ଭିକ୍ଷର ଶିକାର ହେବେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ବଂଶ ଲୋପ ପାଇବ । ଏହି ବିଗ୍ରହ ଯେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ନୁହେଁ ଏହା ତାହାର ଆଉ ପ୍ରମାଣ ହୋଇ ପାରେ କି ?

ଯେ ଯାହା ହେଉ ପଛକେ ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଆଦିବାସୀ ସଂପ୍ରଦାୟଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ଯୋଗସୂତ୍ର ରହିଛି ।

ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶରେ ବିଳାସପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ସିଓରି-ନାରାୟଣ ନାମକ ଏକ ସ୍ଥାନ ଅଛି । ସିଓରି ନାମକ ଏକ ବୃଦ୍ଧ ଭିଲ୍ ସନ୍ନ୍ୟାସୀଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ଉକ୍ତ ସ୍ଥାନର ନାମକରଣ ହୋଇଛି । ଏହି ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉପାସନା କରୁଥିଲେ ବୋଲି କଥିତ ଅଛି । ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ଶବରମାନେ ନିଜ ନିଜକୁ ସିଓରି-ନାରାୟଣ ଶବର ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଶବର-ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ହିନ୍ଦୁ ରୀତିନୀତି ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି । ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ନୈବେଦ୍ୟ ଆକାରରେ ଫଳମୂଳ ଦେଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଉପାସନା କରିଥାନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁରୋହିତ ଅଛନ୍ତି । ପୁରୀର ଶ୍ରୀ ବଳଭଦ୍ର ଠାକୁର ପ୍ରତିବର୍ଷ ପବିତ୍ର ଯଜ୍ଞୋପବୀତ ଧାରଣ କରିସାରିବା ପରେ ଉକ୍ତ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୁରୋହିତ ଶବରମାନଙ୍କୁ ଯଜ୍ଞୋପବୀତ ପ୍ରଦାନ କରିଥାନ୍ତି । ବିଶ୍ୱ ଶବର, ଜରା ଶବର ଓ ଲଳିତାଙ୍କ ବଂଶଧର ବୋଲି ଏମାନେ ନିଜକୁ ବିବେଚନା କରନ୍ତି । ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦୂତ ବିଦ୍ୟାପତି ଲଳିତା ବିବାହ କରିଥିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ ସମ୍ପର୍କରେ କପଡ଼ିସବୁ ଉପାଖ୍ୟାନ ରହିଛି ସବୁଥିରେ ଏହି ଶବରମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି

ପ୍ରତିବର୍ଷ ପୁରୀରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଥିବା ରଥଯାତ୍ରା ନିମନ୍ତେ ରଥ ନିର୍ମାଣ ପରି କେନ୍ଦୁଝରର ଭୂୟାଁ ସଂପ୍ରଦାୟର କାଠ ଓ ରଥ ଟାଣିବା ପାଇଁ ଦଉଡ଼ି ଥିଲେ ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲା ଶିମିଳିପାଳ ପର୍ବତ ବାସ କରୁଥିବା ଖଡ଼ିଆ ସଂପ୍ରଦାୟର ନିଜ ନିଜକୁ ବିଶ୍ୱ ଶବର ବା ବିଶ୍ୱ ବସୁଙ୍କ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇଥାନ୍ତି । କେତେକ ପରିବାର ବାରିପଦାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ରଥଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥରେ ବିଭିନ୍ନ ଆଚ୍ଛାଦନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଉଛନ୍ତି । ଜରା ଶବରଙ୍କ ବଂଶଧର ବୋଲି କହିଥାନ୍ତି ବ୍ରାହ୍ମଣ ଖଡ଼ିଆ ରୂପେ ନିଜକୁ ପରିଚୟ ଦେଉଥିବା ଏହି ଖଡ଼ିଆ ମାନେ 'ଗାଁଟବନ୍ଧା' ଉପାଧି କରିଛନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ ଏହି ଖଡ଼ିଆମାନେ ଶବର ସଂପ୍ରଦାୟର ଅନ୍ୟ ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ଥିବେ ।

ଶବର ସଂପ୍ରଦାୟର ଅନ୍ୟ ଏକ ଶ୍ରେଣୀ ସିଠିଆ ରୂପେ ପରିଗଣିତ । ଏମାନେ ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ଟଣାରେ ଭାଗ ନେଇଥାନ୍ତି । ଏହି ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ ପୁରୀ ସହର ନିକଟରେ ବାସ କରି ନିସ୍କର ଜମି ଭୋଗଦଖଲ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ଯଜ୍ଞୋପବୀତ ଧାରଣ କରନ୍ତି, ମଦ୍ୟପାନ କରନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା କୁକୁଡ଼ା ଭକ୍ଷଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ

ଜାତୀୟ ମନ୍ଦିର

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ

ଏସ୍. ଏମ୍. ଗନି

ଭାରତରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଚତୁର୍ଧାମ ମଧ୍ୟରେ ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ ଅନ୍ୟତମ । ଭାରତବର୍ଷ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ଭଗ୍ନୀ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ଦର୍ଶନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପୁରୀ ଆସିଥାନ୍ତି ।

କିମ୍ବଦନ୍ତୀ କହେ ଯେ ଅତୀତ ଏହି ପୁରୀ ବହୁକାଳ ପୂର୍ବେ ନୀଳାଚଳ (ନୀଳପର୍ବତ) ସମୀପବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ଘନ ଅରଣ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିଲା । ଏହି ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେହିଁ ଠାକୁର ନୀଳମାଧବ ପୂଜା ପାଉଥିଲେ । ମାଳବର ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ତୀବ୍ର ଅନୁରକ୍ତି ଏବଂ ଉଦ୍ୟମ ଫଳରେ ନୀଳମାଧବଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ସମ୍ଭବପର ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଏହି ଆବିଷ୍କାର ପଛରେ ରହିଥିଲା ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପୂଜକ ବିଦ୍ୟାପତିଙ୍କ ଅକ୍ଳାନ୍ତ ପରିଶ୍ରମ ଓ ନିଷ୍ଠା । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କ ଆଦେଶକ୍ରମେ ବିଦ୍ୟାପତି ନୀଳମାଧବଙ୍କ ସନ୍ଧାନରେ ଆସି ଏକ ଶବର ପଲ୍ଲୀରେ ଉପନୀତ ହେଲେ । ଏହି ଶବର ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି । ବିଦ୍ୟାପତି ଶବର ପଲ୍ଲୀରେ ବିଶ୍ୱାବସୁ ନାମକ ଜଣେ ଶବର ଗୃହରେ ଆଶ୍ରୟ

ପବିତ୍ର ରଥଯାତ୍ରା ଓ ଶ୍ରୀଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ନବକଳେବର ଉପଲକ୍ଷେ

ଓଡ଼ିଶାର ଅଗଣିତ ଜନସାଧାରଣ ତଥା ଚିତ୍ରପ୍ରେମୀଙ୍କୁ

ରାଜରାଣୀ ଫିଲ୍ମସ୍

ଅନନ୍ତ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଓଡ଼ିଆ କଥାଚିତ୍ର

"ବନ୍ଧନ"

ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସ ୧୯୬୯ରେ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରିବାର ଘୋଷଣା କରୁଛି ।

ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକାରେ—ବାବି, ଗୋବିନ୍ଦ ତେଜ, ଧୀର ବିଶ୍ୱାଳ, ପ୍ରଶାନ୍ତ ନନ୍ଦ, ଶ୍ୟାମାଦୁଲାଲ, ସୀତା, ଉର୍ବଶୀ, ଡଲି, ଗୀତାଞ୍ଜଳି, ସାଗର, ନରି, ଅଭୟ ମିଶ୍ର, ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ, କୃଷ୍ଣମଣି ଓ ଆହୁରି ୫୦ ଜଣ ନୂତନ ଅଭିନେତା-ଅଭିନେତ୍ରୀ ।

ସଙ୍ଗୀତ ପରିଚାଳନା । ଶ୍ରୀ କୁମାର

ଚିତ୍ରନାଟ୍ୟ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା—ଶ୍ରୀ ନିତାଇ ପାଲିତ

ମୁଖ୍ୟ ଉପଦେଷ୍ଟା ଓ ପରିଚାଳକ—ଶ୍ରୀ ଧୀର ବିଶ୍ୱାଳ ଓ
ଶ୍ରୀ ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ

ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ପାଇଁ ଆଜି ପତ୍ରାଳାପ କରନ୍ତୁ—

ରାଜରାଣୀ ଫିଲ୍ମସ୍

ପୁରୀଘାଟ, କଟକ—୧

ଫୋନ ନଂ ୫୭

ସେମାନଙ୍କର ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗର ଏକ ଭୟଙ୍କର ବିବରଣୀ ଇଂରେଜ ପାଦ୍ରୀମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଥିଲେ । କେବଳ ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମର ଉପର ଓ ବାଇବଲ ଉପଦେଶ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଏଭଳି ଏକ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସକୁ ଦୂରୀଭୂତ କରିପାରିବ ବୋଲି ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ । ଇଂଲଣ୍ଡ ପୁରୀରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ପାଦ୍ରୀମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର ଏହାର ଅଠର ବର୍ଷ ପରେ ୧୮୬୩ ମସିହାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା; କିନ୍ତୁ ୧୮୧୩ ମସିହାରେ ପୁରୀଶାର ଅସ୍ଥାୟୀ କମିଶନର ଜନ୍ ରବର୍ଟସନ୍ ଏହିକ ଯାତ୍ରୀକର ଆଦାୟ ବନ୍ଦ କରିଦେବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ପାଖରେ ଦୃଢ଼ ଦାବି କରିଥିଲେ । ଭାରତର ବଡ଼ଲାଟ ଏପରି ଦାବୀକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯୁକ୍ତି ଦେଖାଇଥିଲେ ଯେ ଯାତ୍ରୀକର ଆଦାୟ ବନ୍ଦ ହେଲେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପଣ୍ଡା ଓ ପଡ଼ିଆରୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଘୋର ଶୋଷିତ ହେବେ । ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଏହି ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

ପ୍ରଥମ ଥରପାଇଁ ଭାରତ ଶାସନକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ କରୁଥିବା ବୋର୍ଡ଼ର ସଭାପତି ଗ୍ଲେନେଲ୍ଗ ସାହେବଙ୍କର ହୃଦୟଙ୍ଗମ ହେଲା ଯେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା ଓ ଯାତ୍ରୀକର ଆଦାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ଗଭୀର ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ଓ ଧର୍ମାନ୍ଧତାକୁ ଆହୁରି ଦୃଢ଼ୀଭୂତ କରିବ । ତେଣୁ ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ୧୮୩୩ ମସିହାରେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କୁ ଯାତ୍ରୀ କର ଉଠାଇ ଦେବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା ।

କିନ୍ତୁ ଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସତ୍ତ୍ୱେ ମଧ୍ୟ ଭାରତ ସରକାର ପାଞ୍ଚବର୍ଷ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ । ପୁଣି ଥରେ ୧୮୩୮ ମସିହାରେ ବ୍ରିଟିଶ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟରେ ଏ ବିଷୟ ଉତ୍ଥାପନ କରାଗଲା ଓ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କୁ ଭିତରେ ୧୮୩୩ ମସିହାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯିବା ଲାଗି କୁହାଗଲା । ପରିଶେଷରେ ଏଥିପାଇଁ ବଡ଼ଲାଟ ଲର୍ଡ଼ ଅକଲାଣ୍ଡଙ୍କ ଅମଳରେ ୧୮୪୦ ମସିହାରେ ଏକ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ ହେଲା । ଏହି ଆଇନ ବଳରେ ଏଲାହାବାଦ, ଗୟା ଓ ପୁରୀରେ ପ୍ରଚଳିତ ଯାତ୍ରୀକର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବନ୍ଦ କରିଦିଆଗଲା । ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜାଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହେଲା । ଯାତ୍ରୀମାନେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ଦାନ କରୁଥିବା ଅର୍ଥ ବ୍ୟତୀତ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଅର୍ଥ ଆଦାୟ ନ କରିବା ଲାଗି ରାଜାଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା । ଅବଶ୍ୟ ସରକାର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଭୂସମ୍ପତ୍ତିର ପରିଚାଳନା ନିଜ ଅଧୀନରେ ରଖି ସେଥିରୁ ପ୍ରାପ୍ୟ ରାଜସ୍ୱକୁ ମନ୍ଦିର ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ବିନିଯୋଗ କଲେ ଓ ତାହା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଜକୋଷରୁ ମଧ୍ୟ ପୂର୍ବ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ କାଞ୍ଚା ଟଙ୍କା ଯୋଗାଇ ଦେଲେ । ଯାହା ହେଉ, ପରିଶେଷରେ ୧୮୪୦ ମସିହା ମେ ମାସ ୩ ତାରିଖରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରୁ ଯାତ୍ରୀକର ଆଦାୟ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । ହଜାର ହଜାର ଯାତ୍ରୀ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପରିବେଶରେ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରି ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ କଲେ । ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ସହିତ ସମ୍ପର୍କର ଏକ ବିଶେଷ ଅଧ୍ୟାୟର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିଲା ।

ଯାତ୍ରୀକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଚ୍ଛେଦ ପରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ରିଟିଶ ସରକାରଙ୍କର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ସହିତ ସଂପର୍କ ଛିନ୍ନ ହେଲା ନାହିଁ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସରକାର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣ (ଟ ୫୬,୩୪୨ ଙ୍କା ୯ ଅଣା) ମନ୍ଦିର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଯୋଗାଇ ଦେଲେ । ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ଜମି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ଉକ୍ତ ଜମିର ବାର୍ଷିକ ନିଟ୍

୬୧ ପୃଷ୍ଠା ଦେଖନ୍ତୁ

ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଲୋକପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଏହି ସହର ପୁରୀ, ନୀଳାଚଳ, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ, ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଓ ଶଙ୍ଖକ୍ଷେତ୍ର ଆଦି ବିଭିନ୍ନ ନାମରେ ପରିଚିତ । ଇଂରେଜମାନେ ଓଡ଼ିଶା ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁସବୁ ନଥିପତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ, ସେଥିରେ ପୁରୀକୁ ଜଗନ୍ନାଥ ସହର ଓ ପୁରୀର କଲେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କଲେକ୍ଟର (ଦି କଲେକ୍ଟର ଅଫ୍ ଜଗନ୍ନାଥ) ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ।

ଅବସ୍ଥିତି

ପୁରୀ ସହର କଟକଠାରୁ ୭୦ ମାଇଲ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରୁ ୪୧ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଅବସ୍ଥିତ । ଏହି ସହରଟି ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ, ଯଥା: —(୧) ବାଲୁଖଣ୍ଡ ବା ସମୁଦ୍ର ତୀରବର୍ତ୍ତୀ ବାଲୁକାମୟ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ (ଖ) ଅଠରନଳା ପୋଲର ଦକ୍ଷିଣକୁ ଥିବା ପ୍ରକୃତ ସହର । ପୂର୍ବରେ ଚକ୍ରତୀର୍ଥଠାରୁ ପଶ୍ଚିମରେ ସ୍ୱର୍ଗଦ୍ୱାର ଓ ତତ୍ସଂଲଗ୍ନ ଅଞ୍ଚଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାଲୁଖଣ୍ଡ (ଅଞ୍ଚଳ) ସୁବିସ୍ତୃତ । ୧୯୧୩ ମସିହାରେ ନିର୍ମିତ ଗଭର୍ଣ୍ଣମେଣ୍ଟ ହାଉସ ବାଲୁଖଣ୍ଡ ଓ ସହରର ମଧ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ଅବସ୍ଥିତ । ମୁଖ୍ୟ ମନ୍ଦିରର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳ ଓ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡ ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଗୁଣ୍ଡିଚା ମନ୍ଦିର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଥିବା ଅଂଚଳ ପ୍ରକୃତ ସହରାଞ୍ଚଳ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳର ଉତ୍ତର ସୀମାରେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ପୋଖରୀ ରହିଛି । ସହରର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକ ସାହି ନାମରେ ପରିଚିତ । ଏହି ସହରର ଦକ୍ଷିଣରେ ସମୁଦ୍ର, ପଶ୍ଚିମରେ ପ୍ରଗଣା ଚଉବିଶକୁଦ ଓ ପୂର୍ବ ଓ ଉତ୍ତରରେ ପ୍ରଗଣା ରାହାଙ୍ଗ ରହିଛି । ଏହି ସହର ଲମ୍ବ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ ମାଇଲ ଓ ଓସାର ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ ମାଇଲ । ପ୍ରାଚୀନ ସଂସ୍କୃତ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଏହି ସହରଟିର ଆୟତନ ୫ କ୍ରୋଶ (ଯାହାକି ଦଶ ମାଇଲ ସହିତ ସମାନ) ଓ ଏହାର ପଶ୍ଚିମରେ ଲୋକନାଥ ମନ୍ଦିର, ପୂର୍ବରେ ବିଲ୍ୱେଶ୍ୱର ମନ୍ଦିର, ଦକ୍ଷିଣରେ ସମୁଦ୍ର ଓ ଉତ୍ତରରେ ମଟିଆ ନଦୀ ରହିଥିବା କଥା ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ପ୍ରାଚୀନ ସାହିତ୍ୟ

ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣ, ନାରଦ ପୁରାଣ ଓ ଅନ୍ୟ ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ଏହି ସ୍ଥାନର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ତଥା ଅଧିଷ୍ଠିତ ଦେବତାଙ୍କ ବିଷୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ପୁରାଣଗୁଡ଼ିକରେ ଉଲ୍ଲେଖଥିବା [illegible] ବିବରଣୀରେ ମଧ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ ଧରଣର ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣର ଉତ୍କଳଖଣ୍ଡରେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ବିସ୍ତୃତଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ନୈମିଷାରଣ୍ୟରେ ବିଷ୍ଣୁ ଉପସ୍ଥିତ ଦେବତାମାନଙ୍କ ଆଗରେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ରର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିବା ବିଷୟ ସେଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ।

ଐତିହାସିକ ପରଂପରା

ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ ପୁରୀ ଜଙ୍ଗଲରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିଲା ଓ ଏହାର କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳରେ ନୀଳାଚଳ ରହିଥିଲା । ପ୍ରୋଟୋଅଷ୍ଟ୍ରୋଲଏଡ୍ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ ଶବର ପ୍ରଭୃତି ଆଦିମ ଜାତି ସେହି ସ୍ଥାନରେ ବସବାସ କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ନୀଳକାନ୍ତମଣିରେ ତିଆରି ଗୋଟିଏ ବିଷ୍ଣୁ ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜା କରୁଥିବାର କଥିତ ଅଛି । ଏହି ମୂର୍ତ୍ତି ନୀଳମାଧବ ନାମରେ ପରିଚିତ ଥିଲା । ନୀଳମାଧବଙ୍କୁ ନୈବେଦ୍ୟ ଆକାରରେ ଅର୍ପଣ କରାଯାଉଥିବା ବନ୍ୟ ଫଳରେ 'ସେ' ପରିତୃପ୍ତ ନ ହେବାରୁ [illegible] ରନ୍ଧାଭାତ ଓ ମିଠା ଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ 'ସେ' ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ନୀଳମାଧବ ଉଭେଇ ଯାଇଁ 'ଦାରୁ' ରୂପେ ଦେଖାଦେଲେ ଓ ସେହି

...ସମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ହିନ୍ଦୁ ମନ୍ଦିରର ଟିକିନିଖି ...ବୁଝିବା ଆଦୌ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ...ରର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ପରିଚାଳନାପାଇଁ ସେମାନେ ...ହିନ୍ଦୁଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିବାପାଇଁ ମନସ୍ଥ କଲେ । ...ପାଇଁ ଖୋର୍ଦ୍ଧାର ତଥାକଥିତ ଗଜପତି ରାଜା ...ମୁକୁନ୍ଦଦେବଙ୍କ ନାମ ବିଶେଷଭାବରେ ...ନିଆଗଲା । ତାଙ୍କର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ...ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ପରିଚାଳନା ସହିତ ...ଥିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଏ ଦାୟିତ୍ୱ ଦେବାପାଇଁ ...ରାଗଲା । ୧୮୦୪ ମସିହାରେ ଇଂରେଜ-...ଓଡ଼ିଶା ଅଧିକାର କଲାପରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧାର ରାଜା ...ମୁକୁନ୍ଦଦେବ ବିଦ୍ରୋହ କରି ଗାଦିଚ୍ୟୁତ ...ଥିଲେ ଓ ମେଦିନୀପୁରରେ ଅଟକବନ୍ଦୀ ଥିଲେ । ...ତାଙ୍କୁ କ୍ଷମା ଦିଆଗଲା ଓ ୧୮୦୯ ମସିହାରେ ...ନୂତନ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରି ସରକାର ତାଙ୍କୁ ...ନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ପଦରେ ଅଭିଷିକ୍ତ ...ଲେ ।

...ଏହି ନୂତନ ଆଇନରେ ଯାତ୍ରୀକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ...ଶେଷ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ କରାଗଲା । ଏହି ଆଇନ ...ର ଇଂରେଜମାନଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନାର ଧାରା ...ବର୍ତ୍ତନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯାତ୍ରୀକର ...ବସ୍ଥାର ବହୁ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ କରାହେଲା । ...ର୍ଦ୍ଧାର ତଥାକଥିତ ଗଜପତି ରାଜା ଦ୍ୱିତୀୟ ...କୁନ୍ଦଦେବ ସୁପରିଣ୍ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟଭାବେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ...ରର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ପରିଚାଳନା ଭାର ଗ୍ରହଣ କଲେ । ...ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଚାରିଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇ ...ତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀପାଇଁ ପୁରୀରେ ରହଣି ସମୟ ଓ ...ନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ ବିଷୟରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନିୟମ ପ୍ରଚଳିତ ...ଲା । ପ୍ରଥମଶ୍ରେଣୀ ଯାତ୍ରୀ ବା ଲାଲଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ... ଭାଗରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେଲା ନାହିଁ, ...ୟ ଶ୍ରେଣୀ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେହିପରି ଯଥାକ୍ରମେ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଓ ଛଅ ଟଙ୍କା ଏବଂ ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ଯାତ୍ରୀ ବା 'ଭୁରଙ୍ଗ'ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବାସସ୍ଥାନ ନିର୍ବିଶେଷରେ କେବଳ ଦୁଇ ଟଙ୍କା କର ଆଦାୟ ହେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । ଅବଶେଷରେ ଯେଉଁମାନେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରେ ଜାତିଗତ କାରଣରୁ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ସୁବିଧାରୁ ବଞ୍ଚିତ ଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଚତୁର୍ଥଶ୍ରେଣୀ ଯାତ୍ରୀ ଭାବରେ ଗଣ୍ୟ କରାଯାଇ ଜଣପିଛା ଦୁଇଟଙ୍କା କର ଆଦାୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ଯାତ୍ରୀକର ଆଦାୟ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା କଲେକ୍ଟରଙ୍କୁ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସମସ୍ତ ସୁଖସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ପ୍ରତି ବିଶେଷ ଯତ୍ନବାନ ହେବାପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ଯୋଗୁଁ କୌଣସି ଯାତ୍ରୀ ଦେବଦର୍ଶନରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିଲେ ତାର ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଟଙ୍କାକୁ ଫେରାଇ ଦେବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ କରାଗଲା । କର ଆଦାୟ କରାଯାଉଥିବା ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଲେଖାଟିଏ ତାଲିକା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲା । ମୋଟ ଉପରେ ୧୮୦୯ ମସିହାର ଏହି ଆଇନରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ପରିଚାଳନା ଓ ଯାତ୍ରୀକର ଆଦାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏକ ନୂତନ ଅଧ୍ୟାୟର ସୂତ୍ରପାତ ହେଲା ।

ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ହିନ୍ଦୁ ବର୍ଷର ସବୁ ସମୟରେ ମନ୍ଦିର ଦର୍ଶନ କରିବାପାଇଁ ଆସନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଉତ୍ସବ ଭିତରେ ପୁରୀର ରଥଯାତ୍ରା ଏକ ପ୍ରଧାନ ଉତ୍ସବ । ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ଏବଂ ସ୍ନାନରେ ମଧ୍ୟ ପୁରୀରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସମାଗମ ହୁଏ । ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ମିଶନାରୀମାନଙ୍କ ମତରେ ବାର୍ଷିକ ଯାତ୍ରୀସଂଖ୍ୟା କେବେ ୫୦ ହଜାରରୁ କମ୍ ହେଉ ନଥିଲା ଓ ସମୟ ସମୟରେ ଏହା ତିନି ଲକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଥିଲା ।

ଯାତ୍ରୀକର ବାବଦରେ ଆୟ ହେଉଥିବା ଟଙ୍କା ଓଡ଼ିଶା ରାଜସ୍ୱର ଏକ ବିଶେଷ ଅଙ୍ଗରୂପେ ପରିଗଣିତ

ରାଜତ୍ୱକାଳରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରେ ନାଟ ମନ୍ଦିର ଓ ଭୋଗ ମଣ୍ଡପ ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା ।

ପୁରୀ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ

ପୁରୀ ଉପରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ବଙ୍ଗଳାର ସେନାପତି ହୁସେନ ଶାହା ୧୫୦୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ ୧୫୬୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ କଳାପାହାଡ଼ ଆକ୍ରମଣ କରି ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ପୋଡ଼ି ପକାଇଥିଲା । ଏହି ଦୁଇଟି ପ୍ରଧାନ ଆକ୍ରମଣ ବ୍ୟତୀତ ୧୫୬୮—୧୭୪୨ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଉପରେ ବାରମ୍ବାର ଆକ୍ରମଣ ହୋଇ ଆସିଛି । ଏହିସବୁ ଆକ୍ରମଣ ତଥା ମୁସଲମାନ ଶାସକମାନଙ୍କ ଆକ୍ରମଣ ଓ ସକଳ ଝଡ଼ଝଞ୍ଜା ସତ୍ତ୍ୱେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ମୁଣ୍ଡଟେକି ଠିଆହୋଇଛି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପ୍ରତୀକ-ରୂପେ ଏବଂ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନତା ମଧ୍ୟରେ ଏକତାର ପ୍ରତୀକରୂପେ ।

ମରହଟ୍ଟା ରାଜତ୍ୱକାଳରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରକୁ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଟ ୨୭,୦୦୦ ଦିଆଯିବା ପାଇଁ ମରହଟ୍ଟା ସରକାର ୧୭୭୫ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ମଞ୍ଜୁର କରିଥିଲେ । ପଞ୍ଚବିଂଶ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚତାବିଶିଷ୍ଟ ଅରୁଣସ୍ତମ୍ଭ ଯାହାକି ବର୍ତ୍ତମାନ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ସମ୍ମୁଖରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି, ତାହା ମରହଟ୍ଟା ରାଜତ୍ୱକାଳରେ କୋଣାର୍କର ସୂର୍ଯ୍ୟ ମନ୍ଦିରରୁ ପୁରୀକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

୧୫୯୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ରାଜା ମାନସିଂହ ଓଡ଼ିଶା ଜୟ କରିଥିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ (ସୁପରିନ୍‌ଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ) ରୂପେ ସେ ଭୋଇ ବଂଶର ରାଜା ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦେବଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ । ଦେଓଗାଁ ସନ୍ଧି ଅନୁସାରେ ୧୮୦୩ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଇଂରେଜ-ମାନଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଅର୍ପଣ କରାଗଲା । ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ପରିଚାଳନାରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନ କରିବା ପାଇଁ ଗଭର୍ଣ୍ଣର ଜେନେରାଲ ଲର୍ଡ ଓ୍ୱେଲେସଲି ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିବା ତତ୍କାଳୀନ ଇଂରେଜ ସେନାପତିଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ-ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଉପରେ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜାଙ୍କର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ୧୮୦୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱୀକୃତ ହୋଇ ନ ଥିଲା ଏବଂ ଇଂରେଜ ସରକାର ମନ୍ଦିରର ଦାୟିତ୍ୱ ହାତକୁ ନେବା ପାଇଁ ବାରମ୍ବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ଆସୁଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ପୁରୁଣାକାଳରୁ ଚଳିଆସୁଥିବା ମନ୍ଦିରର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ରହିବା ପାଇଁ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରାଜାଙ୍କ ଦାବୀ ବା ଅଧିକାରକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁରୀ ରାଜା ନାମ ମାତ୍ର ମୁଖ୍ୟରୂପେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା କମିଟିର ଚେୟାରମ୍ୟାନ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଜଣେ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଫିସରଙ୍କ ଜରିଆରେ ସରକାରଙ୍କଦ୍ୱାରା ମନ୍ଦିରର ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି । ଉକ୍ତ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଫିସର ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ପାଇଁ ପରିଚାଳନା କମିଟି ନିକଟରେ ଦାୟୀ ରହିଛନ୍ତି ।

ପର୍ଯ୍ୟଟନ ପାଇଁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ

ଆପଣ ଯଦି ଭାରତବର୍ଷ, ବିଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠୀ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଲୋକ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସଂସ୍କୃତି ଐତିହ୍ୟ ବିଷୟରେ ସମ୍ୟକ୍ ଧାରଣା କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ତେବେ ଏହି କ୍ଷେତ୍ର ମନ୍ଦିରକୁ ଆସି ସିଂହଦ୍ୱାର ସମ୍ମୁଖରେ ଠିଆ ହୋଇପାରନ୍ତି । ଜଗତର ନାଥ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନିକଟରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଅର୍ପଣ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସାରା ଭାରତରୁ ହଜାର ହଜାର ଯାତ୍ରୀ ପ୍ରତ୍ୟହ ପୁରୀ ଆସିଥାନ୍ତି । ନିଜର ପାରମ୍ପରିକ ପୋଷାକ ପରିଧାନ କରିଥିବା ଓ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଅଳଙ୍କାର ଦ୍ୱାରା ଅଙ୍ଗ ମଣ୍ଡନ କରିଥିବା ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରାନ୍ତର ଲୋକଙ୍କୁ ଆପଣ ଏଠାରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ । ଭାରତର ରଙ୍ଗୀନ ପ୍ରତିଛବି ଯେପରି ଏ ସ୍ଥାନରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ହୋଇଥିବା ଦେଖି ଆପଣ ମୁଗ୍ଧ ହୋଇଯିବେ । ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟର ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖି

ବ୍ରିଟିଶ ଶାସନ ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର

ଡକ୍ଟର
କିଶୋରୀ ମୋହନ ପାତ୍ର

ପୁରୀର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଏକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଧର୍ମପୀଠ । ଏଠାକୁ ଭାରତର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଞ୍ଚଳରୁ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଯାତ୍ରୀ ଆସନ୍ତି । ବିଶେଷତଃ ରଥଯାତ୍ରା, ସ୍ନାନଯାତ୍ରା, ଓ ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ପ୍ରଭୃତି ପର୍ବମାନଙ୍କରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ ଆସନ୍ତି । ଇଂରେଜମାନେ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିକାରର ବହୁପୂର୍ବରୁ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ଖ୍ୟାତି ବିଷୟ ଅବଗତ ଥିଲେ । ତେଣୁ ୧୮୦୩ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶା ଅଧିକାର ବେଳେ ଭାରତର ବଡ଼ଲାଟ ଓଡ଼ିଶାର ସଂଖ୍ୟାବହୁଳ ଅଧିବାସୀ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କୁ ଅଯଥା ଉତ୍ତେଜିତ ନ କରିବାପାଇଁ ଓ ସେମାନଙ୍କର ପବିତ୍ରଧାମର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସୈନ୍ୟବାହିନୀର ଅଧ୍ୟକ୍ଷଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରିବାପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ବଡ଼ଲାଟଙ୍କର ଉକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ଇଂରେଜମାନଙ୍କର ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷ ନୀତି ତଥା ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଉଦାର ମନୋଭାବର ସମ୍ୟକ୍ ଧାରଣା ଦିଏ । ଇଂରେଜ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କର ଆକ୍ରମଣ ଫଳରେ ପ୍ରକୃତରେ ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ପୂଜାପଦ୍ଧତିରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ଘଟି ନ ଥିଲା । ପୂଜକ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ମରହଟ୍ଟାମାନଙ୍କ ଅମଳରେ ଆଦାୟ କରାଯାଉଥିବା କର ବ୍ୟତୀତ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାର କର ଆଦାୟ କରାଯିବ ନାହିଁ । ଅଧିକନ୍ତୁ ମଧ୍ୟ ମନ୍ଦିର ସୁପରିଚାଳନା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଇଂରେଜ ସରକାର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଥିଲେ । କେବଳ ଗୋଟିଏ ବିଷୟରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସକମାନେ ମରହଟ୍ଟା ନୀତିର ସାମୟିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ । ସେ ସମୟରେ

ଟେଲିଗ୍ରାମ: LANDBANK (ଲେଣ୍ଡବ୍ୟାଙ୍କ) ଟେଲିଫୋନ୍: 196 (ବ୍ରହ୍ମପୁର)

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସମବାୟ ଭୂ-ବନ୍ଧକ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଲିଃ, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ଗଞ୍ଜାମ (ଓଡ଼ିଶା)

ରାଜ୍ୟ ତଥା-ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତା କାମନା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଜ୍ୟର କୃଷୀଜୀବୀମାନଙ୍କ ଅର୍ଥନୈତିକ ଅଗ୍ରଗତି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରୁଛନ୍ତି ।

ଆମେ

୧୦/୧୫ ବର୍ଷରେ ସୁଲଭ କିସ୍ତିରେ ପରିଶୋଧ କରିବା ପରି ରାଜ୍ୟରେ ଥିବା ୫୪ ଟି ପ୍ରାଥମିକ ଭୂ-ବନ୍ଧକ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଜରିଆରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା କୃଷୀମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ଋଣ ଦେଇଥାଉ :—

(କ) କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନିମନ୍ତେ—
ପମ୍ପ (ପାଣିକଳ) ବସ୍ଥ, ପୋଖରୀ, କୂଅ, ବାନ୍ଧ ଖନନ, ନଳକୂପ ସ୍ଥାପନ ଇତ୍ୟାଦି ।

(ଖ) ଯାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରଣାଳୀ ଦ୍ୱାରା କୃଷିର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ—
ଟ୍ରାକ୍ଟର, ପାୱାର ଟିଲର୍ ଇତ୍ୟାଦି ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଖରିଦ ।

(ଗ) ଅର୍ଥକରୀ ଫସଲ ଚାଷ ନିମନ୍ତେ—
ନଡ଼ିଆ, କଦଳୀ, ଚା, କଫି ଇତ୍ୟାଦି ଦୀର୍ଘସ୍ଥାୟୀ ବଗିଚା ସୃଷ୍ଟି ।

ଉପରୋକ୍ତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ ନିମନ୍ତେ ଚଳିତ ସମବାୟ ବର୍ଷରେ ୪ କୋଟି ଟଙ୍କା ଋଣ ଦେବା ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ଓ ଚତୁର୍ଥ ଯୋଜନା କାଳରେ ୨୫ କୋଟି ଟଙ୍କା ଋଣ ଦିଆଯିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି ।

ଓ

ଏହି କଳ୍ପନାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପାଣ୍ଠି କେନ୍ଦ୍ର ତଥା ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ଜାତୀୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ତଥା ଦେଶବାସୀଙ୍କଠାରୁ ସୁଲଭ ସୁଧ ହାରରେ ଋଣପତ୍ର (ଡିବେଞ୍ଚର) ଦ୍ୱାରା ଉଠାଯାଉଅଛି । ତଦ୍ୱାରା କୃଷୀଭାଇମାନେ ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ଧନକୁ ସଞ୍ଚୟ କରି ଲାଭବାନ ହୋଇ ପାରିବେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଆମର ପ୍ରଗତି

ଅଂଶଧନ ଟ ୫୭,୦୭,୫୯୦୯, ଋଣ ଲଗାଣ ଟ ୬,୪୫,୪୪,୯୪୫୯

ସଂରକ୍ଷିତ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାଣ୍ଠି ଟ ୧୧,୦୧,୪୮୮, ଋଣପତ୍ର ପରିଶୋଧ ପାଣ୍ଠି ଟ ୮୯,୯୧,୨୯୨

ଋଣପତ୍ର (ଡିବେଞ୍ଚର) ଟ ୭,୩୪,୩୫,୫୫୦୯, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲଗାଣ ଟ ୭୮,୩୮,୩୯୧୯ ।

ଦେଶର ଉନ୍ନତି ଓ ସୁରକ୍ଷା କୃଷିର ଉନ୍ନତି ଉପରେ ଓ କୃଷିର ଉନ୍ନତି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଓ ଜଳସେଚନ ସୁବିଧା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଜଳସେଚନ ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ କୃଷିର ଯୋଜନାର ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ପାଇଁ—

ନିକଟସ୍ଥ ପ୍ରାଥମିକ ଭୂ-ବନ୍ଧକ ବ୍ୟାଙ୍କ୍ ବା ଆମ ସହିତ ପତ୍ରାଳାପ କରନ୍ତୁ ।

ସମ୍ପାଦକ

...ର ଜୀବନ-ଦର୍ଶନ ନାହିଁ ଓ ସେମାନେ ନୂଆ ...ଶର ଆଇନକାନୁନ୍ ଭଆର କହନାହାନ୍ତି ।''

...ରଙ୍କ ଲେଖା ଉପରେ ଅନେକ କଠୋର ମନ୍ତବ୍ୟ ...ଜା ଉଚିତ ଦେଇନାହାନ୍ତି । କାରଣ ସେ ଓଡ଼ିଆ ...ଷା ବା ଓଡ଼ିଆଜାତି ସହିତ ପୂର୍ବରୁ ପରିଚିତ ...ଥିଲେ ଓ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ତଥା ବଡ଼ପଣିଆର ...ବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ସେପରି ଲେଖିଯାଇଛନ୍ତି । କଳା, ...ର୍ଶନ ଓ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆମାନେ ...ସାଧାରଣ କୃତିତ୍ୱ ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆମାନେ ...ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବଡ଼ପଣିଆର ସଫଳତା ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ସେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତୁ ବା ଅନୁଷ୍ଠାନ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନାଦେବାବେଳେ 'ବଡ଼' ଶବ୍ଦ (ଯଥା 'ବଡ଼ ଅନୁଷ୍ଠାନ') ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି । ...ହିଁ ରାସ୍ତାରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ଟଣାଯାଏ ତାହା 'ବଡ଼ ଦାଣ୍ଡ', ମୁଖ୍ୟ ଦେଉଳ 'ବଡ଼ ଦେଉଳ', ଜଗନ୍ନାଥ ବଳଭଦ୍ର 'ବଡ଼ ଠାକୁର' ଓ ଜଗନ୍ନାଥ 'ଜଗତରନାଥ' ନାମରେ ପରିଚିତ ।

ଏହିପରି ଭାବରେ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଜଗନ୍ନାଥ ତଥା ପୁରୀର ମହାନ୍ ଅବଦାନ ରହିଛି ; କାରଣ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉପନିଷଦ ବର୍ଣ୍ଣିତ 'ପରମବ୍ରହ୍ମ'ରୂପରେ ପୂଜା କରାଯାଏ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ 'ସୃଷ୍ଟି' ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରା ନ ଯାଇ 'ସ୍ରଷ୍ଟା' ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରେ ବହୁଧର୍ମ ଓ ପରମ୍ପରାର ମଧ୍ୟର ସମନ୍ୱୟ ଘଟିଛି ।

ପୁରୀ ବହୁଭିନ୍ନ ଜାତିର ବର୍ଣ୍ଣାଧାରାର ସଂଘର୍ଷ ଓ ସମନ୍ୱୟର ଏକ କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥଳୀ ଓ ଏହାର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦର୍ଶନୀୟ ହେଉଛି ଜାଗାପୁ ସଂହତ ଓ ଭ୍ରାତୃତା ଯାହାକି ଓଡ଼ିଶା ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟ ସମଗ୍ର ଭାରତ-ବର୍ଷରେ ପ୍ରସାର କରି ଆସୁଅଛି ।

(୪୧ ପୃଷ୍ଠାର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ)

...ପ୍ରଶାଳାରୁ ଅଣାଯାଇଥିବା ନିଆଁରେ ଶବ ସତ୍କାର ...କରାଯାଇଥାଏ ।

ନବକଳେବର ଉତ୍ସବ ସମୟରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ନୂଆ ପ୍ରତିମା ନିର୍ମାଣ କରାଯାଏ ଏବଂ ପୁରୁଣା ପ୍ରତିମା-...ଙ୍କୁ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ କୋଇଲି ବୈକୁଣ୍ଠରେ ସମାଧି ଦିଆଯାଏ । ଏହି ପୁରୁଣା ପ୍ରତିମାଗୁଡ଼ିକୁ ସମାଧି ଦେବା ପରଠାରୁ ଦଇତାମାନେ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି-କ୍ରିୟା ପାଳନ କରନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ଜଗନ୍ନାଥ ସେମାନଙ୍କର କେବଳ ଠାକୁର ନୁହନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପରିବାରର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ।

ଯାହା ହେଉ, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଶବର ସମ୍ପର୍କ ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଦିବାସୀ ଓ ଅଣଆଦିବାସୀ ସଂସ୍କୃତିର ଗଭୀର ପାରସ୍ପରିକ ଅନୁପ୍ରବେଶ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏଥିରେ ବିସ୍ମିତ ହେବାର କିଛିନାହିଁ ।

THE BERHAMPORE CO-OPERATIVE CENTRAL BANK Ltd. No. J. 395., BERHAMPORE (GANJAM)

HEAD OFFICE
Berhampore (Ganjam Dt.)

BRANCH
Parlakimedi (Ganjam Dt.)

President

Shri A. Ramakrishna Rao, B. A.

Collections for 1967-68

97·4% under Principal
99·9% under Interest

"A" Class Bank

Owned Capital over 36·92 lakhs
Working Capital over 257 98 lakhs

NET PROFIT over Rs. 2·39 lakhs for 1967-68 subject to audit

Accepts

Savings Bank: Interest @ 3½% — Withdrawls allowed THRICE A WEEK SUBJECT TO 100 DRAWALS IN A YEAR. Withdrawals by cheques also allowed.

Recurring Deposits } Interest @ 6¼%

Current Account: ¼% upto Rs. 25,000

Fixed Deposits:

For 6 months less than 1 year	5⅛%
For 1 year less than 2 years	5⅝%
For 2 years less than 3 years	5⅞%
For 3 years less than 5 years	6⅛%
For 5 years and above.	6⅝%

UNDERTAKES ALL TYPES OF BANKING BUSINESS

Your investment in this Bank, however small it may be, will help your brothers in rural areas, simultaneously help increase in food production and thus solve our national problem.

For further particulars, please apply to:

N. S. MURTY
Secretary

କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରୁଥାନ୍ତି, ତେବେ ପୁରୀ ତାଙ୍କୁ ଏ ବିଷୟରେ ସର୍ବାଧିକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦେଇ ପାରିବ ।

କୌଣସି ଗବେଷକ ବା ପୁରାତତ୍ତ୍ୱବିତ୍‌ଙ୍କୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମ ନିଶ୍ଚୟ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବ, କାରଣ ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମରେ ଭାରତର ସବୁ ଧର୍ମର ମଧୁର ସମନ୍ୱୟ ଘଟିଛି । ପୁରୀକୁ ଭାରତର ସବୁ ଧର୍ମର ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର କହିବା ବାସ୍ତବିକ୍ ଯଥାର୍ଥ ।

ସହରର କୋଳାହଳ ମଧ୍ୟରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ଅବସର ବିନୋଦନ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ପୁରୀର ଫେନିଳ ବେଳାଭୂମି ଓ ସନ୍ତରଣ ଉପଯୋଗୀ ସୁବିସ୍ତୃତ କୋମଳ ବାଲୁକାରାଶି ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦଦାୟକ । ଏ ସବୁ ସହିତ ସମୁଦ୍ରରେ ସ୍ନାନ କରିବା ଓ ଲହରୀ ଭାଙ୍ଗିବା ଦ୍ୱାରା ଯେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଦୂର ଚକ୍ରବାଳର ବିଶାଳତା ମଧ୍ୟରେ ନିଜର ସତ୍ତା ହଜାଇ ବସିବା ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ।

ସବୁ ପ୍ରକାରର ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୁରୀରେ କିଛି ନା କିଛି ଆକର୍ଷଣ ରହିଛି ।

ସାଂସ୍କୃତିକ ଐତିହ୍ୟ

ଏହି ସ୍ଥାନର ଧର୍ମଗତ ଐତିହ୍ୟ ପରି ସାଂସ୍କୃତିକ ଐତିହ୍ୟ ମଧ୍ୟ ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ । ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଭିଷେକ ଉତ୍ସବରେ ନୃତ୍ୟ କରିବାକୁ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଆସିଥିବା ଦୁଇଜଣ ଗନ୍ଧର୍ବ, ହା—ହା ଓ ହୁ—ହୁଙ୍କ ଠାରୁ ଓଡ଼ିଶୀ ନୃତ୍ୟର ଉତ୍ପତ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାଏ । ଏହାବି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ନୃତ୍ୟ କରୁଥିବା ଦେବଦାସୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱର୍ଗର ଅପ୍ସରା ରମ୍ଭା ନୃତ୍ୟକୌଶଳ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସୁଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ଓଡ଼ିଶୀ ନୃତ୍ୟର ଉତ୍ପତ୍ତିସ୍ଥଳ ହେଉଛି ପୁରୀ ।

ସାହିତ୍ୟଭଣ୍ଡାରର ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ 'ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ' ରଚନା କରିବାପାଇଁ ଜୟଦେବଙ୍କୁ 'ଜଗନ୍ନାଥ' ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲେ ଓ 'ଭାବନା' ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଫଳରେହିଁ ଜୟଦେବ 'ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ' ରଚନା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରିଥିଲେ । ଆଜି ମଧ୍ୟ ଲେଖକ, କବି ଓ ଭକ୍ତମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରେରଣାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଅନବଦ୍ୟ କାବ୍ୟ କବିତା ରଚନା କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସୀ ହେଉଅଛନ୍ତି । ଗୁରୁ ହେଲେ, ସାଲବେଗ ପ୍ରଭୃତି ଭକ୍ତମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଅପାର କରୁଣା ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ସୁମଧୁର ଭଜନମାନ ରଚନା କରିଯାଇଛନ୍ତି । ଏହି ଭଜନଗୁଡିକର ଅପୂର୍ବ ସାହିତ୍ୟିକ କୃତିତ୍ୱ ରହିଛି ।

କଳାକ୍ଷେତ୍ରରେ ପଟ୍ଟଚିତ୍ର ଓ ଖଡିପଥର ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣପାଇଁ ପୁରୀର ଯଥେଷ୍ଟ ସୁଖ୍ୟାତି ରହିଛି । ଅତୀତରେ ଏହି ଗୌରବମୟ ପରମ୍ପରାର ଧାରା ବାହିନୀରୂପେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସହରରେ ଅନେକ ପରିବାର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆତ୍ମନିୟୋଗ କରିଛନ୍ତି । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁରୀର ଶିଳ୍ପକଳା ସୁଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କରିଥିବାରୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସ୍ମାରକୀ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ଅଭିପ୍ରାୟରେ ବହୁଲୋକ ପୁରୀ ଆସିଥା'ନ୍ତି ।

ଆମେରିକା ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ପ୍ରବୋକ୍ତ ମତାମତ ସହିତ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଜଣେ କି ଐତିହାସିକ ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ହଣ୍ଟର ଯେ କି ଓଡ଼ିଶା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ୧୮୭୨ ମସିହାରେ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର (ହଣ୍ଟରଙ୍କ) ମତାମତ ତୁଳନା କଲେ ତାହା ଯେତିକି ଅପ୍ରୀତିକର ମନେହୁଏ ସେତିକି କୌତୁକର ବୋଧ-ହୁଏ । ହଣ୍ଟରଙ୍କ ମତରେ "ଭାରତୀୟର ଗୌରବ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଅବଦାନ ନାହିଁ । ସେମାନେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମହାକାବ୍ୟ ଲେଖିନାହାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର

ପ୍ରଚଳିତ ଯାତ୍ରୀ କର ଆଦାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଆପାତତଃ ବଜାୟ ରଖାଗଲା । ଏଥିରେ ନାନା ଦୋଷତ୍ରୁଟି ରହିଥିଲା ବୋଲି ଇଂରେଜ ଶାସକମାନଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଧାରଣା ଥିଲା । ତେଣୁ ମରହଟ୍ଟା ସମୟର ସମସ୍ତ ଅସୁବିଧା ଦୂର କରି ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ନୂତନ ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିବା ସେମାନଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଲା ।

୧୮୦୫ ମସିହାରେ କଟକ କଲେକ୍ଟର ସାହେବ ଯାତ୍ରୀକର ବିଷୟରେ ସରକାରଙ୍କୁ ଏକ ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ଯାତ୍ରୀକର ଆଦାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟମର ପ୍ରଚଳନ ନ ଥିଲା । ବ୍ରିଟିଶ ସରକାର କଟକ କଲେକ୍ଟରଙ୍କ ରିପୋର୍ଟ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ଯାତ୍ରୀକର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ପୁନଃ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ କର ଆଦାୟ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରାଗଲା ଓ ଏଥିପାଇଁ ପୁରୀରେ ଜଣେ ଇଂରେଜ ସାହେବ ଟିକସ୍ କଲେକ୍ଟର ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ । ୧୮୦୬ ମସିହାରେ ଉକ୍ତ ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ପୁରୀର ଦୁଇଟି ଘାଟୀ ନାକାରେ କର ଆଦାୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଗଲା । ପ୍ରଥମ ଘାଟିଟି ଥିଲା ସହର ଉତ୍ତରରେ ଥିବା 'ଅଠରନଳା' ପାଖରେ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଦକ୍ଷିଣରେ 'ଲୋକନାଥ'ଙ୍କ ପାଖରେ । ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରାଗଲା । ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ (ସେଉଁମାନଙ୍କୁ 'ଲାଲଯାତ୍ରୀ' ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା) ଜଣ ପିଛା ଉତ୍ତର ଭାରତରୁ ଆସୁଥିଲେ ଦଶଟଙ୍କା ଓ ଦାକ୍ଷିଣାତ୍ୟରୁ ଆସୁଥିଲେ ଛଅ ଟଙ୍କା ଏବଂ ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀର ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ବାସସ୍ଥାନ ନିର୍ବିଶେଷରେ ଦୁଇ ଟଙ୍କା କର ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଗଲା । ମରହଟ୍ଟା ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ସାଧୁସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କୁ କରରୁ ଅବ୍ୟାହତ ଦିଆଗଲା । ଏହି ନିୟମ ପ୍ରଚଳନର କିଛି ମାସ ପରେ ପୁଣି ଆଇନର ସାମାନ୍ୟ ସଂଶୋଧନ [illegible] ନିମ୍ନଶ୍ରେଣୀର ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ଉପରେ କର ହାର [illegible] ଦୁଇଟଙ୍କାରୁ ତିନି ଟଙ୍କାକୁ ବଢାଇ ଦିଆଗଲା ।

୧୮୦୭ ମସିହାରେ ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥ [illegible] ଯାତ୍ରୀକର କଲେକ୍ଟରରୂପେ [illegible] ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ । ସେ ସରକାରଙ୍କ ଅର୍ଥ [illegible] ଲାଗି ଯାତ୍ରୀକର ନିୟମର [illegible] ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ମତରେ ସରକାରଙ୍କ [illegible] ୩୦ ହଜାରରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଟଙ୍କା ସାଧୁସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଇତ୍ୟା[illegible] ଯାତ୍ରୀକର ଅବ୍ୟାହତି ଦେବା ଯୋଗୁଁ [illegible] ହେଉଥିଲା । ବହୁଯାତ୍ରୀ ସରକାରଙ୍କ କର ଫାଙ୍କି [illegible] ସାଧୁ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ବେଶରେ ପୁରୀ [illegible] ଆସୁଥିଲେ ବୋଲି ସାହେବ ମତ ଦେଇଥିଲେ [illegible] ସେଥିପାଇଁ ଆଇନର ସଂଶୋଧନ କରି ସେମାନ[illegible] ଉପରେ କରଧାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଇଂରେଜ ସରକାର [illegible] ଏପରି ଏକ ବିଭିନ୍ନ ଧର୍ମ ପ୍ରସ୍ତାବକୁ ସମର୍ଥନ [illegible] ସାହସ କଲେ ନାହିଁ । ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସୁବିଧା [illegible] ଇଂରେଜ ସରକାର କେବଳ ପୁରୀରେ କର [illegible] ନ କରି ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ [illegible] କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହା ଆଦାୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା [illegible] କରିଥିଲେ । ଏହା ଫଳରେ ଯାତ୍ରୀମାନେ ସେମା[illegible] ନିଜ ଅଞ୍ଚଳରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହାରରେ ଟଙ୍କା [illegible] ଦେଇ ପାରୁଥିଲେ ଓ ପୁରୀରେ ସହଜ [illegible] ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ । ଗୟା, [illegible] ବାରାଣସୀ, ମୁର୍ଶିଦାବାଦ ଓ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଭୃତି [illegible] ଏଥିପାଇଁ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ [illegible]

ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ସୁପରିଚାଳନା ପାଇଁ [illegible] ସରକାର ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହୀ ଥିଲେ । [illegible] ସେମାନଙ୍କର ହୃଦବୋଧ ହେଲା ଯେ [illegible]

ଦାରୁରେ ଜଗନ୍ନାଥ ବିଗ୍ରହ ନିର୍ମିତ ହେଲା । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହାହିଁ ହେଲା ପାରମ୍ପରିକ ବିବରଣୀ ।

ଖ୍ରୀ: ପୂ: ପଞ୍ଚମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲା ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୫ମ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏହି ଧର୍ମର ପତନ ଘଟିଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ଧର୍ମର ଉତ୍ଥାନ ଓ ପତନ ଅର୍ଥାତ ପ୍ରାୟ ୧,୦୦୦ ବର୍ଷପରେ ପୁରୀ ଇତିହାସରେ ବିଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସୋମବଂଶୀ ରାଜାମାନେ ଓଡ଼ିଶାର ସିଂହାସନ ଆରୋହଣ କରିବାପରେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ପ୍ରାଚୀନ ଗୌରବ ଫେରି ଆସିଥିଲା । ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନରୁ ଏହି ଧର୍ମର ଗୁରୁତ୍ୱ ହ୍ରାସ ପାଇ ନ ଥିଲା । ବରଂ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ଦେବତାରୂପେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବାପାଇଁ ଏକ ଅଭିନବ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କରାଗଲା । ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଅସ୍ଥି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବିଗ୍ରହ ମଧ୍ୟରେ ରକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା କୁହାଗଲା । ଏହି ଧାରଣାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆର. ଏଲ. ମିତ୍ରଙ୍କ ଭଳି ପଣ୍ଡିତମାନେ ପୁରୀକୁ ବୌଦ୍ଧ ଜାତକ ବର୍ଣ୍ଣିତ କଳିଙ୍ଗର ଦନ୍ତପୁର ସହିତ ସନାକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପରିଶେଷରେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମକୁ ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମର ପରିସରଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ପୂର୍ବପରି ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରହିଆସିଛି । ରାଜନୈତିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ତଥା ବିଭିନ୍ନ ରାଜବଂଶର ଉତ୍ଥାନ ଓ ପତନ ମଧ୍ୟରେ ପୁରୀ ନିଜର ସ୍ୱାଧୀନ ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅବ୍ୟାହତ ରଖି ପାରିଛି । ରାଜଗାଦି ଲାଭପାଇଁ ଯେଉଁସବୁ ସଂଗ୍ରାମ ହୋଇଯାଇଛି ସେସବୁ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରିନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ସମୟରେ ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର କେନ୍ଦ୍ର ଥିଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର, କଟକ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଓ ଯାଜପୁର ।

ବୌଦ୍ଧଯୁଗ ପରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଇତିହାସ ରହସ୍ୟାବୃତ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ମାଦଳାପାଞ୍ଜିରେ କେତେକ ଅତିରଞ୍ଜିତ ବିଷୟ ରହିଥିଲେହେଁ ଏହା ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୭ମ ଶତାବ୍ଦୀଠାରୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ଐତିହାସିକମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଯଥେଷ୍ଟ ସହାୟକ ହୋଇପାରିଛି । ସୋମବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ ଶୈବ ଥିଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତାରେ ଶୈବ ଧର୍ମ, ଶକ୍ତି ଉପାସନା ଓ ତନ୍ତ୍ରବାଦକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାଫଳରେ ପୂର୍ବ ଭାରତର ଧର୍ମ ଇତିହାସରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା ଶୈବକ୍ଷେତ୍ର ଭୁବନେଶ୍ୱର । ଧର୍ମ ଜଗତରେ ବିଭିନ୍ନ ଚିନ୍ତାଧାରାର ସ୍ରୋତ ଓ ପ୍ରତିସ୍ରୋତର ପ୍ରବାହ ସତ୍ତ୍ୱେ ଜଗନ୍ନାଥ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିଥିଲେ । ବାଲିରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ପୋତି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଓ ଗାଲ ମାଧବ ସେହି ମନ୍ଦିରକୁ ବାଲି ମଧ୍ୟରୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିବା ବିଷୟର ଯଦି କୌଣସି ଐତିହାସିକ ସତ୍ୟତା ଥାଏ, ତେବେ ତାହା ହେଉଛି ଯେ ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ପ୍ରଗାଢ଼ ଅନୁରକ୍ତ ଥିବା ଗଙ୍ଗରାଜାମାନେ କ୍ଷମତା ହାସଲ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଜଗନ୍ନାଥ ସମ୍ଭବତଃ ଏକ ବିସ୍ମୃତ ଦେବତାରୂପେ ପୂଜା ପାଉଥିଲେ । ଏହି ରାଜାମାନେ ପ୍ରାୟ ଗୁରି ଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜତ୍ୱ କରିଥିଲେ । ଏହି ବଂଶର ପ୍ରତାପଶାଳୀ ରାଜା ଅନନ୍ତବର୍ମା ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗ ଦେବ ଯେ କି ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୦୭୬—୧୧୧୬ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜତ୍ୱ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ରାଜତ୍ୱକାଳ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନଥିବା ଅତିକାୟ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରଟିର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ୧୧୯୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ଠାରୁ ୧୨୨୩ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜତ୍ୱ କରିଥିବା ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଗଙ୍ଗ ନରପତି ବ୍ରାହ୍ମଣ-ବଧ-ଜନିତ ପାପର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ ଓ ଏହାଙ୍କ ସମୟରେ ବିମଳା ଓ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମନ୍ଦିର ସମେତ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା । ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ପଞ୍ଚଦଶ ଏବଂ ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ଓ ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବଙ୍କ

ହେଉଥିଲା । ସଜସ୍ୱ ବର୍ଷଗର ଏକ ବିବରଣୀରୁ ଜଣାଯାଏ ସେ ୧୮୦୫-ରୁ ୧୮୨୬ ୨୭ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟ ପ୍ରାୟ ୨୧ ଲକ୍ଷ ୪୨ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହୋଇଥିଲା ଅର୍ଥାତ୍ ହାରାହାରି ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଆଦାୟ ହେଉଥିଲା । ମନ୍ଦିରର ଯାବତୀୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦ ଟଙ୍କା ବାଦ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ମୋଟ୍ ବାର୍ଷିକ ଆୟ ପ୍ରାୟ ୮ ହଜାର ଟଙ୍କା ହେଉଥିଲା । ଅନ୍ୟ ଏକ ବିବରଣୀରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ ବାର୍ଷିକ ଆୟ ପ୍ରାୟ ୫୩ ହଜାର ଟଙ୍କା ଥିଲା । ମୋଟ ଉପରେ ଇଂରେଜ ସରକାର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରୁ ଯାତ୍ରୀକର ବାବଦ ବର୍ଷକୁ ପ୍ରାୟ ୫୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ଆୟ କରୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏହି ଯାତ୍ରୀକର ବାବଦରେ ଆୟ ହେଉଥିବା ଟଙ୍କା ମନ୍ଦିର କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟୟ ହେଉଥିଲା । ଯାତ୍ରୀ-ମାନଙ୍କର ସିବା ଅସିବାର ସୁବିଧା ନିମନ୍ତେ ରା
ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥିଲା । ୧୮୨୭ ମସିହାରେ ସ
ଅଖୁଆପଡ଼, ବାଲେଶ୍ୱର, ବସ୍ତା ଓ ରାଜଘାଟ
ବିଶ୍ରାମାଗାରମାନ ନିର୍ମିତ ହେଲା । ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ
ଗମନା ଗମନର ସୁବିଧା ନିମନ୍ତେ ବସ୍ତା ରାଜ
ଦୂଷ ଟେସଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା ।

ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ସହି
ସମ୍ପର୍କ ତଥା ଯାତ୍ରୀକର ଆଦାୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେତ
ଯୋଗୁଁ ନୈତ୍ରିକ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନଙ୍କ ମନରେ ଯୋ
କ୍ରୋଧ ଜାତ ହେଲା । ସର୍ବପ୍ରଥମେ ୧୮୦
ମସିହାରେ କ୍ଲଡ଼ିଅସ୍ ବୁକାନନ୍ ନାମରେ ଜଣେ
ଧର୍ମଯାଜକ ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନାର୍ଥେ ଆସୁଥିବା ଯାତ୍ରୀ-
ମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଓ ରୋଦନ ଦେ

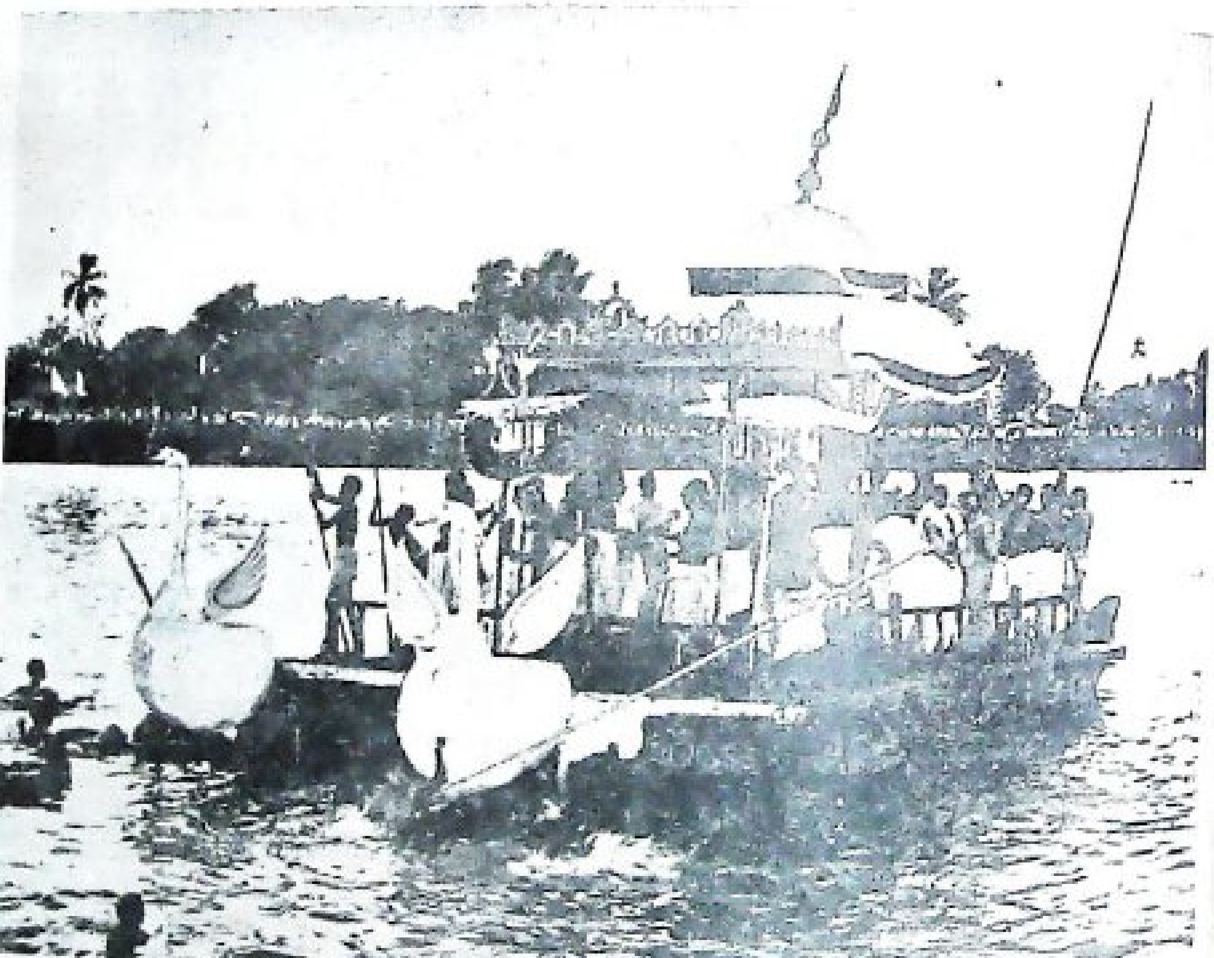

ପୁରୀ ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା

ଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ—ପୁରୀ

ଦେବେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାସମହାପାତ୍ର

ମହୋଦଧ୍ୟୁତ୍ତରେ ପାର୍ଶ୍ୱେ କୈବଲ୍ୟମ୍ କ୍ଷେତ୍ରମୁତ୍ତମମ୍
ପ୍ରଧାନଞ୍ଚ ପୁଣ୍ୟଭୁବନମ୍ ବଦନ୍ତଂ ପାବନଂ ପୁରି
(ବାମଦେବ ସଂହିତା)

'ପୁରୀ'ର ନାମକରଣ 'ଜଗନ୍ନାଥପୁରୀ'ରୁ ହୋଇଥିବା ଅନୁମାନ କରାଯାଏ । ଏହା ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଓ ଅନ୍ୟତମ ପୁଣ୍ୟପୀଠ ତଥା ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ରୂପେ ଖ୍ୟାତ । ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ସମାଜର ଦଳିତ, ଅବହେଳିତ ଓ ପତିତ ଲୋକଙ୍କର ସହର ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାଏ, କାରଣ ଜଗନ୍ନାଥ ଦର୍ଶନ କରି ନିଜକୁ ପବିତ୍ର କରିବା ଓ ପାପ୍‌ମୁକ୍ତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେମାନେ ପୁରୀ ଆସିଥାନ୍ତି । ଏହି ସ୍ଥାନର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ତଥା ଧର୍ମଗତ ପବିତ୍ରତା ଦ୍ୱାରା ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନେ ଆବହମାନକାଳରୁ ଏହି ସ୍ଥାନକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ସହରରେ କୃତ୍ରିମ ଶୀତତାପ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସ୍ଥାନରେ ଶୀତଳତାର ଅନୁଭୂତ ହେଉଥିବାରୁ ସାରା ପୃଥିବୀର ଲୋକେ ଏହି ସ୍ଥାନ ପ୍ରତି ଅତି ଆକୃଷ୍ଟ । ଆମେରିକାର ଭୂତପୂର୍ବ ରାଷ୍ଟ୍ରଦୂତ ଅଧ୍ୟାପକ ଗାଲବ୍ରେଥ କହିଛନ୍ତି ଯେ "ପୁରୀ ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ ଗୃହ ।" ଏହି ମନୋରମ ସହର ପ୍ରତି ବିଦେଶାଗତ ପର୍ଯ୍ୟଟକମାନଙ୍କର ଯେ କିପରି ଶ୍ରଦ୍ଧା ରହିଛି ତାହା ଅଧ୍ୟାପକ ଗାଲବ୍ରେଥଙ୍କ ଉପରୋକ୍ତ ଉକ୍ତିରୁ ସୂଚିତ ହୁଏ । ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ହିସାବରେ ତ ଏହି ସହରର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ରହିଛି, ତାହାଛଡ଼ା ପୂର୍ବ-ଉପକୂଳର ଏକ ମନୋରମ ପର୍ଯ୍ୟଟନକେନ୍ଦ୍ର ରୂପେ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦିନକୁଦିନ

ଚିନ୍ତାର ଅବକାଶ

✻ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଓ କୋମଳ ଚିନ୍ତାର ଉପକାରିତା ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ପ୍ରବୃତ୍ତି ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଏବେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୂରେଇ ଯାଉଛି । ଠିକ୍ ଭାବରେ କହିବାକୁ ଗଲେ ଓ ଯଦି ଆମ୍ଭେମାନେ ନିଜକୁ ପ୍ରଭାବିତ ନ କରୁ ତାହାହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥା ସହିତ ନିଜକୁ ଖାପଖୁଆଇ ଚଳିବା କଷ୍ଟକର ମନେହୁଏ ।

✻ ଚିନ୍ତାରେ ଶିଥିଳ, କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶାଳୀନତା ଦେଶର ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଯେ କୌଣସି ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକୀୟ ଗୁଣ ଏହା କ୍ରମେ କ୍ରମେ ସାଧାରଣ ଜୀବନକ୍ଷେତ୍ରରୁ ଅପସରି ନ ଯିବାନ୍ତି ସନ୍ଧ୍ୟରା ।

✻ ସାମାଜିକ, ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଚିନ୍ତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମୂହକଲ୍ୟାଣ କରି ସମ୍ବାଦପତ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତା ସମସ୍ତେ ଉପଲବ୍ଧି କରନ୍ତି ।

କିଏ ଚାଷ କରେ ?

ଲଙ୍ଗଳ ନା ଚାଷୀ

ଦୈନିକ "ସ୍ୱରାଜ୍ୟ" ପଢିଲେ ଆପଣ ବିଶେଷ ବିଶ୍ୱାସଯୋଗ୍ୟ ସମ୍ବାଦ ପାଇବେ

ନବ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ଅଗ୍ରଣୀ—

ଦୈନିକ "ସ୍ୱରାଜ୍ୟ"

ପୋ: ଭୁବନେଶ୍ୱର-୨, ଜି: ପୁରୀ, ଓଡ଼ିଶା

(ଆପଣଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳର ଏଜେଣ୍ଟଙ୍କୁ କିମ୍ବା ଅଫିସକୁ ଗ୍ରାହକ ହେବାଲାଗି ପତ୍ର ଲେଖନ୍ତୁ)

ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କ ପାଇଁ		
ମାସିକ	..	ଟ ୩·୫୦
ତ୍ରୈମାସିକ	..	ଟ ୯·୦୦
ଷାଣ୍ମାସିକ	..	ଟ ୧୬·୦୦
ବାର୍ଷିକ	..	ଟ ୩୦·୦୦

ଦେଢ଼ ମୁଦ୍ରା ଅଗ୍ରିମ ପାଇବା ପରେ ପତ୍ର ଡାକ ଦ୍ୱାରା ପଠାଯାଏ ।

ବିଜ୍ଞାପନ ଦାତାଙ୍କ ପାଇଁ		
ଏକ ପୃଷ୍ଠା	..	ଟ ୮୮୦·୦୦
ଅର୍ଦ୍ଧ ପୃଷ୍ଠା	..	ଟ ୪୪୦·୦୦
ଚତୁର୍ଥ ପୃଷ୍ଠା	..	ଟ ୨୨୦·୦୦
କଲମ ଲାଇନ	..	ଟ ୧·୪୦
କଲମ ସେ: ମି:	..	ଟ ୨·୨୦

ଧାରାବାହିକ ବିଜ୍ଞାପନ ଦରରେ ରିହାତି ମିଳେ ।

ଏମାନେ ନିଜକୁ ଉଚ୍ଚ ଜାତିର ଲୋକ ବୋଲି ପରିଚୟ ଦେଇଥାନ୍ତି ।

ଦକ୍ଷିଣ ଓଡ଼ିଶାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଶବର-ମାନେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉପାଖ୍ୟାନ ସହିତ ପରିଚିତ । ଏହି ସଂପ୍ରଦାୟର କେତେକ ଉପଗୋଷ୍ଠୀ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଜରା ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଏହି ଶବରମାନଙ୍କର 'ଜଳାଙ୍ଗ୍ଲୋ' ନାମକ ଗୋଟିଏ ଦେବତା ଅଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଆଷାଢ଼ ମାସରେ ଜଳାଙ୍ଗ୍ଲୋଙ୍କର ଗୋଟିଏ ପର୍ବ ପାଳନ କରନ୍ତି । ଏହି ଆଷାଢ଼ ମାସରେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ରଥଯାତ୍ରା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ଏହି ପର୍ବ ପରେ ସେମାନେ କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିପଡ଼ନ୍ତି ।

ଶବରମାନଙ୍କର 'କିଟୁଙ୍ଗ୍' ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେବତା । ଏହି କିଟୁଙ୍ଗ୍ ମାନେ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର । ଏଥିରୁ ଜଣେ ହେଉଛନ୍ତି ପଙ୍ଗ୍ । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଅଗ୍ନିର ଉଦ୍ଭାବକ । ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ମୂର୍ତ୍ତି ପୂଜା କରାଯାଏ ସେ ମୂର୍ତ୍ତିର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତି ସହିତ ବହୁ ସାଦୃଶ୍ୟ ରହିଛି । ଏହାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଶୁଣାଯାଉଥିବା ଲୋକକଥାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ, "ଦିନେ ଗୁରୁଣଗିର ପର୍ବତ ଉପରେ କିଟୁଙ୍ଗ୍ ମହାପ୍ରଭୁ ଖଣ୍ଡିଏ ପଥର ଫଟାଇବାରୁ ତା'ମଧ୍ୟରୁ ଅଗ୍ନି ଉତ୍ପତ୍ତି ହେଲା । ପଥର ଭାଙ୍ଗିବାରେ ସେଥିରୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଉପରକୁ ଛିଟିକି ଗଲା ଏବଂ ତାହା କିଟୁଙ୍ଗଙ୍କ ମୁଣ୍ଡର ବାମପଟେ ଆଘାତ କରିଥିଲା । ଏହି ଅଗ୍ନିର ଉତ୍ତାପ ଏତେ ପ୍ରଖର ଥିଲା ଯେ କିଟୁଙ୍ଗଙ୍କର ହାତ ଓ ପାଦ ପୋଡ଼ିଗଲା । ଏହି ଆଘାତ-ଜନିତ କ୍ଷତ ଫଳରେ ସେ ଲେଙ୍ଗଟା ହୋଇ ପଙ୍ଗୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଗୁରୁଣଗିର ଉପରେ ରହିଲେ ।

ଶବରମାନେ ପୂଜା କରୁଥିବା ଦେବଦେବୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆଉ ଦୁଇ ଦେବତା ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଅଛି । ଏଥିମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛନ୍ତି ମାପ୍ରୁଣମ । ସମ୍ଭବତଃ ଏହା ମହାପ୍ରଭୁ କିମ୍ବା ଜଗନ୍ନାଥ । ଯାଙ୍କୁ ଯେ କେହି ଖାଦ୍ୟ ସାମଗ୍ରୀ ନେଇକରି ଆସିଲେ ଏହି ଠାକୁରଙ୍କ ନିକଟରେ ସେଥିରୁ ସାମାନ୍ୟ ଭୋଗ ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ଯେ ଭୋଗ ନଦେଲେ ସେ ରୋଗରେ ପଡ଼େ ।

ଅନ୍ୟଗୋଟିଏ ଠାକୁର ହେଉଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶା-ମଣ୍ଡୋଲସୁମ । ଭେରିଅର ଏଲୱିନଙ୍କ ମତରେ ଏହି ଓଡ଼ିଶା-ମଣ୍ଡୋଲସୁମ ଠାକୁରଙ୍କ ପ୍ରତିମା (ikons)ରେ ଦୁଇ ପୁରୁଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ନାରୀ ମୂର୍ତ୍ତି ରହିଛି । ତେଣୁ ଏହି ପ୍ରତିମାରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମୂର୍ତ୍ତିର ପ୍ରତିଫଳନ ହୋଇଛି ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ ।

ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର କେତେକ ସେବକଙ୍କର ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ଥିବାପରି ବୋଧହୁଏ । ସମ୍ଭବତଃ ମନ୍ଦିରରେ ପବିତ୍ର ରନ୍ଧନ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିଯୁକ୍ତ ସୁଆରମାନେ ଶବରମାନଙ୍କର ବଂଶଧର । ଶବର ବିଶ୍ୱାବସୁଙ୍କ ବଂଶଧର ବୋଲି ଦଇତାମାନେ ଦାବୀ କରିଥାନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସ୍ନାନ ଯାତ୍ରାଠାରୁ ରଥଯାତ୍ରା ଶେଷହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନାରେ ଦଇତାମାନେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଯେତେବେଳେ ଜ୍ୱର କରାଯାଏ ସେତିକିବେଳେ ପ୍ରାୟ ୧୫ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ପଣ ଓ ଫଳମୂଳ ଅର୍ପିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ କୌଣସି ପ୍ରକାର ମନ୍ତ୍ରପାଠ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏତିକିବେଳେ ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନେ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଦକ୍ଷିଣା ଦିଅନ୍ତି, ସେ ସମସ୍ତ ଅର୍ଥ ଦଇତାମାନେ ନେଇଥାନ୍ତି ।

ଏହି ସଂପ୍ରଦାୟର କୌଣସି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କଲେ ତାଙ୍କର ମୃତ ଶରୀରକୁ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ସିଂହଦ୍ୱାର ନିକଟକୁ ନିଆଯାଏ । ମନ୍ଦିର

(ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୪୯ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦେଖନ୍ତୁ)

ନେଲେ ଏବଂ ଏଠାରେ ଅବସ୍ଥାନ କାଳରେହିଁ ସେ ନୀଳମାଧବଙ୍କ ସନ୍ଧାନ ଲାଭକଲେ ।

କିମ୍ବଦନ୍ତୀରୁ ଆହୁରି ଜଣାଯାଏ ଯେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯୁବକ ବିଦ୍ୟାପତିଙ୍କୁ ନୀଳମାଧବଙ୍କ ସମୀପକୁ ନେବାପାଇଁ ବିଶ୍ୱାବସୁ ପ୍ରଥମେ କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରିଶେଷରେ ବିଦ୍ୟାପତିଙ୍କ ଅନୁନୟ ନିବେଦନକୁ ସେ ଉପେକ୍ଷା କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ବିଦ୍ୟାପତିଙ୍କ ଚକ୍ଷୁଦ୍ୱୟକୁ ବନ୍ଦକରି ନୀଳମାଧବଙ୍କ ନିକଟକୁ ନେବାପାଇଁ ବିଶ୍ୱାବସୁ ସ୍ଥିର କଲେ । ଏହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ବିଦ୍ୟାପତି ନୀଳମାଧବଙ୍କ ଦର୍ଶନର ସୁଯୋଗ ଲାଭକଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସମୀପକୁ ଯାଇଥିବା ପଥର

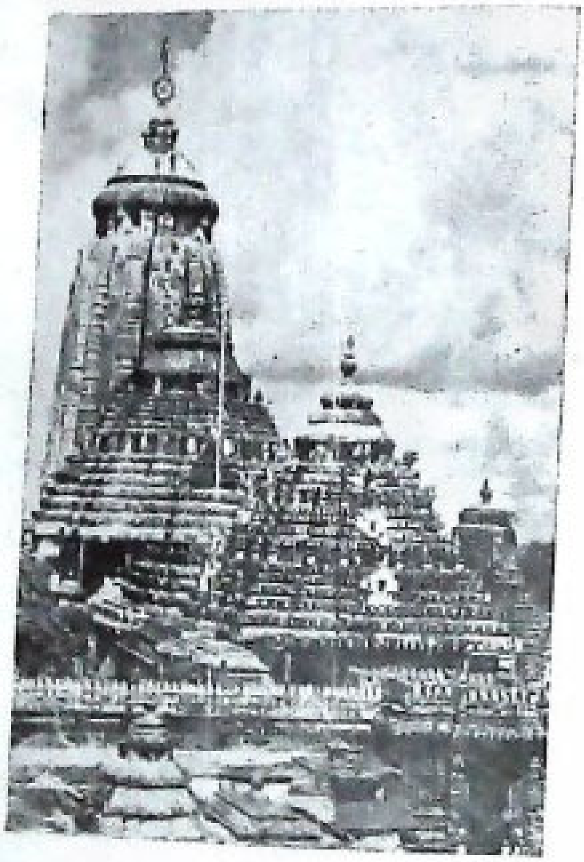

ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର

କୌଣସି ସନ୍ଧାନ ପାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ବୃକ୍ଷମୂଳେ ନୀଳପ୍ରସ୍ତର ନିର୍ମିତ ନୀଳମାଧବଙ୍କ ଅପୂର୍ବ ଶୋଭା ଦର୍ଶନରେ ବିଦ୍ୟାପତି ସ୍ତମ୍ଭୀଭୂତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଠିକ୍ ଏତିକିବେଳେ ଗୋଟିଏ କାକପକ୍ଷୀ ବୃକ୍ଷ ଡାଳରୁ ଭୂପତିତ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କଲା । ଏହି ଅଲୌକିକ ଦୃଶ୍ୟ ଦର୍ଶନରେ ବିଦ୍ୟାପତି ଚକିତ ହୋଇପଡ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସ୍ୱର୍ଗପ୍ରାପ୍ତି ଅଭିଳାଷରେ କାକପକ୍ଷୀର ପନ୍ଥା ଅନୁସରଣ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ । ଏତିକିବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ଦୈବ ବାଣୀ ଶୁଣାଗଲା—"ହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ, ତୁମେ ପୁରୀକୁ ଯାଇ ଭଗବାନଙ୍କ ଦର୍ଶନ ପାଇଥିବା ସମ୍ବାଦ ପ୍ରଥମେ ରାଜାଙ୍କୁ ଜଣାଅ" ।

ଏହାପରେ ବିଶ୍ୱାବସୁ ନୈବେଦ୍ୟ ଧରି ନୀଳମାଧବଙ୍କ ଅର୍ଚ୍ଚନା ନିମନ୍ତେ ଆସିଲେ ଅଥଚ ନୀଳମାଧବ କିଛିହେଲେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ । ଏତିକିବେଳେ ସେ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଲେ ଏକ ଦୈବ ବାଣୀ—"ହେ ମୋର ଭକ୍ତ ! ଏଣିକି ତୁମେ ମୋତେ ନୀଳମାଧବଙ୍କ ରୂପରେ ଦର୍ଶନ ପାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏହାପରେ ମୁଁ ସୃଷ୍ଟି କର୍ତ୍ତା ଜଗନ୍ନାଥ ରୂପେ ପୂଜିତ ହେବ" ।

ବିଦ୍ୟାପତି ଶବର ପଲ୍ଲୀରୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରି ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କୁ ନୀଳମାଧବଙ୍କ ସନ୍ଧାନ ପାଇଥିବା ଜଣାଇ ଦେଲେ । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଏହି ସୁସମ୍ବାଦ ଶ୍ରବଣରେ ଆତ୍ମ-ବିଭୋର ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ଏବଂ କେତେକ କାଠ-କଟାଳିଙ୍କୁ ସଙ୍ଗରେ ନେଇ ନୀଳମାଧବଙ୍କ ଉଦ୍ଧାର କରିବାପାଇଁ ଅଗ୍ରସର ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ରାଜାଙ୍କର ଗର୍ବ ମନୋଭାବ ଦର୍ଶନରେ ନୀଳମାଧବ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲେ । ହଠାତ୍ ଆକାଶ ବାଣୀ ଶୁଣାଗଲା—"ହେ ରାଜା ! ମୋ ଅର୍ଚ୍ଚନା ନିମନ୍ତେ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରିଛ, କିନ୍ତୁ ତୁମେ ମୋର ଦର୍ଶନ ଲାଭ କରିପାରିବ ନାହିଁ" ।

ଭଗବାନଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ରାଜା ସହସ୍ର ଅଶ୍ୱମେଧ ଯଜ୍ଞର (ଅଶ୍ୱମେଧ) ଅନୁଷ୍ଠାନ କଲେ । ଏହି ଯଜ୍ଞ ଶେଷରେ ଦୈବ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଦାରୁବ୍ରହ୍ମ ମହୋଦଧିରେ ଭାସମାନ ଅବସ୍ଥାରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହେଲେ । ମହୋଦଧିରୁ ଏ

ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ଆଦିବାସୀ ସଂପ୍ରଦାୟ

ଗୋପୀନାଥ ଦାସ

ବିଭିନ୍ନ ପୁରାଣ ତଥା ଶାରଳା ଦାସ, ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ, କୃଷ୍ଣ ଦାସ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ରଚନାବଳୀରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁ-ସବୁ ଉପାଖ୍ୟାନ ରହିଛି, ସେସବୁଥିରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଶବର ବା ଶବରମାନଙ୍କ ଉପାସ୍ୟ ଦେବତାରୂପେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ଏହି ଉପାଖ୍ୟାନ ସମ୍ପର୍କରେ ମତାମତ ଦେବାକୁ-ଯାଇ ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ହଣ୍ଟର ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି; "ଘନ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରେ ଆଦିମ ଅଧିବାସୀମାନେ ଏକ ନୀଳ ପ୍ରସ୍ତର ଉପାସନା କରିବାର ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଁ ; ଏବଂ ଏହି ଆଦିବାସୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ଜଙ୍ଗଲର ଫଳମୂଳ ପ୍ରତି ଠାକୁରଙ୍କ ଅରୁଚି ଆସିଲା । ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ସଭ୍ୟ ଆର୍ଯ୍ୟ ସଂପ୍ରଦାୟଙ୍କ ସିଦ୍ଧ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରତି ଠାକୁରଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ଜନ୍ମିଲା । ପରିଶେଷରେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନେ ଯେତେବେଳେ ଘଟନା ସ୍ଥଳକୁ ଆସିଲେ ସେତେବେଳେ ନୀଳପ୍ରସ୍ତର ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ଏବଂ ତା'ପରେ ଦେଖାଦେଲା ଏକ ଖୋଦିତ ମୂର୍ତ୍ତି ।"

ପୁରାଣ ଓ ସାହିତ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଲୋକଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଧୁନିକ ଶଉରା (ଶବର) ମାନଙ୍କର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ଅଛି କି ନାହିଁ ତହିଁରେ ସନ୍ଦେହ ରହିଛି ; କିନ୍ତୁ ଅକ୍ସଫୋର୍ଡ଼ର ବିଶିଷ୍ଟ ସଂସ୍କୃତଜ୍ଞ ଥୋମାସ୍ ବରୋ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ରଚନାବଳୀରେ 'ଶବର' ଶବ୍ଦଟି ବଣ-ଜଙ୍ଗଲରେ ବାସକରୁଥିବା ଯେ କୌଣସି ଆଦିବାସୀ ସଂପ୍ରଦାୟ ନିର୍ବିଶେଷରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଛି ।

ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣର ଉତ୍କଳ ଖଣ୍ଡରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ଯେ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ଅନାବୃତ କାଷ୍ଠ

ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ । ବାରବର୍ଷରେ ଥରେ ନବ-କଳେବର ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହୁଏ । ଏହି ସମୟରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ନୂତନ ବିଗ୍ରହ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଏ ଏବଂ ପୁରାତନ ବିଗ୍ରହଗୁଡ଼ିକର ସଂସ୍କାର କରାଯାଏ । ଚଳିତ ବର୍ଷ (୧୯୯୬) ଏହି ନବକଳେବର ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହେଉଛି । ରଥଯାତ୍ରା ସମୟରେ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ପୂଜା ଅର୍ଚ୍ଚନା ଦଇତାମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ସମ୍ପାଦିତ ହୁଏ । ଏମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଶବର ସମ୍ପ୍ରଦାୟର । ଏହି ଦଇତାମାନେ ନିଜକୁ ବିଶ୍ୱାବସୁଙ୍କ କନ୍ୟାଙ୍କ ବଂଶଧରରୂପେ ଦାବୀ କରିଆସୁଛନ୍ତି । ଆଜିମଧ୍ୟ ଏମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସହ ରକ୍ତଗତ ସମ୍ପର୍କ ଥିବାର ଦାବୀ କରନ୍ତି । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରା ନବକଳେବର ଧାରଣ କରିବା ପରେ ସେମାନଙ୍କ ପୁରାତନ ଶରୀର ବା ବିଗ୍ରହକୁ ଯେତେବେଳେ ସଂସ୍କାର କରାଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଏହି ଦଇତାମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ଯାଏ ଶୋକ ପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତି ।

ଏଠାରେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ସବିଶେଷ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଥିବାର ଜଣାଯାଏ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରା—ଏହି ତିନି ଠାକୁରଙ୍କୁ କେତେବେଳେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମର ବୁଦ୍ଧ, ଧର୍ମ ଓ ସଂଘ—ଏହି ତିନି ମହାନତ୍ତ୍ୱ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଏ । କେତେକ ପଣ୍ଡିତ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ, ଯେତେବେଳେ ଭାରତରେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ କ୍ରମଶଃ ପ୍ରସାର ଲାଭକଲା, ସେତେବେଳେ ଆଦିମ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକେ ଏହାକୁ ଆଦରର ସହିତ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ତେଣୁ ଶବରମାନେ ମଧ୍ୟ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉପାସନା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ନିଜେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ବାହାର କରିଥାଇ ପାରନ୍ତି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ । ଶ୍ରୀ କନିଙ୍ଗ୍‌ହାମଙ୍କ ସମେତ ବହୁ ଗବେଷକ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରା—ଏହି ତିନି ଠାକୁରଙ୍କ ସହିତ ପାଲି ଭାଷାରେ ଲିଖିତ ବୌଦ୍ଧମନ୍ତ୍ରର ସବିଶେଷ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଛି ।

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉପରେ ବୈଷ୍ଣବଧର୍ମର ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ିଥିବାର ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ । ମହାଭାରତର ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ ଶେଷରେ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସ୍ୱୟଂ ଠାରେ ଏକ ଶିଆଳୀ ଲତାର ଗୁମ୍ଫାରେ ବସାଯାଇ ନେଇଥିଲେ ବୋଲି କଥିତ ଅଛି । ଏହିଠାରେହିଁ ଜରାଶବରଙ୍କ ଶରାଘାତରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆହତ ହୋଇଥିଲେ । ଆଉମଧ୍ୟ ଏହି ପୁରାଣରେହିଁ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅର୍ଜ୍ଜୁନଙ୍କ ନିକଟରୁ ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନେଇ ସ୍ୱର୍ଗାରୋହଣ କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ନାଭିପିଣ୍ଡ ଅଗ୍ନିରେ ଦଗ୍ଧ ନ ହେବାରୁ ପୁରୀ ମହୋଦଧିରେ ବିସର୍ଜ୍ଜନ କରାଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହି ଦାରୁ ନୀଳାଚଳ-ଭୂମିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପରେ, ଏହାକୁ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ବିଗ୍ରହ ମଧ୍ୟରେ ସଂରକ୍ଷିତ କରାଯାଇ ରଖାଯାଇ ଥିବାର ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଏ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ରଥରେ ଆରୋହଣ କରି ଗୋକୁଳରୁ ମଥୁରାକୁ ଗମନ କରିଥିଲେ । ଏହି ଘଟଣାର ସ୍ମୃତିକୁ ଉଜ୍ଜୀବିତ କରି ରଖିବାପାଇଁ ରଥଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ପାଳିତ ହେଉଛି ।

ମୁସଲମାନଙ୍କ ଓଡ଼ିଶା ଆଗମନ ପରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ବି ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଛି । ସାଲବେଗ୍ ଓ ଯବନ ହରିଦାସ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପରମ ଭକ୍ତ ଥିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସ୍ତୁତିଗାନ କରି ସାଲବେଗ୍ ଯେଉଁ ଭଜନ ରଚନା କରିଥିଲେ, ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ମୁଖରେ ଆଜି ମଧ୍ୟ ସେସବୁ ଶୁଣାଯାଏ । ଏକଦା ମରହଟ୍ଟା ଲୁଣ୍ଠନକାରୀ ଓ ଠଗମାନଙ୍କ ଆକ୍ରମଣରୁ ମନ୍ଦିରକୁ ରକ୍ଷା କରିବାପାଇଁ ମୁସଲମାନ ସୈନ୍ୟମାନେ ଜଗିଥାଇ ରହିଥିଲେ ।

ରଥଯାତ୍ରା ସମୟରେ ପୁରୀ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ରଥଗୁଡ଼ିକର ଛେରାପହଁରା କରିଥାନ୍ତି ।

—ସ୍ନାନପୂର୍ଣ୍ଣିମାରେ ସେବକ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରାରେ କେଉଁଠି ମିତ୍ର କେଉଁଠି ପ୍ରତିନିଧି, କେଉଁଠି ହନୁମାନ ଭଳି ଅନୁରକ୍ତ ଭାବକୁ ସେବା ସଙ୍ଗେ ଯୋଡ଼ି ଭାବକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ରଖନ୍ତି ଓ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଆତ୍ମୀୟ ଭାବରେ ଦୃଢ଼ତା ରଖନ୍ତି ।

—ଜନ୍ମଗ୍ରହଣମାନଙ୍କରେ, ଜନ୍ମ ସମୟରେ ପିତା-ମାତାର ଅଭିନୟ କରି ପ୍ରଭାବାତ୍ମକ ଭାବରେ ଗଭୀର ଭୋଗ କରନ୍ତି ଓ ଖୁଆନ୍ତି । ସେପରିକି ଜନ୍ମଦାତା ପିତାମାତା ।

—ସମସ୍ତ ଜାଗତିକ ପ୍ରପଞ୍ଚକୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସହ ନିଜେ ମହାପ୍ରଳୟରେ ଗର୍ଭମନ୍ଦିରରେ ସମାଧିଦେଇ ନବୀନ ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତି । ସମସ୍ତ ପଦାର୍ଥ ପ୍ରଭୁଙ୍କସହ ତ୍ୟାଗ କରନ୍ତି ।

—ଅପୌରୁଷେୟ ବ୍ରହ୍ମକୁ ନୂତନ ମନ୍ତ୍ର କରନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କୁ ଦେହବନ୍ତ ଭାବେ ଦେଖନ୍ତି ।

—ସମସ୍ତ ଜଗତର ସ୍ରଷ୍ଟା; ଏବଂ ପ୍ରଳୟ କର୍ତ୍ତା ଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ଅତିସାମାନ୍ୟ ସାଂସାରିକ ପ୍ରଭୁ ବୋଲି ଭାବି ସେବାକରେ ।

—ପୂଜାରେ ଶାଳଂଗର ତତ୍ତ୍ୱକୁ ସର୍ବଦା ସାବଧାନତାର ସହିତ ଉପାସନା କରନ୍ତି । ନ୍ୟାସବିଧି ଏଠାରେ ସର୍ବତୋଭାବେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଟେ ।

—ଜଗନ୍ନାଥ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅବ୍ୟୟ ଭାବର ପ୍ରଭୁ ଅଟନ୍ତି ଓ ସେବାରେ କୌଣସି ଗ୍ଲାନି ରଖିବା ସେବକଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ ନୁହେଁ । ମଇଳା ହାତରେ ଉଠାଇବାବେଳେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେବକ ବୋଲି ନିର୍ବିକାର ରହିପାରେ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସହ ମରଣର ଆଶାପୋଷଣ କରିପାରେ ।

ମୂଳତଃ ଆତ୍ମା ଆତ୍ମୀୟ ଭାବର ଚରମ ଭାବମୟ ଉପାସନାର ଚରମ ଐକ୍ୟ ମାର୍ଗ ନବକଳେବର । ମୌଦ୍‌ଗଲ୍ୟ ଶବର ସାମନ୍ତମାନେ ପୂର୍ବେ ପ୍ରାଚୀକୂଳରେ ଋଷି ମୁଦଗଲ ବା ଶବରମୁନିଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ମାଧବ ବା ନିର୍ଗୁଣାତ୍ମକ ସଗୁଣ ପୂଜାର ପ୍ରଚଳନ କରି ମୁଦ୍‌ଗଲ ମାଧବଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଥିଲେ । ମହାଦାରୁ ଛେଦନ କରି ସେଥିରେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ନିର୍ମାଣ କରୁଥିଲେ ଓ ଲତାହରଣ ନାମକ ତୀର୍ଥ ବା ଶାଳ୍ମଳୀ ଛଳୁଥିଲେ ଆପଣାର ପୁରାତନ ପ୍ରତିମାକୁ ବିସର୍ଜନ କରୁଥିଲେ । ସେହି ପ୍ରାଚୀନତମ ଶାବର ସଦ୍ୟାଚାର ପ୍ରଶଂସକରୂପେ କୋଏଲ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ଶାମୁକାଲତା କ୍ଷେତ୍ର ସୃଷ୍ଟିହୋଇଛି ଓ ଚିରନ୍ତନ ଗୀତରେ ଶାବରୀୟ ଉଚ୍ଚତମ ଆତ୍ମୀୟ ଭାବର ଉପାସନା ଏଠାରେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୀବିତ ରହିଛି, ତାହାହିଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ । ପୋଷା ଶୁଆ ମରିଗଲେ ଗୃହସ୍ୱାମୀ ଉପବାସ ରହିବା ଯେଉଁ ଦେଶରେ ନିତ୍ୟ ଘଟଣା, ସେହି ଦେଶରେ ଆରାଧ୍ୟ ପ୍ରତିମାର ବିସର୍ଜନରେ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି କରାଯିବାରେ ହିଁ ଆଦର୍ଶ । ସୁନ୍ଦର ଆତ୍ମୀୟ ଭାବର ଉପାସନାରେ ମାଗିବାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ; ଦାବୀ ଅଛି, ସେ ସ୍ୱର୍ଗଦୂତ ବୋଲି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପାପତାପ ନାଶକ ନାମରେ ଡାକେ ନାହିଁ; ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପାପତାପନାଶନ ପାଇଁ ନିଜେ ଅଶନ ବସନ ତ୍ୟାଗକରେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭୋଜନ କରାଏ । ଏହି ମହାଭାବ ଯେ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ବଞ୍ଚିରହିବ ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଶିଳ୍ପ ବିକାଶରେ ସହାୟକ

ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର

ଶିଳ୍ପ ଉନ୍ନୟନ କର୍‌ପୋରେସନ୍

ଆମର—

କଳିଙ୍ଗ ଲୁହା କାରଖାନା, ବଡ଼ବିଲ
ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଲୌହ ପିଣ୍ଡ

୨ । ହୀରା ସିମେଣ୍ଟ ଓ୍ୱାର୍କସ୍, ବରଗଡ଼
ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ 'ଉତ୍କଳ' ସିମେଣ୍ଟ

୩ । ହୀରାକୁଦ ଇଣ୍ଡଷ୍ଟ୍ରିଆଲ ଓ୍ୱାର୍କସ, ହୀରାକୁଦ
ର ସିର୍ କିଟ୍ ବ୍ରେକରସ୍, ଟ୍ରାନସ୍‌ମିସନ ଟାଓ୍ୱାରସ୍, ପାଣିପମ୍ପ, ସଷ୍ଟରସ, ଚିନି ଓ ଟାଇଲ କାରଖାନା ପାଇଁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି, ପେନ୍‌ଷ୍ଟକ୍ ଗେଟସ୍ ପ୍ରଭୃତି ହାଲୁକା ଧରଣର ଯନ୍ତ୍ରପାତି ।

୪ । ହୀରା କେବଲସ୍ ଓ୍ୱାର୍କସ, ହୀରାକୁଦ
ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଧରଣର ଏ. ସି. ଏସ୍. ଆର୍. ଓ ଏ. ଏ. ସି. ଓ୍ୱାଇଣ୍ଡିଂ ଓ୍ୱାଇରସ୍ (ସୁପର ଏନାମେଲଡ୍) ।

୫ । ରିରୋଲିଂ ମିଲ୍, ହୀରାକୁଦ
ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଆଙ୍ଗଲସ୍, ଜଏଷ୍ଟ ଓ ଚ୍ୟାନେଲ୍

୬ । ଚୌଦ୍ୱାର ଟାଇଲ କାରଖାନା
ର ଛାତ ଓ ଚଟାଣ ଉପଯୋଗୀ ଟାଇଲ

ଆଜି ସ୍ୱଦେଶ ଓ ବିଦେଶରେ ଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଛି, ଜାପାନକୁ ଲୌହପିଣ୍ଡ, ସିଂହଳ ପାକିସ୍ତାନକୁ ସିମେଣ୍ଟ ଆଦି ଇତ୍ୟାଦି ବହୁ ପରିମାଣରେ ଆମେ ରପ୍ତାନି କରୁଛୁ ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଦେଶର ଶିଳ୍ପ ବିକାଶ ଓ ଅଗ୍ରଗତିର ପ୍ରତୀକ ଆମର **ଫେରକ୍ରୋମ ପ୍ଲାଣ୍ଟ** ଯାଜପୁର ରୋଡ଼ରେ କେନ୍ଦ୍ରୀଭୂତ ଫେରୋକ୍ରୋମ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଉତ୍ପାଦନ କରି ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବୈଦେଶିକ ମୁଦ୍ରା ଅର୍ଜନ କରିବ ।

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନଗୁଡ଼ିକର ଆବଶ୍ୟକତା ପୂରଣ ପାଇଁ ଆମ ସହିତ ଅବିଳମ୍ବେ ପତ୍ରାଳାପ କରନ୍ତୁ ।

ଓଡ଼ିଶା ଶିଳ୍ପ ଉନ୍ନୟନ କର୍‌ପୋରେସନ୍

ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧

ଟେଲିଗ୍ରାମ୍ : ଇଣ୍ଡେଭକୋ

ଟେଲିଫୋନ୍ ନଂ : [illegible]

ଶଉନାଇ ବୁଢ଼ୀ ଦଇତାରୁ ଏମନ୍ତ ହେଲା । ଜାନିକୁ ମହାପ୍ରଭୁ ନିଜ ଅଙ୍ଗରୁ କାଢ଼ିଛନ୍ତି ଓ ଜାନି ପୁଣି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଜନମ କରିଛି । ଏହିପରି ଜାନିମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରି କର୍ମ କଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଜାନିମାନଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧାଧିକାର ସେବା ସ୍ୱୀକାର କଲେ । ତଦନନ୍ତର ପୂଜା ଖଟୁଲା ପକାଇ ଜାନିକୁ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ ଦୁଇ ଭାଗ କରିଥିଲେ । ଶବର ପରମ୍ପରାରୁ ହିନ୍ଦୁବିଧାନ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସେମାନେ ଅଦ୍ୟାବଧି ପୂଜିତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଲେଣି ।

ଏହି ଶବରଣୀ ଦୁଇଟିର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଛି । ଏ ଶୋକପୂର ସାରମର୍ମ ହେଉଛି, ଶବରମାନଙ୍କ ଘରେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ପରିବେଷ୍ଟନୀରେ ବୃକ୍ଷରୂପୀ ମହାପ୍ରଭୁ ସେମାନଙ୍କ କୃପାରୁ ଜନ୍ମ ହେଲେ । ସେମାନେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଜନ୍ମମରଣର ସାଥୀ । ସେବା ସେବକ ମଧ୍ୟରେ ଅଭିନ୍ନତା ଏହାର ମୁଖ୍ୟ ହେତୁ ।

ଶବରମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ପ୍ରଥାରେ ଦେବତା-ମାନେ ନାଶଶୀଳ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କର ଧାରଣା । ସେମାନଙ୍କ ଉପାସନା ପଦ୍ଧତିରେ ସେମାନେ ଉପାସିତ ବସ୍ତୁକୁ ନାଶଶୀଳ ବୋଲି ଆପଣାର ସମାଜରେ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଏପରି କି ଗୋଟିଏ ମୃତ ପ୍ରାଣୀକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଦେବତା ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ଶବରମାନଙ୍କ ମତରେ ସମଗ୍ର ବର୍ଷରେ ଦୁଇଟି ଦିବସ ମୁଖ୍ୟ, ଯଥା—କାର୍ତ୍ତିକ ଶୁକ୍ଳନବମୀ ଓ ଆଷାଢ଼ କୃଷ୍ଣ ଅମାବାସ୍ୟା । ବସ୍ତର, କୃଷ୍ଣପଲ୍ଲୀ, ଦଣ୍ଡକାରଣ୍ୟ ପ୍ରଭୃତି ଶବରପ୍ରଧାନ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ କାର୍ତ୍ତିକ ମାସରେ ସେମାନେ ମୃତଭାର ବା ପ୍ରେତକୁ ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି । ଶବର ଦିଶାରିମାନେ ପ୍ରାୟଶଃ ଏକ ଶୁଷ୍କଜୀବ ଗ୍ରହଣ କରି ଶପଥ କରନ୍ତି ଓ ସେହି ଶୁଷ୍କଜୀବ ସେମାନଙ୍କର ଗ୍ରୀବାରେ ଗୋଟିଏ କାର୍ଣ୍ଣିଶରେ ନଇଁଥିବା ଦେଖା-ଯାଏ । ଆମ୍ଭମାନେ ଚୈତ୍ର ସମୟରେ ପତାଶୁଖିଆକୁ ପୂଜା କରିଥାଉ; ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ସେ ବ୍ରତ କାଞ୍ଜି ଅଁଳା ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଏହା ତାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟିର ମାସ । ଏକ ନୂତନ ଜୀବର ସୃଷ୍ଟି ପରେ ସେ ମୃତ ଶରୀରକୁ ମଧ୍ୟ ଅଭିବାଦନ କରେ । ସେହିପରି ଆଷାଢ଼ ବା ବର୍ଷାର ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ବର୍ଷାକାଳୀନ ସୃଷ୍ଟି ଦେବତାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଦର କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ କ୍ରନ୍ଦନ କରି କରଞ୍ଜତେଲ ବୋଳି ହୋଇ ସେ ତାର ମୃତ୍ୟୁର ଉତ୍ସବ ପ୍ରତି ଶୋକପ୍ରକାଶ କରେ । ବହୁ ଶବରଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ଷାର ଆଗମନରେ ଏହି ଶୋକପ୍ରକାଶ ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବା ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ଜଣାପଡ଼େ । ନବକଳେବର ଶବର ଗଣିତ ଅନୁସାରେ ସେହିପରି ବିଗ୍ରହର ବର୍ଜନ ଦିବସ । ଅମାବାସ୍ୟା ଓ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଯୁକ୍ତ ହେଲେ ଏହିକି ବିସର୍ଜନ ଯୋଗକୁ ପ୍ରଶସ୍ତ ମନେ କରାଯାଇଥାଏ । ଅମାବାସ୍ୟା, ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଯୁକ୍ତ ହେଲେ ଶବରତନ୍ତ୍ରରେ ତାହା ମୋକ୍ଷଦ ଯୋଗ ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । ଅମାବାସ୍ୟା ସଂକ୍ରାନ୍ତି ସଂଯୋଗ ହେଲେ ଶବରମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରାକୃତ ବିଗ୍ରହ-ମାନଙ୍କୁ ବିସର୍ଜନ କରିଥାନ୍ତି । ଏହା ବହୁସ୍ଥାନରେ ଆଚରିତ ହୁଏ । ଅମାବାସ୍ୟା ଓ ସଂକ୍ରାନ୍ତି, ମଳମାସ ନ ପଡ଼ିଲେ ଏକ ଦିନରେ ପଡ଼ିବା ଅସମ୍ଭବ । ତେଣୁ ଏହିସବୁ ଯୋଗ ଓ ଉତ୍ସବର ଆଚରଣ ପଦ୍ଧତିରୁ ଶାବର ଅଟେ ।

ଦାରୁ ଚ୍ଛେଦନ ପୂର୍ବରୁ ଶବରପଲ୍ଲୀ ନିର୍ମାଣକରି ସେଥିରେ ଶବର ବସ୍ତିରେ ବାସ କରିବା, ବୃକ୍ଷକୁ ବ୍ରହ୍ମ ବା ଈଶ୍ୱର ମନେ କରିବା, ଦାରୁକୁ ବସ୍ତ୍ରାବୃତ କରି ତାହା ଉପରେ ଶୋଇ ବସି ଆତ୍ମସ୍ପୃହା ପ୍ରକାଶ କରିବା, ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ ସମୟରେ ଅହରହ ବାଦ୍ୟ ଧ୍ୱନି କରିବା, ନିଶାର୍ଦ୍ଧରେ ଆବୃତ ଦାରୁକୁ ଗର୍ଭାଧାନ କରାଇବା, ପରେ ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ଥାପନରେ ତୈଳାକ୍ତ ହେବା, ଶିଶୁ ଗର୍ଭରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ୮ ମାସର ହୋଇଥିଲେ ତାହାକୁ ଗୋଷ୍ଠୀର ଉଦ୍ଧାର ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତ ହେବା, ଏକାନ୍ତ ହୋଇ ତୁଳସୀଦଳ ବର୍ଜିତ ସେବା କରିବା, ବ୍ରହ୍ମଙ୍କର

ଭଗବାନଙ୍କୁ ସଂଦର୍ଶନ କରି ଓ ରଥ ସଂଲଗ୍ନ ରଜ୍ଜୁକୁ ଟାଣି ଲାଗିଁ କି ଏହି ଜନସମୁଦ୍ର ଆତ୍ମତୃପ୍ତି ଅନୁଭବ କରେ—ଏ ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ବିଷୟମାନଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଏଇ ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକକଥାର ଉତ୍ପତ୍ତି। ଲୋକ କଥା ବୋଲି ଯେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଭିତ୍ତିହୀନ ଓ କାଳ୍ପନିକ ତାହା ନୁହେଁ। କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ବିଷୟ-ଗତ ଭେଦ ଥିଲେହେଁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ବଳିତ ଓ ଐତିହାସିକ ସତ୍ୟ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବୋଲି କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ମାତ୍ର। ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ବିଷୟକୁ ତନ୍ନ ତନ୍ନ କରି ଚିନ୍ତା କଲେ ବ୍ୟକ୍ତ ମନେ ଜଗନ୍ନାଥ ସତ୍ତାର ମହନୀୟତାରେ ବିହ୍ୱଳିତ ହୋଇପଡ଼େ। ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ସାମାଜିକ ଜୀବନ ଯେ ଓତଃପ୍ରୋତଃ ଭାବେ ଜଡ଼ିତ—ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ନାହିଁ।

ସତ୍ୟଯୁଗର ସେ ଗୋଟିଏ କଥା। ପୁରୀ ବା ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର ଗୋଟିଏ ବଣଜଙ୍ଗଲର ସ୍ଥଳୀ ମାତ୍ର ଥିଲା। ଏହାର ମଧ୍ୟସ୍ଥଳରେ ନୀଳାଚଳ ପର୍ବତ ଓ ପର୍ବତର ଶିଖର ଭାଗରେ କଳ୍ପଦ୍ରୁମ ଶୋଭା ପାଉଥିଲା। ପର୍ବତର ପଶ୍ଚିମ ଭାଗରେ ରୋହିଣୀ ନାମକ ଗୋଟିଏ ଝରଣା ପ୍ରବାହିତ ହେଉଥିଲା। ସ୍କନ୍ଦ ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ଯେ ଏହି ରୋହିଣୀ ଝର ବା ରୋହିଣୀ କୁଣ୍ଡର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଏକ ମଣିମୟ ବେଦୀ ଥିଲା। ପୂର୍ବୋକ୍ତ ବେଦୀର ମଧ୍ୟ ସ୍ଥଳରେ ବଟବୃକ୍ଷର ଛାୟାତଳେ ପ୍ରଭୁ ନୀଳମାଧବ ବିରାଜମାନ କରୁଥିଲେ। ରୋହିଣୀ କୁଣ୍ଡକୁ ଅବତରଣ କରିବା ପାଇଁ ନୀଳକାନ୍ତମଣି ନିର୍ମିତ ସୋପାନଶ୍ରେଣୀ ଥିଲା। ଏହି ରୋହିଣୀ କୁଣ୍ଡରେ ସ୍ନାନ କଲେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସ୍ୱର୍ଗଗାମୀ ହୁଅନ୍ତି। ଚତୁର୍ଭୂଜ ମୂର୍ତ୍ତି ନୀଳମାଧବ ନାନାଦି ଅଳଙ୍କାରେ ଭୂଷିତ ହୋଇ ଅତୀବ ମନୋହର ରୂପ ଧାରଣ କରିଥିଲେ।

ଭରତ ଅବନ୍ତୀର ଶାସକ ରାଜା ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଏହି ଅପୂର୍ବକାନ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି ନୀଳମାଧବଙ୍କର ସନ୍ଦେଶ ପାଇଲେ। ରାଜ ବିଜୟ ନଗର ସେ ... ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ ପୂଜକମାନଙ୍କୁ ନୀଳମାଧବ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରେରଣ କଲେ। ... ଦିଗରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ବ୍ୟର୍ଥମନୋରଥ ହୋଇ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲେ; କିନ୍ତୁ ବିଦ୍ୟାପତି ଫେରି ନାହିଁ। ସେହି ପୁଣ୍ୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଯୁବକ ବିଦ୍ୟାପତି ମହୋଦଧି ବେଳାଭୂମିରୁ ଦୂର ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଏକ ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ। ଅରଣ୍ୟର ଅଧିବାସୀ କେତେକ ଶବର ଲଳନାଙ୍କୁ ସେ କ୍ରୀଡ଼ାରତ ଥିବାର ଦେଖିଲେ। ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ମନରେ ସେମାନେ ଗୀତ ଗାଉଥିଲେ ଓ ଫୁଲ ତୋଳୁଥିଲେ। ବିଦ୍ୟାପତି ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଯୋଗ ଦେଇ ଜନୈକ ଶବର ଲଳନାର ଚକ୍ଷୁ ବନ୍ଧନ କରିବାରୁ ସଙ୍ଗିନୀମାନେ ବାଧା କଲେ ଯେ, ସେହେତୁ ତୁମେ ଆ... ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କର ଅଙ୍ଗ ସ୍ପର୍ଶ କଲ, ତୁମକୁ ରାଜାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଜାତି ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ହେବ। ଏହା ଅନ୍ୟଥା ହେଲେ ପ୍ରାଣ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ହେବ।

ଏହି ଶବର କନ୍ୟାର ନାମ ଲଳିତା ଓ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ନାମ ବିଶ୍ୱାବସୁ। ଯଥାରୀତିରେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା ପରେ ବିଦ୍ୟାପତି ଓ ଲଳିତାଙ୍କ ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଅକୃତ୍ରିମ ପ୍ରେମର ସମାପ୍ତି ଘଟିଥିବା ଏ... କିଛି କାଳ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ କାଳାତିପାତ କଲେ।

ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରତ୍ୟୁଷରୁ ଶବର ରାଜା ବିଶ୍ୱାବସୁ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରକୁ ପୂଜା ଓ ଅର୍ଘ୍ୟ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି। ଏହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ବିଦ୍ୟାପତିଙ୍କର କୌତୁହଳ ଜାତ ହେଲା ଏବଂ ତତ୍ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲଳିତାଠାରୁ ଅବଗତ ହେଲେ ଯେ ସୁଦୂର ଘୋର ଅରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନୀଳକନ୍ଦର ଅଛି। ସେଠାରେ ନୀଳମାଧବ ବିରାଜମାନ କରୁଅଛନ୍ତି। ପ୍ରାତଃକାଳରେ ସବୁଦିନେ ବିଶ୍ୱାବସୁ

ନବକଳେବରରେ ଶାବର ଆଦର୍ଶ

ସଦାଶିବ ରଥ ଶର୍ମା

ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନବକଳେବର ଭାରତର ଧାର୍ମିକ ଆଚରଣ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥକ । ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷର ଚିନ୍ତାନାୟକମାନେ ସଗୁଣବ୍ରହ୍ମର ଉପାସକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପୀଠରେ ଆରାଧ୍ୟ ବିଗ୍ରହଙ୍କର ସମାଧିକଳ୍ପିତ ହେବା ସାଧାରଣ ବସ୍ତୁ ନୁହେଁ; ଅଥଚ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଏ ଉତ୍ସବରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୁର୍ବଳବୁଦ୍ଧ୍ୟ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟି ବିଷାଦ ଆଚରଣର କାରଣ କଅଣ, ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ମନକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରେ ।

ନିତ୍ୟ ଶାଶ୍ବତପଦାର୍ଥ ଶ୍ରୀବିଗ୍ରହଙ୍କ "ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ରହସ୍ୟ" କପରି ଏକ ଅପ୍ରାକୃତ ରୂପ ଧାରଣକଲା ତାହା ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲେ ଜଣାପାଏ ଯେ ଏହା କଳିଙ୍ଗର ଶାବର ସଭ୍ୟତାର ଏକ ପ୍ରାଚୀନତମ ନିଦର୍ଶନ ।

ବହୁପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଉତ୍କଳ ବା କଳିଙ୍ଗ ଭୂମିରେ ଶାବର ବା ଭିଲ୍ଲମାନେ ବାସକରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସଂସ୍କୃତି ଥିଲା, ଯାହାକୁ ଶୁଦ୍ଧ କଳିଙ୍ଗୀୟ ସଭ୍ୟତା କୁହାଯାଇପାରେ । ସେହି ସଭ୍ୟତା କଳିଙ୍ଗର ଜଗନ୍ନାଥପୀଠକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ପ୍ରାଚୀ ନଦୀର ତଟବର୍ତ୍ତୀ ଭୂମି ମହାନଦୀ ତଟର କେତେକ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଆରମ୍ଭକରି ମହେନ୍ଦ୍ର ପର୍ବତ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ତୃତଥିଲା । ଟଲେମି ତାଙ୍କର ଭୌଗୋଳିକ ବିବରଣୀରେ ଦୁଇଗୋଟି ଶାବର ଜାତିର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି ସୁଆର ଓ କାଲିଙ୍ଗି ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ଥିଲେ । ସେହି ପ୍ରାଚୀନ ଜାତିମାନଙ୍କର ବଂଶଧର ଭାବେ ତଥା ସୁଆର ଜାତି ଭାବରେ ଦଇତା ଶବର ସାମନ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଶୁଦ୍ଧ ସୁଆର ନାମକ ଶବର ସେବକ ସଂପ୍ରତି ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଥାନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ନବକଳେବର ଓ ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା ଉପଲକ୍ଷେ
କଳାପ୍ରେମୀ ଉତ୍କଳବାସୀଙ୍କୁ
ପଞ୍ଚସଖା ପିକ୍‌ଚର୍ସ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଉଛି
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କ ଶ୍ରଦ୍ଧା ସହିତ

କିଏ କାହାର

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ଜନଗହଳି ମଧ୍ୟରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି

ଆମର ପ୍ରଥମ ଅବଦାନର ଏକ ହାସ୍ୟରସ, ପାରିବାରିକ ସଂଗୀତମୁଖରିତ ଓଡ଼ିଆ କଥାଚିତ୍ରର
ପ୍ରସ୍ତୁତ କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି—

ଚିତ୍ର ନାଟ୍ୟ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ—ଶ୍ରୀ ନିତାଇ ପାଲିତ

ଆମର ଆଉ କେତୋଟି ଚିତ୍ର

ନୂଆ ବୋଉ

ମାଣିକ ଯୋଡ଼ି

ଦେବାଶିଷ ପିକ୍‌ଚର୍ସର ଜୀବନ ସାଥୀ

ନବଜନ୍ମ

କିଏ କାହାର

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂତନ ପ୍ରିଣ୍ଟ ସହିତ ଆପଣଙ୍କ ସହରର ପ୍ରେକ୍ଷାଳୟରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ

ବିସ୍ତୃତ ବିବରଣୀ ପାଇଁ ଆଜି ଲେଖନ୍ତୁ

ପଞ୍ଚସଖା ପିକ୍‌ଚର୍ସ, ଫୋନ ନମ୍ବର ୧୨୮୫

ଭଗତପୁର, କଟକ-୧

ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ସହନଶୀଳତାର ଏକ ଅଖଣ୍ଡ କୀର୍ତ୍ତିସ୍ତମ୍ଭ ରୂପେ ପରିକଳ୍ପିତ ।

ଗଭୀର ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲେ ଦେଖାଯିବ ଯେ, ଜଗନ୍ନାଥ କେବଳ ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉପଲବ୍ଧିର ପୀଠ ନୁହନ୍ତି; ବରଂ, ସେ ହୋଇଛନ୍ତି ଏକ ସାମାଜିକ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଯାହାର ବ୍ୟାପକତା କଳ୍ପନା କରିହେବ ନାହିଁ । ବିଶ୍ୱରେ ଚିର ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ମାନବସମାଜକୁ ଏହି ଆତ୍ମୋତ୍କର୍ଷ-ପ୍ରତିଭବାଣୀ ଅବିରତ ଶୁଣାଇଛନ୍ତି "ନିଜର ଯାହା ଶ୍ରେଷ୍ଠ, ତାହା ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ବିତରଣ କର, ଅନ୍ୟର ଯାହା ଶ୍ରେଷ୍ଠ; ତାହା ଆହରଣ କର; ନିଜେ ଭଲ ଭାବରେ ବଞ୍ଚି ରହି ଅନ୍ୟଙ୍କୁ ଭଲ ଭାବରେ ବଞ୍ଚି ରହିବାର ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦିଅ" ।

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ମଞ୍ଜୁରପ୍ରାପ୍ତ:—

ବନଫୁଲ

ଓଡ଼ିଶାର ଲବ୍ଧପ୍ରତିଷ୍ଠ ଲେଖକମାନଙ୍କ ସହିତ ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଧାରାବାହିକ ଉପନ୍ୟାସ, ଫତୁରାନନ୍ଦଙ୍କ ହାସ୍ୟରସାତ୍ମକ ଓ ଆଦିବାସୀ ଆଲୋଚନା ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । ଓଡ଼ିଶାର ସମସ୍ତ ପତ୍ରପତ୍ରିକା ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କଠାରୁ ମିଳିବ ।

ଶ୍ରୀ ଉପେନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର, ରାଜାବଗିଚା, କଟକ-୧, ଫୋନ-ନଂ ୧୬୧୬

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅସମାପ୍ତ ମୂର୍ତ୍ତି—ବଳରାମ, ସୁଭଦ୍ରା, ଜଗନ୍ନାଥ ଓ ସୁଦର୍ଶନ । ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଶବର ରାଜା ପୂଜା କଲେ । ତତ୍ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହି ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଆଜି ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ଓ ଓଡ଼ିଶା ଦେଶର ସଂସ୍କୃତି-ଧର୍ମ ସର୍ବସ୍ୱ ।

'ଜ୍ଞାନସିଦ୍ଧି' ପୁସ୍ତକର ରଚୟିତା ଇନ୍ଦ୍ରଭୂତିଙ୍କ ମତାନୁଯାୟୀ ଏହି ଜଗନ୍ନାଥ ହେଉଛନ୍ତି ବୌଦ୍ଧ ଦେବତା । ଏହି ମତାବଲମ୍ବୀମାନେ କହନ୍ତି ଯେ ବୁଦ୍ଧଦେବଙ୍କ ଦନ୍ତ ରଖାଯାଇ ପୂଜା କରାଯାଉଥିବା ଗୋଟିଏ ପୁରୁଣା ମନ୍ଦିର ଉପରେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମିତ ହୋଇଛି । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ବୁଦ୍ଧ, ଧର୍ମ ଓ ସଂଘର ପ୍ରତୀକ ଯଥାକ୍ରମେ ଜଗନ୍ନାଥ, ସୁଭଦ୍ରା ଓ ବଳଭଦ୍ର । ଧର୍ମକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଲିଙ୍ଗ ପ୍ରୟୋଗରେ ବୁଝାଯାଏ । ଭାରତୀୟ ଓ ୟୁରୋପୀୟ ଗବେଷକମାନେ ଏହି ମତବାଦକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରନ୍ତି—"The legend of Buddha's tooth is after all only a legend, the historical basis of which has not been proved and it is very doubtful whether Dantapura, the City of the Tooth, can be identified with Puri."

ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରରେ କୈବଲ୍ୟ ରହିଥିବାରୁ ଜୈନମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେବତାରୂପେ ଭକ୍ତି କରନ୍ତି ।

ଶୈବମାନେ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କୁ ଶିବ, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ବିଷ୍ଣୁ ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ ଯୋଗମାୟା ରୂପେ ଭକ୍ତି କରନ୍ତି ।

ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମରେ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କୁ ବଳରାମ, ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ କୃଷ୍ଣ ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଭଗିନୀ-ରୂପେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରାଯାଇଛି ।

ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର

ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ବାସସ୍ଥଳୀ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଅ... ଏହି ମନ୍ଦିର ଲୋକପ୍ରିୟ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅନୁ... ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିବା; ... କାଳକ୍ରମେ ପ୍ରତିବେଶୀ ଶତ୍ରୁ ରାଜାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ... ବିନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ମ... ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ତାହା କିଏ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲ... ବିଷୟରେ ମତଭେଦ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ ।

କେହି କେହି କହନ୍ତି ଯେ ଚୋଡ଼ ଗ... ଗଙ୍ଗଦେବଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଆଉ କେହି କହନ୍ତି ଯେ ଅନଙ୍ଗଭୀମଦେବ ... ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରିଅଛନ୍ତି ।

କେତେକ କହନ୍ତି ଯେ ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗଦେବ ମ... ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ମାତ୍ର ଅନଙ୍ଗ... ଦେବ ତାକୁ ସମାପ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ପୁନଶ୍ଚ ଆଉ କେତେକଙ୍କ ମତ ଯେ ଚୋଡ଼ଗ... ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେହେଁ ସେ ମନ୍ଦିର ପ୍ର... କରିପାରି ନ ଥିଲେ । ଅନଙ୍ଗଭୀମଦେବ ମ... ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ।

ଆଲୋଚନା କଲେ ଏହି ଉପସଂହାରରେ ଉପ... ହେବାକୁ ପଡ଼େ ଯେ କାଳର କରାଳ ମୁଖରେ ... ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ମିତ ମନ୍ଦିର ଭଗ୍ନପ୍ରାୟ ହୋଇ... ଯାଇଥିଲା ! ତେଣୁ ଏହାକୁ ନୂତନ ଭାବ ଓ ... ଆକାରରେ ଅନଙ୍ଗଭୀମ ଦେବ ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ ... ଅନୁମାନ କରିବା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ ।

ଏକାଧିକ ଦେବାଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପରିବେଷ୍ଟିତ ... ଏହି ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ୨ଟି ପ୍ର... ପ୍ରାଚୀର ପରିବେଷ୍ଟିତ । ପ୍ରଥମେ ଅନେ... ପ୍ରସ୍ତର କାନ୍ଥ ମେଘନାଦ ପ୍ରାଚୀର ଦେଖିବାକୁ ...

ମୁଖ୍ୟ ବିଷୟବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ସମନ୍ୱିତ ରୂପେ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇ-ଅଛି । ଏହି 'ସାର୍ବଜନୀନ ପୂଜା ପୀଠ'ରେ ଉପରୋକ୍ତ ସବୁଗୋଟି ଧର୍ମ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ଧର୍ମର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଫଳରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ବା ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଘଟିଥାଉ ପଛକେ, ଏହି ଉଦାର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅଦ୍ୟାବଧି ଅନୁସୃତ ହେଉଥିବା ହେତୁ ଜଗନ୍ନାଥ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ଜଗତରୁ ଦର୍ଶକ ତଥା ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଆକୃଷ୍ଟ କରି ଆସିଥାଆନ୍ତି ।

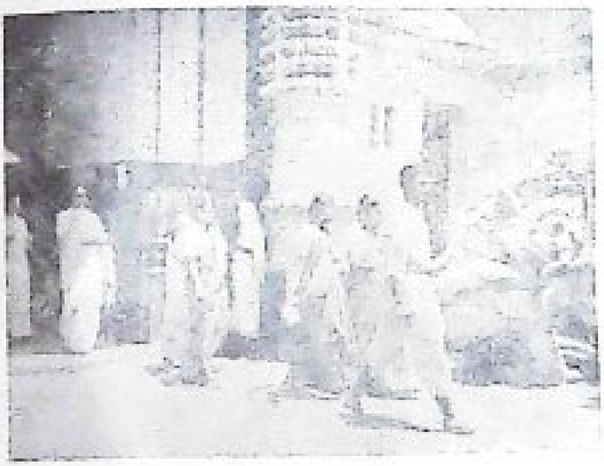

ତୀର୍ଥଯାତ୍ରୀ

ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ସମୟରୁ ଭାରତର ପ୍ରାୟ ସବୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାରକ ନିଜର ମତବାଦ ଓ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ପୁରୀକୁ ଅସାଧାରଣ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କେନ୍ଦ୍ର ରୂପେ ବିବେଚନା କରି ଆସିଛନ୍ତି । ରାମାନୁଜ, ମାଧ୍ୱ, ବଲ୍ଲଭ, ନିମ୍ବାର୍କ ଓ ଶ୍ରୀ ଚୈତନ୍ୟ ଆଦି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଧର୍ମ ପ୍ରଚାରକମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ନିଜ ଧର୍ମ ମତ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ କରି ରଖିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଜଗନ୍ନାଥ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧର୍ମମତ ବା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉପାସକ ଗୋଷ୍ଠୀର ଦେବତା ନ ହୋଇ ସେହି ଜଗନ୍ନାଥ ଭାବରେ ହିଁ ରହିଛନ୍ତି । ଜଗନ୍ନାଥ ମହତ୍ତ୍ୱର ଗୁପ୍ତକଥା ଏହି ଯେ, ସେ ହେଉଛନ୍ତି 'ଜଗତର ନାଥ'; କୌଣସି ଧର୍ମ ପ୍ରଚାରକ ବା ଧର୍ମ ସଂପ୍ରଦାୟ ଯେତେ ଲୋକପ୍ରିୟ ବା ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥ ତାଙ୍କର ହୋଇପାରି ନାହାନ୍ତି—ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରି 'ଜଗନ୍ନାଥ' ହିଁ ରହିଛନ୍ତି ।

ଏହା ପ୍ରକୃତରେ କୌତୂହଳର ବିଷୟ ଯେ ଜଗନ୍ନାଥ 'ବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଅବତାର' ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ କେବଳ ବୈଷ୍ଣବ ସଂପ୍ରଦାୟର ଦେବତା ନୁହନ୍ତି । ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ଭିତ୍ତିରେ ପଣ୍ଡିତମାନେ ତାଙ୍କୁ ଭଗବଦ୍ ଗୀତାର ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି :—

ଅତୋଽସ୍ମି ଲୋକେ ବେଦେ ଚ
ପ୍ରଥିତଃ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଃ (୧୫:୧୮)

କିନ୍ତୁ କାଳକ୍ରମେ 'ବିଷ୍ଣୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ' ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ କେବଳ 'ଜଗନ୍ନାଥ' ରୂପେ ପରିଚିତ ହେଲେ । ଭାରତରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିବା ବହୁ ଧର୍ମ, ସଂପ୍ରଦାୟ ଓ ମତର ପାରସ୍ପରିକ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆଲାପ-ଆଲୋଚନା କରିବାରେ ଓଡ଼ିଶାର ଜନ-ସାଧାରଣଙ୍କ ମନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରି ତାଙ୍କଠାରେ ମୂର୍ତ୍ତି ରୂପ ଗ୍ରହଣ କଲା । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ମନରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଦିତ ହୁଏ—'ଜଗନ୍ନାଥ' ଯଦି କେବଳ ବିଷ୍ଣୁ ରୂପେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ତାଙ୍କର ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପୂଜା ପାଇଥାଆନ୍ତେ, କିନ୍ତୁ ତାହା ହୋଇ-ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ଶିବଙ୍କର ତାନ୍ତ୍ରିକ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ 'ବିମଳାଙ୍କ' ପୂଜା ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ-ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦେବଦେବୀଙ୍କଠାରୁ ସମଧିକ ଗୌରବଶାଳିନୀ । ପୁଣି ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ ବିମଳାଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏତେ ବେଶି ଯେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଅର୍ପଣ କରାଯାଉଥିବା ଭୋଗ ବା ପ୍ରସାଦ 'ମହାପ୍ରସାଦ' ହୋଇ ପାରେ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳଯାଏ ବିମଳାମନ୍ଦିରରେ ପାରମ୍ପରିକ-ବିଧିରେ ପୂଜାଶେଷ ହୋଇ ନ ଥାଏ । ସେହିଭଳି ମଧ୍ୟ ମନ୍ଦିରର ରତ୍ନସିଂହାସନରେ ଅଧିଷ୍ଠିତା ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କୁ 'ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ମନ୍ତ୍ର' ଦ୍ୱାରା ପୂଜା କରାଯାଏ (ତାଙ୍କୁ

ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ

"ଓଜନ ନେବ ଜାଣି, ପଇସା ଦେବ ଗଣି"

* ଜିନିଷପତ୍ର କିଣିବା ବା ବିକିବାବେଳେ ଓଜନ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ରଖନ୍ତୁ ।

* ଲିଟର ଓ କିଲୋ ମଧ୍ୟରେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ, ଏଥିରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦିଅନ୍ତୁ ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ଲିଟର ବିଶୁଦ୍ଧ ଜଳର ଓଜନ ୧ କିଲୋ ହେବ କିନ୍ତୁ ୧ ଲିଟର ସୋରିଷ ତେଲ, ନଡ଼ିଆ ତେଲ, ଜଡ଼ା ତେଲ ପ୍ରଭୃତିର ଓଜନ ୧ କିଲୋଠାରୁ କମ୍ । ଏଣୁ ତରଳ ପଦାର୍ଥ କିଣିବା ବେଳେ ଲିଟରରେ ନେଲେ ୧ କିଲୋର ମୂଲ୍ୟ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।

* ପ୍ୟାକେଜରେ ଥିବା ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ ଜାଣିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ ଏବଂ ପ୍ୟାକେଜ୍ ଉପରେ ପରିମାଣ ଲେଖାଯାଇ ନ ଥିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । କାରଣ ଏଥିରେ ଠକାମିରେ ପଡ଼ିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି ।

* ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଲାଇସେନ୍ସ ନ ନେଇ ମାପଓଜନ ବିକ୍ରି କରୁଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀଙ୍କ ପ୍ରତି ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରନ୍ତୁ । କାରଣ ଉକ୍ତ ଓଜନ, ବଟକରା ପ୍ରଭୃତି ସରକାରଙ୍କଦ୍ୱାରା ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ନ ଥାଏ ଏବଂ ଏଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଭୁଲ୍ ନ ଥିବାର ସମ୍ଭାବନା ବେଶି ।

* ରେଡ଼ିମେଡ୍ ପୋଷାକଗୁଡ଼ିକରେ ଲେଖାଥିବା ସାଇଜ ଠିକ୍ ଅଛି କି ନା ଦେଖି କିଣନ୍ତୁ ।

* ଲିଟର, ମିଟର, କିଲୋଗ୍ରାମ, ବଟକରା, ପେଟ୍ରୋଲ୍ ଓ ଡିଜେଲ ପମ୍ପ, ୱେଇଂ ମାପର ଯନ୍ତ୍ର ତଥା ପ୍ଲାଟ ଫାରମ ମେସିନ ପ୍ରଭୃତି ନିୟମିତ ଓଜନ ମାପ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ମୋହର ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଏଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟବହାର କଲାବେଳେ ମୋହର ଠିକ୍ ଅଛି କି ନା ଦେଖି ନିଅନ୍ତୁ ।

* ଜିନିଷପତ୍ର କାରବାରରେ ଓଜନ ଓ ମାପରେ ଠକାମି ଆପଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଲେ ସ୍ଥାନୀୟ ଓଜନ ମାପ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର, ସହକାରୀ କଣ୍ଟ୍ରୋଲର ବା କଣ୍ଟ୍ରୋଲରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନିଅନ୍ତୁ ।

ଯେ, ଜଣେ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପାଗଳା ହାତୀ ଆକ୍ରମଣ କଲାବେଳେ ଆତ୍ମରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଶିବ ମନ୍ଦିରରେ ଆଶ୍ରୟ ନେବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ଉନ୍ମୁଖ ହେଉ ନଥିଲେ । ଜଣେ ବୈଷ୍ଣବ, ଶିବ ମନ୍ଦିରରେ ଆଶ୍ରୟ ନେବା ଅପେକ୍ଷା ଆକ୍ରମଣକାରୀ ହାତୀର ପାଦତଳେ ଦଳିତ ହୋଇ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ବରଂ ଶ୍ରେୟସ୍କର ମନେ କରୁଥିଲା, କାରଣ ଶିବଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବାକୁ ଏକ ଦୂଷ୍ୟ ବା ଅବୈଧ କର୍ମ ହୋଇ ସେ ମନେ କରୁଥିଲା । ସେହିପରି, ଜଣେ ବୈଷ୍ଣବ ପଣ୍ଡିତ 'ଶିବାତ୍ ପରତରମ୍ ନାସ୍ତି' ଅର୍ଥାତ୍ 'ଶିବଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ କେହି ନାହାନ୍ତି'—ଏହି କଥା କହିବାକୁ ମନା କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏହି କଥା କହିବାପାଇଁ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରାଗଲା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଚକ୍ଷଣ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ପନ୍ନମତିତାର ସହିତ ସେ ଏହି ଶ୍ଲୋକାଂଶ କହି ବାକ୍ୟର ପାଦ ପୂରଣ କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଥିଲେ—

'ଦ୍ରୋଣମସ୍ତି ତତଃ ପରମ୍'

ଅର୍ଥାତ୍ ଦ୍ରୋଣ ତାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଓ ଶିବଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ବଡ଼ (ତେଣୁ ଶିବ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତି) । ଏହାର ଅର୍ଥ ବୁଝିବାକୁ ହେଲେ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ ଯେ ସଂସ୍କୃତରେ 'ଶିବ' ଓ 'ଦ୍ରୋଣ' ଦୁଇ ପ୍ରକାର ଓଜନର ନାମ । ସାଧାରଣ ପାଠକଙ୍କ-ପାଇଁ ଏହାର ଅର୍ଥ ଅଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ (ଠିକଭାବରେ ହେଉ ପଛେ) ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ଦିଆଗଲା । ମନେକରାଯାଉ ଦୁଇ ପ୍ରକାର ମାପ (ଓଜନ) ରହିଛି । ଗୋଟିଏ ମାପ ଏକସେର ବା ଏକ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ସହିତ ସମାନ ଓ ଅନ୍ୟ ମାପଟି ଅଧସେର ବା ଅଧ କିଲୋଗ୍ରାମ୍ ସହିତ ସମାନ । ପାଠକମାନେ ବୁଝିବାପାଇଁ ପ୍ରଥମ ମାପଟିକୁ (ଏକ-ସେର ବା ଏକ କିଲୋଗ୍ରାମ୍‌କୁ 'ଦ୍ରୋଣ' ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ମାପଟିକୁ 'ଶିବ' କହିଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ।

ଶିବଙ୍କୁ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ କୁହାଯାଉଥିବା ବାକ୍ୟଟି ଉଚ୍ଚାରଣ ନ କରିବାପାଇଁ ଶୈବଧର୍ମପ୍ରତି ବିମୁଖ ଥିବା ବୈଷ୍ଣବ ଜଣକ ଏହିଭଳି ଉତ୍ତର ଦେଇ ଶିବଙ୍କ ଗୌରବ ସ୍ୱୀକାର କରିବାର ମହାପାପରୁ (?) ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଥିଲେ !! ଶିବଙ୍କ 'ପ୍ରସାଦ' ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ 'ପ୍ରସାଦ' ଅପେକ୍ଷା କପରି, କାହିଁକି ଓ କେବେଠାରୁ ନିକୃଷ୍ଟ (ବା ଅଗ୍ରାହ୍ୟ) ବିବେଚିତ ହୋଇଥିଲା ତାହା କେବଳ ଶୈବଧର୍ମ ଓ ବୈଷ୍ଣବଧର୍ମର ବିରୋଧ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଇତିହାସରୁ ଜଣାପଡ଼ିବ । ଏହି କଥାଟି ଗୋଟିଏ ସୁପରିଚିତ ଶ୍ଲୋକ-ପାଦରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଛି, ଯଥା—

"ନ ଗ୍ରାହ୍ୟଂ ଶିବନିର୍ମାଲ୍ୟମ୍"

ବୈଦିକ ଯୁଗରେ ପ୍ରକୃତିର ବିଭିନ୍ନ ଶକ୍ତିକୁ ଦେବତାରୂପେ ପୂଜା କରାଯାଉଥିଲା । ମନୋବାଞ୍ଛା ସିଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଉପାସକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଉପାସନା କରୁଥିଲେ । କ୍ରମେ ପୁରାଣବର୍ଣ୍ଣିତ ଦେବତାମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଘଟିଲା । ପୁରାଣରେ ସେହିସବୁ ଦେବତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଗଲା, ସେମାନଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ବିବିଧ ପୌରାଣିକ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରାଯିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭୂତ ହେଲା । ସେହିସବୁ ପୁରାଣ-ସାହିତ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତୀୟ ଧର୍ମ-ଜୀବନର ମୂଳ-ଭିତ୍ତିରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଅଷ୍ଟମ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଜନ୍ମ ପୂର୍ବରୁ ମାତୃ-ଦେବୀଙ୍କର ଉପାସନା 'ଭାରତୀୟ ମନରେ ଅଶେଷ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିଥିଲା । ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଜନ୍ମର ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀ ପୂର୍ବରୁ ଭାରତର ଧର୍ମ ଗଗନରେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ, ଜୈନ-ଧର୍ମ, ତାନ୍ତ୍ରିକ ଦେବଦେବୀ, ଶିବ ଓ ବିଷ୍ଣୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭାବରେ ଉଦ୍ଭାସିତ ହୋଇଥିଲେ' ।

ବେଦ ଓ ଗୀତାକୁ ଭିତ୍ତି କରି ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ (ଯାହାକୁ କି 'ଭାରତ ଧର୍ମ' ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ)

ଦଶାବତାର ଯାତ୍ରା ବୋଲି ଏହାକୁ କେହି କେହି କହିବାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ଗୁଣ୍ଡିଚା ମଣ୍ଡପରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦଶାବତାର ରୂପ ଧାରଣ କରନ୍ତି ବୋଲି ରଥଯାତ୍ରାକୁ ଦଶାବତାର ଯାତ୍ରା ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେବା ଅନୁମାନ କରାଯାଏ ।

ଏ ସମସ୍ତଠାରୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଭିନ୍ନମତ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । ହିନ୍ଦୁମାନେ ଦେବଦେବୀମାନଙ୍କ ମନୁଷ୍ୟୋଚିତ ଗୁଣ ଓ ଜୀବନଯାତ୍ରାର ସାଧାରଣ ଚାଲିଚଳଣ ଆରୋପ କରିଥାଆନ୍ତି । ଗ୍ରୀଷ୍ମର ପ୍ରକୋପ ହେତୁ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଚନ୍ଦନଯାତ୍ରା ଓ ସ୍ନାନଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରାଯାଏ ।

ସୁନା ଚନ୍ଦନ ଯାତ୍ରା

୧୦୮ ମାଠିଆ ଜଳରେ ଠାକୁରଙ୍କ ସ୍ନାନ କରାଯିବା ଫଳରେ ମହାପ୍ରଭୁ ଜ୍ୱରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ 'ଅଣସର'ରେ ରହନ୍ତି । ପଥ୍ୟ ପାଚନ ସେବନ ପୂର୍ବକ କିଛିଦିନ ବିଶ୍ରାମ କରି ପ୍ରଭୁ ଆରୋଗ୍ୟ ଲାଭ କରନ୍ତି । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ପ୍ରଭୁ ରଥାରୋହଣ କରି ଗୁଣ୍ଡିଚା ମଣ୍ଡପ ଗମନ କରନ୍ତି ।

ରଥଯାତ୍ରାର ଅନ୍ୟ ଏକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଯେ ବର୍ଣ୍ଣାଶ୍ରମ ଅନୁଗାମୀମାନଙ୍କ ମନ୍ଦିର ପ୍ରବେଶ ନିଷେଧ କରାଯାଇ ଥିବାରୁ ପତିତପାବନ ନାମକୁ ସାର୍ଥକ କରିବାପାଇଁ ମହାପ୍ରଭୁ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରି ସର୍ବ ଜନଙ୍କୁ ଦର୍ଶନଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରି ରଥୋପରିସ୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ।

ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ବିଭିନ୍ନ ରଥଯାତ୍ରା

ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ତିନଥର ରଥୋତ୍ସବ ପାଳିତ ହୁଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ବିଷୁବ ବୃତ୍ତ ଅତିକ୍ରମ କରନ୍ତି ସେ ସମୟରେ ଦୋଳୋତ୍ସବ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଋତୁରାଜ ବସନ୍ତର ପ୍ରଭାବ ଫାଲ୍‌ଗୁନ ମାସରେ ଅନୁଭୂତ ହୁଏ । ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୨୧ ତାରିଖ ଦିନ ସମରାତ୍ରଦିବସ ବୋଲି ଭୌଗୋଳିକମାନେ ମତ ଦିଅନ୍ତି । ଏହି ସମ ଦିବସରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଠିକ୍ ବିଷୁବରେଖା ମାର୍ଗଦେଇ ଗତି କରନ୍ତି । ସେହି ଦିନଠାରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଦୋଳାୟମାନ ଗତି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉତ୍ତରାୟଣ ହୁଅନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ତଥା ମହାପ୍ରଭୁ ସମସ୍ତେ ଗ୍ରୀଷ୍ମତାପ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ତେଣୁ ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀ ରାଧାଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ ଦୋଳ ବା ରଥରେ ବୁଲାଯାଏ । ଫାଲ୍‌ଗୁନ ଶୁକ୍ଳ ଦଶମୀଠାରୁ ପାଳିତ ହେଉଥିବା ଦୋଳୋତ୍ସବକୁ ପୁଷ୍ପରଥୋତ୍ସବ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଜୁନ୍‌ମାସ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଷାଢ଼ମାସ ବେଳକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣାୟନ ଗତି ହୁଏ । କର୍କଟକ୍ରାନ୍ତି ଅତିକ୍ରମ କରିବା ସମୟରେ ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳ ଦ୍ୱିତୀୟା ତିଥିରେ ଯେଉଁ ରଥଯାତ୍ରା ପଡ଼େ ତାକୁ ଗୁଣ୍ଡିଚା ରଥ ଉତ୍ସବ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଏହିପରି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣାୟନ ଓ ଉତ୍ତରାୟଣ ଗତିବେଳେ ମକରସଂକ୍ରାନ୍ତି ସମୟରେ ମାଘ ଶୁକ୍ଳ

ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନର ପ୍ରତୀକ— ଜଗନ୍ନାଥ

ଅଧ୍ୟାପକ ଗୌରୀକୁମାର ବ୍ରହ୍ମା

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଆଦିମ ଇତିହାସ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହସ୍ୟାବୃତ ହୋଇ ରହିଛି । 'ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କ୍ଷେତ୍ର' ସମ୍ପର୍କରେ ଲୋକକଥା, ପରମ୍ପରା ଓ ପୌରାଣିକ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକମତ ନୁହନ୍ତି । ଖ୍ରୀ: ପୂ: ୩ୟ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଶୋକଙ୍କ ସମୟରୁ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଓଡ଼ିଶାଭୂମିରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିବା ଇତିହାସର ବିଷୟ ହୋଇ ରହିଛି । ବୌଦ୍ଧ ପୂର୍ବ ଧର୍ମସୂତ୍ରରେ କଥିତ ଅଛି ଯେ, କେବଳ ତୀର୍ଥଭ୍ରମଣ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଅଙ୍ଗ, ବଙ୍ଗ ଓ କଳିଙ୍ଗକୁ ଯାତ୍ରା କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏଥିରୁ କେହି କେହି ମନେ କରନ୍ତି ଯେ, ସେତେବେଳେ ଏହି ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକ ବସବାସପାଇଁ ଅପବିତ୍ର ବିବେଚିତ ହେଉଥିଲା । କିନ୍ତୁ ମନରେ ସ୍ୱତଃ ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଦିତ ହୁଏ, "ତଥାକଥିତ ଅପବିତ୍ର ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ ଆସିଲା କାହୁଁ ?" ଏହାର ଉତ୍ତର ଯେପରି ସରଳ ସେହିପରି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ । ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହ ଯେ, ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ପ୍ରଚାର ଲାଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅଙ୍ଗ, ବଙ୍ଗ ଓ କଳିଙ୍ଗ ପବିତ୍ର ଭୂମି ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଏହି ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ପ୍ରସାରଲାଭ କରିବାପରେ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ସଂପ୍ରଦାୟର କେତେକ ଲୋକ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ିଲେ ଯେ ଆର୍ଯ୍ୟାବର୍ତ୍ତର କୌଣସି ଲୋକ ସାଧାରଣତଃ ଏହି ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକୁ ଯିବ ନାହିଁ ; ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯିବାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ ତେବେ ସେ କେବଳ ତୀର୍ଥଭ୍ରମଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେଠାକୁ ଯାଇପାରିବ । ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଅଭ୍ୟୁଦୟର ବହୁପୂର୍ବରୁ କଳିଙ୍ଗର ଧାର୍ମିକ ଗୌରବ ଯେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ସାରିଥିଲା, ସେ ବିଷୟ ବୌଦ୍ଧପୂର୍ବ ଧର୍ମସୂତ୍ରର ଏହି ମନ୍ତବ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ ହେଉଅଛି ।

ଏହି ରଥକୁ 'ନନ୍ଦିଘୋଷ' କୁହାଯାଏ । ଏଥିରେ ଯେଉଁ ଲୁଗା ଆବରଣ ଦିଆଯାଏ ତାହାର ରଙ୍ଗ ଲାଲ ଓ ହଳଦିଆ ।

ବଳଭଦ୍ରଙ୍କରଥକୁ 'ତାଳଧ୍ୱଜ' କୁହାଯାଏ । ରଥାବୃତ ବସ୍ତ୍ରର ରଙ୍ଗ ଲାଲ ଓ ନୀଳ । ଏହି ରଥର ଚକ ସଂଖ୍ୟା ଚଉଦ । ଏଥିରେ 'ହଳଧ୍ୱଜ' ଶୋଭାପାଏ । ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ରଥ ବାରଟି ଚକ ବିଶିଷ୍ଟ । ଏଥିରେ 'ପଦ୍ମଧ୍ୱଜ' ଶୋଭାପାଏ ।

ଏତଦ୍‌ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଧିବିଧାନ ଯଥା—ରଥ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ପହଣ୍ଡି ବିଜେ, ପୂଜାପାଠ ପଦ୍ଧତି, ବନ୍ଦନା ଓ ରଥଚାଳନା ପ୍ରଭୃତି ବିସ୍ତୃତଭାବେ ସ୍କନ୍ଦପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଏହି ଯାତ୍ରା ଦେଖିବାପାଇଁ ଅସଂଖ୍ୟ ଲୋକଙ୍କର ସମାଗମ ହୁଏ । ଏହି ସମୟରେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ର ହୁଏ ବିଭିନ୍ନ ଜାତି ଧର୍ମ ଓ ସଂପ୍ରଦାୟର ମିଳନ ସ୍ଥଳ । ଯାତ୍ରାଦିନମାନଙ୍କରେ ବଡ଼ଦାଣ୍ଡ ଲୋକାରଣ୍ୟ ହୋଇ ପଡ଼େ । ଲୋକେ ରଥ ଉପରେ ପତିତପାବନଙ୍କୁ ଦେଖି ଓ ରଥ ଦଉଡ଼ି ଟାଣି ଚିତ୍ତ ପବିତ୍ର କରନ୍ତି ।

———

FOR ADVANCE NEWS AND PROGRESSIVE VIEWS

READ

ORISSA'S MOST POPULAR AND THE ONLY INDEPENDENT ORIYA DAILY

Matrubhumi

CUTTACK-1

Telephones – 277 - 349 : 1934 Telegram—MATRUBHUMI

AFFORDS

quicker than the quickest & surer than the surest means of mass contact for your sales message in Orissa with its

* Undiluted coverage
* Unbiased views
* Unbeaten popularity
* Unleant non-party policy

ମାତୃଭୂମି

ଓଡ଼ିଶାର ଜନପ୍ରିୟ ଏକମାତ୍ର ସ୍ୱାଧୀନ ଦୈନିକ

କଟକ-୧

ଫଳେ ଏହି ଘାଟ ଲମ୍ବା ଉପରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଦର୍ଶନର ସୁଯୋଗ ଜନସାଧାରଣ ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି ।

ରଥଯାତ୍ରା

ଗଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣମାନଙ୍କ ପରେ ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବତନ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟ ଦଶପଲ୍ଲାରୁ ରଥ ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ କାଠ ଆସିଲା । ଦଶପଲ୍ଲା ପରଂପରା କ୍ରମେ ପୁରୀ ରଥଯାତ୍ରା ପାଇଁ କାଠ ଦାନ କରି ଆସୁଛି । ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ଦେଶୀୟ ରାଜ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଶାରେ ମିଶିଗଲା ପରେ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଏହି ପାରମ୍ପରିକ ଅଙ୍ଗୀକାର ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇଥିଲେ ଏବଂ ବାର୍ଷିକ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା କାଠଗଡ଼ି ଯଥା ସମୟରେ ପ୍ରେରଣ କରିବା ପାଇଁ ଦଶପଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲର ବନ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଚଳିତ ବର୍ଷ ମହାନଦୀ, କାଠଯୋଡ଼ି ଓ ଭାର୍ଗବୀ ନଦୀରେ କାଠଗୁଡ଼ିକ ଭସାଇ ଅଣାଯାଇ ପୁରୀ ଠାରୁ ୩ ମାଇଲ ଦୂରରେ ନଦୀ ଜଳରୁ ଉପରକୁ ଅଣାଯାଇଥିଲା । ମନ୍ଦିର ପରିଚାଳକଙ୍କ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ କାଠଗୁଡ଼ିକର ଆକାର କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଛୋଟ ହୋଇ ଆସୁଛି । ତେଣୁ ବଜାରରୁ କାଠ କିଣାଯାଇ ନିଅଣ୍ଟ ପୂରଣ କରାଯାଉଅଛି । ସମ୍ପ୍ରଦାୟ କାଠଗୁଡ଼ିକ ଶାଳ କାଠ । କାଠରୁ ଆର୍ଦ୍ରତା ଶୁଖିଗଲା ପରେ ଯାହା ଫାଟି ଯିବାର ଆଶଙ୍କା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଦୃଢ଼ ଓ ଟାଣ । କାଠର ଆକାର କମିଯିବା ଘଟଣାରୁ ଜଣା ପଡ଼ୁଛି ଯେ ଦଶପଲ୍ଲାର ଶାଳ ଜଙ୍ଗଲର କ୍ଷୟ ଘଟୁଛି । ତେଣୁ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ରଥଯାତ୍ରା ନିମନ୍ତେ କାଠ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ପାରମ୍ପରିକ ଅଙ୍ଗୀକୃତ ହୋଇ ଆସିଛି ତାହା ପରିପୂରଣ ଲାଗି ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ସକାଶେ ବିଶେଷ ଯତ୍ନ ଦରକାର ।

ରଥ ଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଅକ୍ଷୟ ତୃତୀୟା ଠାରୁ (୧୯୮୯ ମସିହା ଅପ୍ରେଲ ୧୯ ତାରିଖ) ଆରମ୍ଭ ହୋଇଅଛି । ବଢ଼େଇମାନେ ବଂଶାନୁକ୍ରମେ ଜାଗିରୀ ଭୋଗ କରି ଆସୁଛନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ଜାଗିର-ଗୁଡ଼ିକର ବଣ୍ଟାଆରା ଓ ବିକ୍ରୀ ଫଳରେ ସେମାନେ ପୂର୍ବେ ଯେପରି ପ୍ରତିବନ୍ଧ ବିନା ମଜୁରୀରେ ସେବା କରି ଆସୁଥିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେପରି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନଙ୍କୁ ଉଚିତ ହାରରେ ମୁଣ୍ଡ ପିଛା ଦୈନିକ ଟ ୩·୨୫ ପଇସା ମଜୁରି ଦେବାକୁ ହେବ ।

ରଥଗୁଡ଼ିକର ଆକାର ଓ ଆକୃତି ଅଦ୍ୟାବଧି ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ଅଛି । ଆକାରରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ୪୫ ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ଓ ଏକ ଚକରୁ ଅନ୍ୟ ଚକର ଲମ୍ବ ୪୫ ଫୁଟ । ସମସ୍ତ ରଥଗୁଡ଼ିକର ଚକର ବ୍ୟାସ ୭ ଫୁଟ ଏବଂ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ପାଇଁ ୧୬ଟି; ବଳଭଦ୍ର ରଥ ପାଇଁ ୧୪ଟି ଓ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ରଥ ପାଇଁ ୧୨ଟି ଚକ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଛି । ଚକଗୁଡ଼ିକ ଚଳିତ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଅପରିବର୍ତ୍ତିତ ରହିବ । ପୂର୍ବରୁ ରଥଗୁଡ଼ିକ ପଶମ ଦ୍ୱାରା ଆବୃତ ହେଉଥିଲା, ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ପଶମ ଦ୍ରବ୍ୟର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ ମରକିନ୍ କାର୍ପାସ ବସ୍ତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଅଛି । ମାରକିନ୍ ବସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ରଥରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ରଙ୍ଗ କରାଯାଇ ଶୁଖାଇ ଦିଆଯାଏ । ଆବରଣ ଗୁଡ଼ିକର ରଙ୍ଗ ନିମ୍ନରେ ଦିଆଗଲା—

ଜଗନ୍ନାଥ ... ଲାଲ ଓ ସୁନେଲି
ବଳଭଦ୍ର ... ଲାଲ ଓ ଶାଗୁଆ
ସୁଭଦ୍ରା ... ଲାଲ ଓ କଳା

ପ୍ରତ୍ୟେକ ରଥ ଟାଣିବା ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଦଉଡ଼ିର ସଂଖ୍ୟା ୪ ଅଟେ । ଯେତେବେଳେ ରଥଗୁଡ଼ିକ ରାସ୍ତା ମଝିରୁ ଖସିଯାଏ ଓ ସେ ଗୁଡ଼ିକୁ ରାସ୍ତା ମଝିକୁ ଟାଣି ଆଣିବା ଦରକାର

ହେଉ, ସମସ୍ତେ ସୁଖଶାନ୍ତିରେ ରହନ୍ତୁ ବୋଲି କାମନା କରନ୍ତେ ତାହା ହେଲେ ତାଙ୍କର ନିଜର ମଧ୍ୟ ମଙ୍ଗଳ ହୁଅନ୍ତା । କଠୋର ହୃଦୟ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜକୁ ଯଦି ଦୁଃସ୍ଥ ଆତୁର ବ୍ୟକ୍ତିର ଅବସ୍ଥାରେ ପକାଇବା ଚିନ୍ତା କରେ ତାହାହେଲେ ତାଙ୍କର ହୃଦୟ କୋମଳ ଓ ଦୟାପରହୋଇ ସେବାଭାବାପନ୍ନ ହେବ । ଧନୀ ନିକଟରେ ପ୍ରଚୁର ଟଙ୍କା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏଭଳି ଦୈବୀ ଦୁର୍ଘଟଣା ଆସିପଡ଼େ ଯେ ସେତେବେଳେ ଟୋପାଏ ପାଣି ପିଇବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ । ଶୋଷରେ ତଣ୍ଟି ଶୁଖିଯାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେହି ଧନୀ ଲୋକର ଅଭାବ ଟୋପାଏ ପାଣି – ସେ ଟିକିଏ ଯେଉଁ ଲୋକ ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ଦିଅନ୍ତି ଓ ତାଙ୍କର ଭିତରେଥିବା ଆତ୍ମା ତୃପ୍ତି ପାଏ; ତାହାଦ୍ୱାରା ଜଗତର କର୍ତ୍ତା ତୃପ୍ତହୋଇ ପାଣି ଦେଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରନ୍ତି ।

ଝଡ଼, ତୋଫାନ, ବନ୍ୟା, ମରୁଡ଼ି, ଘରପୋଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି ଆକସ୍ମିକ ଦୈବୀ ଦୁର୍ଘଟଣାବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯତ୍‌ପରୋନାସ୍ତି ନିଜର ଶକ୍ତି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ—ସେତେବେଳେ ନିଜ ଲୋକ, ନିଜ ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ଦଳଲୋକ, ନିଜ ଗାଁ ଲୋକ ବୋଲି ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ନ ଆଣି ପ୍ରକୃତରେ ଯାହାର ସାହାଯ୍ୟ ତୁରନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ତାହାଙ୍କୁ କରିବାକୁ ହେବ ।

ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ଯେ ଆଜିକାଲି ଗ୍ରାମେ ଗ୍ରାମେ ଯୁବକ ସଂଘ ଓ ମହିଳା ସମିତି ଗଢ଼ିଉଠି ପ୍ରଶଂସାର ସହ ମାନବିକ ସେବା କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସେବକ ସେବିକା ପ୍ରାଥମିକ ଚିକିତ୍ସା, ନିଆଁ ଲିଭାଇବା, ନଈ ପହଁରିବା, ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ଓ ଘରେ ରୋଗୀଙ୍କ ସେବା କରି ମନ ବୁଝାଇବା ଓ ଦୁଃସ୍ଥଦୁର୍ଗତ ଅଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଆସିଥିବା ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥ, ଲୁଗା ପଟା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିନିଷପତ୍ର ଓ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ଭେଦଭାବ ନ ରଖି ବାଣ୍ଟିବା ପ୍ରଭୃତି ନିମନ୍ତେ ତାଲିମ ନେବା ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ । ନିଜ ନିଜ ସହର ଓ ଗ୍ରାମରେ ଥିବା ଚିକିତ୍ସାଳୟମାନଙ୍କରେ ଚିକିତ୍ସକମାନଙ୍କୁ ଓ ସେବିକାମାନଙ୍କୁ ରୋଗୀର ମଙ୍ଗଳ ନିମନ୍ତେ ବାହାରର ବେସରକାରୀ ଜନସେବକସେବିକାମାନଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ନିତାନ୍ତ ଲୋଡ଼ା ।

ସେବା ଅନୁଷ୍ଠାନପାଇଁ ଧନ ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକ ତାହାଠାରୁ ମନ ଥିବା ଜନଶକ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତା ଅତ୍ୟଧିକ । ମେଳା, ଯାନଯାତ୍ରାରେ ଯେଉଁଠାରେ କି ବହୁଳ ଜନସମାଗମ, ସେଠାରେ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଓ କର୍ମୀଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବେସରକାରୀ ସେବକ ସେବିକା ଓ କର୍ମବୃନ୍ଦଙ୍କର ଶୃଙ୍ଖଳିତ ସାହାଯ୍ୟ ଅଧିକ ଦରକାର ।

ଦୁଃସ୍ଥ, ନିଃସହାୟ, ଆତୁର, ଦୈବୀ ଦୁର୍ବିପାକ ଦୁର୍ଘଟଣାଗ୍ରସ୍ତ ବିପନ୍ନଲୋକଙ୍କୁ ଧନ ଜନ ଓ ମନ ଦେଇ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ଐଶ୍ୱରିକ ଆଶୀର୍ବାଦ ସହ ଦାତା ଓ ସେବକ ସେବିକାମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ହୁଏ । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଅନୁଭୂତି ଯେ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଭାବେ ଏକଟଙ୍କା ଦାନ କଲେ ଅନ୍ୟ ଉପାୟରେ ଶତାଧିକ ଟଙ୍କା ବା ତାହାର ସମତୁଲ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ କୌଣସିଠାରୁ ଅଜାଣତରେ ମିଳେ ।

ନିଃସ୍ୱାର୍ଥ ଓ ନିଷ୍କାମ ମନରେ ଜୀବସେବା କରିପାରିଲେ ଶରୀର ସୁସ୍ଥ ସବଳ ରହିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ତରରେ ଶାନ୍ତି ପାଇ ଆନନ୍ଦ ଉପଭୋଗ କରିବେ । ନବ-କଳେବର ଅବସରରେ ଏହାହିଁ ମୋର ବିନମ୍ର ନିବେଦନ ଜୀବ ସେବାହିଁ ପରମ ଧର୍ମ ।

୭। ଏହି ବୃକ୍ଷଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁରାତନ ଓ ବୃହଦାକାର ଥିଲା। ଏହାର ମୂଳରୁ ଗୋଲେଇ ୧୧ଫୁଟ ଏବଂ ୧୬ଫୁଟ ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଗଛରେ କୌଣସି ଶାଖାପ୍ରଶାଖା ବାହାରି ନଥିଲା।

୮। ଏହି ଗଛରେ କୌଣସି ଲତା କିମ୍ବା ମଲଗ ମାତ୍ର ନଥିଲା।

ଦାରୁ ଅନ୍ୱେଷଣ

ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଚମ୍ପାଝର ଗ୍ରାମର ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ନଂ ୯୨୮ ଜମିରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁଟି ରହିଥିଲା। ଏହି ଜମିଟି ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭୂସମ୍ପତ୍ତି ଲଖରାଜ ମହାଲର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ।

ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ବାଲିପାଟଣା ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭକର ସାହି ଗ୍ରାମ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଏକ ପଲ୍ଲୀଗାଁ ଗଡ଼ ସୁରପଡ଼ାର କେଶବ ଚନ୍ଦ୍ର ପାତ୍ରଙ୍କ ଜମିରୁ ଶ୍ରୀ ବଳଭଦ୍ରଙ୍କ ଦାରୁର ସନ୍ଧାନ ମିଳିଲା।

କଟକ ଜିଲ୍ଲା ଗୋବିନ୍ଦପୁର ଥାନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ଦାରୁପୁର ଗ୍ରାମର ନଂ ୨୫୮ ଗୋଚର ଜମିରୁ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କ ଦାରୁ ମିଳିଲା। ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ବାଲିପାଟଣା ଥାନାର ବନମାଳୀପୁର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବଳଙ୍ଗ ଗ୍ରାମରୁ ସୁଦର୍ଶନଙ୍କ ଦାରୁ ମିଳି ପାରିଛି।

ଦାରୁର ସନ୍ଧାନ ମିଳିବାପରେ ବୃକ୍ଷ ନିକଟରେ ହୋମ କରାଯାଏ। ଏକ ପବିତ୍ର ଦିବସରେ ଦାରୁଗୁଡ଼ିକ କଟାହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ହୋମ କାର୍ଯ୍ୟ ଚାଲିଥାଏ। ଚମ୍ପାଝରଠାରେ ଦୀର୍ଘ ତିନିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୋମ କରାଯାଇ ୧୯୬୯ ମଇ ୧୭ ତାରିଖ ଅପରାହ୍ନରେ ଗଛ କଟା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା। ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପବିତ୍ର ଦାରୁ ଦର୍ଶନକରିବା ପାଇଁ ଦୂରଦୂରାନ୍ତରୁ ବହୁ ଲୋକ ଜମା ହେବାକୁ ଲାଗିଲେ। ଦର୍ଶକ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳା ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା ଓ ସାଧାରଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପରିଷ୍କାର ପରିଚ୍ଛନ୍ନତା ପ୍ରତି ମଧ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା। ଶିଳ୍ପ ପୁରାଣରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି—"ସ୍ୱରୂପନ୍ ବା ଅରୂପନ୍ ବା ନପଶ୍ୟତେ ଛେଦନ ଅବଧି", ଅର୍ଥାତ୍ ଦାରୁ କଟା ନହେବା ପୂର୍ବରୁ ତାହାକୁ ଦର୍ଶନ କରିବା ନିଷେଧ। କିନ୍ତୁ ଜନସାଧାରଣ ଏହି ବିଧି ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞ ଅଛନ୍ତି ତେଣୁ ଦାରୁ ଦର୍ଶନ ନକରିବା ପାଇଁ କେହି ସେମାନଙ୍କୁ ବାରଣ କରି ନାହାନ୍ତି। ଫଳରେ ବିରାଟ ଜନସମାଗମ ଯେ ଘଟିଲା କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସେବାପୂଜକମାନଙ୍କ ବାରଣସତ୍ତ୍ୱେ ଲୋକମାନେ ଦାରୁର ବକଳ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଗଲେ।

୧୯୬୯ ମସିହା ମଇ ୧୭ ତାରିଖ ଅପରାହ୍ନ ୩ ଘଣ୍ଟା ବେଳେ ଦାରୁ କାଟିବା କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା। ବିଶ୍ୱନାଥ ପତି ମହାପାତ୍ର (ବିଦ୍ୟାପତିଙ୍କ ବଂଶର) ପ୍ରଥମେ ସୁନାଟାଙ୍ଗିଆରେ ଦାରୁକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିଥିଲେ। ଏହା ପରେ ଦଇତାପତି ରାଜକିଶୋର ଦାଶ ମହାପାତ୍ର ରୁପା ଟାଙ୍ଗିଆରେ ଦାରୁକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲେ। ତାହାପରେ ତିନି ଜଣ ବିଶ୍ୱକର୍ମା (ବଢ଼େଇ) ଦାରୁ-

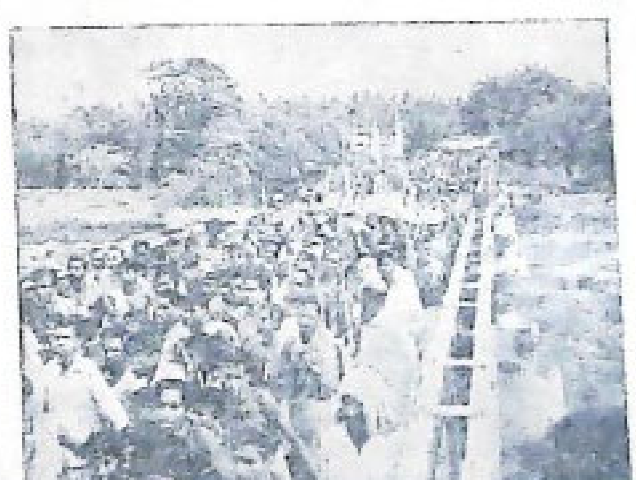

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁକୁ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ନିଆଯାଉଛି

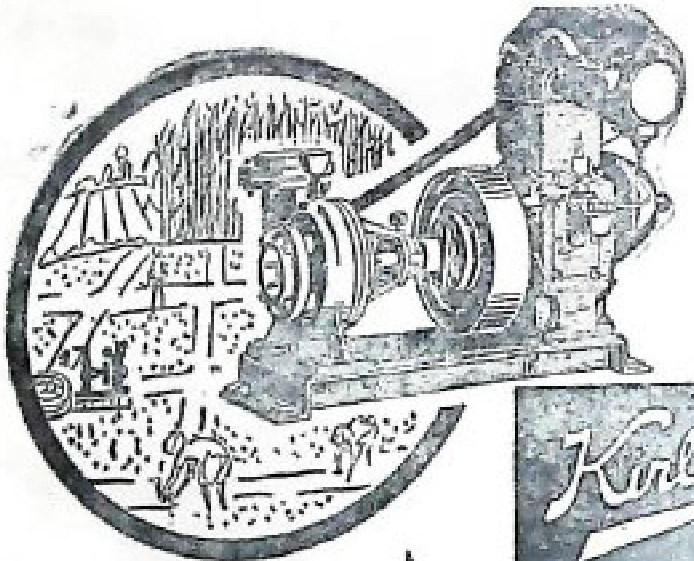

Kirloskar

This pumpset gives more water saves time saves cost.

5 H P
WATER COOLED
DIESEL ENGINE
PUMPING SETS
TYPE AV1

AUTHORISED DISTRIBUTORS

Kirloskar Brothers Limited

Regd. Office: UDYOG BHAVAN, TILAK ROAD, POONA-9

Show Room & Depot at STATION CIRCLE UNIT-3

BHUBANESWAR-1

ଜଗନ୍ନାଥ, ବଳଭଦ୍ର, ସୁଭଦ୍ରା ଓ ସୁଦର୍ଶନଙ୍କର ଦାରୁ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଗଲେ ମିଳିବ ତାହା ପତି ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ସ୍ୱପ୍ନରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମିଳିଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇଅଛି । କାକଟପୁରର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଠାକୁରାଣୀ ମା ମଙ୍ଗଳା ଏମାନଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ ଏହି ଦଳ ଦାରୁ ଅନ୍ୱେଷଣ ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ । ସ୍ୱପ୍ନ ହେଉ ବା ନ ହେଉ ଏକଥା ନିଶ୍ଚିତ ଯେ କେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦାରୁ ମିଳିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଖବର ପୂର୍ବରୁ ମିଳିଥିଲା । ବନସ୍ତ ଡ଼ାର ଭଳି ସମସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ଖୋଜି । ନିକଟର ଚମ୍ପାଝରଠାରେ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଦାରୁ ରହିଥିବା ଖବର ଦଇତାମାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଯାଇଥିଲା ବୋଲି ମୋ ନିକଟରେ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ସୂତ୍ରରୁ ସମ୍ବାଦ ପହଞ୍ଚିଥିଲା । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁ ଅନ୍ୱେଷଣରେ ଯେଉଁ ଦଳ ବାହାରିଥିଲେ ସେମାନେ ପ୍ରଥମେ ସିଧାସଳଖ ଚମ୍ପାଝରକୁ ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ । ଚମ୍ପାଝରଠାରେ ରହିଥିବା ଦାରୁର ସବୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଲକ୍ଷଣ ନଥାନ୍ତା ତେବେ ସେମାନେ ଅନ୍ୟତ୍ର ନିଶ୍ଚୟ ଦାରୁ ଅନ୍ୱେଷଣରେ ବାହାରିଥାନ୍ତେ । ଦାରୁ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଅତି ପୁରୁଣା ଅଥଚ ମୋଟା ନିମ ଗଛ ଦରକାର ଏବଂ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଦଶଟି ଲକ୍ଷଣ ଥିବା ଆବଶ୍ୟକ :—

୧ । ନିମ ଗଛ ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ବରୁଣ ଗଛ ରହିଥିବ । କୋଟିଏ ସାହାଡ଼ାଗଛ ଥିବା ଉଚିତ ବୋଲି ଯେଉଁ ଧାରଣା ରହିଛି ତାହା ଭୁଲ ।

୨ । ଗଛଟି ନଦୀ ନିକଟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥିବ ।

୩ । ନିକଟରେ ଗୋଟିଏ ଆଶ୍ରମ ରହିଥିବ ।

୪ । ଅନତିଦୂରରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ମଶାନ ଥିବ ।

୫ । ଗଛଟିରେ ଶଙ୍ଖ, ଚକ୍ର, ଗଦା, ପଦ୍ମ ସଙ୍କେତ ଥିବ ।

୬ । ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ (ସମ୍ଭବତଃ ୧୨ ଫୁଟ) ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଛରେ କୌଣସି ଡାଳ ନଥିବ

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦାରୁରେ ଥିବା ଶଙ୍ଖ ଚିହ୍ନ

ଚକ୍ର ଚିହ୍ନ

କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରେ ଜାଗିର ଉଚ୍ଛେଦ

କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାର ପୂର୍ବତନ ଗଡ଼ଜାତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀ ତଥା ସରକାରଙ୍କର ସେବା ନିମନ୍ତେ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ 'ମହାପାତ୍ର' ଜାଗିର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବିଷୟ ସରକାରଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଛି । ଯଦିଓ ସେମାନେ ଏହିଭଳି ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ଆଉ କରୁନାହାନ୍ତି, ତଥାପି ସେମାନେ ପୂର୍ବଭଳି ନିଷ୍କର ଜମି ଉପଭୋଗ କରି ଆସୁଅଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସରକାର ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି ଯେ ଏହିସବୁ ଜାଗିର ତୁରନ୍ତ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯିବ ଏବଂ ତା ୧ । ୭ । ୧୯୬୯ ରୁ ଏହିସବୁ ଜାଗିର ଜମି ଉପଭୋଗ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ନାମରେ ନ୍ୟାଯ୍ୟ ଓ ଯଥାର୍ଥ ଖଜଣା ଧାର୍ଯ୍ୟ କରାଯାଇ ସ୍ଥିତିବାନ ସ୍ୱତ୍ୱ ସହ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଯିବ । ଏଥିନିମନ୍ତେ ସର୍ତ୍ତ ରହିବ ଯେ ସେମାନେ ସେହି ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରଥମେ ଜାଗିର ପାଇଥିଲେ, ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ସେମାନଙ୍କୁ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଗ୍ରାମସଭା ପାଇଁ କୌଣସି ଜମି ମଧ୍ୟ ସଂରକ୍ଷିତ ହେବ ନାହିଁ । ସେହି ଜାଗିରଦାରମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱତ୍ୱ ଓ ଅଧିକାର ପ୍ରତ୍ୟର୍ପଣ କରି ତାହା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଜାଗିର ଜମିର ସ୍ଥିତିବାନ ସ୍ୱତ୍ୱ ହାସଲ କରିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି ପ୍ରେସନୋଟ ଓଡ଼ିଶା ଗେଜେଟର ଉତ୍କଳ ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାର ଦୁଇମାସ ମଧ୍ୟରେ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲା କଲେକ୍ଟରଙ୍କ କିମ୍ବା ଏଥିନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗୀୟ ଅଫିସରଙ୍କ ନିକଟରେ ଆବେଦନ କରନ୍ତୁ ।

ଖର୍ଚ୍ଚଯୁକ୍ତ ଶଯ୍ୟା (ପେଇଙ୍ଗ୍ ବେଡ୍) ନିମନ୍ତେ କେତେକ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ

ରାଜ୍ୟରେ ୬୦ ବା ତହିଁରୁ ଅଧିକ ଶଯ୍ୟା ଥିବା ହାସ୍ପାତାଳମାନଙ୍କରେ ଶତକଡ଼ା ୨୫ ଭାଗ ଶଯ୍ୟା-ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ଆଦାୟ ପଦ୍ଧତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ ବୋଲି ସରକାର ତା ୩ । ୫ । ୧୯୬୯ରେ ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ପ୍ରେସନୋଟରେ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ବିଶେଷ କରି ପଲ୍ଲୀଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ବିବେଚନା କରାଯାଇ ଏହିସବୁ ଅଞ୍ଚଳ ଅଧିବାସୀ-ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଶତକଡ଼ା ୨୫ ଭାଗ ବ୍ୟକ୍ତି ହାସପାତାଳରେ ଗୋଟିଏ ଶଯ୍ୟା ଦଖଲ କରିବା-ପାଇଁ ଦୈନିକ ଟ ୩.୦୦ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେବା ସକାଶେ ସମର୍ଥ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରାଯାଇଥିଲା । ପେଇଙ୍ଗ୍ ବେଡ୍ ବା ଖର୍ଚ୍ଚଯୁକ୍ତ ଶଯ୍ୟା ଅଧିକାର କରୁଥିବା ରୋଗୀଙ୍କୁ ଦୈନି... ଟ ୩.୦୦ ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେବାକୁ ହେବ; ହାସପାତାଳରେ ... ପଥ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ପାଇଁ ଟ ୧.୫୦ ପଇସା ଓ ଶଯ୍ୟା ଦଖଲ ପାଇଁ ଟ ୧.୫୦ ପଇସା ଏଥିର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଯଦି କୌଣସି ରୋଗୀ ହାସପାତାଳରୁ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ପସନ୍ଦ ନ କରିବେ ତାହାହେଲେ ଶଯ୍ୟା ଦଖଲ ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ମାତ୍ର ଟ ୧.୫୦ ପଇସା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

୨—ଖର୍ଚ୍ଚଯୁକ୍ତ ଶଯ୍ୟା ଦଖଲ କରୁଥିବା ରୋଗୀମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କେତେକ ସୁଖସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ ଓ ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦେବା ପ୍ରଶ୍ନ ସରକାରଙ୍କ ବିଚାରାଧୀନ ଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଅନୁସାରେ ୧୯୬...

୧୯୬୯ ମସିହାର ନବକଳେବର

ନୀଳମଣି ସେନାପତି

'ନବକଳେବର' ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକଙ୍କ ମନରେ ବହୁ ଭୁଲଧାରଣା ଜାତହୋଇଛି । ତେଣୁ ୧୯୬୯ ମସିହାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ନବକଳେବର ଉତ୍ସବ ସମୟରେ ପ୍ରକୃତ କ'ଣ କରାଯିବ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଚାହୁଁଛି ।

କେଉଁ ବର୍ଷ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଘଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯିବ, ତାହା ଜ୍ୟୋତିଷମାନେ ସ୍ଥିର କରିଥାନ୍ତି । ଯେଉଁ ବର୍ଷ ଯୋଡ଼ା ଆଷାଢ଼ ପଡ଼ିଥାଏ, ସେହି ବର୍ଷ ଉକ୍ତ ଘଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ସାଧାରଣତଃ ଚାନ୍ଦ୍ର ମାସ ୨୮ ଦିନରୁ ସାମାନ୍ୟ କମ୍ ଏବଂ ସୌର ମାସ ହେଉଛି ୩୦ ଦିନ । ଚାନ୍ଦ୍ର ମାସ ୨୮ ଦିନରୁ କମ୍ ହେବା ଫଳରେ ବର୍ଷରେ ପ୍ରାୟ ଏକମାସ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ଏହି ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଦୂରକରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜ୍ୟୋତିର୍ବିଦ୍‌ମାନେ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ମାସ ପରିବର୍ତ୍ତେ ଯୋଡ଼ା ମାସ ଧାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତି । ୧୯୬୯ ମସିହାରେ ଯୋଡ଼ା ଆଷାଢ଼ ପଡ଼ିଛି । ଜୁନ୍ ଅଧାଅଧିରୁ ଜୁଲାଇ ଅଧା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅଗଷ୍ଟ ଅଧାଅଧି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଯୋଡ଼ା ଆଷାଢ଼ ରୂପେ ବିବେଚିତ । ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥଯାତ୍ରା ଆଷାଢ଼ ଶୁକ୍ଳପକ୍ଷ ଦ୍ୱିତୀୟା ଅର୍ଥାତ୍ ଜୁଲାଇ ୧୭ ତାରିଖରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ।

ସାଧାରଣତଃ 'ନବକଳେବର' କହିଲେ ନୂତନ ଶରୀର ବା ଘଟକୁ ବୁଝାଇଥାଏ । ନୂତନ କରି କଟା ହୋଇଥିବା ନିମ କାଠରେ ଏହି ଘଟ ନିର୍ମିତ ହୁଏ । ପୁନର୍ବାର ନବକଳେବର ଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ନବନିର୍ମିତ ଘଟ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରହିଥାଏ

ଓ ତତ୍ସଂପର୍କୀୟ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ କରିବା; ୩—ଜଳସେଚନ ନିମିତ୍ତ ପାଣି ମାହାସ୍ତ ତିଆରି କରିବା; ୪—ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ କୃଷି ପାଇଁ ଟ୍ରାକ୍ଟର, ପାୱାର ଟିଲର, ଥ୍ରେସର, ଡ୍ରିଲର ଆଦି ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିଣିବା; ୫—ବୃହତ୍ ଜଳସେଚନ କିମ୍ବା ଗଭୀର କୂପ ଖୋଳା ହୋଇଥିବା ଯୋଜନା ଅନ୍ତର୍ଗତ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଭୂମି ସମତଳ ବା ବନ୍ଧ ତିଆରି କରିବା; ୬—ଜଳସେଚନର ସୁବିଧା ନିମିତ୍ତ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଲାଇନ୍ ନେବା; ୭—ଫଳ ବଗିଚା କରିବା (ଯଥା:—ନଡ଼ିଆ, ଲେମ୍ବୁ, ଆମ୍ବ, ଲଙ୍କାଆମ୍ବ ଇତ୍ୟାଦି); ୮—ରବର, ଚା ଓ କଫି ଚାଷ କରିବା; ୯—ଜଳ ସେଚନ ପାଇଁ ବନ୍ଧ ପକାଇବା ଓ ୧୦—ଧାନ ଚାଷର ଉପଯୋଗୀ କରିବା ନିମିତ୍ତ ଭୂମିକୁ ସମତଳ କରିବା ଓ ହିଡ଼ ବନ୍ଧାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମଧ୍ୟମିଆଦି ଋଣ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଶେଷୋକ୍ତ ଦୁଇଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ (ନଂ ୯ ଓ ନଂ ୧୦) ପାଇଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଋଣ ଲଗାଣର ମାତ୍ର ୧୦ ଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଋଣ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ ଓ ଅବଶିଷ୍ଟ ୯୦ ଭାଗ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟପାଇଁ (ନଂ ୧ ରୁ ନଂ ୮ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ) ଦିଆଯିବ ।

ଋଣ ମଞ୍ଜୁରୀ ଓ ବଣ୍ଟନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଯେପରି ବିଳମ୍ବ ନ ହୁଏ ସେଥିପାଇଁ କେତେକ ପଦ୍ଧତିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କୋହଳ ନୀତିମାନ ଅନୁସରଣ କରାଯାଉଛି:—

୧ । ବିଭିନ୍ନ କିସମର ଜମିପାଇଁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତଥା ମୂଲ୍ୟର ସ୍ୱଳ୍ପତାକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇ ୧ ଏକର ଜମିର ସର୍ବୋଚ୍ଚ ମୂଲ୍ୟ ଟ ୫,୦୦୦କୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଅଛି । ସେଥିପାଇଁ ଋଣ ନେବାପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ବେଶି ପରିମାଣରେ ଜମି ବନ୍ଧକ ଦେବା ଦରକାର ପଡ଼ୁଥିବା ସ୍ଥଳେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଳ୍ପ ଜମି ବନ୍ଧକ ଦେଇ ସେହି ପରିମାଣ ଋଣ ନିଆଯାଇ ପାରିବ ।

୨ । ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ବନ୍ଧକୀ ଜମିପାଇଁ ବନ୍ଧକ ସମୟରେ ୩ ଗୋଟି ଦାୟମୁକ୍ତ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଦରକାର ପଡ଼ୁଥିବା ସ୍ଥଳେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେବଳ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଦାୟମୁକ୍ତ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ଋଣ ମଞ୍ଜୁରୀ ପରେ ଓ ଋଣ ବଣ୍ଟନ ପୂର୍ବରୁ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

୩ । ଯେଉଁ ଜମିକୁ ଋଣ ନେବା ପାଇଁ ବନ୍ଧକ ଦିଆଯିବ ସେହି ଜମି ମୂଲ୍ୟର ଶତକଡ଼ା ୫୦ ଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଋଣ ମିଳିବ । ଯଦି ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ପମ୍ପ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୃଷି ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିଣିବା ପାଇଁ ଋଣ ନିଆଯାଇଥାଏ, ତେବେ ଉକ୍ତ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ବନ୍ଧକ ଦେବାକୁ ହେବ ଏବଂ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବନ୍ଧକ ଜମି ମୂଲ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଯନ୍ତ୍ରପାତିର ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗ କରାଯାଇ ମୋଟ ମୂଲ୍ୟର ଶତକଡ଼ା ୫୦ ଭାଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଋଣ ଦିଆଯିବ ।

୪ । ପୂର୍ବରୁ ଋଣ ଗ୍ରହଣ କ୍ଷମତା ୧୫,୦୦୦ ଟଙ୍କାରେ ସୀମିତ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ କୃଷି ଉପକରଣ ତଥା ଜଳସେଚନ ପାଇଁ ମୂଲ୍ୟବାନ ଯନ୍ତ୍ରପାତି କିଣିବାରେ ବେଶି ଟଙ୍କା ଦରକାର ପଡ଼ୁଥିବାରୁ ତାହାକୁ ୩୦,୦୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରାଯାଇଛି ।

୫ । ଜଳସେଚନ ଯୋଜନାକୁ ଶୀଘ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଏକ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ପ୍ରାଥମିକ ଭୂ-ବନ୍ଧକ ବ୍ୟାଙ୍କ ରାଜ୍ୟ ସମବାୟ ଭୂ-ବନ୍ଧକ ବ୍ୟାଙ୍କଠାରୁ ଟଙ୍କା ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ନିଜର ସମ୍ବଳ ଥିବା ବନ୍ଧକ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଜମିର [illegible] ସଂପାଦନ କରି ୫,୦୦୦ ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ [illegible] ପାରିବେ ଓ ସେହି ଟଙ୍କା ଏହି ବ୍ୟାଙ୍କରୁ [illegible] ଉଠାଇ ପାରିବେ । ଯେଉଁ ପ୍ରାଥମିକ ଭୂ-ବନ୍ଧକ

ଭାରତରେ ଦୁଇଟି ମାତ୍ର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତୀର୍ଥକ୍ଷେତ୍ର ମହାପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ ରୂପେ ଲୋକେ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ସିନ୍ଧୁ କୂଳବର୍ତ୍ତୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଧାମ ବିଷ୍ଣୁକ୍ଷେତ୍ର ରୂପେ ଏବଂ ଉତ୍ତର ଭାରତସ୍ଥ ବାରାଣସୀ ଓ ତ୍ରିବେଣୀ ଶୈବ କ୍ଷେତ୍ର ରୂପେ ସୁପ୍ରଚାର ହୋଇଥିଲା । ତତ୍କାଳୀନ ଜଣେ ବଙ୍ଗ ଦେଶୀୟ ସେନ ବଂଶୀୟ ରାଜା ବିଶ୍ୱରୂପ ସେନଙ୍କ ମଦନପଦାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ଗୋଟିଏ ତାମ୍ରଶାସନରେ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଶ୍ଳୋକ ଏଥିର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଉଦାହରଣ ରୂପେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ପାରେ—

ବେଲାୟାଂ ଦକ୍ଷିଣାବ୍ଧେର୍ମୁଷଲଧର-
ଗଦାପାଣିସଂବାସବେଦ୍ୟାଂ
କ୍ଷେତ୍ରେ ବିଶ୍ୱେଶ୍ୱରସ୍ୟ ସ୍ଫୁରଦସି
ବରଣାଶ୍ଲେଷ ଗଙ୍ଗୋର୍ମିଭାଜି ।
ଗଙ୍ଗାସିନ୍ଧୋସ୍ତ୍ରିବେଣ୍ୟାଃ କମଳଭବ
ମଖାରମ୍ଭ ନିର୍ବ୍ୟାଜପୂତେ-
ଯେନୋଚ୍ଚୈର୍ଯ୍ୟଜ୍ଞୟୂପୈଃ ସହ
ସମରଜୟସ୍ତମ୍ଭମାଳ ନ୍ୟଧାୟି ॥

ବଳରାମ ଓ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକାନଂଶାରୂପିଣୀ ସୁଭଦ୍ରାଙ୍କର ଅବସ୍ଥିତି ଦେବୀ ଭାଗବତ, ହରିବଂଶ ପ୍ରଭୃତି ପୁରାଣରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି । ଏ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଯାଇ କେତେ କେତେ ତାନ୍ତ୍ରିକ ମତାବଲମ୍ବୀ ଭୈରବଙ୍କୁ ଜଗନ୍ନାଥ ରୂପେ ଏବଂ ବିମଳାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଶକ୍ତି ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଅଛନ୍ତି ।

ଉତ୍କଳେ ପଦ୍ରଦେଶସ୍ତୁ ବିରଜାକ୍ଷେତ୍ର ଉଚ୍ୟତେ ।
ବିମଳା ସା ମହାଦେବୀ ଜଗନ୍ନାଥସ୍ତୁ ଭୈରବଃ ॥

ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଉତ୍କଳସ୍ଥ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ବିରଜା ଗୋଟିଏ ତନ୍ତ୍ର-ପୀଠ ଏବଂ ସେହିଁଠାରେ ଜଗନ୍ନାଥ ସ୍ୱୟଂ ଭୈରବ ଓ ତାଙ୍କ ମହାଦେବୀ ବିମଳା ବିଦ୍ୟମାନ । ଦେବୀ ଭାଗବତରେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଅଛି ଯେ—

"ଗୟାୟାଂ ମଙ୍ଗଳାପ୍ରୋକ୍ତା ବିମଳା ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ।"

କିନ୍ତୁ ବିମଳା ଶକ୍ତି ସ୍ୱରୂପିଣୀ ଦେବୀରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରି ମୂଳ ମନ୍ଦିରଠାରୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଲାଭ କରିଥିବାରୁ ଏବଂ ସୁଭଦ୍ରା ରୂପିଣୀ ଅନ୍ୟ ଏକ ଶକ୍ତି (ସେ କି ଏକାନଂଶା ରୂପେ ପରିଚିତା) ମୂଳ ମନ୍ଦିରରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବାରୁ, ତାନ୍ତ୍ରିକବାଦ ସହିତ ଭାଗବତର ଯେଉଁ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ହରିବଂଶ ପ୍ରଭୃତି ବୈଷ୍ଣବ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହୋଇ ଅଛି, ତାହା ସୁସ୍ପଷ୍ଟତଃ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ । ସଂକ୍ଷେପରେ କହିବାକୁ ଗଲେ, ସମସ୍ତ ମତବାଦକୁ ନେଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ମୂଳରେ ସର୍ବଧର୍ମ ସମନ୍ୱିତ ଭାବ ପ୍ରକାଶ କରି ଉତ୍କଳର ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କୌଶଳରେ ତାଙ୍କ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ତଥା ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖା ଦେଇଥିବା ଧର୍ମାନ୍ଧତା ଓ ଧର୍ମ ବିଦ୍ୱେଷ ଦୂର କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ ।

ସବୁରି ତୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ କଥା—

ଏହା ସମ୍ଭବ ହେଲା କେମିତି ?

1/- Sathi Prakashan's WORD BOOK MORE THAN 12000 WORDS

ମୂଲ୍ୟ
ଟଙ୍କାଟିଏ
ମାତ୍ର

1/- Sathi Prakashan's WORD BOOK MORE THAN 12000 WORDS

ନାଟକ

ଶାନ୍ତି, ଅରୁଧା, ତୁଳସୀ, ଏକଶ, ସଂଘାତ, ଆଜାଦି, ମମତା, ନିକାଶ, ପ୍ରତୀକ୍ଷା, ପିପାସା, ମଲ୍ଲିକା, ଅଭିମାନ, ମଧୁରମା, କାମ୍ୟବୃକ୍ଷ, ଯାଯାବର, ଅ ଆ କ ଖ, ଦୁଇମାଟି, ସର୍ଯ୍ୟସ୍ଥାନ, ସେବକା, ସାବତ ମା, ମଧୁଚନ୍ଦ୍ରିକା, ନିଆଁରେ, ଲକ୍ଷହୀରା, ସିଂହଦ୍ୱାର, ଅସଂଲଗ୍ନ, ସେତୁବନ୍ଧ, ଦାଉଁ ଶ ଘଣ୍ଟା, ଅଳ ଓ ଢାଲ, କପଟ ପଶା, ପର ପୁରୁଷ, ରକ୍ତ ଦାନ, ଝଡ଼ ଜହ୍ନ, ସୁନା ଫସଲ, ମୃତ ଝଙ୍କାର, ଗୋଧୂଳି ଲଗ୍ନ, ମାଣିକ ଯୋଡ଼, ଭାଇ ବନ୍ଧୁ ଭଜନ, ଘର ସଂସାର, ପାପ ଓ ପୁଣ୍ୟ, ଶେଷ ଶ୍ରାବଣ, ଅମର ପାର୍ଥ, ସ୍ୱର୍ଗ ମୁକୁଟ, ହେମ ହରଣୀ, ଉଆଁସୀ କନ୍ୟା, ରାଜିବ ଶୋଧ, କାକ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା, ଅନ୍ତଃ ସଲିଳା, ସ୍କୁଲ ମାଷ୍ଟର, ମୀର କାସିମ, ବାଧା ବନ୍ଧନ, ଅନ୍ଧ ଘରେ, ସ୍ୱାମୀ ଘରେ, ମ୍ୟାନେଜର, ଗୋପନ କଥା, ସାଗର ପାରେ, ଅସଭ୍ୟ ସହର, ଅଖଣ୍ଡ ଜ୍ୟୋତି, ନର ନାରାୟଣ, ଏକ ବୃନ୍ତ ଦୁଇ, ଏମିତି ବି ହୁଏ, ଆପଣ କୁହନ୍ତୁ, ଭଙ୍ଗା ବେହେଲା, ହେ ଦୁର୍ଗ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ, ସେଦିନ ରାତିରେ, ଅମାବାସ୍ୟାର ଜହ୍ନ, ବୈଷ୍ଣବୀର ସଂସାର, ମାତୃମଙ୍ଗଳ, ଘେରା, ଏ ଚାଉଳମାନେ, ଦରେ ବର୍ଷ ପରେ, ନିଜ ଅଧିକାରଠାରୁ, ତା ଆଗେ କହିବ, ଦଳ ବେହେରା, ଅନ୍ଧକାରର ଚିତ୍ର, ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କହେ, ଦୁଃଖ କଣଦାଗ କହ ନାହିଁ, ଦାଲପାନ ଘଣା, କଳାପାନ ଟୀକା ।

ଉପନ୍ୟାସ

ନା, ପଙ୍କ, ଇଙ୍କ, ଭଥାନ୍ତି, ହା ଅନ୍ନ, ପଳାତକ, ଭୁଲ ବୁଝନା, ଅଦେଖା ହାତ, ଲୁଟିଲେ ଘଟ, ଏପାରି ସେପାରି, ଦୁନିଆଁର ବାଉ, ରକ୍ତ ଶପଥ, ଆ କ୍ଷମା କରିବେ, କିଏ କେମିତି, ନାଁ ମନେ ନାହିଁ, ମନେ ରହିବ, ମନ ମାନେନା, ଭମେ କହିଥିଲ, ଫେରି ଚାଲିଗଲେ, ଆସ ଟିକିଏ ହସ, ଯାହା କହି ପାରିନ, ଦଶୁଲି ଗଡ଼ାମ ଲୁହ, କହିବି କାନେ କାନେ, ଧରେ ହେଲେ କହି ଯାଅ, ଚନ୍ଦନ ଦେଶର ରାଜକୁମାର ।

ଡିଟେକ୍ଟିଭ

ଆନନ୍ଦ ନଗର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର, ଶିକାର ଓ ଶିକାରୀ, ନଟୋଳ ସ୍ତୂପ, ରକ୍ତରଞ୍ଜିତ ମଣିଷ, ମନ୍ଦିର ରହସ୍ୟ, ମଣିଷ ଶିକାର, ଭୌତିକ ବଡ଼ବଜାର, ଖାସ ଭମର ପାଇଁ, ଦସ୍ୟୁ ପାରିର ଦମ୍ଭ, ରୂପ ମହଲର ରାଣୀ, ସଇତାନ ମହଲ, ହତ୍ୟାକାରୀ, ରକ୍ତ କମଳ, ମୃତ୍ୟୁ ମଣ୍ଡପ, ଆଦିବାସୀ ଲୁଟି, ନୀଳ କଙ୍କାଳ, ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ନାମ୍ବର, କାଳ କଙ୍କଣ, ଦସ୍ୟୁ ଶେଷ, ବହୁରୂପୀ ଦଳ, ସାଥୀ ରୂପକ, ନାରୀ ଲଣ୍ଡନରେ ଦସ୍ୟୁ, ପେକିଂ ଅଭିମୁଖେ, ସାଗର ପଥେ ଦସ୍ୟୁ, ଟେକ୍ନିକାଲ ଦସ୍ୟୁ, ଆଫ୍ରିକା ଜଙ୍ଗଲରେ, ଭାରତର ସିଂହ (୭ ଖଣ୍ଡ) ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମ୍ଭବତଃ ୩ୟ ଅନଙ୍ଗଭୀମ (୧୨୧୧— ୧୨୩୮)ଙ୍କ ସମୟରେ ମନ୍ଦିରର ପୂଜା ଓ ପରିଚାଳନାର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ନେଇ ସୁନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ଏକାଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଭାରତରେ ଗୋଟିଏ ବିରାଟ ଧର୍ମ ବିପ୍ଳବ ଦେଖାଗଲା । ରାମାନୁଜଙ୍କ ପ୍ରବର୍ତ୍ତିତ ବିଶିଷ୍ଟାଦ୍ୱୈତମତ ସେତିକି- ବେଳେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବିସ୍ତାର କରି ବହୁ ରାଜପରିବାରଙ୍କୁ ସେହି ଧର୍ମପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ କରିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗଙ୍ଗବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ "ପରମ ବୈଷ୍ଣବ" ଉପାଧି ଗ୍ରହଣ କରି- ଥିବା ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିରର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ହୋଇ ଉତ୍କଳର ଜାତୀୟ ଦେବତାରୂପେ ତାଙ୍କପ୍ରତି ଗଭୀର ଭକ୍ତି ଓ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବାରୁ ବହୁ ଦୂର ଦେଶରୁ ଆଗତ ଯାତ୍ରୀ- ମାନଙ୍କର ସମାଗମ ହେତୁ ମନ୍ଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଯେଉଁ ଶୃଙ୍ଖଳା ରକ୍ଷା କରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଗଲା, ତାହା ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ରାଜନୈତିକ ସଂସ୍ଥାର ଭିତ୍ତି ପତନ ହୁଏ । ଏହି ସଂସ୍ଥାଟି ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାର ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଦୃଢ଼ତା ସମ୍ପାଦନ କରିଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ମହାରାଜା ଅନଙ୍ଗଭୀମ ନିଜର ସୂକ୍ଷ୍ମ ବୁଦ୍ଧି ପ୍ରୟୋଗ କରି ତାଙ୍କ ରାଜଶକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ଧର୍ମନୀତି ଏବଂ ଅର୍ଥନୀତିକୁ ଏପରି କୌଶଳରେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ କରିଥିଲେ ଯେ, ଓଡ଼ିଶାର ବହିଃଶତ୍ରୁ ଏ ଦେଶ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଆଦୌ ସମର୍ଥ ହେଲେ ନାହିଁ । ସେହି ସମୟର ଇତିହାସ ପ୍ରତି ଧ୍ୟାନଦେଲେ ଆମେ ଦେଖି ପାରିବୁ ଯେ, ପଶ୍ଚିମ ଓ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରୁ ଯଥା କ୍ରମେ ହୈହୟବଂଶୀୟ ଏବଂ ଚୈଳୁକ୍ୟ ବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ ଘନ ଘନ ଆକ୍ରମଣ କରି ଓଡ଼ିଶାର ସୀମାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ବିଦ୍ରୋହ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲେ । ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ସମଗ୍ର ବଙ୍ଗଦେଶ ବିଧର୍ମୀ ପଠାଣମାନଙ୍କ ଶାସନାଧୀନ ଥିଲା । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ବୋତ୍ତର ସୀମାରେ ଉପଦ୍ରବ ସୃଷ୍ଟି କରୁ- ଥିବାରୁ ଏ ରାଜ୍ୟର ସ୍ଥାୟିତ୍ୱ ଓ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରତି ଘୋର ବିପଦ ଦେଖାଦେଲା । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଶତ୍ରୁ ଆକ୍ରମଣରୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ନିରାପଦ କରିବାପାଇଁ ମହାରାଜ ଅନଙ୍ଗଭୀମ ସମ୍ଭବତଃ ହଠାତ୍ ଘୋଷଣା କଲେ ଯେ, "ଉତ୍କଳର ସମ୍ରାଟ ସ୍ୱୟଂ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ । ସେ ନିଜେ ତାଙ୍କର ପୁତ୍ରତୁଲ୍ୟ ଜଣେ ପ୍ରତି- ନିଧିମାତ୍ର ।" ସେତେବେଳେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କ ଅଙ୍କହିଁ ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ବତ ପ୍ରଚଳିତ ହେଲା । ଏ ଦେଶଟି ଭଗବାନଙ୍କ ସମ୍ପତ୍ତି; ଏ ଦେଶର ରାଜା ସ୍ୱୟଂ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ; ତେଣୁ ଏ ଦେଶ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ଘୋର ପାପ କର୍ମ, ଏହି ଜ୍ଞାନ ହୈହୟ ଓ ଚାଳୁକ୍ୟ ବଂଶୀୟ ହିନ୍ଦୁ ରାଜାମାନଙ୍କ ମନରେ ଉଦ୍ରିକ୍ତ ହେଲା । ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାର ପଶ୍ଚିମ ଓ ଦକ୍ଷିଣାଞ୍ଚଳ ନିରାପଦ ହେବାରୁ ଅନଙ୍ଗଭୀମ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ସୈନ୍ୟସାମନ୍ତ ଓ ସମର ବିଶାରଦମାନଙ୍କୁ ପୂର୍ବୋତ୍ତର ସୀମାରେହିଁ ସ୍ଥାପିତ କଲେ । ତେଣୁ ଶତଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ବଙ୍ଗଳାର ପଠାଣମାନେ ଏ ଦେଶ ଆକ୍ରମଣ କରିବାକୁ ଅପାରଗ ହେଲେ । ଏ ଅବସ୍ଥା ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିଥିବାରୁ ଉତ୍କଳ ବହିଃଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ କବଳରୁ କେବଳ ଉଦ୍ଧାର ହୋଇ ନଥିଲା, ବରଂ ସେହି ପଡ଼ୋଶୀ ଦେଶରେ ହିନ୍ଦୁମାନେ ନିଜର ଧର୍ମ ଓ ସମ୍ମାନ ସୁରକ୍ଷା କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉ ନ ଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ନିରାପଦରେ ରହିବାକୁ ସ୍ଥାନ ମିଳିଥିଲା । ବହୁ ପଣ୍ଡିତ, ଜ୍ଞାନୀ ଓ ଧର୍ମପ୍ରାଣ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରୁ ଉଠିଆସି ଓଡ଼ିଶାରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ବସବାସ କରିବା ହେତୁ ଏ ଦେଶର ସାଂସ୍କୃତିକ ଉନ୍ନତି ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ବର୍ଦ୍ଧିତ ହେଲା ।

ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ଯେଉଁ "ପଣ୍ଡା-ନିଯୋଗ" ରହିଛି, ସେ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଯଦି ବିଚାର କରାଯାଏ,

ଭୋଜନ ପରେ ଛାତ୍ରମାନେ ଅବା ଦୁଇଘଣ୍ଟାଠାରୁ ତିନିଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଜ୍ଞାନାଗାର ଓ କାରଖାନାରେ କାମ କରନ୍ତି । ଏହାପରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବ୍ୟାୟାମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ, ତତ୍ପରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ୬ ଘଣ୍ଟାଠାରୁ ରାତି ୯ ଘଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ଯୋଗ୍ୟତାସଂପନ୍ନ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ଛାତ୍ରମାନେ ଅଧ୍ୟୟନ କରନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଉଥିବାରୁ ଶିକ୍ଷାଦାନର ମାଧ୍ୟମ ହେଉଛି ଇଂରାଜୀ । ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା ଯଥା—ଇଂରାଜୀ, ମାତୃଭାଷା, ହିନ୍ଦୀ, ଇତିହାସ, ଭୂଗୋଳ, ଭାରତୀୟ ଶାସନ ପଦ୍ଧତି, ଗଣିତ ଓ ସାଧାରଣ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ, ରସାୟନ ଶାସ୍ତ୍ର, ପ୍ରାଣୀ ଓ ଉଦ୍‌ଭିଦ ବିଜ୍ଞାନ, ଉଚ୍ଚତର ଗଣିତ, ଫିଟିଂ, ବଢ଼େଇ କାମ, କମାର କାମ ଓ ଇଲେକ୍‌ଟ୍ରିସିଆନ ପ୍ରଭୃତି ଧନ୍ଦା ବିଷୟରେ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ଶିକ୍ଷା ପାଇବା ପରେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ଦେଖିବା କଥା । ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାପରେ ଜଣେ ଛାତ୍ର ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷିଆ ଇଂଜିନିୟରିଂ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ବା ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରଥମ ବାର୍ଷିକ ଶ୍ରେଣୀ ବା କୃଷି କଲେଜ ବା ପଶୁଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନ କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିପାରେ ଏବଂ ଟେକ୍‌ନୋଲୋଜି ବିଭାଗର ଛଅ ମାସିଆ ବା ଅଠର ମାସିଆ ଆପ୍ରେଣ୍ଟିସ୍‌ ଟ୍ରେନିଂରେ ଯାଇ ବିଭିନ୍ନ ଶିଳ୍ପାନୁଷ୍ଠାନରେ ଚାକିରି କରିପାରେ ।

ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ୮ ମ ଓ ୯ ମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଛାତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ଥାଏ । ନାମ ଲେଖାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରାଥମିକ ପରୀକ୍ଷାରେ ଛାତ୍ର ଯେଉଁ ବିଷୟ ପଢ଼ିଲେ ଭଲ କରି ପାରିବ ତାହା ସ୍ଥିର କରି ତାହାକୁ ସେହି ବିଷୟ ଦେବା ସକାଶେ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଏ । ଆବାସୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ହୋଇଥିବାରୁ ରହିବା, ଖାଇବା ଓ ଦରମା ବାବଦରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଛାତ୍ରକୁ ମାସିକ ଅଶୀ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀର ଯୋଗ୍ୟ ବିବେଚିତ ପନ୍ଦର ଜଣ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ଦୁଇବର୍ଷ ମାସିକ ଟ ୪୦, ଲେଖାଏଁ, ତୃତୀୟ ବର୍ଷ ମାସିକ ଟ ୪୫, ଓ ଚତୁର୍ଥ ଓ ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷ ମାସିକ ଟ ୫୦, ଲେଖାଏଁ ବୃତ୍ତି ଦେବାର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆଦିବାସୀ ଓ ତଫସିଲଭୁକ୍ତ ଜାତି ଛାତ୍ରମାନଙ୍କପାଇଁ ସରକାର ମାସିକ ଟ ୫୦, ଲେଖାଏଁ ବୃତ୍ତି ଦିଅନ୍ତି । କେତେକଙ୍କ ମତରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ବାଳକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ଶିକ୍ଷାସୂଚୀ ଗୋଟାଏ ବୋଝ ହେଲା । ତଥାପି ଏହି ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ରମାନେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କାର୍ଯ୍ୟସୂଚୀ ଅନୁଯାୟୀ ଅତି ଆଗ୍ରହ ସହକାରେ ସେମାନଙ୍କ ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପାଦନ କରି ଅଧ୍ୟୟନରତ ଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଛି । କିଶୋର ଅବସ୍ଥା ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ଉତ୍ତମ ଅଭ୍ୟାସ ଗଠନ ପକ୍ଷେ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ସମୟ । ତେଣୁ ଏହି ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଶାରୀରିକ ଓ ମାନସିକ ବିକାଶ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଉଚିତ । ଟେକ୍‌ନିକାଲ ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ବିକାଶର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବା ହେତୁ ଅଭିଭାବକ ତଥା ସମାଜର ନେତୃସ୍ଥାନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଏହି ଶିକ୍ଷାର ଗୁରୁତ୍ୱ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା କରାଯାଏ ।

———

OGP- MP-II [Home (P. R.)]16—20,000—7-7-1969

ରାଜସୁନ୍ଦରୀଙ୍କ ପାଣିଗ୍ରହଣ କଲେ । ତାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଓଡ଼ିଶାର ସୁନାମଧନ୍ୟ ପରାକ୍ରମଶାଳୀ ମହାରାଜ ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗ ଦେବ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରି, ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ପିତାଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ହେବାରୁ କଳିଙ୍ଗର ସିଂହାସନ ୧୦୭୭ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଅଧିକାର କଲେ । ଏହି ଘଟଣାର ସମକାଳ ପରେ ବଙ୍ଗଦେଶର ପାଳବଂଶୀୟ ରାଜା ରାମପାଳ ଉତ୍କଳର ତତ୍କାଳୀନ ସୋମବଂଶୀୟ ରାଜା କର୍ଣ୍ଣଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସହଯୋଗକରି କଳିଙ୍ଗ ରାଜାଙ୍କ ବିପକ୍ଷରେ ଘୋର ଯୁଦ୍ଧ କଲେ । ସେହି ଯୁଦ୍ଧ ବହୁକାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଭୟ ରାଜବଂଶରେ ଲାଗିରହିଥିଲା । କିନ୍ତୁ, ପାଳ-ବଂଶର ଅବସାନ ପରେ ପରେ ଉତ୍କଳୀୟ ସୋମବଂଶର ମଧ୍ୟ ଅବସାନ ଘଟିଲା । ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗଙ୍କ ଅପାର ସୈନ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧଭୂମିରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉତ୍କଳର ସୋମବଂଶୀୟ ରାଜତ୍ୱ ନିର୍ମୂଳ କରିଦେଲେ । ଏହାପରେ କଳିଙ୍ଗ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍କଳ ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ କୋଶଳର ମିଶ୍ରଣ ସମ୍ଭବ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ଭାରତରୁ ଚେଦିବଂଶୀୟ ରାଜାମାନେ ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଉପାନ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଘନ ଘନ ଆକ୍ରମଣ କରିଥିଲେ । ବହୁ ଯୁଦ୍ଧରେ ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ସୁଦ୍ଧା ତାଙ୍କର ସ୍ୱାଭାବିକ ଧର୍ମପ୍ରାଣତାଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେବମନ୍ଦିରମାନଙ୍କରେ ଅକୁଣ୍ଠ ଦାନକରି ବ୍ରାହ୍ମଣ୍ୟଧର୍ମର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ସଙ୍ଗେ ଉତ୍କଳକୁ ଗୋଟିଏ ଦେବଧାମରେ ପରିଣତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସୋମବଂଶୀ ମହାରାଜ ଯଯାତିଙ୍କ ସମୟରୁ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାଣକାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କଲେ । ଏହି ବିରାଟ ମନ୍ଦିର ପାଇଁ ଯେଉଁ ଅପାର ଧନ ବିନିଯୋଗ ହୋଇଥିଲା, ତାହା ତାଙ୍କର ପରରାଷ୍ଟ୍ର ବିଜୟରୁ ସମାହୃତ ବିପୁଳ ଅର୍ଥହିଁ କାରଣ ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ଆମ ମତରେ, ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୧୧୧ ବା ୧୧୧୨ରେ ଉତ୍କଳ ଜୟକରି ଅଳ୍ପ କେତେକ ବର୍ଷ ପରେହିଁ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବଂଶର ପରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜାମାନେ ଯେଉଁ ତାମ୍ରଶାସନ ଦାନ କରିଯାଇଛନ୍ତି ସେଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ପ୍ରଶସ୍ତି ଶ୍ଳୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଶ୍ଳୋକଟି ପ୍ରଣିଧାନଯୋଗ୍ୟ—

“ପାଦୌ ଯସ୍ୟ ଧରାନ୍ତରୀକ୍ଷମଖିଳଂ ନାଭିସ୍ତୁ ସର୍ବାଦିଶଃ
ଶ୍ରୋତ୍ରେ ନେତ୍ରଯୁଗଂ ରବୀନ୍ଦୁ ସୁରାଳଂ
ମୂର୍ଦ୍ଧାପି ଚ ଦ୍ୟୌରସୌ ।
ପ୍ରାସାଦଂ ପୁରୁଷୋତ୍ତମସ୍ୟ
ନୃପତିଃ କୋନାମକର୍ତ୍ତୁଂ କ୍ଷମଃ ।
ତସ୍ୟୈତ୍ୟାଦ୍ୟ ନୃପୈରୁପେକ୍ଷିତମୟଂ
ଚକ୍ରେଽଥ ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱରଃ” ॥

ଅର୍ଥାତ୍, ଯେଉଁ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ପାଦଦ୍ୱୟ ସମଗ୍ର ଧରାପୃଷ୍ଠପରେ ସୁବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ, ନାଭିମଣ୍ଡଳ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷପରି ପ୍ରସାରିତ, ଶ୍ରବଣ ଯୁଗଳ ଦିଗମାନଙ୍କପରି ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ, ନେତ୍ରଦ୍ୱୟ ଚନ୍ଦ୍ର ଓ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କପରି ପ୍ରଖର, ପୁଣି ମୂର୍ଦ୍ଧା ଜ୍ୟୋତିର୍ମଣ୍ଡଳ ଆକାଶପରି ନିର୍ମଳ, ଏପରି ଯେଉଁ ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଜଗନ୍ନାଥ, ତାଙ୍କ ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ଉପେକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା ସୁବିଶାଳ ମନ୍ଦିରର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବାକୁ ଗଙ୍ଗେଶ୍ୱର ଅର୍ଥାତ୍ ଚୋଡ଼ଗଙ୍ଗଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କେଉଁ ରାଜା ବା ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ୧୧୪୮ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ (ଶକାବ୍ଦ ୧୦୭୦) ରାଜରାଜଦେବଙ୍କର ଦାସଗୋବାରୁ ପ୍ରାପ୍ତ ତାମ୍ର ଶାସନରେ ଉପରୋକ୍ତ ଶ୍ଳୋକଟି ରହିଥିବାରୁ ସେ ମନ୍ଦିର କାର୍ଯ୍ୟର ପୂର୍ତ୍ତିଟା ଉପରୋକ୍ତ ସମୟ ପୂର୍ବରୁହିଁ ସାଧିତ ହୋଇଥିଲା । ଏଣୁ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣର ମହାଗୌରବ ପରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜା ଅନଙ୍ଗଭୀମଙ୍କୁ ଦେବା ସମୀଚୀନ ନୁହେଁ । ଅନଙ୍ଗଭୀମଙ୍କ ‘ନଗରୀ’ ତାମ୍ର ଶାସନ ୧୨୩୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ଖୋଦିତ ହୋଇ, ସେଥିରେ ଯେଉଁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ କଥା ଉଲ୍ଲେଖ ରହିଛି, ତାହା ପୁଣି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରତି ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇ ନ ପାରେ— ଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ମାଦଳାପାଞ୍ଜି ବର୍ଣ୍ଣିତ

୨୯ ଜୁନ ୧୯ ତାରିଖରେ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ସିଂହ ଦେଓଙ୍କ ବିଦେଶ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ର ମନ୍ତ୍ରୀ, ବିଧାନ ସଭା ସଦସ୍ୟ ଓ ଉଚ୍ଚ ସରକାରୀ କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନଘାଟିଠାରେ ତାଙ୍କୁ ...ନା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛନ୍ତି ।

ବିଦେଶ ଭ୍ରମଣରୁ ଫେରି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ସିଂହ ଦେଓ ସଚିବାଳୟର ସମ୍ମିଳନୀ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ଏକ ସାମ୍ବାଦିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଉତ୍ତର ଦେଉଛନ୍ତି (ତା ୨୮-୬-୧୯୬୯) । ତାଙ୍କର ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ମୁଖ୍ୟ ଶାସନ ସଚିବ ଶ୍ରୀ ବି. ବି. ରଥ ଉପବିଷ୍ଟ ।

ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ଧାମ

ଉତ୍କଳର ରାଜନୈତିକ ଧର୍ମ ସଂସ୍ଥା

ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରାଜଗୁରୁ

ପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମନ୍ଦିର ଭାରତର ଚାରିଗୋଟି ମୁଖ୍ୟତୀର୍ଥ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ । ଅନ୍ୟ ତିନୋଟି ତୀର୍ଥ ହେଉଛନ୍ତି, ରାମେଶ୍ୱର, ଦ୍ୱାରକାନାଥ ଓ ବଦ୍ରୀନାଥ। ଏହା ଭାରତର ଚାରିଗୋଟି କୋଣରେ ସଂସ୍ଥାପିତ, ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ମହାପୁଣ୍ୟ ଭୂମି । ପୁରାଣମାନଙ୍କରେ ଲେଖାଅଛି ଯେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ-କ୍ଷେତ୍ର ସମାନ ପୁଣ୍ୟଭୂମି ପୃଥିବୀରେ ବିରଳ । ନିମ୍ନୋକ୍ତ ଶ୍ଳୋକରୁ ଏହା ପ୍ରତିପାଦିତ ହୁଏ ।

"ବାରାଣସ୍ୟାଃ ସମଂ ଅସ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରମେକାମ୍ରକାନନମ୍ ।
ପୁରୁଷାଖ୍ୟ ସମଂ କ୍ଷେତ୍ରଂ ନାସ୍ତି ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମଣ୍ଡଳେ" ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଏକାମ୍ରକାନନ ବା ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ବାରାଣସୀ ସଙ୍ଗେ ସମାନ ଧରାଯାଇ ପାରେ । କିନ୍ତୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମକ୍ଷେତ୍ର ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟମଣ୍ଡଳରେ ଅତୁଳନୀୟ । ଏ ମହତ୍ତ୍ୱ ଓ ଗୌରବ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାଣରେ ଓଡ଼ିଶା ଭାଗ୍ୟରେ ସମ୍ଭବ ହେଲା । ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୦ମ ଶତାବ୍ଦୀ ବା ତତ୍ପୂର୍ବରୁ ନୀଳାଚଳଧାମର ଖ୍ୟାତି ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଖ୍ରୀଷ୍ଟୀୟ ୧୦ମ ଶତାବ୍ଦୀ ପରଠାରୁ ଏଥିର ମାହାତ୍ମ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଅଛି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଅଛି, ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ନିର୍ମାତା କିଏ ଏବଂ କେଉଁ ସମୟରେ ଓ କି ପରିସ୍ଥିତିରେ ତାହା ନିର୍ମିତ ହେଲା ? ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ଲୋକ ପ୍ରଚଳିତ କିମ୍ବଦନ୍ତୀରୁ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ନାମକ ଜଣେ ରାଜା ପ୍ରଥମେ ଏ ମନ୍ଦିର ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ମାଳବ ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜସ୍ଥାନର ଜଣେ ରାଜା । ଏହି କିମ୍ବଦନ୍ତୀର ସପକ୍ଷରେ ଅଦ୍ୟାପି କୌଣସି ଐତିହାସିକ ପ୍ରମାଣ ମିଳନାହିଁ । 'ମାଦଳାପାଞ୍ଜି' ଓ କେତେକ ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଲେଖା

ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବନମାଳୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ୧୯୬୪ ଜୁନ୍ ୧୦ ତାରିଖରେ ଖଲ୍ଲିକୋଟଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ପୋଲିସର ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଆନ୍ତର୍ବାହିନୀ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ଉଦ୍‌ଯାପନ ଉତ୍ସବରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ବିଜେତାଙ୍କୁ ଶିଲ୍ଡ ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳରେ ୧୯୬୪ ଜୁନ୍ ୧୪ରୁ ୧୬ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବହୁ ଉତ୍ସାହ ଉଦ୍ଦୀପନା ସହକାରେ ରଜପର୍ବ ପାଳିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଏଥିରେ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାର କେନ୍ଦୁଝର ସଦର ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ପାଟ୍ନାସ ଗ୍ରାମର ୧୬ ଜଣ ବାଳିକା ରାମଦୋଳି ଖେଳୁଥିବାର ଏକ ଦୃଶ୍ୟ ।

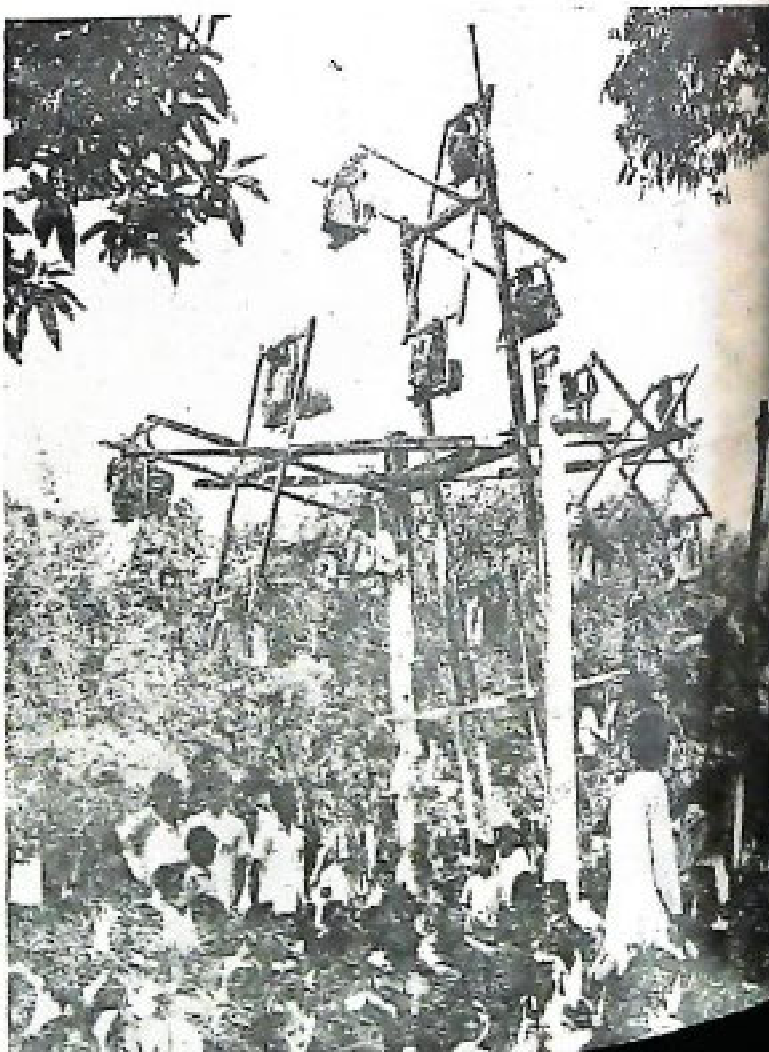

ବାସ୍ତବ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରି ସାରିଛନ୍ତି; ସେଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଶାର ସାମାଜିକ ଜୀବନ ଉପରେ ଗଭୀର ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସମଗ୍ର ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ତୁଳନାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯଦି ଜାତିଆଣ ଭେଦଭାବ ସବୁଠାରୁ କମ୍ ଥାଏ, ତେବେ ଏହି ଗୌରବ ସିଧା-ସଳଖ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର । ଓଡ଼ିଶାର ଜନସାଧାରଣ ଯଦି ସମୂହଭାବେ ସେମାନଙ୍କର ଦେଶପ୍ରେମୀ ରାଜା-ମହାରାଜାମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ଭାବେ ଉପକୃତ ହୋଇଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ତାହା ମୂଳରେ ଥିଲା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଆଦର୍ଶ ଯେଉଁ ବିରାଟ ଗଜପତି ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପ୍ରକୃତ ମାଲିକ ଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍, ରାଜା ମହାରାଜାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ରାଜ୍ୟକୁ ନିଜ ମର୍ଜି ଉପରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରା-ଯିବା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ନଭାବି ଜଗନ୍ନାଥମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିକଟରୁ ମିଳିଥିବା ନ୍ୟାସ (ଟ୍ରଷ୍ଟ) ବୋଲି ଭାବୁ-ଥିଲେ । ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ନିଜକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ଓଡ଼ିଶାର ଅଧିବାସୀ ବା ଓଡ଼ିଆ-ମାନଙ୍କ ସହିତ ସାମିଲ୍ କରି ଦେଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ସଂସ୍କୃତିର ସବୁ କିଛି ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଜିନିଷ, ଯଥା—ନୃତ୍ୟ ଓ କାବ୍ୟ କବିତା, ରନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀ ଓ ବିଳାସବ୍ୟସନ ବୋଲି ମନେ କରାଯାଉଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦ୍ରବ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ସେବାରେ ନିୟୋଗ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରକୃତପକ୍ଷେ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ବାହାରର ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ନ ଥିବା ଓଡ଼ିଶାର ଜୀବନଯାପନ ପ୍ରଣାଳୀରେ ଯାହା କିଛି ସଂସ୍କାର୍ କୃଷ୍ଟି ସେ ସବୁର ରକ୍ଷକ ହେଲେ ଜଗନ୍ନାଥ । ନିଜର ରୋଷଘରେ କଲଡ଼ିଆଭୁ ଭଜ, ଗୋଲ୍ଆଳୁ ବା ବନ୍ଧାକୋବି ଓ ବିଲାତି ବାଇଗଣଆଦି ନୂଆ ପ୍ରକାର ଖାଦ୍ୟ-ଉପାଦାନ ସବୁର ବ୍ୟବହାର କଡ଼ାକଡ଼ିଭାବେ ନିଷେଧ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଜଗନ୍ନାଥ ଭାରତ ବର୍ଷର ଅନ୍ୟ ଦେବଦେବୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସ୍ୱଦେଶୀ ଓ ଦେଶପ୍ରେମୀରୂପେ ନିଜକୁ ପରିଚିତ କରାଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରାଚୀନ ତଥା ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମର ଗଭୀର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼ିଛି । ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ରାଟମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଉପହାର ଦେଉଥିବା ଅନେକ ମୂଲ୍ୟବାନ ମଣିମୁକ୍ତା 'ଭାଣ୍ଡାର' ଗର୍ଭାସରୁ ଉଭେଇ ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସୁଦୀର୍ଘ ଗଭୀର ଅନୁରକ୍ତି ସହିତ ଓଡ଼ିଶାର କବିମାନେ ନିଜ ରଚନାବଳୀରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଅର୍ପଣ କରିଛନ୍ତି ତାହା ଶାଶ୍ୱତ ଆଲୋକରେ ଚିର ଉଦ୍ଭାସିତ । ମଧ୍ୟ-ଯୁଗୀୟ ଓଡ଼ିଶାର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ କବି ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ, ଯେ କି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ବରେଣ୍ୟ ନୈମାଣିକ୍ କବିରୂପେ ସମ୍ମାନିତ ସେ ନିଜର 'କୋଟି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡସୁନ୍ଦରୀ' ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମହିମାମୟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ସଂପର୍କରେ ଯାହା କହିଛନ୍ତି ତାହା ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ପ୍ରବନ୍ଧଟିର ସମାପ୍ତି ଘଟାଇବାଠାରୁ ଏହି ଦୀନ ଲେଖକ ପକ୍ଷରେ ଅଧିକ ସମୀଚୀନ ପ୍ରସ୍ତାବ ନଥାଇପାରେ ।

ଉପେନ୍ଦ୍ର ଲେଖିଛନ୍ତି—

ଶୁଣ ଚକୋରବେଦ ଭାରତକ୍ଷେତ୍ର ପୁଣ୍ୟଧାମ
ଯେଣୁ ନାରାୟଣଦେଖା, ତେଣୁ ସେହି ନାମ ।

ଯେ ବ୍ରହ୍ମହତ୍ୟା-ପାତକ-କପାଳକ ମଧ୍ୟ,
କପାଳ-ମୋଚନ ତ୍ରିଲୋଚନ ସାକ୍ଷୀ ସେହି ।

Licence No. C. R. N. P. 5—Licenced to post without pre-payment

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଛେରା ପହଁରା କରନ୍ତି । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଜନପଦର ସମଗ୍ର ବର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଅନ୍ତି ଯେ ସେହି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କଠାରୁ ମନୁଷ୍ୟର ପାର୍ଥିବ ପଦ-ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଓ ସମୃଦ୍ଧି ସମ୍ଭବ ତଥା ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ସକଳ ସଫଳତା ସମ୍ଭୂତ, ତାଙ୍କ ଆଗରେ ସେ ନିଜେ ଜନର ଜଣେ ସାଧାରଣ ପ୍ରଜାଠାରୁ ମଧ୍ୟ ବଡ଼ ନୁହନ୍ତି ।

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ସକଳ ଦେବଦେବୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଗନ୍ନାଥ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରକୃତ ଗଣ-ଦେବତା । ଏହି ବୃହତ୍ ଉପମହାଦେଶର ସକଳ ଦେବଦେବୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଗନ୍ନାଥ ହେଉଛନ୍ତି ଏକମାତ୍ର ଦେବତା ଯେ କି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଅଭିଳାଷରୁହିଁ ଉଦ୍ଭୂତ । ସୁଦୂର ଅତୀତରେ ଯେତେବେଳେ କି ଋକ୍‌ବେଦର ପ୍ରାଚୀନତମ ମନ୍ତ୍ରାବଳୀ ଅଶ୍ରୁତ ଓ ଅପରିଜ୍ଞାତ ଥିଲା ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାର ନିରକ୍ଷର ଓ ସରଳ ଶବର ସଂପ୍ରଦାୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଥିଲେ । ଜଙ୍ଗଲର କୌଣସି ବୃକ୍ଷମୂଳେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ତାଙ୍କର ସରଳ ଉପାସକମାନେ ନିଜେ ଯେଉଁ ଖାଦ୍ୟ ଭୋଜନ କରୁଥିଲେ ତାହାହିଁ ତାଙ୍କୁ ନୈବେଦ୍ୟ ରୂପେ ଅର୍ପଣ କରୁଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ରାଜକୀୟ ବୈଭବ ମଧ୍ୟରେ ରହି ମଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥ ତାଙ୍କର ଜଣେ ବୋଲାଉଥିବା ସେହି ଶବର ସାଧାରଣଙ୍କ ସହିତ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘନିଷ୍ଠ ସଂପର୍କ ବଜାୟ ରଖିଛନ୍ତି ।

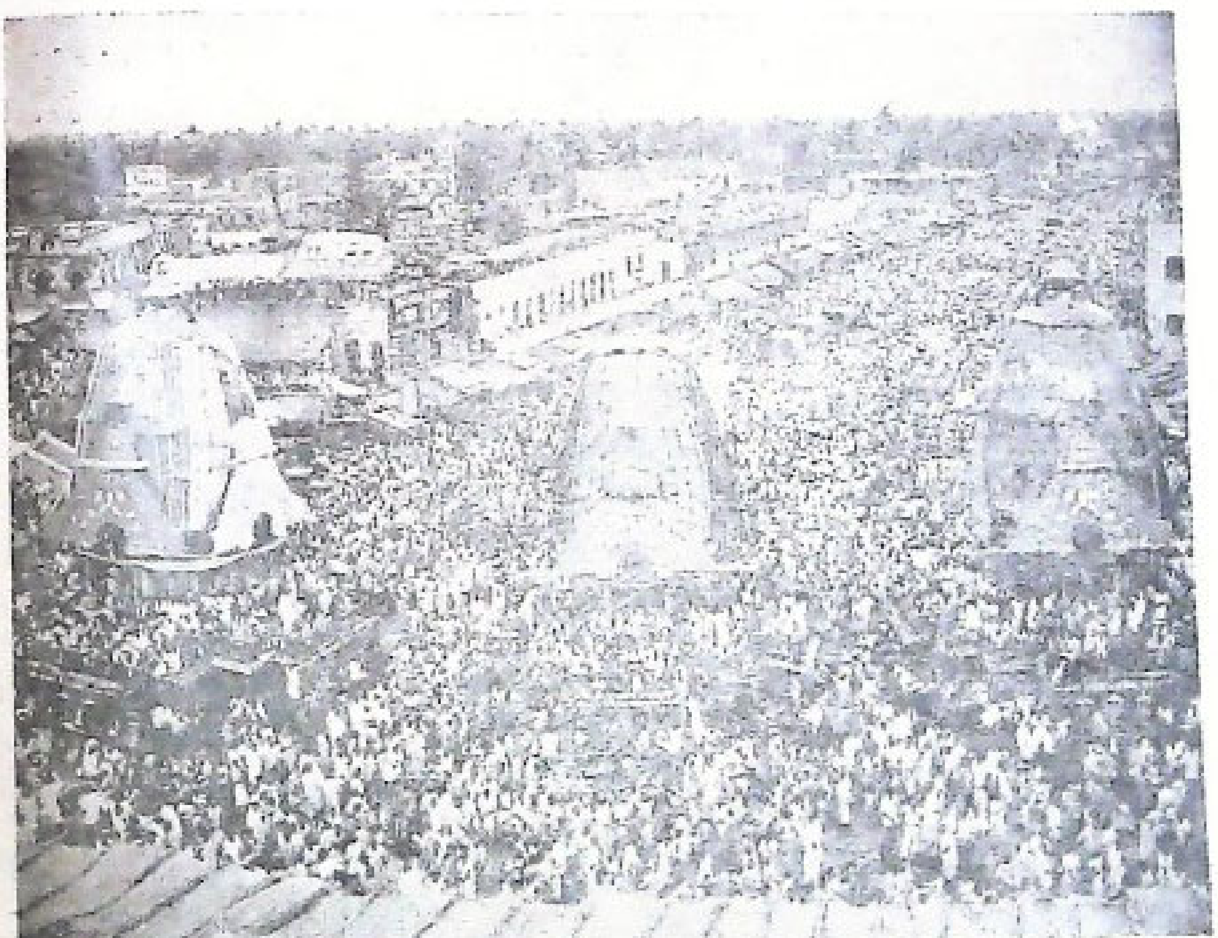

ପୁରୀ ରଥଯାତ୍ରା